

ISSN 1331-8578

9 771331 857007

25/2023.

SVEZAK

ČASOPIS DRUŠTVA KNJIŽNIČARA BILOGORE, PODRAVINE I KALNIČKOG PRIGORJA

GODIŠTE XXV.

LIPANJ 2023.

WWW.DRUSTVO-KNJIZNICARA-BPKP.HR

NOVE GENERACIJE I KNJIŽNICA

METELWIN ZA KNJIŽNICE

Preko **1500** knjižnica u sustavu od kojih je više od **1000** školskih

JEDNOSTAVNO VOĐENJE KNJIŽNICE

Metelwin nije samo program za vođenje knjižnice. Omogućuje knjižnicama uvid u vlastitu online arhivu, povezuje se na dodatne aplikacije, osigurava knjižnicama da svojim korisnicima uvijek pružaju najbolju moguću uslugu kod posudbe i rezervacije knjiga.

IZDVOJENO

- jednostavna katalogizacija knjiga s preuzimanjem podataka iz više sustava
- automatizirana posudba
- revizija i otpisi
- statistika građe prilagođena svima (NSK obrazac)
- dostup do digitalne knjižnice
- evidencija članova sa statistikom članstva
- vlastiti internetski katalog s mogućnošću samostalnog uređivanja i prilagođavanja potrebama knjižnice
- unaprijeđen i redizajniran OPAC sustav
- preglednije pretraživanje unutar cijele baze
- preciznije prepoznavanje i traženje upita sa i bez dijakritičkih znakova
- slanje mailova kroz zajednički sustav
- podržani su: marc, marcxml, OAI-PMH

Za detalje o Metelgradu
poslikaj kôd

Za detalje o programu
poslikaj kôd

POSLIKAJ KÔD I PREUZMI BESPLATNU METLIB APLIKACIJU!

Google Play

App Store

AppGallery

DODATNE MOGUĆNOSTI

OCR MODUL: mogućnost pretvaranja slike u tekst (*)

REVIZIJA: ručni bežični skener s memorijom

AUTOMATSKO AŽURIRANJE INTERNETA (*)

DOSTUPNA MOBILNA APLIKACIJA za sve platforme

DODATNE USLUGE

- rezervacije i produljenja
- dizanje PDF-ova na web (vlastiti rezpositorij)

(*) dodatni moduli

Riječ urednice

Dragi čitatelji,

pred vama je jubilarni 25. broj Sveska, časopis Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja. Ovo je za nas velika obljetnica i dokaz predanog rada knjižničara iz našeg Društva s područja triju županija: Bjelovarsko-bilogorske, Koprivničko-križevačke i Virovitičko-podravske. Svezak izlazi redovito od 1999. godine kao godišnjak. Osim u knjižnicama s područja našeg Društva, časopis se distribuira u knjižnice diljem Lijepih Naša, kao i u knjižnice susjednih država. Od 2015. godine Svezak se nalazi i u fondu američke Kongresne knjižnice u Washingtonu, što dokazuje da je riječ o renomiranom stručnom časopisu.

Tema ovogodišnjeg broja nosi naziv *Nove generacije i knjižnica*. Današnje doba popraćeno je brzim i naglim promjenama, tehnološkim i znanstvenim dostignućima, demokratizacijom te globalnim povezivanjem ekonomskih i društvenih sfera. Suvremeni izazovi društva, ali isto tako i potrebe novih generacija korisnika, pred knjižnice postavljaju nove zahtjeve. Sveprisutne su i posljedice pandemije koronavirusa kada je bilo nužno promjeniti način i pristup rada. Neizostavnom uporabom medija knjižničari su primorani širiti lepezu svojih usluga prilagođavajući se novim generacijama korisnika kod kojih sve veću ulogu imaju društvene mreže. Njihova višestruka uloga ih privlači, a tehnologiju koriste u svrhu obavljanja radnji. Pruža im zadovoljstvo, ali im otvara i mogućnosti za suradnju. Istovremeno ih motivira i u njima razvija kreativnost. Sve navedeno su pozitivne promjene jer potiču kod mladih interes za istraživanjem, a samim time i za čitanjem. I dok mladi odrastaju uz tehnologiju, stariji prate trendove i prilagođavaju se novim načinima rada.

Za provođenje knjižničnih usluga, koje pred knjižnice postavljaju suvremeni fenomeni poput informacijsko-komunikacijske tehnologije, mentalnoga zdravlja, upravljanje krizama i sl., nužno je jačati kompetencije knjižničnih djelatnika. Na koji način se oni uspješno nose s izazovima novog doba, otkrivaju autori teme broja. Oni su kreatori novih programa za mlade.

U temi broja predstavljamo noviju platformu za oglašavanje. Podcast je oblik digitalne datoteke koji sadrži audio ili audio i videozapis. U zadnjih je nekoliko godina izrazito popularan široj publici. U doba pandemije njegov je komunikacijski potencijal prešao na novu razinu. Ono što podcast čini jedinstvenim jest njegova mogućnost brzog širenja mrežom. Snimanje podcasta omogućuje stjecanje dodatnih znanja i vještina, suvremenim način komuniciranja s publikom, otvara priliku za networking te ostvaruje novi način promidžbe knjige i knjižnice.

Autori teme broja također ističu kako je u knjižnične programe rada ključno integrirati programiranje, popravljanje, robotiku i mikroelektroniku kao alate za poticanje čitanja, učenje i poučavanje. Primjena u knjižnicama ima brojne prednosti za korisnike jer im pomaže u razvoju ključnih kompetencija kao što su rješavanje problema, timski rad i suradnja. Potiče kreativnost i samopouzdanje korisnika te im može pomoći da postanu uporniji i odlučniji kada se suoče s izazovima.

Još jedan inovativni program za mlade u knjižnici je escape room igra u kojoj sudjeluju korisnici podijeljeni u timove. Naglasak

je na poticanju čitanja uz usvajanje strategija timskog rada. Kroz igru ih vodi priča na zadanu temu. Problemski zadaci su raznoliki i zahtijevaju čitanje, a otkrivanjem rješenja tim dokazuje da je misija završena. Da bi potraga bila uspješna, vrlo je važan odabir zadataka, odnosno literarnog predloška, i tu veliku ulogu imaju knjižničari.

U ovoj rubrici zanimljivo je i predstavljanje knjižnice sektorom kreativne industrije te knjige moćnim alatom pri izradi kreativnih proizvoda i usluga, čija se autentičnost zasniva na uporabi kulturnih i povijesnih sadržaja.

Autori rubrike ističu da priča može biti i poticaj za pokretanje raznih volonterskih aktivnosti, održavanje mentalnoga zdravlja, ali i provođenje kampanja. Opisani programi provodili su se u svrhu poticanja čitanja za mlade, a osmisili su ih i proveli knjižničari osluškujući potrebe svojih korisnika.

Bogat životni i stvaralački opus te hvalevrijedan rad pokojnog Ilijie Pejića ostavio je neizbrisiv trag na mlade generacije knjižničara. Priče o Iliju u kolažu sjećanja donose knjižničari Narodne knjižnice Petra Preradovića iz Bjelovara, s kojima je on neprestano radio i zalagao se za bolje sutra. Kako je uspješno gradio sustav školskih knjižnica, opisuju dugogodišnje voditeljice Županijskog stručnog vijeća Bjelovarsko-bilogorske županije. Da Ilija nije bio samo profesionalni suradnik već i prijatelj, dokazuje i članak voditeljice Županijske matične razvojne službe Koprivničko-križevačke županije.

Europska komisija u suradnji s Europskim parlamentom, tijekom 2022. godine, željela je ukazati na potrebu za pružanjem pomoći mladima. Vjerujemo da ste se i vi uključili u obilježavanje Europske godine mladih u svojim knjižnicama, a koje su aktivnosti proveli članovi Društva sa svojim korisnicima, pročitajte u rubrici *Razglednice iz knjižnica*. Veliku pažnju knjižničari posvećuju informiranosti korisnika u području ekologije i održivog razvoja u svrhu stjecanja znanja i vještina potrebnih za poboljšanje kvalitete vlastitog života, pa tako i života zajednice. U ovom broju predstavljamo prvu knjižnicu sjemena u Hrvatskoj.

Iz rada Društva naziv je rubrike koja obuhvaća priloge o aktivnostima u proteklom razdoblju, koje je pripremila tajnica Društva. Uspješno je završio prvi Erasmus + projekt našeg Društva o čijoj realizaciji izvještavaju sudionice projekta.

Rubrike *Učimo bez granica* i *Erasmus +* sadrže radeve koji nude pregled novosti i stručna znanja stečena tijekom stručnih skupova, edukacija i posjeta knjižnicama u zemlji i svijetu.

Slijedi pregled važnih postignuća, nagrada i priznanja članovima Društva, ali i Knjižnicu i čitaonicu „Fran Galović“ Koprivnica, dobitnici međunarodnog priznanja „The Library of the Year Award“.

Narodne knjižnice i ove su godine iz fonda zavičajnih zbirk izdvajile najznačajnije i najzanimljivije nove naslove i predstavile ih u cijelosti u elektroničkom izdanju *Noviteti u zavičajnim zbirkama*. Možete mu pristupiti putem QR koda u impresumu časopisa te na mrežnoj stranici Društva.

Svi objavljeni članci i prilozi prošli su uredničku recenziju, a autori su odgovorni za autentičnost podataka i sadržaja u svom radu. Zahvaljujem autorima priloga, urednicima rubrika i suradnicima na doprinosu u radu tijekom nastanka novog broja časopisa.

Tanja Nad

Impresum

Izdavač: Društvo knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja, Trg Eugena Kvaternika 11, Bjelovar

Za izdavača: Bernarda Ferderber

Uredništvo:

Bernarda Ferderber, Ida Gašpar, Romana Horvat, Andrea Katanović Babić, Maja Krulić Gačan, Tihana Lončarić, Martina Majdak, Branka Mikačević, Tatjana Petrec i Vesna Zvečić

Glavna urednica: Tanja Nad

Zamjenica glavne urednice: Biljana Barišić Mudri

Lektura i korektura: Biljana Barišić Mudri i Tihana Lončarić

Marketing: Vinka Jelić Balta, Silvija Perić i Ljiljana Vugrinec

Grafička urednica: Sara Poturica, Jezičnica j.d.o.o.

Tisk: KB COLOR d.o.o., Bjelovar

Uredništvo mrežnih stranica: Romana Horvat, Ljiljana Vugrinec, Silvija Perić i Ana Škvarić

Webmaster: Romana Horvat i Ana Škvarić

Naklada: 350 primjeraka

Tisk 25. broja časopisa Svezak finansijski su pomogli Bjelovarsko-bilogorska županija, grad Čazma i Grad Koprivnica te Koprivničko-križevačka županija.

Pišite nam na svezak.urednistvo@gmail.com

Pratite nas na Facebooku!

Elektroničko
izdanje Noviteti u
zavičajnim zbirkama

Svezak - Digitalizirana
baza
Pišite i vi za Svezak!

DRUŠTVO KNJIŽNIČARA
Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja

SADRŽAJ

PREMALO ČITAM – SUDJELOVANJE MLADIH U PROGRAMU ZA SVE GENERACIJE, Maja Krulić Gačan i Ana Škvarić	6
PROJEKT „GEJMANJE, VRTLARENJE, UKLJUČIVANJE, SVIRANJE... BAŠ TO (NE)TREBAMO?, POLIGON ZA ISTRAŽIVANJE POTREBA I DIZAJNIRANJE KNJIŽNIČNIH USLUGA ZA MLADE”, Kristina Đoja Ahel	8
AZBUKIJADA - NOVE GENERACIJE U KNJIŽNICAMA STVARAJU KREATIVNE PROIZVODE NADAHNUTE KULTURNOM BAŠTINOM, Tanja Nad	11
ESCAPE ROOM S TEMATIKOM IZ SVIJETA HARRYJA POTTERA, Ljiljana Vugrinec	13
EUROPSKA GODINA MLADIH U ŠKOLSKOJ KNJIŽNICI INDUSTRIJSKO-OBRNUTIČKE ŠKOLE SLATINA, Svjetlana Dupan	15
KORAK NAPRIJED ZA NOVE GENERACIJE MLADIH U KNJIŽNICAMA RURALNIH PODRUČJA, Tanja Nad	17
KRIŽEVAČKA „K“ GENERACIJA, Maja Petračija	19
MLADI ZA MLADE U GODINI MLAĐIH, Mirjana Kotromanović	22
DIGITALNI DETOKS – KAKO PROVESTI MANJE VREMENA ZA EKRANOM, Nikolina Sabolić	24
PROMIŠLJANJE GIMNAZIJSKE KNJIŽNIČARKE O ČITANJU, Dušanka Vergić	26
ILJA PEJIĆ I NOVE GENERACIJE KNJIŽNIČARA, Slaven Pejić	28
NAŠ ILJA – KOLAŽ SJEĆANJA, Vjeruška Štivić	29
ILJA PEJIĆ – PO ŠKOLSKI, Zorka Renić i Mirjana Milinović	31
MOJ PRIJATELJ I KOLEGA – ILJA, Ljiljana Vugrinec	32
„BEJOVARSKA KNJIŽNICA: OD ČASNIČKOG KASINA DO KULTURNO-INFORMACIJSKOG CENTRA“ – IZLOŽBA POVODOM 190 GODINA POSTOJANJA KNJIŽNIČARSTVA U BEJOVARU, 70 GODINA RADA DJEČJEG ODJELA I 50 GODINA RADA BIBLIOTECNE SLUŽBE, Neda Adamović i Ivana Blažeković	34
„NARODNA KNJIŽNICA ‘PETAR PRERADOVIĆ’ BEJOVAR – OD ČASNIČKOG KASINA DO NOVOG TISUĆLJEĆA“, Ivana Blažeković	35
PRVA „KNJIŽNICA SJEMENA“ U HRVATSKOJ, Neda Adamović i Tihana Lončarić	36
SUSRETI NAJCITATELJA NARODNIH KNJIŽNICA BEJOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE: ZOOM, YOUTUBE I NAPOKON UŽIVO, Neda Adamović	37
ZA MLADE U GODINI MLAĐIH, Tatjana Petrec i Branka Mikačević	38
„PUT OKO SVIJETA ZA 45 MINUTA“ – INTERAKTIVNO-EDUKATIVNA RADIONICA, Tatjana Petrec i Ivana Blažeković	39
„LIBRARY MUSIC SESSIONS“, Lucija Miškić Barunić	40
„KNJIŽKA AKADEMSKA ČETVRT“ – PROGRAM PROMICANJA ČITANJA ZA STUDENTE, Tihana Lončarić	41
SUDJELOVANJE KORISNIKA U IZRADI LIKOVNO-PJESENICKE IZLOŽBE „NASLIKAJTE POEZIJU“, Tihana Lončarić	41
ČITATELJSKA GRUPA „HORIZONT“ PROSLAVILA GODINU DANA POSTOJANJA, Tihana Lončarić	42
PROMOCIJA ČITANJA PUTEM VIRTUALNE IZLOŽBE, Marija Ježek i Ana Kraljić	44
PROGRAMI ZA POTICANJE ČITANJA NA DJEČJEM ODJELU GRADSKE KNJIŽNICE SLAVKA KOLARA ČAZMA, Vinka Jelić-Balta	44
PROGRAMI POTICANJA ČITANJA GRADSKE KNJIŽNICE ČAZMA U 2022. GODINI, Vinka Jelić-Balta	45
GODINA MLAĐIH U GRADSKOJ KNJIŽNICI ĐURĐEVAC, Bernarda Ferderber	46
SLIKOVNICA U IZDANJU KOPRIVNIČKE KNJIŽNICE KRENULA NA PUT IZVAN HRVATSKE, Ana Škvarić	47
STRUČNA LITERATURA O ZANATIMA I ZANATSKI PROGRAMI – NOVO U „MAKERSPACEU“ KOPRIVNIČKE KNJIŽNICE, Ana Škvarić	48
KOPRIVNIČKA BIBLIOTECNA SLUŽBA POKRENULA NOVI PROGRAM „U OBITELJI ČITATELJI SVI“, Valentina Mikec	49
PROJEKT „KNJIŽNICE – PRIJATELJSKA MJESTA ZA OSOBE S TEŠKOĆAMA ČITANJA“, Dijana Sabolović-Krajina	50
PRAVDA I NEPRAVDA – TEMA ČETVRTOG NATJEČAJA KNJIŽNICE I ČITAONICE „FRAN GALOVIĆ“ ZA NAJBOLJU KRATKU KOPRIVNIČKU PRIČU, Dijana Sabolović-Krajina	51
NOVI BIBLIOTECNI STIŽU U KOPRIVNICU I KRIŽEVCE KRAJEM 2023. GODINE!, Ljiljana Vugrinec	52
„JEZIČNI CAFÉ“ I PROGRAMI ZA RASELJENE STANOVNIKE UKRAJINE U KNJIŽNICI I ČITAONICI „FRAN GALOVIĆ“ KOPRIVNICA, Maja Krulić Gačan	53
„BAKE NA YOUTUBEU“ – MEĐUGENERACIJSKI PROJEKT KOPRIVNIČKE KNJIŽNICE, Danijela Petrić	54
„RECI SVIMA ŠTO U KNJIŽNICI IMA!“ – NOVA KAMPANJA DJEČJEG ODJELA KNJIŽNICE I ČITAONICE „FRAN GALOVIĆ“ KOPRIVNICA, Danijela Petrić	55
KREATIVNA RADIONICA ZA DJECU „SEZAME, OTVORI SE!“, Ranka Janus	55
„MAKERSPACE“ – 100 % ZAJEDNIČKI KREATIVNI PROSTOR, Ida Gašpar	57
„SPARK“ ZA NAJMLAĐE U GRADSKOJ KNJIŽNICI „FRANJO MARKOVIĆ“ KRIŽEVCI, Viktorija Slatina	58
KNJIŽNICA I ČITAONICA PITOMAČA U 2022. GODINI BILJEŽI MNOGOBROJNE AKTIVNOSTI I RADIONICE, Irena Gavrančić	59
VIŠE OD KNJIŽNICE, Ivanka Ferenčić Martinčić	60
„JEDI ZDRAVO, ČITAJ ZDRAVO“, Anja Krmpotić	61
SUSTAV KNJIŽEVNIH PREPORUKA U GRADSKOJ KNJIŽNICI I ČITAONICI VIROVITICA, Tatjana Kovač i Anja Krmpotić	61
POSLEDNJI ROMAN SOFIE KALIN, Dajana Horvat, Rudi Kulej i Elena Vampovac	62
ČESKY JE HEZKY! – ZATO BESPLATAN TEČAJ ČEŠKOG JEZIKA U NAŠOJ KNJIŽNICI, Nela Krznarić	63
POMOĆ SLIJEPEM OSOBAMA: „LUNAS SPECTRUM“ – TAKTILNI SUSTAV ZA OZNAČAVANJE BOJA, Nela Krznarić	64
INFORMATIČKA EDUKACIJA 54+, Dávid Karácsonyi	64
„VIROLIBER“ – FESTIVAL KNJIGE I ČITANJA, Silvija Perić	65
DIGITALIZACIJA ZAVIČAJNE PERIODIKE, Robert Fritz i Nela Krznarić	66
„POTRUBI ZA KNJIGU“ U VIROVITIČKO-PODRAVSKOJ ŽUPANIJI – PREGLED PROJEKTNIH AKTIVNOSTI U 2022., Robert Fritz	67
LJETO NA DJEČJEM ODJELU I IGRAONICI KROZ PROJEKT: „DJECA U KNJIŽNICI“, Ivana Molnar i Elena Vampovac	68
KAKO UČENIKE POUČAVATI RECIKLIRANJU: MINI-PROJEKT „PAPIR“, Tatjana Kreštan i Ivana Štiglić	69
KNJIŽEVNI SUSRET SA ZDENKOM BREBRIĆ U KOMERCIJALNOJ I TRGOVACKOJ ŠKOLI BEJOVAR, Tatjana Kreštan	69
RADOST ČITANJA ISKAZANA BOJAMA PREPLAVILA ŠKOLSKU KNJIŽNICU, Tatjana Kreštan	70
MITSKA BIĆA BILOGORE, Zorka Renić	71

KNJIŽNIČNI PROGRAMI POSVEĆENI MLADIMA, Alica Baćeković Pavelić.....	72
IZLOŽBA HIGIJENSKE NAVIKE NAŠIH PREDAKA, Alica Baćeković Pavelić	73
SVE JE LAKO KAD SI MLAD, Biljana Barišić Mudri	74
SUDETINIM STAZAMA, Tanja Nađ	76
ETWINNING PROJEKTI U ŠKOLSKOJ KNJIŽNICI I ZAŠTO IH PROVODITI, Marija Blažević	77
EUROPSKA GODINA VJEŠTINA – ETWINNING PROJEKT „PROMOCIJA OBRTNIČKIH ZANIMANJA”, Nikolina Sabolić	79
ČITATELJSKO – IZVIĐAČKI DAN, Andrea Katanović Babić	80
AKTIVNOSTI U GODINI MLADIH U SREDNJOJ ŠKOLI „STJEPAN IVŠIĆ“ ORAHOVICA, Damir Najmenik	81
OBNOVILI SMO ČITAONICU U EUROPSKOJ GODINI MLADIH, U SKLOPU PROJEKTA „CMS TOGETHER II“, Marijana Čelig Hlobik	82
„TRAGOVI PROŠLOSTI, PONOS BUDUĆNOSTI“ – ETWINNING PROJEKT OŠ EUGENA KUMIČIĆA SLATINA, Melita Schmitz	83
ŠKOLSKA KNJIŽNICA - POKRETAČ AKTIVNOSTI U MJESECU BORBE PROTIV OVISNOSTI, Vivijana Krmpotić	83
UZ ČITANJE RIJEČI RASTU – ETWINNING PROJEKT, Vivijana Krmpotić	84
O DIGITALNOJ ZBIRCI I BIBLIOGRAFIJI „RIJEČI MLADIH“, NOVINA GIMNAZIJE PETRA PRERADOVIĆA VIROVITICA, Josip Strija	85
KAKO MLADIMA (NE) NAMETNUTI KNJIGU, Vesna Zvečić	87
KINDLE, NETFLIX, SPOTIFY, TIKTOK. GDJE SU TU KNJIŽNICE?, Alica Kolarić	89
U KOPRIVNICI ODRŽANA 1. KNJIŽNIČARSKA NEKONFERENCIJA „KCCONNECT“, Maja Priselac i Ida Gašpar	90
5. DAN BAJKI: Z LONCA COPRNIC, VELIKI TABOR, 11. 10. 2022., Zorka Renić i Davor Žažar	91
8. STRUČNI SKUP HRVATSKEG ČITATELJSKOG DRUŠTVA U POVODU MEĐUNARODNOG DANA PISMENOSTI „KULTURA ČITANJA: ŠTO NAM GOVORE ISTRAŽIVANJA O ČITANJU“, ZAGREB, 8. 9. 2022., Dijana Sabolović-Krajina	92
18. OKRUGLI STOL KOMISIJE ZA KNJIŽNIČNE USLUGE ZA OSOBE S INVALIDITETOM I OSOBE S POSEBNIM POTREBAMA „GLUHE, NAGLUHE I GLUHOSLJIVE OSOBE – RAVNOPRAVNI KORISNICI KNJIŽNIČNIH USLUGA“, ZAGREB, 23. 9. 2022., Dijana Sabolović-Krajina	93
19. GODIŠNJA KONFERENCIJA BIBLIOTEKARSKOG DRUŠTVA SRBIJE, Silvija Perić	95
STRUČNI SKUP DRUŠTVA KNJIŽNIČARA BILOGORE, PODRAVINE I KALNIČKOG PRIGORJA „BIBLIOKON“ 2022., Vjeruška Štivić	95
II. DANI MEDIJSKE PISMENOSTI S HRVATSKOM MREŽOM ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA, Josip Strija	97
21. MEĐUNARODNO STRUČNO SAVJETOVANJE I FESTIVAL PUTUJUĆIH KNJIŽNICA, Silvija Perić	97
ONLINE STRUČNO-ZNANSTVENI SKUP S MEĐUNARODnim SUDJELOVANjem „INFORMACIJSKA SLUŽBA U KNJIŽNICI: TRADICIJA, SADAŠNOST I BUDUĆNOST“, Dijana Sabolović-Krajina	98
EDUKACIJA ZA KORISNIKE U NARODNOJ KNJIŽNICI „PETAR PRERADOVIĆ“ BJELOVAR – „OSNOVE KORIŠTENJA RAČUNALA I PAMETNIH TELEFONA ZA POČETNIKE I OSOBE TREĆE ŽIVOTNE DOBI“, Slaven Pejić	99
STRUČNA EDUKACIJA „IZAZOVI ŽIVOTA S DEMENCIJOM U SUVREMENOM DRUŠTVU“, Dijana Sabolović-Krajina	100
STRUČNI SKUP KOMISIJE ZA KNJIŽNIČNE USLUGE ZA DJECU I MLADEŽ „IZGRADNJA KVALITETNIH KNJIŽNIČNIH ZBIRKI ZA DJECU: KNJIŽNIČAR ZNA!“, Ida Gašpar i Branka Mikačević	101
„SURADNJA, IZGRADNJA, NADOGRADNJA – SURADNIČKI I PARTNERSKI PROGRAMI U KNJIŽNICAMA“, 1. STRUČNI SKUP S MEĐUNARODnim SUDJELOVANjem U GRADSKOJ KNJIŽNICI I ČITAONICI VIROVITICA, 14. 10. 2022., Silvija Perić	102
POVODOM TRIJU OBLJETNICA ODRŽAN STRUČNI SKUP S MEĐUNARODnim SUDJELOVANjem „VIDLJIVOST NARODNE KNJIŽNICE U LOKALNOj ZAJEDNICI“, Neda Adamović i Vjeruška Štivić	103
STALNO STRUČNO USAVRŠAVANJE VJEĆA ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE, Adrijana Hatadi i Andrea Katanović Babić	105
PREGLED RADA ŽUPANIJSKOG STRUČNOG VJEĆA ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE, Mira Barberić	106
PREGLED RADA ŽUPANIJSKOG STRUČNOG VJEĆA ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE, Josip Strija	107
MOBILNOST U ERASMUS + PROJEKTU „PUTUJUĆE KNJIŽNICE BEZ GRANICA“, Silvija Perić i Ljiljana Vugrinec	108
STRUKTURIRANI TEČAJ U VALENCIJI U OKVIRU ERASMUS + PROJEKTA, Lucija Miškić Barunić i Ana Peranić	111
ERASMUS PROJEKT „PRVI KORACI U DIGITALNOJ TRANSFORMACIJI“, Suzana Pušić	112
O RADU DRUŠTVA U PROTEKLOM RAZDOBLJU, Tatjana Petrec	114
41. SKUPŠTINA DRUŠTVA KNJIŽNIČARA BILOGORE, PODRAVINE I KALNIČKOG PRIGORJA, Bernarda Ferderber	115
KNJIŽNIČARI ZA UKRAJINU – HUMANITARNI MINI SAJAM KNJIGA DRUŠTVA KNJIŽNIČARA BILOGORE, PODRAVINE I KALNIČKOG PRIGORJA, Ljiljana Vugrinec	116
USPJEŠNO ZAVRŠIO PRVI ERASMUS + PROJEKT NAŠEG DRUŠTVA, Silvija Perić i Ljiljana Vugrinec	117
NAPREDOVANJA U STRUCI, Tihana Lončarić	118
ČLANOVI NAŠEG DRUŠTVA DOBITNICI NAGRADE MINISTARSTVA ZNANOSTI I OBRAZOVANJA, Tihana Lončarić	118
NAJKNJIZNIČARKE DRUŠTVA KNJIŽNIČARA BILOGORE, PODRAVINE I KALNIČKOG PRIGORJA ZA 2022. GODINU, Branka Mikačević, Josip Strija i Ana Škvarić,	119
LJILJANA VUGRINEC NAGRAĐENA KUKULJEVIĆEVOM POVELJOM, Ana Škvarić	121
IDA GAŠPAR DOBITNICA NAGRADE „EVA VERONA“, Ana Škvarić	122
NAGRADA „LUCINA ZVJEZDA“ DODIJELJENA ŠKOLSKOJ KNJIŽNIČARKI ANDREI KATANOVIĆ BABIĆ, Adrijana Hatadi	123
KNJIŽNICA I ČITAONICA „FRAN GALOVIĆ“ KOPRIVNICA DOBITNICA MEĐUNARODNOG PRIZNANJA „THE LIBRARY OF THE YEAR AWARD“, Danijela Petrić	124
LJERKA MEDVED (1954. - 2022.), Josip Strija	125
IN MEMORIAM: STJEPAN KOLARIĆ I IGNAC HORVAT, Dijana Sabolović-Krajina	125

PREMALO ČITAM – SUDJELOVANJE MLADIH U PROGRAMU ZA SVE GENERACIJE

Maja Krulić Gačan i Ana Škvarić
Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Sažetak

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica u travnju 2022. pokrenula je podcast „Premalo čitam“. Podcast je odgovor na navike zajednice u konzumiranju kulturnih i zabavnih sadržaja te je kreiran s ciljem promocije knjige i čitanja pomoću digitalnih medija te u internetskom okruženju. Ujedno je usmjeren prvenstveno mlađoj publici (12 - 34 godine) koja je na globalnoj razini većinski konzument podataka kao audio i videoformata. Članak predstavlja tijek kreiranja podcasta „Premalo čitam“ i način odabira sudionika, te daje pregled objavljenih epizoda i osrt na slušanost pojedinih gostiju, među kojima su bili i mladi do 18 godina. Članak ujedno daje uvid u planove za budući razvoj ovoga programa.

Ključne riječi: podcast, godina čitanja, premalo čitam, promocija čitanja, knjiga, čitanje, mladi, knjižnica

Uvod

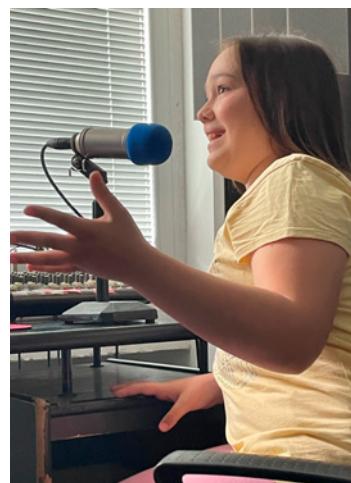
Nakon višemjesečnog planiranja i osiguravanja finansijske podloge, povodom Noći knjige u travnju 2022. Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica objavila je prvu epizodu podcasta „Premalo čitam“. Ovaj program kreiran je s ciljem promocije knjige i čitanja u virtualnom okruženju, a riječ je o razvojnog programa koji je rezultat osluškivanja potreba zajednice i praćenja navika publike u konzumiranju kulturnih i ostalih sadržaja.

Podcast se definira kao program čiji je sadržaj kreiran u digitalnom formatu i dostupan je putem interneta (Cambridge dictionary, s. a.). Sadržaj podcasta u načelu može biti bilo što, a koncept je jednostavan – postoji čovjek i postoji priča, bilo da je riječ o pričanju priča, o prenošenju znanja, intervjuu i sl. (McCoy, 2023). Sam termin kreiran je 2004. spajanjem termina „broadcasting“ i „iPod“ (Harvard, s.a.), iako je svaki podcast dostupan putem svake vrste računala i dostupnost nije rezervirana samo za Appleove proizvode. Sam format nije nov, a doživio je veliku popularnost upravo u posljednjih nekoliko godina. Slijedeći ovaj trend, a s njim i potrebe članova knjižnice i šire publike, kreiranjem podcasta „Premalo čitam“ koprivnička se knjižnica povezala sa starom i novom publikom putem novih internetskih kanala, te stvorila novi potpuno digitalni format za promociju čitanja i povećanje vidljivosti knjižnice među korisnicima novih medija. Program je namijenjen slušateljima svih dobnih skupina, interesa i profesija, ali najviše je usmjeren na pripadnike mlađe generacije (12 - 34 godine) jer su to općenito najčešći slušatelji podcasta. IFLA-ine „Smjernice za knjižnične usluge za mladež“ daju dobni okvir za definiranje korisničke skupine mladih, preporuka je da to bude dob 12 - 18 godina, međutim svaka knjižnica ima mogućnost prilagoditi taj okvir svojim potrebama i mogućnostima (Smjernice, 2009: 15). U tom kontekstu posebno je zanimljivo da je u snimanju podcasta „Premalo čitam“ sudjelovalo četvero mladih u dobi 11 - 18 godina, pri čemu statistike bilježe visoku slušanost upravo epizoda čiji su gosti bili srednjoškolci.

Tijek provedbe programa

Kao što je spomenuto, za podcast potrebni su ljudi (gosti) i priče. S obzirom na to da je knjižnica u 2021. godini pokrenula projekt „Ambasadori čitanja“ čiji je osnovni cilj bio promovirati

knjigu, čitanje i knjižnicu kroz priče poznatih i manje poznatih Koprivničanaca, podcast se pokazao kao idealan nastavak tog projekta, a ambasadori čitanja pokazali su se kao idealni gosti za uvođenje podcasta kao novog promotivnog kanala i alata za plasiranje kvalitetnog sadržaja u poslovanje Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica. Dvadeset javnosti već poznatih ambasadora čitanja dobilo je priliku govoriti o važnosti knjige i čitanja te podijeliti svoje priče, želje, strasti, strahove, iskustva, motivacije i na jedan drugačiji način, na široko dostupnoj online platformi. Većina je ambasadora čitanja tu priliku i iskoristila. Ambasadori čitanja koji su sudjelovali u projektu snimanja podcasta predstavnici su različitih demografskih skupina, zastupljene su osobe oba spola i različitih dobi, stupnjeva obrazovanja te čitateljskih preferencija i navika (osnovnoškolci, srednjoškolci, osobe sa srednjoškolskim obrazovanjem, visokoobrazovani, zaposleni, roditelji male djece, umirovljenici, mlade osobe aktivne u udrugama civilnog društva, osobe zaposlene u javnim službama, srednjoškolski i sveučilišni profesori, sportaši i dr.). Podcast „Premalo čitam“ i naziv duguje jednom od ambasadora, ujedno i prvom gostu. U kontekstu programa namijenjenih mladima, odabrani ambasadori čitanja mogu poslužiti kao uzori mladima, ne samo kad govorimo o mladim sudionicima projekta koji su se predstavili svojim vršnjacima, što je bilo inspirativno i vrlo hrabro, već i kada govorimo o sudionicima, predstvincima starijih generacija koji su svi zanimljivi, svestrani i uspješni ljudi. Svim je ambasadorima čitanja ovo bilo prvo iskustvo snimanja podcasta, kao i knjižničarima.

I Gošća podcasta Karolina Điko

Kreiranjem podcasta koprivnički knjižničari ušli su u nepoznato – prije nego se uopće počelo razmišljati o detalnjem konceptu sadržaja i voditelju, trebalo je proučiti

I Gošća podcasta Dora Kuretić

što *podcast* zapravo jest te koje su zakonitosti njegova nastanka i postojanja u medijskom prostoru. S obzirom na to da je, kao što je već naglašeno, riječ o razvojnom programu, polurješenja nisu bila zadovoljavajuće opcije i odlučeno je da se uloži u pravi *podcast*: audioformat čiji sadržaj postoji na posebnoj platformi, tzv. *podcast hosting stranici* (Gray, 2023), putem koje se distribuiraju u medije i na sve relevantne audio servise kao što su Spotify, Apple Podcasts, Google Podcasts, Amazon Music, Deezer, Pocketcasts, Stitcher i dr. Knjižnica je zakupila prostor na jednom od takvih servisa (*Castos*) i kreirala internetsku stranicu *podcasta* na navedenom servisu. Istovremeno je angažirala voditelja Gorana Živkovića - Žiku, koprivničkog glazbenika, pedagoga, povjesničara-entuzijasta i strastvenog hodača, čovjeka s velikim medijskim iskustvom i brojnim interesima koji zna prepoznati interes i strast u svojim sugovornicima. Koncept intervjuja kreiran je brainstormingom knjižničara i voditelja te se neprestano nadograđuje, promišlja, analizira i razvija. Ujedno je napravljena i glazbena špica *podcasta* koju potpisuju Goran Živković - Žika i Konrad Mulvaj, također koprivnički glazbenik i multimedijalni umjetnik.

Kroz navedene aktivnosti ostvarene su sve prepostavke za uspješnu distribuciju *podcasta*. Plasiranjem *podcasta* na audioservise osigurana je dostupnost mlađim slušateljima kojima je korištenje ovakvih servisa dio svakodnevnog života. Za nešto stariju publiku omogućen je pristup putem knjižnične internetske stranice, kao i knjižničnog Facebook profila.

I Gost podcasta Matija Kolarić

Snimanja su započela u ožujku 2022. u studiju koprivničkog medija Glas Podravine i Prigorja uz tehničku podršku njihovih djelatnika. Dosad je snimljena jedna sezona *podcasta* u kojoj je intervjuirano 15 gostiju (14 ambasadora čitanja i jedna knjižničarka, djelatnica Knjižnice i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica). Epizode *podcasta* objavljivane su u dvotjednim razmacima, a najveći dio promocije održan je putem društvenih mreža knjižnice.

Među 14 ambasadora čitanja na snimanje je pristalo i četvero mlađih – dvoje osnovnoškolaca i dvoje srednjoškolaca, pri čemu su epizode s gostima srednjoškolcima još uvijek među najslušanijim. Budući da je riječ o skupini koja knjižnicu najčešće ne percipira kao mjesto koje zadovoljava njihove potrebe i interes, u ovim je epizodama bilo zanimljivo čuti koji su zapravo njihovi interesi, gdje ih zadovoljavaju, kako provode svoje slobodno vrijeme te kakvu budućnost vide i žele za sebe. Ujedno se pokazalo u kojoj je mjeri intervju kao

metoda istraživanja, te okruženje u kojem se mladi osjećaju sigurno i opušteno, važno za stjecanje kvalitetnih uvida u interesu i potrebe ove dobne skupine.

I Gošća podcasta Luca Jukić

Druga sezona *podcasta* donijet će drugačiji sadržaj, ponovo namijenjen svim generacijama, ali i s gostima bliskima mlađoj publici. Bavit će se prvenstveno mentalnim zdravljem, što je tema aktualnija nego ikad u prilikama u kojima žive i s izazovima s kojima se susreću koprivnički, hrvatski i građani cijelog svijeta (pandemija, ratni uvjeti, ekomska nestabilnost) svih dobnih skupina, s naglaskom na mlade ljude kao posebno ranjivu skupinu u smislu traženja vlastitoga identiteta i svojeg mesta u svijetu. Snimanje nove sezone započinje u proljeće 2023., a do ljeta iste godine može se očekivati i objavljivanje nekoliko novih epizoda od ukupno deset planiranih.

Zaključak

Kroz programe „Ambasadori čitanja“ i „Premalo čitam“ Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica na nekonvencionalan je način u promociju knjižnice i proizvodnju sadržaja uključila i mlađe u dobi 11 - 18 godina. Potencijal kreiranja programa i usluga, u čiju se provedbu mlađi uključuju svojevoljno i s užitkom, tek je načet i knjižnica još uvijek traži odgovarajuće modele kako pristupiti mladima u nastojanju da ih motivira da, ako već nisu, postanu članovi knjižnice, a potom da postanu i aktivni članovi knjižnice. Nužno je da svi pokušaji promocije knjige i čitanja među ovom dobnom skupinom budu kreativni te oblikovani pomoću digitalnih alata i tehnologija te distribuirani kanalima koji su bliski mlađoj publici. *Podcast „Premalo čitam“* nije kreiran s izričitim ciljem uključivanja mlađih u program, ali se pri njegovom kreiranju imalo u vidu da ciljana publika jest mlađa publika i da u razvoju *podcasta* teme moraju biti prilagođene potrebama i interesima mlađe generacije. Upravo iz tog razloga nova sezona *podcasta* bit će koncipirana na nov i drugačiji način, s gostima koji će biti atraktivni mlađoj publici i koji će *podcast* učiniti ne samo lokalno, već i nacionalno zanimljivim.

Literatura i mrežni izvori:

Cambridge dictionary (s.a.). [citirano 2023-03-20]. Dostupno na: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/podcast>

Gray, C. (2023). All the best podcast hosting platforms, carefully chosen for 2023. [citirano: 2023-03-20]. Dostupno na: <https://www.thepodcasthost.com/websites-hosting/best-podcast-hosting/>

Harvard graduate school of education (s.a.). [citirano 2023-03-20]. Dostupno na: <https://archive.ph/20120710232048/http://isites.harvard.edu/icb/icb.do?keyword=k1967&pageid=icb.page23750>

McCoy, J. (2023). Podcasts: A content guide for beginners. [citirano 2023-03-20]. Dostupno na: <https://searchengineland.com/podcasts-a-content-guide-for-beginners-392881>

Smjernice za knjižnične usluge za mladež. (2009). Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.

PROJEKT „GEJMANJE, VRTLARENJE, UKLJUČIVANJE, SVIRANJE... BAŠ TO (NE)TREBAMO?, POLIGON ZA ISTRAŽIVANJE POTREBA I DIZAJNIRANJE KNJIŽNIČNIH USLUGA ZA MLADE”

Kristina Đoja Ahel
Gradska knjižnica Rijeka

Sažetak

Pripremajući se za otvorenje svog prvog odjela za mlade, Gradska knjižnica Rijeka provela je u razdoblju rujan - studeni 2022. godine projekt „Gejmanje, vrtlarenje, uključivanje, sviranje... baš to (ne)trebamo?, poligon za istraživanje potreba i dizajniranje knjižničnih usluga za mlade”, podržan od Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske. Glavni cilj projekta bilo je ispitivanje specifičnih interesa i potreba mlađih od 15 do 30 godina na riječkom i širem regionalnom području, kako bi se u konačnici dizajnirao i pokrenuo odjel za mlade prema željama ciljane publike.

Ključne riječi: istraživanje potreba mlađih, dizajniranje knjižničnih usluga za mlade, suradnja s mlađima i lokalnom zajednicom

Uvod

U novoj zgradbi Gradske knjižnice Rijeka u kompleksu „Benčić“ nastaje i prvi pravi odjel za mlade, specifično usmjeren na populaciju mlađih od 15 do 30 godina. U Programu za mlade Grada Rijeke za razdoblje 2023. - 2030. godine,¹ mlađi su definirani kao osobe između 15 i 30 godina, stoga se i Gradska knjižnica Rijeka odlučila za potonju dobnu odrednicu. Kada se krenulo u razmišljanje o sadržajima budućeg odjela za mlade, činilo nam se krucijalnim započeti tu priču uvezši u obzir mišljenja i potrebe naše ciljane publike. Projekt „Gejmanje, vrtlarenje, uključivanje, sviranje... baš to (ne)trebamo?”, podržan od Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske, poslužio je kao svojevrsni uvod u sadržajno kreiranje našeg novog knjižničnog odjela i izvrstan alat za prikupljanje raznovrsnih inputa od mlađih te bolje razumijevanje njihove percepcije knjižnica.

Projekt „Gejmanje, vrtlarenje, uključivanje, sviranje... baš to (ne)trebamo?, poligon za istraživanje potreba i dizajniranje knjižničnih usluga za mlade”

Kroz program poticanja razvoja publike u kulturi, Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske podržalo je projekt koji smo provodili u razdoblju od rujna do studenog 2022. godine. Sadržajno, projekt je bio usmjeren na osnaživanje čitatelske kulture i publike mlađih na riječkom i širem regionalnom području. Glavni ciljevi bili su kroz kvantitativno i kvalitativno istraživanje detaljno istražiti potrebe, razmišljanja i vizije ciljane publike, oblikovati fokus grupe kao temelj participativnog modela programskog vijeća mlađih te provesti inovativne pilot aktivnosti iz područja gaminga, održivog razvoja, glazbe i inkluzivnosti, sadržajno prepoznatih kao ključnima u kontekstu stvaralačke budućnosti. Ideja je bila sve navedeno provesti u suradnji s

ciljanom publikom i neprofitnim lokalnim udrugama, kako bi se u konačnici dizajnirao i pokrenuo knjižnični odjel za mlađe u skladu s potrebama i željama ciljane publike te testirao inovativni model.

Projektni tijek vizualno je pratila online mini kampanja ostvarena u suradnji s Akademijom primijenjenih umjetnosti u Rijeci. Potonje je bilo izrazito značajno jer smo željeli u stvaranje dizajna, koji će vizualno reprezentirati projekt, svakako uključiti mlađu osobu. Studentica Diana Zubak kreirala je nekolicinu vizuala koji su mladenački, humoristični i ležerni te na zabavan način prikazuju interakciju mlađih s knjigom i čitanjem.

I. Najava projekta

Anketno istraživanje

U periodu između 16. 9. i 21. 10. 2022. godine provodili smo online anketno istraživanje čiji je cilj bio detaljno istražiti potrebe, želje i vizije ciljane publike kako bi u konačnici dobili kvalitetne podatke za daljnje kreiranje sadržaja i aktivnosti za rad s mlađima u budućem odjelu za mlađe.

¹ Program za mlađe Grada Rijeke za razdoblje 2023. - 2030. godine. [citirano: 2023-02-23]. Dostupno na: <https://sn.rijeka.hr/wp-content/uploads/2022/12/Program-za-mlađe-Grada-Rijeke-za-razdoblje-2023.-2030.-godine.pdf>

| Vizual online ankete

Prikupljeno je ukupno 575 odgovora mladih, od čega je skoro 70 % odgovora pružila ženska populacija te većinski srednjoškolska - njih preko 80 % pristupilo je ispunjavanju ankete. U kontekstu dosadašnjeg provođenja programa za mlade, Gradska knjižnica Rijeka bilježi nešto intenzivniju praksu suradnje s lokalnim srednjim školama nego s fakultetima, pa stoga i podatak o većem postotku srednjoškolaca koji su ispunili anketu korelira s potonjim. Povišenjem dobre granice ciljane publike mladih u budućem odjelu za mlade, postaje nužno i stavljanje većeg fokusa na studente i ostale mlade do trideset godina starosti.

Anketa je bila podijeljena na tri glavna dijela. U prvom dijelu mlade smo ispitali o osnovnim informacijama poput dobi i spola, kreativnim interesnim područjima, vrstama kulturnih događanja koja posjećuju, omiljenim mjestima za izlaska i zabavu, medijima i društvenim mrežama koje najviše prate te najdražim književnim žanrovima. Drugi dio ankete bio je fokusiran na ispitivanje načina njihove percepcije knjižnica, objašnjenje motivacije za ne/učlanjenje u Gradsku knjižnicu Rijeka i saznavanje očekivanja od nove zgrade Knjižnice. Treći dio bio je usmjeren na budući odjel za mlade, ispitivanje vrsta aktivnosti i usluga koje bi mladi u njemu rado popratili, a zanimalo nas je i kakav dizajn i atmosfera tamo priželjkaju. U dalnjem tekstu bit će navedeni ključni segmenti analize ankete, a koji su bili od značaja u dalnjem procesu kreiranja sadržaja budućeg odjela za mlade.

Upitani o kreativnom području koje ih najviše zanima (ponuđene opcije: glazba, književnost, umjetnost, kazalište i ples), najviše ispitanih opredijelilo se za glazbu - njih skoro 70 %, umjetnost - 37,8 %, književnost - 34,8 %, ples - 26,5 % te najmanje za kazalište - 17,6 %. Pri dalnjem specificirajušu vrste kulturnih programa, a s ciljem što boljeg razumijevanja prevladavajućih interesa mladih u procesu konzumacije kulturnih sadržaja, većina se odlučila za koncert kao kulturni program koji ih najviše zanima (ostali mogući izbori: književni susret, kazališna predstava, kreativna radionica ili nešto drugo). Što se omiljenih mesta za izlaska tiče, skoro 90 % njih napominje da su im u tom kontekstu najvažniji ekipa i dobra atmosfera. Po pitanju praćenja medija, većina ih se izjasnila da ne prate nikakve medije, već im je fokus na društvenim mrežama, među kojima prednjače *Instagram*, *Snapchat* i *TikTok*. Upitani o omiljenim književnim žanrovima, trileri i ljubavni romani dobili su najveći postotak odgovora, no veoma čest bio je i odgovor da ništa ne čitaju.

Iz odgovora u drugom dijelu ankete iščitava se da su najčešće asocijacije mladih vezane uz knjižnicu lektira, čitanje te korištenje u svrhu ispunjavanja školskih obaveza, a iznimno rijetko su samoinicijalno spominjani bilo kakvi programi ili aktivnosti kao moguće knjižnične usluge. Ugodna i dobra atmosfera često se spominje u raznolikim varijacijama odgovora, kao glavni faktor pri odabiru mesta boravka. Lako se preko 50 % ispitanih izjasnilo da su članovi Gradske knjižnice Rijeka, njih isto toliko nije uopće upoznato s informacijom o gradnji nove zgrade knjižnice u neposrednom središtu grada. Upitani o očekivanjima vezanim uz novu knjižnicu, najčešće se ponavljala potreba za prostorom s ugodnom atmosferom za druženje s ekipom, no često se ponavljao i odgovor da ne očekuju ništa jer ni sada ne posjećuju knjižnicu pa ih generalno ne zanima.

Što očekuješ od nove knjižnice?

Puno knjiga

Da bude velika

ne znam

Ništa posebno

veći izbor knjiga

Ništa ne očekujem

Više knjiga

Puno

Isto što i od satova matematike. Ništa.

| Primjeri očekivanja mladih od nove knjižnice

U posljednjem dijelu, na pitanje o dosadašnjoj praksi posjećivanja knjižničnih programa, preko 50 % mladih odgovorilo je da ih ništa što je knjižnica organizirala nije dovoljno zainteresiralo da dodu. Kvizi i društvene igre najviše ih zanimaju kao ponuđene vrste mogućih aktivnosti u budućem odjelu za mlade, a veći interes izazivaju i kreativne radionice, tematska predavanja, glazbene i STEAM radionice te književni susreti. Po pitanju dizajna prostora, ponavljalo se mišljenje da priželjkaju prostor koji je ugodan, prozračan, topao, suvremeno uređen, s dovoljno prostora za druženje i odmor.

Mnoge već poznate prakse mladih i njihova percepcija knjižnica potvrđene su i u ovom anketnom istraživanju, poput činjenice da većina njih prepoznaje knjižnice isključivo kao mesta za posudbu knjiga (najčešće lektire), bez ikakvih spoznaja o ostalim uslugama i mogućnostima koje im knjižnica može pružiti. Navedeno svakako ukazuje na potrebu ulaganja dodatnog truda u promoviranje ostalih knjižničnih usluga, poput raznovrsnih aktivnosti i radionica među mladom populacijom. Ugodna atmosfera i prisustvo ostalih vršnjaka nameću se kao dobri smjerokazi, a možda čak i imperativi, u kontekstu kreiranja programa i prostora za mlade.

Pilot aktivnosti, fokus grupa i strateško planiranje

U sklopu projekta organizirane su četiri pilot aktivnosti za mlade u kojima je sudjelovalo 128 mladih, a provedene su u suradnji s lokalnim udrugama, i to iz područja *gaminga* (u zanimljivoj fuziji s književnosti), inkluzije, glazbe i održivosti. Glavni cilj aktivnosti bio je testiranje inovativnih modela i sadržaja kreiranih specifično za mladu publiku. Tijekom procesa provođenja aktivnosti lokalna zajednica iskazala je iznimjan interes i podršku za iste, sadržaji i formati mladima bili su zanimljivi i interaktivni te su u konačnici dobivene korisne smjernice za daljnje kreiranje sličnih aktivnosti za mlade.

I Primjer iz mini fanzina - rezultat jedne od pilot aktivnosti

Nakon provedenog anketnog istraživanja i pilot aktivnosti, organizirali smo fokus grupu sa skupinom mladih, koja je dodatno potvrdila već iskazane potrebe mladih u vezi sadržaja, dizajna i atmosfere koje očekuju u odjelu za mlade. Ispitana skupina izrazila je želju za različitim vrstama radionica (glazbene, kreativne), predavanja, tečajeva kreativnog pisanja, večeri društvenih igara, projekcija filmova, a važnim su istaknuli i pružanje mogućnosti predlaganja njima interesantnih tema. Mišljenja su da bi knjižnični prostor za mlade trebao biti vrlo neformalan, u stilu kafića, s mogućnošću konzumacije pića i grickalica te glazbom koju bi birali sami mladi.

Kako bi kvalitetno zaokružili cijelu projektnu priču, nakon provedenih aktivnosti pristupili smo izradi strateškog

dokumenta budućeg odjela za mlade i razvoja mlade publike, gdje su rezimirani projektni rezultati, izlučene temeljne programske cjeline i artikulirani ključni organizacijski koraci.

I Glazbena radionica

Zaključak

Opisane projektne aktivnosti pružile su izvrsnu početnu poziciju za stvaranje odjela za mlade, utemeljenog na iskazanim potrebama i željama ciljane publike. Uključivanjem samih mladih od početka u proces kreiranja prostora, koji će u konačnici biti njihov, čini se kao najbolji način za postizanje značajnog cilja - pružanje mladima upravo onoga što trebaju i žele u svojoj lokalnoj zajednici. S obzirom da su mladi kao korisnička skupina najmanje prisutni u knjižničnim prostorima, nužno je kontinuirano osluškivanje i detektiranje njihovih potreba, praćenje dinamike njihovih promjenjivih interesa, aktivno uključivanje samih mladih u proces kreiranja i provođenja aktivnosti, kako bi se postigao što uspješniji koncept knjižnice kao središnjeg multifunkcionalnog mesta u zajednici te svojevrsnog trećeg prostora.

Literatura:

Program za mlade Grada Rijeke za razdoblje 2023. - 2030. godine. [citrano: 2023-02-28]. Dostupno na: <https://sn.rijeka.hr/wp-content/uploads/2022/12/Program-za-mlade-Grada-Rijeke-za-razdoblje-2023.-2030.-godine.pdf>

AZBUKIJADA - NOVE GENERACIJE U KNJIŽNICAMA STVARAJU KREATIVNE PROIZVODE NADAHNUTE KULTURNOM BAŠTINOM

Tanja Nađ
Osnovna škola Ivanska

Sažetak

Igrom i stvaralačkim radom učenici OŠ Ivanska usvajaju kulturu, samostalnost i neovisnost. U školskoj knjižnici svake godine obilježavaju Dan glagoljice različitim kreativnim radionicama. Osmišljavaju i izrađuju glagoljične igre kroz koje na zanimljiv način otkrivaju glagoljična slova i usvajaju njihovu brojevnu vrijednost. Odlučili su radost učenja, igre i stvaranja glagoljicom podijeliti s drugima. Tako je nastalo idejno rješenje za „Milenijsko natjecanje iz kreativne industrije“. Kreativnim satom predstavili su Azbukijadu, natjecateljske igre u društvu s glagoljičnim slovima. Cilj igara jest u svakodnevnom trenutku učenje glagoljice učiniti što zabavnijim i ugodnijim. Po završetku igara nagrađeni su najuspješniji natjecatelji koji osvajaju prigodne darove, a osmislili su ih i izradili učenici. Darovi su ujedno i školski suveniri.

Ključne riječi: knjižnica, kreativna industrija, dizajn, baština, mlađi u knjižnici

Uvod

Školska knjižnica je informacijsko, komunikacijsko i medijsko središte škole. Potpora je nastavnim i izvannastavnim aktivnostima i mjesto je provođenja izvannastavnog i slobodnog vremena. Namijenjena je učenicima i učiteljima. No, u skorije vrijeme knjižnice su mjesta u koja dolaze neke nove generacije učenika.

Oni ne dolaze u knjižnicu prvenstveno posuditi knjigu. Okupljaju se u knjižnici u potrazi za informacijama, ali i zadovoljavanju svojih potreba. Oni žele da se i njihov glas čuje, poduzetničkog su duha i pokretači su promjena. Mladima je potrebno omogućiti sudjelovanje u planiranju aktivnosti i uključiti ih u osmišljavanje sadržaja i provođenje knjižničnih programa. Na taj će način privući nove korisnike.

Milenijsko natjecanje iz kreativne industrije

Četvrto po redu „Milenijsko natjecanje iz kreativne industrije“ održano je u prosincu 2022. godine na Ekonomskom fakultetu u Osijeku. Riječ je o međunarodnom natjecanju koje se organizira za osnovnoškolce, srednjoškolce i studente iz Republike Hrvatske te inozemstva. Cilj natjecanja jest potaknuti učenike na sudjelovanje u izvannastavnim aktivnostima u svrhu razvoja vještina kritičkog razmišljanja, kreativnosti i unaprednja stičenog znanja. Učenici se mogu natjecati u tri kategorije: kreativni sat, kreativni kalendar i kreativni planet.

Kategorija kreativnog sata namijenjena je učenicima osnovnoškolskog uzrasta i dijeli se na dvije podkategorije, razrednu i predmetnu nastavu. Kategorija kreativnog kalendara namijenjena je učenicima svih razreda srednjih škola, a kategorija kreativnog planeta usmjerena je na studente iz visokoobrazovnih ustanova. Voditelj natjecateljskog tima (mentor) ima zadatak usmjeriti učenike u izradi idejnog rješenja u odabranoj temi kroz jedan ili više sektora kreativne industrije. Ponudene su teme: glagoljica, Put svile, mitologija i vodik.

Kreativna industrija

Kreativna industrija podrazumijeva proizvode koji su zaštićeni autorskim pravima. Obuhvaćeni su projektima koji stvaraju (ne)materijalne proizvode i usluge namijenjene razmjeni na tržištu. Autentičnost kreativnih proizvoda i usluga zasniva se na uporabi kulturnih i povjesnih sadržaja, a njihova inovativnost jamči tržišnu prepoznatljivost.

Ponuđeni su sljedeći sektori kreativne industrije: arhitektura, audiovizualna umjetnost, baština, dizajn, glazba, izvedbene umjetnosti, knjiga, nakladništvo, mediji, oglašavanje i tržišne komunikacije, primjenjene umjetnosti, računalne igre, novi mediji i vizualne umjetnosti.

Knjižnica kao sektor kreativne industrije

Osnovnu školu Ivanska predstavio je natjecateljski tim učenica predmetne nastave pod mentorstvom knjižničarke.

Učenici OŠ Ivanska svake godine obilježavaju Dan glagoljice različitim kreativnim radionicama u školskoj knjižnici. Osmišljavaju i izrađuju glagoljične igre kroz koje na zanimljiv način otkrivaju glagoljična slova i usvajaju njihovu

1 Natjecateljski tim knjižnice OŠ Ivanska s mentoricom

brojevnu vrijednost. Iz toga je proizašla ideja da u svojoj školi organiziraju natjecateljske igre za osnovnoškolce koje su nazvali „Azbukijada”.

Učenice su izradile idejno rješenje na temu glagoljice, a mentorica ih je kao natjecateljski tim prijavila na „Milenijsko natjecanje iz kreativne industrije”. Nakon prijave uslijedila je predaja idejnog rješenja i procjena stručnog Povjerenstva. Prijava je bila uspješna, a idejno rješenje pozitivno ocijenjeno i tim učenica s mentoricom pozvan je u Osijek. Kreativnim satom učenice su pred Povjerenstvom predstavile Azbukijadu, natjecateljske igre u društvu s glagoljičnim slovima. Za sektore kreativne industrije odabrale su knjižnicu jer je cijela ideja ondje pokrenuta te dizajn jer su same osmislice izgled igara te darove za sudionike.

Azbukijada

U prvom dijelu Azbukijade učenice su predstavile turnir u društvenim igrama „Crni Jat”, „Šašava azbuka” i „Igra pamćenja”.

„Crni Jat” je igra kartama. Sudionici moraju dobro promiješati karte te svima podijeliti jednak broj. Ako igrač dobije karte s istim simbolom, njih stavlja na stranu jer one čine par. Tu igra počinje. Igrači vuku kartu jedan od drugoga dogovorenim redoslijedom. Cilj je sakupiti parove i rješiti se karata. Igra traje sve dok jednom igraču ne ostane u ruci karta Crnog Jata. On se tada proglašava Crnim Jatom, tj. gubitnikom.

„Šašava azbuka” je igra s 9 kartica. Na svakoj kartici nalaze se polovična glagolska slova. Zadatak igrača je spojiti kartice na način da dobiju cjelovita slova u istoj boji, a da rješenje čini kvadrat kao na predlošku.

„Igra pamćenja” je također igra s karticama. Kartice moramo dobro promiješati i položiti ih na stol licem prema dolje. Zadatak igrača je okretati po dvije kartice i tražiti parove. Par čini glagolsko slovo i njegova brojevna vrijednost. Za one koji nedovoljno poznaju glagoljicu, u igri će im pomoći boje. Kartice koje čine par jednake su boje.

U drugom dijelu učenice su prikazale natjecanje u igrama „Slovo na glavi”, „Glazbene stolice”, „Glagoljična kuglana” i „Loto”.

Radi što boljeg zagrijavanja u prvoj igri se brzo hoda. Na taj način provodi se priprema cijelog tijela za napore koji ih očekuju u ostalim dijelovima kreativnog sata. Riječ je o igri „Slovo na glavi”.

Učenici su podijeljeni u nekoliko kolona. Prvi u svakoj koloni stavlja na glavu kartonsku knjigu s glagoljičnim slovom. Ispred svake kolone postavljen je stalak. Svaki igrač ima zadatak zaobići stalak, a da mu knjiga ne padne s glave. U slučaju da knjiga padne, igrač mora stati te ju ponovno staviti na glavu i nastaviti igru. Pobjednik je ona ekipa u kojoj se prvi igrač ponovno nađe na čelu kolone.

Druga igra nosi naziv „Glazbene stolice”. Stolice su posložene u krug za jednu manje nego što je igrača. Kada glazba krene, igrači se u ritmu kreću u krug oko stolica. Kada glazba stane, svatko od njih mora zauzeti jednu stolicu. Onaj igrač koji je ostao bez stolice, ispada iz igre. Svaki put se jedna stolica makne i igra se nastavlja sve dok ne ostanu dva igrača i jedna stolica. Pobjednik je onaj koji sjedne na posljednju stolicu.

Slijedi „Glagoljična kuglana”. Učenike podijelimo u nekoliko kolona koje se nalaze iza crte. Ispred svake kolone nalazi se jedna kugla te postavljeni čunjevi. Na svakome čunju oslikan je broj na glagoljici. Na dogovoren znak prvi u koloni uzima kuglu u ruku te njome gađa čunjeve. Svaki oboren čunj nosi određene bodove (ovisno koji broj je na njemu oslikan).

Bodovi se zbrajaju, a ekipa koja je oborila najviše čunjeva, odnosno sakupila najviše bodova, nosi pobjedu.

Posljednja igra je „Loto”. Učenici su podijeljeni u kolone. Svakoj ekipi podijeljen je predložak s glagoljičnim slovima. Na suprotnom dijelu dvorane nalaze se slova na latinici u omotnici. Prvi igrač u koloni trči do omotnice i izvuče jedno slovo. Zadatak mu je što prije donijeti to slovo svojoj ekipi. Ima li na svome predlošku ekipa to slovo na glagoljici, pokrije ga. Ako nema traženo slovo, stavlja ga sa strane. Na redu je sljedeći igrač u koloni. Pobjednik je ona ekipa koja prva pokrije sva svoja slova.

Po završetku kreativnog sata učenice su objasnile postupak vrednovanja svakog pojedinog sudionika te izložile prigodne darove koje uručuju pobjednicima, a koje su učenici sami osmisili i izradili. Darovi su ujedno njihovi školski suveniri.

Članice Povjerenstva pohvalile su ideju i rad učenika te naglasile kako su uspješno razrađeni svi elementi natjecanja, od početne do završne faze. Same su se okušale u pojedinim igrama te zaključile da je „Azbukijada” OŠ Ivanska visoko na ljestvici konkurentnosti ovogodišnjeg Natjecanja.

I Predstavljanje igara i školskih suvenira na temu glagoljice

Zaključak

U školsku knjižnicu korisnike, učenike, najviše mogu privući oni sami, jedni druge. Zato onima, koji imaju naviku dolaziti, treba ponuditi zanimljive sadržaje i programe u kojima će sudjelovati te ih poticati da i oni sami osmišljavaju aktivnosti koje bi zanimali njihove vršnjake.

U planiranju aktivnosti i izradi predložaka za čitanje nesvesno će posegnuti za knjigom tražeći pravu riječ, pojašnjenje, informaciju i sl. Organizirat će se u skupine, podijeliti zaduženja i prionuti poslu s ciljem dobivanja krajnjeg proizvoda. Na taj će način učiti, stjecati novo znanje, ali i razvijati vještine.

Svoju će ideju na kraju željeti predstaviti ostalima, pozvati ih da se i sami okušaju u aktivnostima. Ideju će testirati, uvidjeti prednosti i nedostatke, ali i prostor za poboljšanje. Mnogi će se htjeti uključiti na način da podijele s njima neko svoje iskustvo, predlože svoje ideje, pronađu rješenje, ponude se da pridonesu realizaciji svojim vještinama.

Iz svega navedenog zaključit će da je knjižnica mjesto druženja, zabave, učenja kroz igru koje je usko povezano s čitanjem. I sami će tražiti naslove prema temama koje ih zanimaju baš kao što su i članovi natjecateljskog tima potražili knjige o glagoljici.

Literatura:

Nad, T.; K. Šarlja. (2020). *Mala glagolska početnica*. Zagreb: Osnovna škola Ivanska.

ESCAPE ROOM S TEMATIKOM IZ SVIJETA HARRYJA POTTERA

Knjižnica za nove generacije – mjesto učenja i druženja kroz igru i zabavu

Ljiljana Vugrinec

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Sažetak

Kako bi mladi došli u knjižnicu, za to moraju imati dobar razlog, moraju biti potaknuti vlastitom znatiteljom i biti sigurni da će se u knjižnici dobro osjećati, da će ih se uvažavati i pristupati im s pažnjom i poštovanjem; prostor i atmosfera moraju biti ugodni i primjereni, a sadržaji se trebaju prezentirati tako da budu zanimljivi i zabavni. Jedan od programa u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica za mlade, „Godišnja doba s Harryjem Potterom u knjižnici“, uvažava upravo ove navedene pretpostavke te od početka ima za cilj povezati čitanje i knjige s drugim medijima - filmovima, ali i s novim tehnologijama i drugim praktičnim aktivnostima te zabavnim igrama koje privlače mlade. Jedna od njih je i igra escape room opisana u ovom članku.

Uvod

Tijekom 2021. godine polaznici radionica „Godišnja doba s Harryjem Potterom u knjižnici“ imali su prilike, npr. pomoću *micro:bita*, razvrstavati se u domove u čarobnjačkoj školi Hogwarts ili naučiti kako se na 3D-printeru može isprintati „čarobni“ štapić, a pomoću alata *Canva* izrađivali su plakate s motivima iz svijeta Harryja Pottera te učili o zanimljivostima iz Škotske koja je autorici serijala, J. K. Rowling, u velikoj mjeri poslužila kao inspiracija za osmišljavanje čarobnjačkog svijeta. U 2022., drugoj godini provođenja programa, nastavljeno je uvođenje novih, dodatnih sadržaja u radionice, od kojih je među mladim polaznicima osobito odusevljenje izazvala popularna igra escape room, ovog puta u posebnoj, tematskoj „Harry Potter“ verziji.

„Harry Potter“ escape room – opis radionice

Igra escape room osmišljena je za ljetnu radionicu u ciklusu „Godišnja doba s Harryjem Potterom“, pod nazivom „Ljetni praznici u Hogwartsu“. Kako bi došli do konačnog rješenja i „izlaska iz sobe“, sudionici su se morali prisjetiti mnogih detalja iz svijeta Harryja Pottera, te primijeniti različita znanja i vještine. Na početku, polaznici su podijeljeni u dvije skupine, od kojih je jedna ostala u prostoriji kako bi odigrala escape room, dok je druga skupina u susjednoj prostoriji provodila druge pripremljene aktivnosti. Važno je da skupine igrača za escape room ne budu prevelike, idealno bi bilo da u skupini bude najviše 4 - 5 igrača, ali u ovom slučaju, zbog velikog interesa, grupe su bile nešto veće, jedna sa šest, druga sa sedam igrača.

Prije početka igranja, svaka skupina odabrala je svog vođu i dobila „mapu za haranje“ – u obliku svitka s ispisanim pravilima igre koja je igrač izabran za vođu ekipe morao pročitati naglas kako

I Materijali za escape room

bi ih svi dobro čuli i mogli se držati pravila. Uzbuđenje je već od samog početka igre bilo veliko! Također igrači su odmah dobili i omotnicu s prvim zadatkom, ispuniti križaljku čije je rješenje bilo trag za sljedeći zadatak. Radi stvaranja ugođaja i uživljavanja u temu, i svitak s pravilima i omotnicu s križaljkom, grafički su bili izrađeni u stilu Harryja Pottera - isprintani na papiru koji je imitirao pergament, s grbom Hogwartsa i ispisani specijalnim fontom korištenim u filmovima o Harryju Potteru.

Najprije su svi igrači zajedno rješavali križaljku, tipa „skandinavke“, u kojoj su pitanja bila o različitim likovima i pojmovima iz romana o Harryju Potteru, a konačno rješenje glasilo je: „čarape“. Taj podatak bio je igračima znak da u prostoriji trebaju potražiti „čarape“ koje bi im na neki način trebale dati trag za dalji nastavak igre. Ovaj zadatak rješili su lako jer je na uočljivom mjestu u prostoriji, na zidnom panou, bilo obješeno nekoliko šarenih čarapa s ispisanim parolom „Free Dobby!“ – što je bila asocijacija na vilenjake iz serijala, koji su u pravilu bili sluge čarobnjacima, a mogli su se oslobođiti ropstva samo ako bi im čarobnjak darovao odjeću, pa makar to bile i samo obične čarape.

Na panou bilo je postavljeno šest čarapa, a u svakoj od njih nalazila se neka sitnica iz Harryjevog svijeta, od kojih pet nije imalo nikakvo značenje, osim odvraćanja pažnje i otežavanja zadatka, dok je u 6. čarapi stajala ceduljica s natpisom: „Putoključ za sljedeći trag: kuća u Londonu koja je služila kao sigurno sklonište Reda Fenksa nalazi se na adresi: _____ trg br ____“. Odgovor na pitanje iz čarape bio je „Grimmaudov trg 12“, što lako može pogoditi svaki fan romana ili filmova o Harryju Potteru, a za one koji se nisu mogli sjetiti, u prostoriji

I Odgonetanje runa

je bilo dostupno svih sedam knjiga o Harryju Potteru pa su mogli u njima potražiti zadani pojam. Ta napomena im je na početku data i u uputama – da u svakom trenutku mogu potražiti pomoć u knjigama.

Kad su riješili pitanje iz čarape i dobili „putoključ”, igrači su trebali u sobi pronaći sliku kuće i natpis Grimmaudov trg 12. Prethodno je na raznim mjestima u sobi postavljeno više slika i natpisa raznih HP kuća/lokacija (npr. Jazbina, Kuća školjka, Kalinin prilaz, Lunina kuća, slastičarnica Honeydukes i sl.), a među njima, na jednoj od slika bila je i kuća s adresom Grimmaudov trg 12. Oko slike kuće i natpisa „Grimmaudov trg 12”, koji je bio postavljen na jedan veći stol u prostoriji, nalazila se hrpicu desetak drvenih kutijica, različitih veličina i oblika te su igrači trebali pretpostaviti da upravo u tim kutijama treba potražiti sljedeći trag. Kutije su, radi ugodaja, prigodno obojene sprejevima u boji i ukrašene raznim HP detaljima. Ovo je vjerojatno bio najteži dio igre, jer su na ovom koraku igrači dobili različite trage koje su trebali smisleno i logički povezati.

U četiri kutije nalazili su se predmeti čije je značenje trebalo otkriti, kao i naći veze među njima. Dio kutija bio je prazan što je opet služilo da zavara trag, ali to igrači nisu znali, pa su morali otvarati i dobro pregledati sve kutije. Sadržaj kutija bio je sljedeći. U 1. kutiji nalazilo se kamenje (plosnatog oblika) napisano brojevima i runama. U 2. kutiji na svakom kamenu bio je isписан po jedan redni broj, a na drugoj strani svakoga kamenja po jedno runsko slovo. Igrači su morali sami otkriti da će traženu riječ dobiti ako najprije slože kamenje po brojevima, a zatim ga okrenu i „pročitaju“ rune. U 3. kutiji nalazio se list papira s runskom „abecedom” i značenjem slova prevedenih na latinicu. U 4. kutiji prijevod runa na latinskično pismo bio je neophodan za odgometnuti što piše na kamenju (rune su bile ispisane na unutrašnju stranicu presavijenog papira veličine A4 koji je s vanjske strane imao izgled korica „knjige” – udžbenika za predmet „Stare rune” u čarobnjačkoj školi Hogwarts). U 5. kutiji nalazilo se devet kartona u bojama i mapa „Trkače staze” po kojoj treba složiti svih devet obojenih kartona (po kojoj u sljedećem koraku treba voziti autić-robot Indi). U 6. kutiji nalazio se papir s uputama za uključivanje i programiranje autića-robota Indija.

Kad se kamenje s runama složi po rednim brojevima, slova na obrnutoj strani prevedena s runa na latinicu daju riječi: FORD ANGLIA. Igrači su se trebali prisjetiti da se radi o nazivu plavog automobila Wheasleyevih, kojim su Ron i Harry jednom sletjeli na Napadačku vrbu u Hogwartsu, i to im je trebao biti već drugi trag da će sljedeći zadatak na određeni način biti povezan s nekim automobilom, s obzirom da su i u prethodnom tragu, u jednoj od kutija, već našli upute za upravljanje autićem-robotom, po imenu Indi.

Na jednom mjestu u sobi na podu, među hrpom malih autića, trebali su pronaći robota Indiju. Znali su već kako Indi izgleda jer se njegova slika nalazila na uputama koje su našli u jednoj od kutija. Zatim su morali pogoditi da im je sljedeći zadatak složiti stazu prema

I Programiranje robota Indija

uputama iz jedne od kutija - od devet obojenih kartona. Za to su trebali koristiti mapu, također nađenu u kutijama, na kojoj je bio ucrtan raspored kartona po bojama.

Mjesto za slaganje obojanih kartona bilo je označeno na podu gdje je pomoću samoljepljive trake „nacrtana” mreža ili raster u kojeg je trebalo složiti kartone po zadanim bojama. Početni kvadrat bio je označen zastavicom „start”. Pomoć oko slaganja staze mogli su naći i u uputama za programiranje Indija koje su dobili u jednoj od kutija (određena boja programira autić da ide ravno, lijevo, desno i sl.). Nakon što su igrači posložili obojane kartone prema nacrtu na mapi, trebali su na prvi karton staviti autić i uključiti ga. Ako je Indi pravilno odvozio svoj put po zadanoj stazi, doveo je igrače do sljedećeg traga – Lego kocki. Autić Indi doveo je prvu grupu igrača do modela Lego moćnog autobusa, a drugu skupinu do Lego modela sela Hogsmead. U Lego moćnom autobusu, prva skupina igrača našla je torbicu s „vremokretom”, posebnim pješčanim satom profesora Dumbledorea (koji je tu bio samo za ukras) te papirić s pitanjem i zadatkom: „Potraži HP knjigu u kojoj se prvi put spominje dučan Freda i Georgea, otvoru tu stranicu i nadji zadnju uputu za izlaz iz sobe” (6. knjiga, „Princ miješane krvi”).

U šestoj knjizi na zadanim mjestima nalazila se poruka: „Našli ste izlaz iz sobe! Sad izadite u hodnik, idite u Zakutnu ulicu, u dučan Weasleyevi čarozezi, nadite šareno iznenadenje kao dokaz da ste našli izlaz i donesite ga natrag u sobu“. Izvan prostorije za igru, po hodniku i cijelom katu knjižnice bili su povješani natpisi s nazivima različitih lokacija ispisanih na A4 papirima. Igrači su trebali naći natpis Zakutna ulica i potom natpis Weasleyevi čarorezi – gdje su pronašli „šareno iznenadenje“ – balone punjene helijem koje su kao svoj trofej donijeli natrag u sobu. Time je njihov zadatak bio izvršen.

Sobu za igru trebalo je zatim brzo vratiti u prvobitno stanje, opet posložiti sve predmete i sakriti trage kako bi

I Torta je nađena

i druga skupina polaznika mogla igrati escape room. U tome su knjižničarkama pomagale volonterke koje redovito sudjeluju kao pomagačice u svim HP radionicama. Igra se za drugu skupinu igrača odvijala jednakom kao i za prvu skupinu, sve do zadatka skrivenog u Lego građevini. Za drugu skupinu, kod pripreme sobe za sljedeću igru, umjesto Lego autobusa, na cilj do kojeg dolazi autić Indi postavljaju se kućice iz Hogsmeadea i u njih igrači nalaze uputu prema kojoj moraju tražiti odgovor u kojoh se knjizi prvi put spominje vilenjak Dobby (2. knjiga, „Odaja tajni“).

Na zadanim mjestima u knjizi nalazila se ceduljica s natpisom: „Našli ste izlaz iz sobe! Sad izadite u hodnik, idite u Hogsmeade, u slastičarnicu Honeydukes, nadite slatko iznenadenje i donesite ga natrag u sobu.“ Nakon što su, uz puno smijeha i uzbuđenja, obje skupine uspješno riješile sve zadatke, te pronašle svoje trofeje - balone i posebnu tortu koju su pripremili organizatori - svi skupa, uz slatke kriške torte i ukusan (bezalkoholni) „pivoslac“, proslavili su rođendan Harryja Pottera i 25 godina od izlaska prve knjige o slavnom malom čarobnjaku.

I Sudionici i proslava na kraju

Zaključak

Današnje generacije čitatelja, osobito mlađih, često smatramo „zahtjevnima”, u smislu da oni ne dolaze u knjižnicu po inerciji ili navici (koju mnogi još nisu stekli), ali i ne čitaju samo „radi čitanja” kao takvog, kao što je to možda više

uobičajeno kod starijih generacija. Mlađe korisnike potrebno je zainteresirati, motivirati ih da nešto pročitaju, strpljivo graditi naviku korištenja knjižnice te otkrivati im ljepotu i bogatstvo čitanja knjiga iz užitka. Opisani primjer igre escape room pokazuje kako se suvremenim i mlađima poticajnim elementima, koji su istovremeno zabavni i edukativni, mogu primijeniti u mnogim prilikama, u kombinaciji s određenim literarnim predloškom kako bi zainteresirali mlađe te barem neke od njih dodatno potakli i na čitanje knjiga. Povrh svega, ovakvim programima u kojima mlađi uživaju, ne samo u knjižničnim aktivnostima, nego i u druženju jedni s drugima, stvaraju se emotivne veze i pozitivni osjećaji prema knjižnicama i s njom povezanim aktivnostima, među kojima je i čitanje, koje je uvijek povezano s emocijama. Što su one pozitivnije, to će i stav pojedinca prema čitanju, kao i volja i motivacija za čitanjem biti veći.

EUROPSKA GODINA MLADIH U ŠKOLSKOJ KNJIŽNICI INDUSTRIJSKO-OBRTNIČKE ŠKOLE SLATINA

Svetlana Đuđan
Industrijsko-obrtnička škola Slatina

Sažetak

Tijekom 2022. godine, a povodom Europske godine mlađih, u knjižnici Industrijsko-obrtničke škole Slatina provedeno je sedam aktivnosti: Mladi i zdrava prehrana - prevencija dijabetesa, Ružno pače nas uči toleranciji, Speed date s knjigom o toleranciji, Zbogom nasilje! Dobro nam došla, tolerancijo!, izložba knjiga o toleranciji, Programi EU-a za mlađe - studijsko putovanje, Podrška Ukrajini. Kroz obradu ovih tema ostvareni su ciljevi, kao što su kvalitetno učenje, informiranje i konstruktivan dijalog, uključiva društva i europski programi.

Ključne riječi: Europska godina mlađih, školska knjižnica, radionice, tolerancija, različitost

Uvod

Europska godina mlađih u školskoj knjižnici Industrijsko-obrtničke škole Slatina obilježena je kroz sedam prijavljenih aktivnosti kroz koje se željelo ukazati na važnu ulogu mlađih u izgradnji bolje, zelenije, uključivije i digitalnije budućnosti. Sve pripreme i provedba aktivnosti odvijale su se u školskoj knjižnici i na taj način ponovo knjižnicu potvrdile kao neizostavnog partnera u ostvarivanju odgojno-obrazovnih ciljeva.

Aktivnosti

Aktivnost pod nazivom „Mladi i zdrava prehrana - prevencija dijabetesa” provedena je 15. studenoga 2022. godine s učenicima 1. razreda, zanimanja kuhar. Radionica je održana povodom obilježavanja Svjetskog dana šećerne bolesti koji se obilježava 14. studenoga, na rođendan Fredericka Bantinga koji je s Charlesom Bestom 1922. godine izumio inzulin.

Učenici su iz elektroničkih izvora istraživali dijabetes i detaljnije se informirali o toj raširenoj bolesti od koje obolijeva sve više ljudi. Kako bi upotpunili svoje znanje iz struke, na

Konzultiranje kuhanjarskih priručnika i prilagodba recepta

internetu su proučavali specifičnu prehranu i prehrambene namirnice primjerene dijabetičarima, a potom su u kuhaškim priručnicima iz referentne zbirke u školskoj knjižnici tražili jela koja odgovaraju ovoj vrsti prehrane, uz manje korekcije i prilagodbe recepata za pripremu. Tekst je objavljen pod nazivom „Svjetski dan dijabetesa u školskoj knjižnici”, tema: Zdravlje, dobrobit i sport, ciljevi: kvalitetno učenje.

Kroz literarno-likovnu aktivnost pod nazivom „Ružno pače nas uči toleranciji”

s učenicima 3. razreda, zanimanja pomoći krojač/stolar, obrađena je tema iz područja Uključivost i ravnopravnost.

Nakon interpretativnog čitanja bajke „Ružno pače” H. C. Andersena voden je razgovor o netolerantnom ophodjenju prema pačetu jer je bilo drugačije. Istaknuta je nužnost toleriranja i uvažavanja drugih i drugačijih, kao i prihvatanje svih vrsta različitosti. U likovnom dijelu radionice učenici su slikovno i koloritno izražavali emocije izazvane pričom te izabranom slikom za bojanje. Radionica u trajanju od dva školska sata održana je 16. studenoga 2022. godine, a objavljena je pod naslovom: „Ružno pače nas uči toleranciji – Evropska godina mladih”. Cilj aktivnosti: uključiva društvo.

Kroz aktivnost pod nazivom „Speed date s knjigom (o toleranciji)” koja je održana 15. studenoga 2022. godine, učenici 1. razreda, zanimanja kuhar/CNC operater, procjenjivali su ponuđene, tematski odabrane knjige na temelju prvog dojma, naslovnice, anotacije i prvog ulomka. Svaku knjigu ocjenjivali su na skali 1 - 5, s tim da jedan znači da im se knjiga uopće ne sviđa, a pet da će je svakako pročitati. Na kraju radionice objavili su ocjenu za svaku knjigu i razgovarali o temi svake pojedinačne knjige te problemu koji obraduje. Radionica obrađuje temu Uključivost i ravnopravnost, a cilj joj je bio informiranje i konstruktivan dialog.

I Speed date s knjigom (o toleranciji)

Ista tema obrađena je i kroz radionicu pod nazivom „Zbogom nasilje! Dobro nam došla, tolerancijo!”, na kojoj učenici dolaze do vlastite definicije nasilja, izdvajaju oblike nasilja među vršnjacima, nasilju dodjeljuju boju koju ono u njima asocira.

Aktivnost je provedena kroz definiranje etiketiranih skupina u školi i pokušaj zamišljanja sebe u toj skupini, te u nekoj od, za njih, nepovoljnoj situaciji kada su bili diskriminirani zbog pogrešne predodžbe okoline. Cilj je bio osobno preispitivanje jesmo li spremni donijeti zaključke o nekoj osobi na temelju tugeg mišljenja, jesmo li ikada ismijavali ljudе samo zbog toga jer su to drugi činili, jesmo li ikada ignorirali činjenicu da je netko zlostavljan, a nismo mu pomogli, jesmo li mi osobno nekoga psihički zlostavljali? Zaključak aktivnosti je suočavanje s istinom o sebi jesmo li zlostavljači ili smo tolerantni. Aktivnost je provedena 16. studenoga 2022. godine s 3. razredom, zanimanja automehaničar, vodoinstalater i elektroinstalater, obrađuje temu Uključivost i ravnopravnost, a cilj je uključiva društva.

S istim ciljem i obrađujući istu temu upriličena je za sve učenike škole izložba knjiga o toleranciji, koje su tijekom listopada tjedan dana bile dostupne u školskom holu na Drvetu znanja. Aktivnost je objavljena pod nazivom „Prihvatimo različitosti – čitajmo o toleranciji“. Izložba knjiga o toleranciji na Drvetu znanja. Sve izložene knjige iz fonda su školske knjižnice te govore o različitim specifičnostima i pojavnostima među ljudima i u društvu, kao i o etiketiranim skupinama u

društvu. Knjige obrađuju probleme ovisnika, probleme s debljinom, probleme žena, bolesti, rasne i nacionalne mržnje, spolni i rodni identitet... Učenici su mogli proučavati izložene knjige u školskom holu te ostaviti svoj osvrt na odabranu knjigu i na problem o kojem knjiga govori.

I Izložba na Drvetu znanja

U kategoriji pod temom Programi EU-a za mlade s pet učenika provedeno je studijsko putovanje u Tursku u razdoblju od 17. do 23. travnja 2022. godine, i to u sklopu projekta Erasmus + *Combining Approaches in the Literature and Language Learning*. Učenici su na mobilnosti u Turskoj sudjelovali u aktivnostima za poticanje čitanja i radili s digitalnim alatima, upoznavali kulturne znamenitosti, ostvarivali interakciju i komunikaciju, timski

KORAK NAPRIJED ZA NOVE GENERACIJE MLADIH U KNJIŽNICAMA RURALNIH PODRUČJA

Tanja Nađ
Osnovna škola Ivanska

Sažetak

Osnovna škola Ivanska nalazi se na području općine Ivanska u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji. Škola je udaljena od gradskog središta te su kulturni i umjetnički programi učenicima manje dostupni, kao i sudjelovanje u izvanškolskim aktivnostima. U svrhu poticanja boljeg povezivanja sa zajednicom, njegovanja solidarnosti i humanosti, učenike se u školskoj knjižnici educira o važnosti empatije, suradnje, tolerancije, potiče ih se na kreativno obrazovanje, pozitivan pristup umjetnosti i kulturi, unaprjeđuje njihov intelektualni, stvaralački, estetski i socijalni razvoj. Također, upoznaje ih se s pojmom volontiranja, sa zakonskim odrednicama i dobrobitima volontiranja kao i s mogućnostima uključivanja u školske volonterske aktivnosti. U knjižnici OŠ Ivanska, povodom obilježavanja Europske godine mladih, učenike se poticalo na sudjelovanje u humanitarnim i dobrotvornim akcijama u školi, na uključivanje u uređenje i opremanje školskog prostora, na stvaranje kulturno-umjetničkih programa, ali i na aktivnosti za očuvanje mentalnoga zdravlja. U ovom članku opisat će se aktivnosti tijekom čijeg su provođenja učenici izgrađivali osjećaj vlastite vrijednosti u zajednici.

Ključne riječi: Europska godina mladih, ciljevi za mlade, mladi, ruralna područja

Uvod

U školi smo uvidjeli potrebu za poticanjem međuvršnjačke suradnje, solidarnosti i važnosti povezivanja školskih aktivnosti s lokalnom zajednicom. Polazište u radu s učenicima bile su priče koje su oni slušali u školskoj knjižnici. Učenike se poticalo na promišljanje o tome kome bi i na koji način mogli pomoći.

Kampanja protiv diskriminacije i rasizma

Knjižničarka je u siječnju posjetila učenike 8. razreda. Povod je bila knjiga „Dnevnik Ane Frank” i obilježavanje Međunarodnog dana sjećanja na žrtve holokausta. Iznjelje je učenicima činjenice o II. svjetskom ratu, a oni su njoj predstavili Anu Frank te pojasnili pojmove holokaust, rasizam, antisemitizam, diskriminaciju i predrasude.

Svi zajedno složili su se da osobne priče žrtava pomažu povezati se s prošlošću. Knjižničarka je učenike podijelila u četiri skupine. Svaka skupina napisala je po jednu priču na zadani temu.

Učenici su izdvojili Anine poruke te objasnili zašto je važno učiti o Ani Frank. Snimili su i vrijedan videouradak za kampanju protiv diskriminacije i rasizma.

Kampanja protiv diskriminacije i rasizma

Mentalno zdravlje djece i mladih

Svakodnevno se pred djecu i mlade postavljaju različiti izazovi: ugodni i neugodni, teški i lagani. Danas se oni teško nose sa životnim preprekama. Cilj nam je kod učenika osvijestiti važnost održavanja vlastita mentalnoga zdravlja.

Na djecu i mlade veliki utjecaj imaju inspirativne priče o poznatim i slavnim osobama. Zato je školska knjižničarka o osjetljivoj temi, mentalnom zdravlju, odlučila progovoriti

kroz život i djela najznačajnije hrvatske dječje književnice Ivane Brlić-Mažuranić, čiji je život obilježila bolest i depresija. Nazivaju je hrvatskim Andersenom jer u njezinom maštovitom književnom svijetu dobro uvijek pobjeđuje zlo, a dobrota, iskrenost i nesebičnost vrline su kojima junaci uspješno svladavaju sve prepreke. Tako se, vođena čitanjem i pisanjem, naša spisateljica uspješno borila s depresijom, koja joj je već od rane dobi narušavala mentalno zdravlje. Svojim poukama, koje je prenosila kroz priče, pomogla je djeci i mladima uvidjeti načine na koje mogu zaštititi i održavati vlastito mentalno zdravlje.

Kako su učenici u sklopu jednog projekta proučavali život i djelo Ivane Brlić-Mažuranić, zaključili su da je ona prava osoba koja bi mogla utjecati na promjenu ponašanja kod učenika jer je svojim radom i djelom ostavila neizbrisiv trag.

Istraživačkim radom u školskoj knjižnici pronašli su mnoštvo tekstova o spisateljici u dječjim časopisima „Modra lasta”, „Moj planet”, „Smib” i „Mak”. Isto tako, pogledali su dokumentarni film „U potrazi za Ivanom” te pročitali knjige „Priče iz davnine” i „Čudnovate zgode šegrta Hlapića”. Potreslo ih je saznanje o bolesti koja je obilježila život spisateljice, ali i iznenadila njezina snaga u borbi protiv depresije.

Učenici su tada došli na ideju da naprave priču o Ivani Brlić-Mažuranić, ali u svrhu zaštite mentalnoga zdravlja. O mentalnom zdravlju slušali su na Satu razrednika, a iz svega što su prikupili u časopisima te saznali iz dokumentarnog filma odlučili su oblikovati jedan zamišljeni razgovor između Ivane Brlić-Mažuranić i novinara te snimiti radioigru. Da bi dobili na važnosti, odlučili su se u nazivu radioigre poslužiti riječima hrvatski Andersen i tako još više zainteresirati publiku.

RadioIgra

Humanitarna šetnja Sigurna kuća

Humanitarna šetnja *Sigurna kuća* OŠ Ivanska za pomoć žrtvama obiteljskog nasilja održana je 13. svibnja 2022. godine.

Kako bi se kod učenika osvijestilo da uključivanje u volonterske aktivnosti utječe na psihološku dobrobit pojedinca koji u njima sudjeluje, čitali su razne volonterske priče i gledali videouratke s primjerima dobre prakse. Učenike se poticalo na sudjelovanje u humanitarnim i dobrotvođnim akcijama u školi.

Tako su učenici 7. razreda, potaknuti pričom o sigurnoj kući, odlučili organizirati humanitarnu šetnju i prikupljenim novčanim prilozima pomoći svim žrtvama nasilja u obitelji, prvenstveno ženama i djeci.

Tijekom godine s učenicima obilježavamo razne prigodne datume. S obzirom na to da se bližilo obilježavanje Međunarodnog dana obitelji, učenici su dobili ideju da povežu humanitarne aktivnosti s udrugama koje pomažu potrebitima. U medijima često slušaju o nasilju u obitelji pa su potaknuti tim društvenim problemom istražili udruge i zadruge u lokalnoj zajednici. Svoju ideju podijelili su sa Socijalnom zadrugom „Pružimo ruke“ iz Bjelovara i oni su se odazvali na poziv te podržali njihov prijedlog. Osigurali su učenicima, učiteljima, stručnim suradnicama, odgojiteljicama u vrtiću te građanima edukaciju pod nazivom „Kako prepoznati obiteljsko nasilje“. Edukacija je održana u Društvenom domu u Paljevinama u suradnji s Udrugom žena Paljevine.

Učenici su pripremili promotivni štand i postavili ga ispred škole, izradili logo humanitarne akcije, ulaznice za šetnju, naljepnice za majice za sve sudionike te letke pod krilaticom „Nije svaka kuća dom“. Svoju akciju promovirali su i putem medija. U humanitarnoj šetnji sudjelovali su svi učenici OŠ Ivanska, učitelji i ostali djelatnici, polaznici Dječjeg vrtića Ivančica s odgojiteljicama, Udruga žena iz Paljevine i Samarice te građani. Ukupno je prodano 205 ulaznica i prikupljen je značajan novčani iznos. U šetnju je, kao znak podrške, s učenicima išla i predstavnica Socijalne zadruge „Pružimo ruke“ Mihaela Boltižar.

Humanitarnom šetnjom sudionici su poslali snažnu poruku, a to je da nasilju u obitelji nema mjesta.

| Humanitarna šetnja

Izrada sjedećih garnitura od drvenih paleta

Jedna od aktivnosti bila je uređenje i opremanje školskog prostora izradom sjedećih garnitura od drvenih paleta. To je bio cijeli proces koji je trajao mjesecima. Prvi korak bio je pisanje zamolbe za donaciju drvenih paleta.

Nakon što im je jedna drvna industrija donirala palete, bilo ih je potrebno obraditi brusnim papirom. U tom dijelu sudjelovali su svi učenici, pa i pojedini učitelji. Paleta su obrađivali u školskom dvorištu za suhog vremena.

Naš domać Damir oblikovao ih je i pričvrstio u sjedeće garniture, a tada smo našli na novi problem. Bilo ih je potrebno obojiti, a učenici nisu imali niti boju niti pribor. Sudjelovali su i u potrazi za donatorima, ponovno pisali zamolbe za donacije i uspjeli su nabaviti boju za drvo te pribor za rad. Bojili su i za vrijeme proljetnih praznika. Tada su se izradi priključili i učitelji te stručne suradnice.

Nakon praznika uredili su šarene kutke za odmor, druženje i opuštanje na različitim mjestima u školi. Na njima učenici provode slobodno vrijeme i danas. Ovo je bila aktivnost u kojoj su se okušali svi, a ponekad je koristila i za opuštanje. Tijekom izrade učenici su i pjevali, smijali se te družili. Sve u svemu, korisno su proveli svoje slobodno vrijeme, a za dobrobit svih.

| Sjedeće garniture od drvenih paleta

Humanitarna božićna akcija

Božićni sajam se u našoj školi provodi već dvadesetak godina. Tijekom svih tih godina dolazili smo do spoznaja o različitim potrebama. Izradom prigodnih ukrasa učenici su već i ranije pomagali potrebitima.

Na obiteljskom imanju jednog našeg učenika izbio je požar tijekom kojeg je obitelj pretrpjela veliku materijalnu štetu. Učenici su se složili kako bi bilo lijepo da mu na neki način pomognemo.

Bilo je to u prosincu, mjesecu solidarnosti, volontera i ljudskih prava. Kako u školi svake godine organiziramo Božićni sajam, učenici su predložili da sav prihod od prodaje uradaka doniramo obitelji.

| Humanitarna božićna akcija

Predstava „Božićna priča“ (prema istoimenom romanu Charlesa Dickensa)

Tijekom mjeseca studenog učenici su na prijedlog knjižničarke pročitali knjigu Charlesa Dickensa „Božićna priča“. Usljedila je analiza djela i pisanje sažetka.

Služeći se sažetkom, učenici su uz pomoć knjižničarke dramatizirali djelo. Podijelili su uloge i uvježbavali prikaz na dramskim radionicama u školskoj knjižnici. Nakon toga osmislili su scenografiju i izradili potrebne rekvizite.

Polaznici Male škole novinarstva pod voditeljstvom knjižničarke u digitalnom alatu izradili su pozivnice za predstavu za sve roditelje i mještane, isto tako i obavijesne plakate. Predstava je održana u Domu kulture u Ivanskoj 21. prosinca 2022.

Učenici su uspješno prikazali starog škrtca Scroogea koji je uz pomoć duhova prošlosti, sadašnjosti i budućnosti uspio pronaći božićni duh i ispraviti svoje krive postupke. Za kraj su citirali Charlesa Dickensa: „Najvažnija je stvar u životu prestati govoriti ŽELIM i početi govoriti HOĆU. Ništa nije nemoguće, tretirajte mogućnost kao vjerojatnost“.

| Predstava „Božićna priča“

Zaključak

Važno je bilo potaknuti učenike na razumijevanje osnovnih životnih vrijednosti, pokrenuti u njima osjećaj zadovoljstva zbog vlastitog angažmana u provedenim aktivnostima, razvijati empatiju, suradnju i toleranciju. Upravo smo to postigli provedenim aktivnostima. Dokazali smo da je u izgradnji bolje, zelenije, uključivije i digitalnije budućnosti važna uloga mladih.

KRIŽEVAČKA „K“ GENERACIJA

Maja Petračja
Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci

Sažetak

U povodu Evropske godine mladih 2022., Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci dolazi na ideju o postavljanju izložbe djela mladih križevačkih likovnjakinja kao jedinstvenu priliku za dijalog s mladima te organiziranje tribine Križevačka „K“ generacija, u kojoj su sudjelovali samo neki križevački mlađići i djevojke koji neprestano nižu uspjehe iz različitih područja ljudskoga djelovanja kako bi javno razmijenili svoje motive, potporu, razmišljanja te kako bi ukazali na važnost čitanja bez obzira na to što studiraju ili rade.

Ključne riječi: mladi u knjižnici, izložbe, tribine, ciljane inicijative

Uvod

S obzirom da je u Križevcima mnoštvo talentiranih likovnih umjetnika, posebice mladih, nije dugo trebalo kako bi ih se pozvalo na predstavljanje radova u knjižnici. „Mladi križevački likovnjaci se predstavljaju“ naslov je izložbe koja je bila postavljena na Informacijsko-posudbenom odjelu od 18. listopada do 10. studenoga 2022. u sklopu obilježavanja Mjeseca hrvatske knjige. „Misli na sebe, slikaj i stvaraj!“ podtema je izložbe, a potiče na kreativno promišljanje o izazovima i problemima s kojima su danas mlađi suočeni. U Križevcima se pak neprestano nižu različiti izvanredni uspjesi mlađih iz različitih drugih strukovnih polja, stoga se tribinom Križevačka „K“ generacija nastojalo predstaviti nekolicinu mlađih koji su vrlo uspješni u onome čime se bave, opisati njihov put uz prepreke do uspjeha te osvijestiti koliko su knjižnica i čitanje uključeni u njihov život te kako se nose s novim izazovima.

Križevačka „K“ generacija

Održanom izložbom predstavljeno je devet mlađih križevačkih umjetnica s nekoliko radova. Motivi izloženih radova vrlo su različiti (mrtva priroda, pejsaži, portreti itd.) čemu svakako pridonosi stvaranje različitim likovnim tehnikama: drvenim bojicama, akvarelom, uljem na platnu, pastelama i dr.

| Akvarel i rapidograf

Uz navedene likovne tehnike, mogle su se razgledati fotografije, digitalno uređene fotografije, grafički radovi pa čak i patenti kao primjer industrijskog dizajna.

I Digitalno uređena fotografija

I Različite likovne tehnike

Sve navedeno ukazuje na to da ove djevojke i ostali, ne samo da nastavljaju utkanu tradiciju umjetnosti i kulture Križevaca, već je i obogaćuju novim izričajima. Izlagачice izložbe su: Ivona Brkić, Marija Konficić, Lucija Kovačić, Tea Krklec, Emilia Novosel, Tia Pović, Eva Ratković, Lana Sokolić te Zrinka Zagorec.

Djevojke su srednjoškolke i studentice koje već imaju iskustva s izlaganjem radova. Ivona je gimnazijalka koja je do sada izlagala na skupnim izložbama „Prve hrvatske djeće

I Križevačke mlade umjetnice

galerije". Marija je upisala Školu za modu i dizajn u Zagrebu, a završila je smjer dizajnera odjeće. Trenutno studira na Akademiji primijenjenih umjetnosti u Rijeci na smjeru grafike i slikarstva. Lucija je studentica likovne umjetnosti na Akademiji Minerva u Nizozemskoj. Dobitnica je nagrada Hrvatskog sabora kulture za najuspješnije djelo mladog umjetnika, a na istom susretu 2021. njezin rad pohvaljen je za originalnost u izvedbi odabranog motiva. Autorica je murala u Gimnaziji Ivana Zakhmardi Dijankovečkoga te se uključuje u mnoga likovna događanja. Tea je u Školi primijenjene umjetnosti i dizajna završila fotografski dizajn. Sudjelovala je na mnogim grupnim izložbama ŠPUD-a te ne solidarnoj izložbi „Ellie on the road“ i godišnjoj izložbi „Zlatni objektiv“. Godine 2020. sudjelovala je u monografiji „Portret Hrvatske 2020.“ Emilia 2020. godine završava grafički smjer Škole primijenjene umjetnosti i dizajna u Zagrebu. Godine 2021. upisuje Studij dizajna na Arhitektonском fakultetu i trenutno je studentica vizualnih komunikacija. Sudjelovala je u brojnim grupnim izložbama (Zagreb Design Week, izložba u Francuskom institutu u Zagrebu te izložba u Gradskoj galeriji Fonticus Grožnjan), sada i u sklopu Studija dizajna (Zagreb Design Week), a 2019. i u POP-UP izložbi u atriju Likovne galerije Križevci. Tia je gimnazijalka, a za vrijeme osnovne škole pohađala je školu slikanja gdje je naučila prve korake slikanja. Sudjelovala je u organiziranim skupnim izložbama u Križevačkom klubu kulture te na raznim likovnim radionicama. Eva je gimnazijalka koja je glumila u Kolibrićima – dramsko-scenskoj družini Knjižnice. Također

I Sudionici tribine

je pohađala školu slikanja. Izlagala je na skupnim izložbama; npr. u Gradskom muzeju Križevci 2021. g. Fotografira za križevačku udrugu K.V.A.R.K. Lana je učenica Škole primjenjene umjetnosti i dizajna u Zagrebu na odjelu dizajna unutrašnje arhitekture. Do sada je imala jednu samostalnu pop-up izložbu 2021. u atriju Likovne galerije Gradskog muzeja Križevci pod nazivom „Crno-bijeli svijet pun boja“ u sklopu Križevačkog likovnog ljeta s 15-ak svojih djela. Zrinka Zagorec je studentica industrijskog dizajna na Studiju dizajna pri Arhitektonskom fakultetu u Zagrebu. Iza sebe ima izložbu crtačkih radova „Po mom“ te studentskih radova „Još malo“. Sve više se bavi dizajnom, radom na vizualnim materijalima i pisanjem za koje je više puta nagrađivana, fotografijom, za koju je također nagrađivana, produkt dizajnom te se počela baviti i filmskom scenografijom. Svoje priče križevačkoj je publici ispričalo devet mlađih umjetnica, a kako su mlađi ogledalo društva, neka im knjižnica i u budućnosti postane usputna stanica ogledala njihova rada jer među tolikim knjigama kojima se, čitajući zamišljaju slike, potrebna je protuteža na zidovima (slike) kojima nedostaje priča.

Sudionici tribine mlađi su različitih profila. Marta Knežević studentica je Muzičke akademije u Zagrebu. Kao učenica, često je nastupala na Lidranu, a odrastala je uz mamu knjižničarku i profesoricu hrvatskog jezika i književnosti te je bilo zanimljivo čuti kako je to utjecalo na njezin životni put te odnos prema knjizi i knjižnici. Bruno Matej Ljutić student je Filozofskoga fakulteta u Osijeku. Poznat je križevačkoj knjižnici kao opetovani najčitatelj u kategoriji srednjoškolaca. Proveo je mnogo vremena u knjižnici u potrazi za povjesnim knjigama što je njegova velika ljubav te ga je definitivno taj način življenja s knjigom pripremio za fakultet, nadopunio te obogatio mnoštvom korisnih informacija. Na Državnom natjecanju učenika strukovnih škola – *WorldSkills Croatia 2022.*, održanom od 10. do 12. svibnja 2022. godine u Zagrebu, u području „Veterina“, učenica Srednje gospodarske škole Margareta Mežnarić, osvojila je 1. mjesto i postala državna prvakinja na što je sigurno utjecalo odrastanje u obitelji koja se bavi konjogojstvom. Vrlo je zanimljivo govorila o pravilima natjecanja te ih se moglo usporediti s ostalim natjecanjima iz drugih područja. Publika se također puno uključivala u razgovor. Otac joj je kao maloj za prvu knjigu poklonio stručnu knjigu o konjima, a ne slikovnicu, koje i danas obožava čitati. Luka Meštrović i Marin Meštrović braća su koja studiraju na zagrebačkom PMF-u te su izvrstan primjer mlađih koji čitaju. Riječ je o stručnoj literaturi kojom razvijaju svoja znanja, a čime se ujedno razbija predrasuda kako se čitanje vezuje isključivo uz beletristiku i razonodu. Braći Meštrović također su bila upućena pitanja vezana uz to koliko vremena provode na pametnim telefonima, a od toga, koliko na društvenim mrežama. Redom su svi odgovorili da se osjećaju manje povezanima unatoč neprekidnoj internetskoj dostupnošći.

Manfred Spitzer međunarodno je priznati njemački psihijatar, psiholog i neuroznanstvenik na čije se odlomke tijekom tribine često pozivalo i diskutiralo.

Oskar znanja je najveće i najprestižnije priznanje učenicima u Hrvatskoj za njihove velike uspjehe na državnim i međunarodnim natjecanjima, a Ivan Vučetić, danas učenik prvog razreda Gimnazije Ivana Zigmardija Dijankovečkoga, pobjednik je državnog natjecanja iz fizike koje su u Podgori 2022. organizirali Agencija za odgoj i obrazovanje te Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Sa svojom mentoricom,

prof. Anicom Hrlec, tamo je bio od 26. travnja i natjecao se u rješavanju pisanih i praktičnih zadataka među 50 učenika osmih razreda iz cijele Hrvatske koji su zbog svojih rezultata na županijskim natjecanjima pozvani na državno. Ivan je osvojio najviše bodova i zaradio titulu državnog prvaka. Rekao je da ga je trud i rad doveo do toga, ali da uručivanjem Oskara znanja, općenito organizacijom i pristupom nagrađenima, nije zadovoljan. Na toj tribini potegnulo se nekoliko pitanja, kao npr. Što je potrebno učiniti kako bi se više mlađih odvažilo sudjelovati na natjecanjima? Kakva vrsta motivacije je potrebna? Novčana? Ili čak samo javna zahvala? Bi li povećanje bodovanja koja pomaže pri upisima u srednju školu, na fakultetu bilo dodatno motivirajuće? Iznosili su i mišljenja što bi mijenjali u odnosu na druge europske zemlje. Za Martina Plešu, studenta dirigiranja na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, također dobitnika Oskara znanja, postavljeno je vrlo izazovno pitanje. U nekoliko se navrata u medijima pisalo kako će u roku pet godina biti moguće imati sastanke u hologramima. Kako bi onda jedan dirigent, kao što je Martin, dirigirao svojim zborom? A za kraj, riječ je držao Ignac Ratković, također bivši član dramsko-scenske skupine Kolibrići. Ignac Ratković student je jednopredmetne komparativne književnosti. Gluma je njegova velika ljubav, stoga mu je bilo upućeno nekoliko pitanja o glumi i koliko je teško ili lako danas uspjeti u tom poslu. U slobodno vrijeme piše stihove. Sudjelovao je na nekoliko događaja vezanih uz stvaranje ili dijeljenje poezije kao što su Pamela, Govorimo glasnije i Dnevnik poezije.

Zaključak

Jednoglasno su na kraju zaključili da su tribine ovakvog tipa načini kako privući mlade u knjižnicu. Predložili su i održavanje kvizova u knjižnici tako da se u povodu obilježavanja Dana grada Križevaca 2023. u suradnji sa Srednjom školom „Ivan Seljanec“ i profesoricom Anom Rajković održava upravo jedan takav. Važno je da se njihov glas čuje, a kad se to dogodi, da se i provede njihova ideja. Knjižnica je javna ustanova koja vjerno opisuje društvo u kojem djeluje, stoga su se tom izložbom i tribinom naglasila sva postignuća mlađih te viđenja njihova stvaralaštva i vlastite uloge u zajedničkoj budućnosti. Takvim programima apelira se na jači angažman mlađih u društvu te na ostavljanje trajnih značajki u zajedničkoj suradnji.

Literatura i izvori:

- Spitzer, M. (2019). *Usamljenost: neprepoznata bolest: bolna, zarazna, smrtonosna.* Zagreb: Naklada Ljevak.
- Spitzer, M. (2021). *Epidemija pametnih telefona: prijetnja zdravlju, obrazovanju i društvu.* Zagreb: Naklada Ljevak.
- Spitzer, M. (2018). *Digitalna demencija: kako mi i naša djeca silazimo s uma.* Zagreb: Naklada Ljevak.

MLADI ZA MLADE U GODINI MLADIH

Mirjana Kotromanović
Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica

Sažetak

Cilj je u ovome članku predstaviti programe za mlade koji su održani u Europskoj godini mladih. U uvodnom dijelu prikazan je okvirni koncept Europske godine mladih. U središnjem dijelu naglasak je stavljen na programe i sadržaje u kojima su mladi bili glavni sudionici i nositelji programa prilikom obilježavanja značajnijih manifestacija. Zaključkom dominiraju promišljanja o sve većem interesu mladih za knjižnicom i potrebi proširivanja sadržaja za mlade.

Ključne riječi: Europska godina mladih, mladi za mlade, programi za mlade

Uvod

Protekla, 2022. godina proglašena je Europskom godinom mladih s ciljem ukazivanja na neizostavnu ulogu mladih u kreiranju bolje budućnosti.¹ Riječ je o godini u kojoj su mladi dobili brojne dodatne mogućnosti za razvoj te priliku za učenje i napredovanje na svim područjima njihovog djelovanja. U Hrvatskoj je obilježavanje Europske godine mladih koordinirao Središnji državni ured za demografiju i mlade² u partnerstvu s Agencijom za mobilnost i programe Europske unije³ koji su pokrenuli inicijativu uključivanja ustanova, institucija, udruga i ostalih u obilježavanje Godine mladih. Upravo sukladno navedenom, u Gradskoj knjižnici i čitaonici Virovitica značajan broj programa u prošloj je godini bio posvećen mladima. S obzirom da je riječ o skupini čiji se interesi, zrelost, potrebe i sposobnosti uvelike razlikuju, i usluge, programi i sadržaji bili su različiti.⁴ Primarno su osmišljeni s namjerom da zadovolje interese što većeg broja različitih mladih ljudi i na način da ih se aktivno uključi u planiranje te provedbu usluga i programa. Osim Kluba mladih⁵ koji kontinuirano djeluje od ožujka 2021., pojedini sadržaji održavali su se na dnevnoj, tjednoj ili mjesечноj bazi, uglavnom u prigodi obilježavanja većih manifestacija te značajnijih datuma i s mladima u središtu, odnosno mladima kao nositeljima programa.

Mladi za mlade u značajnim manifestacijama

Prva od značajnih manifestacija koja je u Knjižnici obilježena s mladima u Godini mladih su „Dani hrvatskoga jezika”.⁶ Obilježavanje je započelo gostovanjem učenika prvog razreda Tehničke škole Virovitica, smjer medicinska sestra/tehničar i njihove profesorice hrvatskoga jezika. Prva radionica nosila je naziv „Reci to na hrvatskom”, a zadatci koje su mladi dobili bili su vezani uz pronalazak riječi za određene termine koji su u hrvatskom jeziku već ustaljeni i u svakodnevnoj su uporabi, posebno među mladim generacijama. Trebali su prepoznati i

dvadesetak riječi koje su u naš jezik usvojene iz drugih jezika, ali i prepoznati riječi iz drugih narječja. U posljednjem zadatku od učenika se tražilo da što brže napišu pet ugostiteljskih objekata u Viroviticu koji u svom nazivu sadrže riječi stranog porijekla.

I Mladi na radionici „Reci to na hrvatskom”

Druga radionica nosila je naziv „Reci to na hrvatskom”. Knjižnicu su tada posjetili učenici drugog razreda Tehničke škole Virovitica, smjer medicinska sestra/tehničar. Priredili su predavanje naziva „Hrvatski jezik voli se znanjem”, a svatko od prisutnih predstavio je jedan dio iz povijesti hrvatskog jezika. U svojim prezentacijama obuhvatili su kompletну njegovu povijest. Od početaka pismenosti u nas pa do danas. Prilikom oba događaja, uspostavljena je interakcija s mladima, a mladi su bili postavljeni u ulogu moderatora. Sljedeća manifestacija u kojoj su mladi sudjelovali u Godini mladih jest „Noć knjige”. Noć knjige 2022. sa svojom je temom propitkivala slobodu te knjigu kao prostor slobode. Svi sudionici imali su priliku baviti se slobodom u čitavoj lepezi mogućih interpretacija, a značajan broj programa bio je posvećen i dvjema obljetnicama – 400. obljetnici rođenja velikog francuskog književnika Moliere-a te 100. obljetnici rođenja jedne od najvećih hrvatskih književnica Vesne Parun.⁷ Sukladno temi Noći knjige, mladi u dobi od 13 do 18 godina bili su pozvani da napišu esej na temu „Od Vesne i Peruna do Vesne Parun iliti O slobodi izražavanja i stvaranja“. Tema je bila simboličnog naziva. Naime, iz mitologije o starim Slavenima, poznato je da je pored ostalih božanstava postojala Vesna, božica mladosti i proljeća te Perun, bog groma, munje i vrhovno božanstvo u panteonu slavenskih bogova. Njihova imena u ovome su kontekstu iskorištena kao igra riječi. Kroz preneseno značenje promatrala se sloboda književnog stvaralaštva koja se proteže od usmene predaje i mitova pa

¹ Europska godina mladih 2022. [citirano: 2023-01-23] Dostupno na: https://youth.europa.eu/year-of-youth_hr

² Središnji ured za demografiju i mlade. [citirano: 2023-01-23] Dostupno na: <https://demografijaimladi.gov.hr/>

³ Agencija za mobilnost i programe EU. [citirano: 2023-01-23] Dostupno na: <http://www.mobilmost.hr/>

⁴ Smjernice za knjižnične usluge za mladež. (2009). Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo. Str. 15

⁵ Osnovan Klub mladih „O čitanju i svemu pomalo“ [citirano: 2023-01-23] Dostupno na: <http://www.knjiznicavirovitica.hr/2021/03/osnova-klub-mladih/>

⁶ Institut za hrvatski jezik i jezikoslovje. Dani hrvatskoga jezika 2013. [citirano: 2023-01-24] Dostupno na: <http://ihjj.hr/clanak/dani-hrvatskoga-jezika-2013/33/>

⁷ Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. Noć knjige, 2022. [citirano: 2023-01-23] Dostupno na: <https://www.nsk.hr/noć-knjige-2022-cetiri-dana-u-znaku-citanja-i-slobode/>

sve do suvremenog stvaralaštva i pjesničkog izričaja u kojemu je naglasak stavlen na izričaj Vesne Parun. Premda je tema bila vrlo zahtjevna, na natječaj je pristiglo ukupno 12 radova u kojima su mladi mahom pisali o zabranjenim knjigama tijekom povijesti, ali se nisu libili ni dotaknuti brojnih osebujnih i značajnih autora koji su se kroz svoje tekstove „oslobađali“, pa i kritizirali društvo i društvene promjene tijekom vremena. Svi mladi čitali su svoje radove ostalim mladima u publici, a nakon čitanja tumačili su sadržaj, pa se tako povela i rasprava nakon svakog čitanja. Četiri najbolja eseja su nagrađena, dva od strane stručnog žirija kojega su činili knjižničari i profesori, te dva od strane samih sudionika.

| Učenici na radionici

Ljeto je donijelo još jednu manifestaciju. Riječ je o manifestaciji „Rokovo“⁸ kojom se obilježava Dan grada Virovitice. Uz bogat program koji Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica svake godine priprema za sve skupine korisnika, u Godini mlađih, mladi su dobili priliku upoznati knjižničnu klasifikaciju na novi, drugačiji način. S obzirom da je „ljajtmotiv“ cijele manifestacije Rokova 2022. bio svemir, većina sadržaja i programa bila je motivirana svemirom. Tako je naziv kviza koji je u sklopu manifestacije bio organiziran za mlade glasio „Zvijezde među knjigama“. Mladi koji su sudjelovali u kvizu, izrađenom u aplikaciji Kahoot, trebali su znati odgovore na dvadesetak pitanja. Pitanja su bila koncipirana na način da im je, primjerice, rečeno kako se polje pod brojem jedan u knjižničnoj klasifikaciji odnosi na filozofiju, a da se pod tim poljem krije autor knjige „Tako je govorio Zaratustra“. Između četiri ponuđena odgovora, jedan je bio točan. Na taj način saznali su koji se broj u knjižničnoj klasifikaciji odnosi na koje područje, a ujedno su morali prepoznati autore i naslove iz tih područja klasifikacije. Cilj je bio kroz kviz upoznati mlade s načinom sistematiziranja ljudskog znanja pomoći Univerzalne decimalne klasifikacije kako bi se jednog dana mogli lakše snalaziti u knjižnici i kako bi vidjeli na koji način knjižničari pronalaze knjige. U konačnici, jedno od osnovnih ljudskih prava jest pravo na pristup i razumijevanje informacija.⁹

I Mjesec hrvatske knjige u 2022. godini bio je posvećen mlađima, a da su mlađi velika inspiracija potvrdila je i brojka od čak 1900 događanja prijavljenih u Mjesecu hrvatske knjige.¹⁰ Tema manifestacije nosila je naziv „Generacija K“, čime se aludiralo na postojeće podjele generacija (generacija

Y, generacija Z...), i stavilo naglasak na dva ključna pojma – knjigu i knjižnicu. Tom temom željela se skrenuti pozornost na prilagodbu knjižnica potrebama novih generacija, ali i ukazati na specifična obilježja današnjih mlađih te istaknuti kako im knjižnica, odnosno knjiga može pomoći.¹¹ Moto Mjeseca nosio je naziv „Misli na sebe – čitaj!“. Već na početku Mjeseca hrvatske knjige, mlađi su nastojali kroz predavanje pomoći mlađima. „Kako jačati samopouzdanje uz pomoć književnih likova“ naziv je predavanja i tribine za mlađe koju su u Knjižnici održale učenice 3. razreda Industrijsko-obrtničke škole Virovitica, smjer kozmetičar. Učenice su došle u pratnji svoje profesorice hrvatskoga jezika i knjižničarke te ostalih kolegica iz 3. i 4. razreda. Prva izlagачica prisutne je upoznala s definicijom samopouzdanja, te kako pomoći mlađima da vjeruju u sebe i razviju samopouzdanje. U drugom dijelu učenica je govorila o likovima iz romana koji imaju osobine više ili manje samopouzdanih osoba. Tako je publika saznala da je Holden iz Lovca u žitu imao manjak samopouzdanja, da je glavna junakinja Sumrak sage, Bella, stekla samopouzdanje kroz ljubav i da različite društvene okolnosti itekako mogu utjecati na razvoj samopouzdanja. Uz ostale primjere poput Pauline P., Srne iz Šimunovićeve Duge i drugih književnih junaka, mlađi su vrlo otvoreno progovorili i o vlastitim strahovima i pobjedama.

| Mlađi na tribini „Kako jačati samopouzdanje uz pomoć književnih likova“

Zaključak

Kada je riječ o mlađima u kontekstu knjižnica, knjige i čitanja, uglavnom je riječ o skupini korisnika tinejdžerske dobi koja rijetko posjećuje knjižnice i poseže za knjigom. Ujedno, velik je izazov za knjižnice koje u posljednje vrijeme svoje programe, sadržaje i usluge nastoje u sve većem broju prilagoditi mlađima. Proglašenje godine 2022. Europskom godinom mlađih značilo je poticaj i za Gradsku knjižnicu i čitaonicu Virovitica koja je upravo u spomenutoj godini intenzivirala svoje programe i sadržaje za ovu skupinu korisnika. Spomenuti sadržaji koji su prikazani u ovome radu djelič su većih i konkretnijih programa od kojih neki djeluju već godinama, a drugi su u začetcima. Velik interes i odaziv mlađih Knjižnica nastoji opravdati obogaćivanjem svojih sadržaja, a možda za budućnost vrijedi i promišljati u pravcu formiranja Odjela za mlađe.

Literatura i izvori:

Agencija za mobilnost i programe EU. [citirano: 2023-01-23] Dostupno na: <http://www.mobilnost.hr/>

Europska godina mlađih 2022. [citirano: 2023-01-23] Dostupno na: https://youth.europa.eu/year-of-youth_hr

IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice. (2011). 2. hrvatsko izd. prema 2. izmijenjenom izd. izvornika. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo. Str. 14

⁸ Rokovo Virovitica. [citirano: 2023-01-24] Dostupno na: <https://www.rokovo.com/>

⁹ IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice. (2011). 2. hrvatsko izd. prema 2. izmijenjenom izd. izvornika. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo. Str. 14

¹⁰ Mjesec hrvatske knjige. [citirano: 2023-01-24] Dostupno na: <https://mhk.hr/svecanootvorenje2022>

¹¹ Isto

Institut za hrvatski jezik i jezikoslovje. Dani hrvatskoga jezika 2013. [citirano: 2023-01-24] Dostupno na: <http://ihjj.hr/clanak/dani-hrvatskoga-jezika-2013/33/>

Mjesec hrvatske knjige. [citirano: 2023-01-24] Dostupno na: <https://mhk.hr/svecanoovorenje2022>

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. Noć knjige, 2022. [citirano: 2023-01-23] Dostupno na: <https://www.nsk.hr/noc-knjige-2022-cetiri-dana-u-znaku-citanja-i-slobode/>

Osnovan Klub mladih „O čitanju i svemu pomalo“ [citirano: 2023-01-23] Dostupno na: <http://www.knjiznicavirovitica.hr/2021/03/osnova-klub-mladih/>

Rokovo Virovitica. [citirano: 2023-01-24] Dostupno na: <https://www.rokovo.com/>

Smjernice za knjižnične usluge za mladež. (2009). Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.

Središnji ured za demografiju i mlade. [citirano: 2023-01-23] Dostupno na: <https://demografijaimladi.gov.hr/>

DIGITALNI DETOKS – KAKO PROVESTI MANJE VREMENA ZA EKRANOM

Nikolina Sabolić

Osnovna škola „Đuro Ester“ Koprivnica

Sažetak

Uoči obilježavanja Svjetskog dana mentalnog zdravlja, 10. listopada, u školskoj knjižnici Osnovne škole „Đuro Ester“ provedena je aktivnost pod nazivom „Digitalni detoks – za bolji osjećaj“. Aktivnost je provedena s mladima i za mlade u cilju očuvanja mentalnog zdravlja te je objavljena na europskoj karti događanja na službenoj internetskoj stranici Europske unije povodom Europske godine mladih.

Ključne riječi: mladi u knjižnici, izložbe, tribine, ciljane inicijative

Uvod

Školske knjižnice imaju zadaću udovoljiti potrebama korisnika – svih članova školske ustanove, ali i specifičnim potrebama škole kao zajednice ljudi u procesu odgoja i obrazovanja. Vrijeme kada su učenici dolazili u školsku knjižnicu radi rada na računalu i korištenja interneta u svrhu izvršenja kakvog radnog zadatka, prošlo je. Naši korisnici žive s internetom i različitim digitalnim uređajima, najčešće suvremenijim, sofisticiranim i naprednjim od onih koje posjeduje jedna školska knjižnica. Sveprisutna digitalizacija - pametne ploče, interaktivni ekrani, *mBot-ovi*, *micro:bit-ovi*, pametne kocke, obrazovni digitalni sadržaj i nastava uz korištenje IKT-a zahvatila je i naše škole. S druge strane, susrećemo se s realnošću u kojoj učenici, naši korisnici, pokazuju manjak zainteresiranosti za nastavne sadržaje, smanjene sposobnosti koncentracije i pažnje, slabo razvijene socijalne vještine. Vještina čitanja, a time i interes za čitanje, također je u padu. Nalazimo se pred pitanjem koje su zapravo bazične potrebe naših korisnika i na koji način na njih odgovoriti.

Što nam donosi digitalizacija

Školska istraživanja na temu „Moje mentalno zdravlje“ i „Koliko smo tolerantni“, provedena među učenicima viših razreda OŠ „Đuro Ester“ tijekom 2022. g., pokazala su kako je mentalno zdravlje velikog broja učenika u određenoj mjeri narušeno, a iskazuje se u sve češćim poremećajima pažnje i pamćenja, nemogućnosti koncentracije, naglašenom osjećaju umora, bezvoljnosti, nezainteresiranosti, stresa i anksioznosti, zanemarivanju obaveza pa sve do krajnjih situacija odbijanja dolaska u školu. Utvrđeno je također da su učenici u velikoj mjeri tolerantni na neprimjerenu komunikaciju, ophodjenje

i ponašanje („oguglaju“). Istovremeno, učenici koji iskazuju ovakva stanja veliku količinu vremena provode na internetu i digitalnim uređajima. Vesna Bilić u tom smislu govori o apatiji kao terminu koji se objašnjava kao ravnodušnost, neosjetljivost, bezosjećajnost, otupjelost, utučenost. „Apatija se iskazuje kao nedostatak želja, potreba, interesa, važnih ciljeva, a ona se često opaža kod djece i adolescenata. U situacijama apatije pažnja je potpuno raspršena, a tomu značajno doprinose moderni mediji.“ (Bilić, 2020: 267)

Svjesni smo činjenice da prekomjerno korištenje digitalnih uređaja i ekrana negativno utječe na zdravje, mentalno i tjelesno, no jesmo li svjesni stvarnih razmjera tog negativnog utjecaja i što poduzimamo u smislu prevencije. Manfred Spitzer objašnjava na koji način vrijeme provedeno ispred ekrana digitalnih uređaja smanjuje psihičke i kognitivne sposobnosti izazivajući ovisnost. *Multitasking* ili rad na više stvari istovremeno, sumanuto skrolanje, klikanje od stranice do stranice, odvlači djeci pažnju, rasipa energiju i remeti fokusiranje na ono što je važno. Što više vremena provode surfajući i igrajući razne igrice, djeca će imati više problema s pažnjom i koncentracijom. Što više vremena provedu pred ekranima elektroničkih medija, djeca će imati lošije društvene vještine, bit će nesocijalizirana i frustrirana.“ (Spitzer, 2018) Učestalo korištenje digitalnih uređaja sa zaslonom utječe i na vještini čitanja. „Zasloni oblikuju medijsku okolinu u kojoj se teško usredotočiti na bilo što što se ne miče i ne ispušta zvuk, zato sadržaj samo preljećemo.“ (Kovač, 2021: 54) Kovač naglašava da trebamo skrbiti da površno čitanje prelijetanjem ne „pregazi“ dubinsko i uživljeno čitanje i praktički postane dominantan način čitanja. Iskazuje zabrinutost da će tehnologije utemeljene na zaslonima socijalizirati ljude tako da za čitanje zahtjevnijih tekstova više neće imati strpljenja, a

neće imati ni intelektualne kondicije za prakticiranje analitičkog mišljenja. (Kovač, 2021)

Proaktivna i reaktivna uloga školske knjižnice

Imajući na umu specifična stanja, navike i svojstva društvene okoline u kojoj odrastaju njezini primarni korisnici – učenici, školska knjižnica treba dati svoj doprinos u njihovu odgoju za budućnost, bilo na proaktivan način, poduzimanjem akcija s ciljem pokretanja promjena ili reaktivno – reakcijom na promjenu. Kako su na razini Škole utvrđene negativne promjene vezane uz mentalno zdravlje, izazvane, između ostalog, i prekomernim korištenjem digitalnih uređaja sa zaslonom, u školskoj knjižnici OŠ „Đuro Ester“ provedene su radionice na temu digitalne detoksikacije. Poticaj za provedbu radionica bilo je i sudjelovanje školske knjižničarke na knjižničarskoj nekonferenciji KcConnect 2022. te radionici *Digital Detox* koju je održala Annabelle Peric, medijska edukatorica iz gradske knjižnice Paderborn, Njemačka. Učenici, polaznici Novinarske grupe koja djeluje pod vodstvom školske knjižničarke, proučavali su temu u različitim izvorima te osmišljavali promotivne aktivnosti kojima bi potaknuli svoje vršnjake na manje korištenje ekrana. Izradili su infografike, plakate i letke koji su bili izloženi u prostorima Škole povodom Svjetskog dana mentalnog zdravlja i dijelili s korisnicima tijekom Mjeseca borbe protiv ovisnosti.

Sastavni dio radionica bilo je i osmišljavanje pitanja za upitnik kojim je provedeno istraživanje među učenicima viših razreda. U ispitivanju je sudjelovalo 136 učenika u dobi od 11 do 14 godina. Cilj je bio ispitati stav učenika o korištenju digitalnih tehnologija u slobodno vrijeme, razinu njihove svijesti o količini vremena koje provode za ekranom, svjesnost o utjecaju medija na samopouzdanje, samosvijest, ponašanje i zdravlje te potrebu da smanje vrijeme za ekranom.

Rezultati su pokazali da petina učenika provodi za ekranom više od pet sati dnevno, a polovina učenika 3 – 4 sata. Mlađi (5. i 6. razred) koriste digitalne uređaje u više različitih svrha (videoigre, glazba, filmovi, serije, školske obaveze), dok stariji (7. i 8. razred) većinu vremena za ekranom provode na društvenim mrežama. Učenici navode da stalno ili često pogledavaju na mobitel (63 %), dio njih to čini iz straha od propuštanja (35 %) – FOMO (*Fear of missing out*). Osim poteškoća s pamćenjem, učenjem, koncentracijom, umorom i potrebom za više sna, zabrinjavajući je podatak da se 12 % učenika stalno ili često osjeća nezainteresirano za vanjski svijet. S druge strane, izražavaju potrebu za više samopouzdanja u realnoj stvarnosti i boljim odnosima s drugima. Uglavnom su svjesni količine vremena provedenog za ekranom i sami ga ocjenjuju prekomernim. Mnogi prate podatak koliko je dugo ekran mobitela bio uključen. Smatraju da bi mogli primijeniti određene trikove za manje korištenje ekrana i da bi im digitalni detoks dobro došao. Središnji dio ispitivanja bio je predviđen za upisivanje savjeta i prijedloga samih učenika kako što manje vremena provesti za ekranom. Svrha je bila potaknuti ih na razmišljanje o načinu na koji provode slobodno vrijeme te ih „izazvati“ da pokušaju primijeniti neke od prijedloga svojih vršnjaka u cilju kvalitetnije ispunjenog vremena. Neki od učeničkih trikova i savjeta za digitalni detoks izneseni u anketi bili su:

- probaj napisati zadaću, a da niješ bez pogledaš na mobitel,
- otidi van na druženje bez mobitela,
- svakoga dana na određeno vrijeme isključi mobitel,
- odredi prostorije u kući u kojima se nećeš koristiti mobitelom,

• otidi na spavanje bez mobitela,

• uvedi analogne uređaje – kalkulator, sat-budilicu, zidni kalendar,

• deinstaliraj aplikacije koje ne koristiš,

• isključi obavijesti aplikacija,

• predaj roditeljima mobitel na par sati,

• pronadi aktivnost ili hobiju koji ne uključuje digitalne uređaje. Ovim je aktivnostima ostvaren doprinos knjižnice u odgoju učenika za kritički odnos prema korištenju medijskih uređaja u cilju poticanja brige o zdravlju.

Prijedlozi učenika za digitalni detoks

Zaključak

Kako društvo postaje svjesno problema mentalnog zdravlja, sve se više govori o važnosti ograničavanja vremena provedenog ispred ekrana digitalnih uređaja, osobito u djece čiji je mozak još u razvoju. U literaturi se nude načini kako poboljšati usredotočenost i fokusiranost, a time i učinkovitost, unutarnji mir i zadovoljstvo. Tijekom 2022. godine objavljeni su hrvatski prijevodi knjige Cala Newporta koji nudi strategiju za promišljenu, svjesnu upotrebu tehnologije u smislu digitalnog minimalizma („Digitalni minimalizam: Kako živjeti smisleno i usredotočeno u svijetu prepunu ometanja“) te Johann Hari koja progovara o nametnutim uzrocima globalne krize pažnje („Ukradena pažnja: Zašto se više ne možemo koncentrirati?“). Razvijaju se i mobilne aplikacije za kontrolu koncentracije, poput aplikacije Forest: Stay focused koja pomaže odrediti vrijeme u kojem se želimo fokusirati na nešto, a da pritom ne posegnemo za mobitelom. U školama se počinju provoditi projekti koji isključuju internet, kao što je projekt pod nazivom „Dan BezVeze“, koji se od 2017. g. provodi u više škola na području Zagreba, a kojemu je cilj potaknuti djecu da provedu jedan dan u krugu svojih obitelji i s prijateljima, u aktivnostima bez interneta, odnosno mobitela, računala i drugih uređaja.

Upravo školska knjižnica, kao mjesto niske razine stresa, može pružiti brojne alternative korištenju digitalnih uređaja; igranje društvenih igara, mindful igre, radionice izrade kreativnih uradaka, radionice za poticanje asocijativnog i kreativnog mišljenja, dramske radionice, pričaonice, parlaonice, čitateljski klubovi i dr. aktivnosti bez posredovanja tehnologija.

Literatura i izvori:

Bilić, V. (2020). *Odgajanje i odrastanje u digitalnom vremenu*. Zagreb: Obrazovni izazovi.

Kako se zaštititi u svijetu interneta i mobilnih uređaja (2023). Zagreb: HAKOM [citirano 2023-02-27]. Dostupno na: https://www.hakom.hr/UserDocs/Images/2023/dokumenti/HAKOM_brosura-Kako%20se%20zastititi%20u%20svijetu%20interneta%20i%20mobilnih%20uredjaja_2023.pdf?ve=4012490

Kovač, M. (2021). *Čitam da se pročitam: Deset razloga za čitanje knjiga u digitalno doba*. Zagreb: Ljevak.

Spitzer, M. (2018.). *Digitalna demencija: Kako mi i naša djeca silazimo s umu*. Zagreb: Ljevak.

PROMIŠLJANJE GIMNAZIJSKE KNJIŽNIČARKE O ČITANJU

Dušanka Vergić
Gimnazija dr. Ivana Kranjčeva Đurđevac

Sažetak

U ovom tekstu autorica promišlja o čitanju, posebice kod djece i mladih, te o utjecaju tehnologije na percepciju, kvalitetu i način čitanja. Njezin rad temelji se na provedenim istraživanjima o čitanju. Rezultati pokazuju kako se percepcija čitanja novih generacija razlikuje od percepcije ranijih. Istiće kako čitati valja od najranije dobi, a tu važnu ulogu imaju upravo roditelji jer su oni primjer svojoj djeci. U svom radu autorica se bavi problematikom konkurenkcije knjige i računala, a odgovore na pitanja pronalazi u navedenoj literaturi.

Ključne riječi: čitanje, djeca, mladi, digitalni mediji, dubinsko i površinsko čitanje

Uvod

Kroz dugogodišnji rad u gimnazijskoj školskoj knjižnici primjećujem da mladi, kada ih se pita za čitanje, otvoreno govore kako ne vole čitati ili kako čitaju baš kad moraju. Oni su generacija Z, djeca ekrana, njihovo najvažnije obilježe je „mobitel u ruci”, oni su odrasli uz tehnologiju, a pripadnicima generacije X i zaljubljenicima u čitanje, teško je to shvatljivo. Dolaze nam djeca generacije Alfa koji za nastavnike predstavljaju izazov te zbog kojih moramo usvojiti novi pristup obrazovanju. Istraživanja pokazuju da gotovo 50 % mladih u RH uopće ne čita. Nakon provedene analize u Gimnaziji dr. Ivana Kranjčeva Đurđevac, podaci pokazuju kako samo oko 20 % učenika voli čitati, a radi se o gimnazijskoj populaciji. No nije sve crno, većina mladih ipak čita, možda toga nisu ni svjesni jer čitaju na drugačiji način i drugu vrstu tekstova. Njihova percepcija čitanja poprilično se razlikuje od percepcije čitanja ranijih generacija.

Razvoj čitateljskih navika

Proučavanjem čitanja počela sam se baviti još prije sedamnaest godina. U diplomskom radu istraživane su čitateljske navike, potrebe i interesi djece vrtićke dobi, a četverogodišnja djevojčica i Godina čitanja bile su poticaj posvećivanja ovoj temi s još većim žarom. Sva dosadašnja istraživanja pokazala su kako na čitateljske navike, potrebe i interesu utječu obiteljski kontekst, dječji vrtić, škola i knjižnica. Mašta i znatiželja prirodni su resursi za učenje kod djece te, ako ih od najranije dobi ne zainteresiramo za slikovnicu, knjigu i čitanje, zakinuli smo ih za jednu značajnu, ali i čarobnu životnu vještinsku. Čitajući djetetu roditelji potiču osjećaj bliskosti, pomažu djetetu da razumije vlastite, ali i tuđe osjećaje, potiču razvoj govora, zapažanja, pamćenja, zaključivanja, ali uče ih i kritičkom mišljenju, utječu na njihovu kreativnost i pripremaju ih za samostalno učenje. Pitam se, kad bi roditelji znali koliko je rano čitanje i ljubav prema knjigama snažan i važan temelj za učenje i uspjeh, bi li svoja teoretska znanja o važnosti čitanja učestalije provodili u praksi.

Kada počinje „zagrijavanje” djeteta za čitanje? Odgovor je da dijete nikada nije premalo. Neka su istraživanja pokazala kako već razgovor s nerođenim djetetom stimulira razvoj centra za učenje u mozgu. Majka i dijete povezani su mislima i osjećajima, a od samog rođenja djeca su fascinirana ljudskim

glasom. Treba se voditi razvojem i napredovanjem djeteta kasnije, uvažavajući njihove želje i interese, te tako njihovu radoznalost i zainteresiranost za slovo, govor i jezik pretvarati u predčitalačke i čitalačke vještine. Najvažniji u razvoju tih vještina su roditelji. Ovdje se postavlja pitanje motiviranosti. Čitateljske navike su povezane s interesom roditelja. Ako su roditelji okruženi knjigama i vole čitanje, velika je vjerojatnost da će i njihova djeca zavoljeti čitanje. Dijete kojemu roditelj čita uviđa da je važno i s roditeljem razvija bolji odnos te pritom stječe spoznaju da su knjige važne. Roditelji su u teoriji upoznati s važnošću čitanja od najranije dobi, no praksa je ponešto drugačija.

I Najvažniji u razvoju čitalačkih vještina su roditelji.

Dubinsko i površinsko čitanje

Čitanje je složena aktivnost kojom se u našem mozgu povezuju neuronske mreže za jezik i za vizualnu percepciju, koje jačaju čim više čitamo, a slabe ako čitamo malo. U mozgu nemamo unaprijed predviđenu strukturu koja nam omogućuje čitanje i zato čitanje predstavlja napor. No znamo da svatko ima jedinstven doživljaj teksta i knjige te da čitanje može biti i užitak. Razumijevanje pročitanog teksta povezano

je s dotadašnjim iskustvom čitatelja. Čitamo li više, stječemo iskustvo i lakše razumijemo tekst. Dubinsko čitanje aktivan je proces promišljenog i polaganog čitanja s ciljem povećanog razumijevanja pročitanog i uživanja u tekstu. U digitalnom svijetu takva je vrsta čitanja „ugrožena“ vrsta. Površno ili površinsko čitanje kojim preljećemo tekst tipičan je način čitanja s ekrana. Najvažnije za nas i za dolazeće generacije jest da probamo naći zadovoljavajući omjer brzinskog čitanja na ekranima i dubinskog čitanja te da čitanje bude prilagođeno interesima i tempu koji nam odgovara. (Popisi lektire nam ne pomažu!) Spomenula sam da govorimo o generaciji Z, djeci izloženoj različitim svjetlosnim stimulacijama putem elektronskih zaslona (TV, tablet, mobitel) i ta ih svjetla privlače više od samostalne igre, igre s prijateljima, igre s roditeljima, slikovnica, crtanja, slikanja... Knjiga je dobila konkureniju u računalu. Ima li knjiga šanse, jesu li oni suparnici, kako raspodijeliti da i jedno i drugo ima svoju ulogu u životu djeteta?

I Knjiga je dobila konkureniju u računalu.

Dio odgovora na ovo pitanje možemo pronaći u djelu Maryanne Wolf „Čitatelju, vratи se kući: čitateljski mozak u digitalnom svijetu“, u kojem se autorica pita je li dubinsko čitanje ugroženo, piše o izgradnji dvopismenog mozga, propituje ulogu znanosti i poezije u učenju i podučavanju čitanja, razmatra o izazovima odgoja djece u digitalno doba i zaključuje da kao ljudska vrsta moramo čitati te vapi da se čitatelji vrate kući.

Manfred Spitzer upozorava na digitalnu demenciju, tj. utjecaj digitalnih medija na korištenje mozga: s vremenom manje koristimo mozak, učinkovitost mozga opada, a to pak utječe na naše mišljenje, volju, emocije i društveno ponašanje. Sve više pohranjujemo u oblaku nego u mozgu, sve više pitamo Google nego prijatelje, sve više pribjegavamo multitaskingu, a u stvari imamo poremećaj pozornosti, digitalne igre su zanimljivije od škole...

Vedrana Stantić te Anita Peti Stantić i njihova „ZNATIželja: zašto mladi trebaju čitati popularnoznanstvene tekstove i to odmah?“ nagnale su me da više pažnje usmjerim na intelektualni vokabular mladih i da si nanovo osvijestim važnost knjižnice i knjižničara/ke u njoj. Mladi su sretni kad neki tekst razumiju, no problem je što se udžbeničko znanje razlikuje od „stvarnog“ i životnog znanja te je potrebno pronaći što srednjoškolce, odnosno mlade zanima. Mladi su bombardirani informacijama, no često za njih nisu spremni ili ne znaju što bi s njima. Važno je mlade osnažiti u pronalasku i vrednovanju informacija te im pomoći pri stvaranju stavova i vrijednosnih sudova u odnosu na informacije i njihove izvore i vjerodostojnost.

Posebno me se dojmila knjiga Mihe Kovača „Čitam, da se pročitam: deset razloga za čitanje knjiga u digitalno vrijeme“. Njegova ideja o dva načina mišljenja koji proizlaze iz čitanja knjiga i čitanja putem tehnologija sa zaslona ide u prilog teoriji o dubinskom i površnom čitanju. Bavi se i čitanjem na stranom jeziku (mladi vole čitati na engleskom jeziku i poznaju ga bolje od materinjeg), za koje kaže da je to prozor u svijet, ali i prozor kroz koji se vidi kući. Autor također ističe važnost čitanja u razvijanju kritičkog mišljenja, ali i stvaranju empatičnih, zadovoljnih i kreativnih ljudi. U knjizi se navode razlozi zbog kojih ne čitamo knjige u digitalno doba (nedostatak vremena, napor, problem dostupnosti knjige, konkurenčija knjigama u serijama i filmovima, društvene mreže...).

Zaključak

Na kraju, možemo se svi zapitati postaju li i starije generacije ovisne o tehnologiji i društvenim mrežama? I nama se sve događa paralelno te nam informacije dolaze s različitih strana, nemamo vremena za čekanje, moramo sve stići, gubimo sposobnost dugotrajnog planiranja. Pitam se čitamo li dovoljno, kako čitamo, koliko čitamo djeci, koliko vremena provodimo s njima, imamo li vremena za zajedničko listanje slikovnica, vodimo li ih u knjižnicu, koliko često pričamo s djecom i prijateljima?

Puno je pitanja na koje tražimo odgovor, no znamo da je izrazito važno čitati više, čitati svaki dan, ponovno čitati knjige koje su nas se dojmile. Moramo pronaći vrijeme i mjesto za knjigu jer samo tako tako postati i/ili ostati ljudi.

Literatura:

- Jozić, R.; A. Pavin Banović. (2019). *Od knjige do oblaka*. Zagreb: Alfa.
- Kovač, M. (2021). *Čitam, da se pročitam: deset razloga za čitanje knjiga u digitalno doba*. Zagreb: Ljevak.
- Spitzer, M. (2018). *Digitalna demencija: kako mi i naša djeca silazimo s umu*. Zagreb: Ljevak.
- Stantić, V.; A. Peti-Stantić. (2021). *Znatiželja: zašto mladi trebaju čitati popularnoznanstvene tekstove i to odmah*. Zagreb: Ljevak.
- Peti-Stantić, A. (2019). *Čitanjem do (spo)razumijevanja: od čitalačke pismenosti do čitateljske sposobnosti*. Zagreb: Naklada Ljevak.
- Wolf, M. (2019). *Čitatelju, vratи se kući: čitateljski mozak u digitalnom svijetu*. Zagreb: Ljevak.

ILJAJA PEJIĆ I NOVE GENERACIJE KNJIŽNIČARA

Slaven Pejić,
Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Ilijaj Pejić napustio nas je u kolovozu 2021. godine. Pamtim ga kao istaknutog i omiljenog nam knjižničara, književnog povjesničara i kritičara, urednika, kulturnog djelatnika, matičara, no isto tako kao i prijatelja, učitelja te nadasve velikog čovjeka.

S aspekta autora ovog teksta, primjer utjecaja Ilijije Pejića na novu generaciju knjižničara kanalizirat ćemo preko osobnog iskustva jednog (tada) mladog knjižničara, odnosno preko mojeg iskustva s kolegom i ocem. Tako će ovaj kratki osvrт biti podijeljen na dva dijela: u prvom dijelu rada probat će se sagledati Ilijin učinak na moj osobni, ali i profesionalni razvoj s obiteljskog aspekta, dok će u drugom dijelu biti naglasak na kolegijalni i stručni aspekt Ilijinog utjecaja.

Obiteljski kontekst koji želim približiti čitateljima ovog kratkog osvrta gotovo je nemoguće sažeti u par desetaka stranica, a kamoli rečenica, no ipak ću navesti glavne odrednice koje su obilježile moje sjećanje na Iliju. Krenut ću sa samim odabirom knjižničarskog profesionalnog smjera koji seže od mojih dječjih dana tijekom kojih sam odrastao okružen knjigama i ostalim drugim publikacijama te često gledao Iliju kako uvijek nešto piše i proučava za svojim stolom u radnoj sobi. To me je kao mladu osobu, koja je tada bila puna značajke, osobito intrigiralo i uvijek sam želio saznati na čemu je to otac radio. Često se nisam libio pitati i uvijek bih dobio odgovor. Kasnije, kada sam postao tinejdžer i kada su školske obaveze postajale sve opširnije i raznovrsnije, oduvijek sam imao afinitet prema društvenim predmetima – čitanju, razmišljanju i pisanju. Smatram da sam to stekao od Ilijine. Isto tako, kada je na red došao odabir fakulteta, dvoumio sam se između informatike i knjižničarstva, te mi je Ilijaj preporučio upis na smjer informacijskih znanosti, koji je tada bio novi smjer i za koji mi je on iskazao svoje uvjerenje da će biti primjeren mojim afinitetima. Bio je to pun pogodak za mene. Kasnije se ispostavilo da je fakultet primjeren i za profesorski smjer informatike za neke srednje škole, što mi je otvorilo dodatni izbor budućeg zaposlenja. Radio sam prvo u školi kao profesor informatike. Nakon toga sam se prebacio u Narodnu knjižnicu „Petar Preradović“ u Bjelovaru, gdje sam stažirao pod Ilijinim budnim (nekad i prebudnim, ha-ha-ha) okom i trenutno tamo radim kao knjižničar informator, što je definitivno posao koji radim s užitkom.

Ovdje dolazimo na onaj dio Ilijinog utjecaja za koji možemo reći da poprima obrise profesionalnog, kolegijalnog, institucionalnog ili kako već želite. S obzirom na to da smo radili zajedno u istoj instituciji, Ilijaj je imao uvid u moj posao, planove rada i sl. Na poslu smo imali jednostavan kolegijalan odnos koji je bio striktno služben. Njegovi savjeti i tendencije da uvijek budeš bolji u onome što radiš naučili su me poštivanju određenih visokih standarda kada se radi o knjižničnom poslu. Težio je konstantnom profesionalnom napretku, sustavnom radu, a isto to je tražio i od mene. Često se nismo slagali oko nekih metoda u obavljanju posla, no ipak se, što je svima nama općepoznato, s Ilijom moglo iznaći rješenje svakog problema. Puno znanja koja danas posjedujem dužan sam njemu.

U lijepom sjećanju ostaje mi naš zajednički rad na knjizi „Mirisi iscrpljena vala“ u kojoj je Ilijaj vješto rekonstruirao književnu i kulturnu povijest 20. stoljeća šireg bjelovarskog područja koje se danas naziva Bjelovarsko-bilogorskog županijom. Navedena knjiga je Ilijino životno djelo i ponosan sam što sam bio dio toga. To naše zajedničko vrijeme provedeno u radu na knjizi, što u intelektualnom smislu, što u zabavi i razonodi, nosit ću kao lijepu uspomenu cijeli život.

Ilijaj Pejić stvorio je u književnosti i kulturi zapažena djela. Stvarao je i živio postojane ljudske vrijednosti, one vrijednosti koje čovjeka čine vrijednim poštovanja. Moram istaknuti Ilijinu predanost poslu, čak i u slobodno vrijeme. Tome svjedoči njegov impresivan životopis. Dao je ogroman doprinos kulturnoj i javnoj djelatnosti, izlagao je na brojnim znanstvenim i stručnim skupovima, uređivao i predstavljao brojne knjige, časopise, zbornike, priređivao izložbe zaslужnih ljudi, napisao je stotinjak studija o hrvatskim piscima, filologizma, pedagozima i kulturnim djelatnicima, te o području knjižničarstva. Uredio je, priredio i recenzirao četrdesetak knjiga, a bio je i član uredništva nekoliko časopisa zbog čega je dobio niz priznanja i nagrada.

Kolega, ali i otac, Ilijaj Pejić bio je vrhunski stručnjak, intelektualac kojemu se svatko od nas mogao obratiti u bilo kojem trenutku. Iza sebe je ostavio mnoge kolege diljem Hrvatske koje je zadužio svojim profesionalnim radom, ali i svojim brojnim ljudskim kvalitetama. Njegovim odlaskom knjižničarstvo je siromašnije za jednog istaknutog kolegu. No, njegova ostavština ostaje budućim generacijama knjižničara, ali i drugim kulturnim profesionalcima i entuzijastima. Svima će nam itekako nedostajati, kako u svakodnevnom radu, tako i u našim životima općenito.

I Ilijaj Pejić

NAŠ ILIJA – KOLAŽ SJEĆANJA

Objedinila i uredila: Vjeruška Štivić
Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Neupitno je koliko je kolega Ilija Pejić zadužio stručnu zajednicu kao knjižničarski savjetnik stalno zaposlen u Narodnoj knjižnici „Petar Preradović“ u Bjelovaru (u dalnjem tekstu Knjižnica) na radnom mjestu voditelja Županijske matične službe Bjelovarsko-bilogorske županije. Volonterski je obavljao čitav niz dužnosti u Društvu knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog Prigorja (u dalnjem tekstu Društvo), Hrvatskom knjižničarskom društvu, HAZU-ovom Zavodu za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru, Ogranku Matice hrvatske Bjelovar, Hrvatsko-pedagoškom književnom zboru (ogranak Bjelovar) – i mogli bi tako još podosta nabrajati. Stoga je na jednom sastanku Društva prihvачen prijedlog kolegice Ljiljane kako bi se trebali dostoјno zahvaliti kolegi Pejiću kao stručna zajednica u kojoj je djelovao i pridonosio njenom napretku. Dogovoren je da mu posvetimo jednu rubriku u ovom broju časopisa Društva „Svezak“ kao svjedočanstvo vremenu kada je kolega Ilija s nama bio, radio i gradio bolje d(D)ruštvo. Kada netko u jednoj sredini radi tridesetak godina, nesumnjivo ostavlja svoj trag, kako na radne procese, tako i na kolege. Kolega Pejić je iznimno cijenjen u našoj struci, a način na koji je savjesno, odgovorno i s velikim znanjem i entuzijazmom radio svoj posao izazivao je i osjećaj strahopoštovanja prema njemu, primjerice u školskih knjižničara čiji je rad kao matičar nadzirao. A za nas, kolege iz njegove Knjižnice, on je bio i dragi, tolerantni i zabavni Ilija, gotovo uvijek vedar i spremjan za razgovor na bilo koju temu, počesto i nevezan uz Knjižnicu i struku. Naše priče o Iliju sakupljene su u kolažu sjećanja koje vam donosimo u nastavku teksta.

Ilija Pejić 2008. godine odlikovan je Kukuljevićevom poveljom za dugogodišnji rad i značajne rezultate na unapređenju knjižničarske djelatnosti.

Ivana Blažeković:

„Uvijek udubljen u riječi i čitanje. To je moja asocijacija na kolegu Iliju i prva slika koju bih ugledala kada bih otvorila njegova vrata. Na moje „Dobro jutro!“ ponekad mi uopće ne bi odzdravio jer me nije primijetio zbog tog istog čitanja. Nisam se nikada zbog toga uvrijedila, jer sam znala koliko je Ilija bio predan svome radu. Naravno, bilo je trenutaka kada bismo čavrili o svakodnevnim stvarima i situacijama. Nažalost, nisam imala priliku raditi s njim, ali zato jeiza sebe ostavio mnoštvo vrijednih riječi koje žive...“

Ivanka Kurtanjek:

„Naš Ilija je ponekad bio u svom ‘svijetu’. Npr. prođe pored mene na stepenicama prema Odjelu za odrasle, da bi na Odjelu pitao kolege: „A gdje je Ivanka?“, kao da me maloprije nije sreo.“

I Ilija Pejić u Matičnom uredu

Siniša Krpan:

„Ne susrećete često ljudi koji sebe u potpunosti daju svojoj struci i svome pozivu. I zato je, kada na njih naiđete, tim dragocjeniji svaki trenutak koji provedete zajedno. Jedan od takvih bijaše naš Ilija. Znao je često govoriti kako se naša struka ne cjeni niti izbliza dovoljno i kako je nesrazmjer između onoga što dajemo i ulažemo i onoga što dobivamo popriličan, ilustrirajući to brojnim primjerima koje je kao voditelj Matične službe imao priliku vidjeti na terenu. A na takve stvari nikada nije mogao ostati ravnodušan, već je upregnuo sve svoje snage kako bi se izborio za bolji status bilo koje knjižnice ili knjižničara. Nama je to značilo doista mnogo, jer smo znali da u svakom trenutku pored sebe imamo nekoga na koga se možemo osloniti, s kim možemo pouzdano računati, i tko će interes i dobrobit struke pretpostaviti svemu ostalom. Osim toga, Ilija je izuzetno volio biti u društvu svojih kolega knjižničara. Razgovaralo se tada o koječemu, ne samo o struci, frcale su i šale tako da smijeha nije nedostajalo, da bismo se na kraju razišli s nadom da će novi susret brzo doći, a s njim i neki novi doživljaji koji će trajno ostati zapisani u našem knjižničarskom spomenaru. Ilija nas je tako usmjeravao jedne prema drugima, napominjao da se moramo držati zajedno, jer je čovjek sam za sebe poput lista na vjetru, bez korijena i cilja, a gdje bismo svi mi bili kada ne bismo znali u čemu smo utemeljeni i kamo nam je ići. I zato, dragi kolega, hvala ti za sve vrijeme i znanje koje si nam nesebično darivao, jer iako si nas napustio prerano, duboko vjerujemo da ovo nije kraj i da će na koncu ipak sve biti kao u zadnjoj strofi Arsenove „Balade o prolaznosti“: „Dok vjerovali još smo da samo put se mijenja, mi reki smo si zbogom govoreć doviđenja.“

Tatjana Petrec:

„Kolegu Iliju upoznala sam kada sam radila u školskoj knjižnici Srednje škole Čazma. To je bilo moje prvo radno

mjesto kao knjižničarke, a Ilija mi je došao u redoviti nadzor kao matičar. Još uvijek bez iskustva u poslu, radeći sama u knjižnici bilo mi je teško i bojala sam se da u nečemu ne pogriješim. Ilija mi je svojim savjetima pomogao, a za svaku nedoumicu i problem bio je osoba kojoj sam se mogla obratiti. Kasnije, kada sam dobila posao u Knjižnici u Službi nabave i obrade, s Ilijom sam dijelila ured. Sjećam se svakodnevnih kratkih neobaveznih razgovora, pokoje Ilijine smiješne dosjetke. Nikada neću zaboraviti kako me je svako malo pitao kako moji dečki, misleći pritom kako imam dvoje djece. Svaki put bih mu odgovorila kako imam samo jednog sina. Kolega Ilija uvijek će mi ostati u sjećanju kao velik profesionalac knjižničarske struke, ali kao i dobar čovjek."

Neda Adamović:

„Ilija je znao biti toliko zaokupljen poslom da ostale u uredu, Sanju i mene, ponekad nije primjećivao. Onda bi odjednom ustao od stola, došao do nas i rekao: „Oooo, dobar dan, i vi ste tu!“. Često nam je u uredu pričao viceve, a za mnoge od njih smo se pitali što je tu smiješno, poput ovog kojeg pamtim: „Zašto je slon nosio tenisice? Zato što su mu čizme bile premale.“ Naslijedila sam Ilijino radno mjesto u Županijskoj matičnoj i razvojnoj službi, a njegova sistematičnost u poslu mi je uvelike olakšala daljnji rad.“

I Ilija Pejić i umirovljeni ravnatelj Narodne knjižnice Petra Preradovića Marinko Iličić

Lucija Miškić Barunić:

„Nije jednostavno riječima opisati kakav je utjecaj kolega Ilija Pejić imao na sve nas u bjelovarskoj knjižnici i šire. Nije bio samo kolega, već drag prijatelj i inspiracija. Njegov odlazak sve nas je dubоко rastužio, ali smo zahvalni na vremenu koje smo proveli s njim i svemu što smo naučili od njega. Uvijek je bio tu da pomogne i podijeli svoje znanje s drugima. Marljin rad, predanost, velika ljubav prema knjižničarstvu, književnosti i hrvatskom jeziku je ono po čemu ću pamtitи kolegu Iliju. Postavio je visoke standarde koje svi trebamo slijediti. Počivaj u miru, dragi Ilija. Nedostajat će nam.“

Vjeruška Štivić:

„lako smo radili u istoj Knjižnici, nismo u istoj zgradi, pa su susreti s Ilijom bili rijetki, a tako i prilike za razgovor i druženje. Na spomen Ilike u mislima ga vidim naslonjenog u uredskoj stolici s knjigom koju drži u visini očiju, usredotočenog na ono što čita tako da ne primjećuje što se oko njega dešava u uredu Službe nabave i obrade gdje se uvijek nešto dešava. I ta usredotočenost i pedantnost je ono po čemu je Ilija bio poseban. Bio je odličan organizator pa su ga rado pozivali u organizacijske odbore. Uz njega ste bili sigurni da će sve

biti kako treba jer uvijek je davao sto posto od sebe. Sjećam se kad smo na Dječjem odjelu obilježavali stoti rođendan pjesnika Tadijanovića. Izveli smo mali performans u kojem je Ilija glumio Tadijanovića. Bio je toliko uvjerljiv da su poneki mislili da je to zaista, glavom i bradom, sam Tadijanović. Ilija je bio i veseljak i često bi prepričavao zgode sa službenih puteva kada je, uz Marinka, bio glavna 'faca' naših stručnih skupova.“

I Ilija Pejić na izletu

Dražena Rajsz:

„E, dragi Slavonče! Uvijek susretljiv i topao sugovornik. Poeta u svakodnevnom govoru. Načitan i velik, a tako pristupačan i jednostavan kolega. Onaj tko je volio život živi i dalje u našim mislima. On je tu. U našoj knjižnici.“

I Ilija Pejić

ILIJA PEJIĆ – PO ŠKOLSKI

Zorka Renić, Medicinska škola Bjelovar
Mirjana Milinović, Osnovna škola Rovišće

Uvod

„Tako je rekao Iliju!” – najčešća je rečenica koju su izgovarali školski knjižničari Bjelovarsko-bilogorske županije (BBŽ) kao odgovor na sve nedoumice i pitanja. Ova rečenica označava puno povjerenje i uvažavanje. A jedna druga rečenica pokazuje kako su nas, školske knjižničare BBŽ-a, doživljavali školski knjižničari diljem Hrvatske: „Lako vama, vi imate Iliju!”

Značajan dio rada i profesionalnog djelovanja Ilijе Pejića bio je vezan uz školske knjižnice Bjelovarsko-bilogorske, ali i susjednih županija. Kao voditelj Županijske matične (razvojne) službe od 1992. odlično je surađivao sa školskim knjižnicama, odnosno knjižničarima, ali ne samo zato što mu je to bila obveza i posao, nego je gradio sustav školskih knjižnica koje su bile po svim pokazateljima predvodnice u cijeloj Hrvatskoj. Na tom putu trebalo je riješiti brojne probleme i prepreke.

Uređenost prostora i njegove opremljenosti

Doprinosi I. Pejića proširenju, preuređenju i opremanju mnogih školskih knjižnica veliki su i nemjerljivi. Kao predstavnik struke uspješno je posredovao između ministarstava, osnivača škola i samih škola te inzistirao na kvalitetnim rješenjima i dosljednoj primjeni „Standarda za školske knjižnice“. Sudjelovao je u izgradnjama i dogradnjama brojnih školskih knjižnica, a izdvojimo: knjižnicu I. osnovne škole Bjelovar, knjižnicu Osnovne škole Mirka Pereša Kapela, knjižnicu Osnovne škole Ivana Trnskoga Nova Rača, knjižnicu u novosagrađenoj Osnovnoj školi Vladimira Nazora u Daruvaru, knjižnicu Gimnazije Bjelovar, knjižnicu četiriju srednjih škola Bjelovar, knjižnicu Srednje škole Čazma itd.

Informatizacija

Sredinom devedesetih godina prošloga stoljeća počeo se razvijati METELwin – novi, praktični i relativno jednostavan knjižnični program s velikim mogućnostima nadogradnje, a već 1998. u svojim su ga školskim knjižnicama imale Tehnička škola Daruvar i Osnovna škola Rovišće, prve u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji i među prvim školskim knjižnicama u Hrvatskoj. Za nekoliko godina svi su školski knjižničari u našoj i susjednim županijama radili u METEL-u. Ogroman je to doprinos Ilijе Pejića koji je, zajedno s jednim od tvoraca METEL-a Dankom Tkalecom, osluškivao „bilo“ školskih knjižničara, uvažavao svaku njihovu potrebu, svaki komentar i provodio riječi u djela. Koliko je god mogao, I. Pejić je nastojao olakšati i unaprijediti rad školskih knjižničara, uvijek s istom misli: „Struka prije svega!“ A da je tako, organizirao je niz edukacija za sve profile knjižničara, pa tako i za školske, na kojima su on i gosp. Tkalec poučavali o radu u METEL-u, jer ništa ne smije biti prepušteno slučaju. I tako je bilo iz godine u godinu, dokle god je postojala potreba, a uvijek je bilo novih knjižničara koje je trebalo educirati.

Stručni skupovi

Kako mu je bilo izuzetno stalo da „njegovi“ knjižničari budu informirani i uvijek usvajaju nova znanja, prednjačio je u organiziranju stručnih skupova za školske knjižničare

davno prije negoli su uspostavljena županijska stručna vijeća kakva poznajemo. Okupljao je knjižničare dviju županija, Bjelovarsko-bilogorske i Virovitičko-podravske, te im prenosio svoja, prvenstveno stručna, znanja i iskustva, kao i najnovije informacije iz svijeta knjižničarstva. Po ustanovljenju ŽSV-a u Hrvatskoj i imenovanjem njihovih voditelja, vrlo brzo uspostavio je – bolje je reći nastavio – još uspješniju suradnju koja se ogledala u nizu odličnih stručnih skupova na kojima je gotovo uvijek imao predavanje, radionicu i slično. Poticao je svoje kolege školske knjižničare da pokažu što znaju, da slijede sve novitete u knjižničarstvu, isticao značaj struke i naše profesije, zalagao se za napredak i smatrao nas sebi ravnima. Uz struku, jednako su mu važni bili ljudi u koje je vjerovao, kao i oni u njega. Nakon što je Virovitičko-podravska županija dobila svoju Matičnu službu, oslobođilo se više prostora za rad u ŽSV-u BBŽ-a. Jednakim je žarom nastavio svoje poslanje i vrijedno radio i surađivao, zajedno s voditeljicama Vijeća organizirao je tri do četiri županijska skupa godišnje, u suradnji s CSSU-om jednom ili dvaput u godini dovodio nam eminentne stručnjake iz NSK-a, a vrijedi napomenuti da su sami knjižničari birali teme o kojima žele znati više. Nećemo ovdje nabrajati koji su to sve skupovi bili, ali ako podsjetimo da su se događali tijekom gotovo tri desetljeća, lako je izračunati! A tu su i brojni, vrlo kvalitetni međužupanijski stručni skupovi školskih knjižničara. Pa onda Proljetne škole školskih knjižničara na kojima je godinama izlagao, gradio izvrsne odnose sa svima koje bi upoznao, širio mrežu znanja i sam učio.

Financiranje

Školske knjižnice su, unatoč zavidnim doprinosima napretku školstva i knjižničarstva, ipak zapostavljene, posebice u segmentu stalnih sredstava za nabavu knjižnične građe. Profesor Pejić je na državnim skupovima, posebno Proljetnim školama školskih knjižničara, ali i stručnim vijećima i ostalim skupovima, aktualizirao problem i nudio rješenja financiranja. Sredstva su to koja su finansijski toliko beznačajna, ali za školske knjižnice jako važna! Koliko je samo puta pisao osnivačima o alarmantnom stanju školskih knjižnica, tražeći stalna sredstva kojima bi se knjižnični fond osvremenio, a time i unaprijedio rad knjižničara dajući im svojevrsnu sigurnost i mogućnost planiranja! Koliko je samo dokumentacije dao na uvid, svaku stavku predočio brojkama i koliko se puta, zajedno s nama, razočarao! Jednako tako neizmjerno se radovao kad su od MZO-a počela stizati namjenska sredstva, znajući da će biti itekako dobro upotrijebljena.

Stopostotna stručna zastupljenost

Značajan pomak u školskom knjižničarstvu županije postignut je u području zapošljavanja, te se iz godine u godinu poboljšava stanje stručne zastupljenosti u školskim knjižnicama. Ovakve uspjehe možemo zahvaliti Ministarstvu znanosti i obrazovanja i njegovim stručnim službama, posebice savjetnici Miri Zovko, ali i voditeljima Županijskih matičnih službi. Profesor Pejić se zalagao za stopostotnu

stručnu zastupljenost u školskim knjižnicama i ukazivao na nepravilnosti kod zapošljavanja. Tu zaista nije popuštao i borio se za svaku školsku knjižnicu i knjižničara, potičući mlade kolege da što prije steknu stručne kompetencije kako bi mogli nesmetano raditi. Rezultat je da u svim školskim knjižnicama BBŽ-a danas rade stručni ljudi.

Za kraj

Profesor Ilija Pejić bio je čovjek ogromne energije, znalac svog „zanata”, širokih pogleda i velikog znanja, erudit u punom smislu. Zračio je toplinom, uvijek spremjan pomoći, o čemu god da se radilo. Savjetovao je, dolazio u svaku knjižnicu, znao zasukati rukave i pomagati pri reviziji, poznavao nas „u dušu”, vjerovao nam. I mi smo njemu vjerovali, uvažavali ga i poštivali. Nedostajat će nam njegove šale gotovo jednako koliko i njegovi savjeti, na koncu – svi smo mi tek ljudi.

Ilija Pejić na Županijskom stručnom vijeću školskih knjižničara Bjelovarsko-bilogorske županije 2015. godine

MOJ PRIJATELJ I KOLEGA – ILIJA

Ljiljana Vugrinec
Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Postoje ljudi u našim životima koji nisu samo kolege, samo poznanici, ili samo profesionalni suradnici, već koji igrom sADBINE ili spletom okolnosti ili zahvaljujući tko zna kakvom poretku zvijezda i samog Svetog, postanu posebno dragi, posebno nezamjenjivi, postanu nam prijatelji, budu kao članovi obitelji. Makar i živite na različitim mjestima na ovoj našoj planeti, to su osobe koje uvijek možete nazvati, napisati im mail, pitati za savjet, bilo profesionalno ili osobno, ili makar samo popričati, kao čovjek s čovjekom. I makar se uživo ponekad ne vidjeli mjesecima, svaki susret s takvom osobom, kad se on dogodi, donosi sreću i veselje već samom činjenicom da se vidite uživo, da se možete rukovati, zagrliti, pogledati u oči. Upravo je takva osoba u mom životu, kao i mnogih drugih, nas knjižničara, bio naš Ilija.

I Ilija i Ljiljana 2008. u Puli, na 36. skupštini HKD-a

U više od trideset godina našeg poznanstva bio je oslonac, prijatelj, kolega kakvi se rijetko nađu i više nalikuju likovima iz nekog romana, i zato su tim dragocjeniji.

Zanimljivo je da se naš prvi susret uopće nije dogodio u knjižnici, jer bilo je to u vrijeme kad još ni on ni ja nismo znali da će nam knjižničarstvo biti konačna profesionalna odrednica. Prvi put susreli smo se kao zaposlenici Osnovne škole prof. Franje Viktora Šignjara u Virju, na samom početku moga radnog staža 1988. godine, kad sam kao apsolventica pedagogije stigla na zamjenu u virovsku školu, a Ilija je tamo radio kao nastavnik hrvatskoga jezika. Svaki dan putovali smo na posao u Virje, on iz Bjelovara, ja iz Koprivnice. Veliko međusobno poštovanje krasilo je naš odnos od samog početka, kao i kolegijalna podrška na koju sam već tada, uvijek i bez rezerve, mogla računati s njegove strane, kao najmlađa djelatnica u školi, netom stigla s fakulteta, koja je tek trebala naučiti svoj posao u praksi.

Kako život uvijek piše najzanimljivije romane, Ilija i ja ponovo smo se sreli kad sam se zaposlila u bjelovarskoj gradskoj knjižnici u proljeće 1991., kad je on bio još samo knjižnični korisnik, a ja već krenula putem karijere knjižničara. Bilo je lijepo u novoj sredini, u kojoj tada još gotovo nikog nisam poznavao, ugledati poznato lice, dragu osobu, naći nekoga koga znaš, kome se možeš obratiti u slučaju bilo kakve potrebe. Iskreno smo se obradovali jedno drugome kad smo se susreli na mom novom radnom mjestu u bjelovarskoj knjižnici i veselili dalnjim susretima u Bjelovaru. Ali, naša bjelovarska druženja nisu dugo trajala, jer opet se umiješala sADBINA, i ja sam ubrzo iz Bjelovara natrag preselila u Koprivnicu, gdje sam primljena na radno mjesto srednjoškolskog knjižničara.

Da je život zaista nepredvidljiv, pokazalo se već nakon nekoliko mjeseci – Ilija se zaposlio u bjelovarskoj knjižnici na radnom mjestu voditelja matične službe, koja je u to vrijeme brinula o velikom broju knjižnica, na području Zajednice općine Bjelovar, a u koje je tada još spadalo i koprivničko područje. To znači da je Ilija zapravo postao nadležni matičar i za moju

školsku knjižnicu! Putevi su nam se opet susreli, i krenula je naša knjižnična suradnja, kao matičara i školske knjižničarke. Također smo od tog trenutka otpočeli i suradnju preko našeg zajedničkog Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja, preko kojeg smo se još bolje upoznali i još češće susretali, provodeći zajedno stručne projekte, organizirajući skupštine Društva, a potom i kroz zajedničku pripremu za tisak i uređivanje časopisa „Svezak”, osobito u vrijeme kad je Ilija bio predsjednik Društva, a ja glavna urednica „Sveska”. Nezaboravni su ostali naši cjelodnevni boravci u bjelovarskoj tiskari Horvat, ranih 2000-ih, prilikom slaganja časopisa, gdje smo Ilija, tadašnja tajnica Društva, Mirjana i ja znali ostvajati danima, od jutra do navečer, kako bismo složili pripremu za tisak, i kad smo se prehranjivali napolitankama i pecivima iz obližnjeg dućana, a onako umornima i iscijedenima nakon cjelodnevnog sjedenja za računalima, skupa s djelatnicima u tiskari, radni nam je moral svima uspijevao održati jedino Ilija – koji je bio nepresušni izvor optimizma i životne energije, ali i šala i pošalica kojima nas je neumorno sve zabavljao te tako učinio da se iz tog razdoblja, bez obzira na sav naporan, odrađen posao, najviše sjećam pozitivne atmosfere, druženja i našeg silnog smijeha koji je odjekivao iz malog ureda tiskare po cijeli dan.

I 1997. Crikvenica, Proljetna škola školskih knjižničara - voditelji matičnih službi

Kad sam nakon pet godina provedenih u školskoj knjižnici 1996. godine promijenila radno mjesto i ustanovu rada, te postala voditeljica Županijske matične službe u koprivničkoj Knjižnici i čitaonici „Fran Galović”, jedna od prvih osoba koju sam nazvala bio je Ilija Pejić. Moj dragi i poštovani kolega Ilija od toga trenutka postao je i moj učitelj i mentor, od kojeg sam naučila prve „matične” korake, koji me strpljivo i ustrajno poučavao i dijelio sva svoja stečena znanja i iskustva, pomagao stručnim i ljudskim savjetom kod bilo kojeg stručnog pitanja i problema, ne samo na početku mog „matičnog” staža, već takoreći do svog zadnjeg dana, sve do njegovog preranog odlaska.

Kako se pozdraviti s dragom osobom na kraju životnog puta? Teško je, ako ne i nemoguće, prihvati činjenicu konačnog rastanka, pomiriti se s tim da na drugom kraju telefonske „žice” više nikad neće čuti poznati i dragi glas, iako ti ruka i dalje ponekad poseže za slušalicom i poželiš nazvati kolegu i prijatelja, pitati za savjet o nekom „najvažnijem” poslovnom problemu toga jutra. Poželiš s njim prokomentirati neku dobru ili lošu vijest iz struke. Čuti što misli. Što bi on napravio na tvom mjestu. Ali, ne možeš nazvati. Ne više.

Zato je ovaj kratki osvrt na moja sjećanja koja me vežu za našeg Iliju skroz osoban, skroz subjektivan, i predstavlja samo djelić zajedničkih spomena koje će me pratiti do kraja života. Što prenijeti novim generacijama, kako približiti Ilijin

lik i djelo onima koji ga nisu poznnavali? Pokušajte zamisliti da radite s osobom koja je pouzdana, uvijek vam je čvrst oslonac, nikad ne kritizira bez razloga, optimistična je, u vama vidi sve najbolje osobine i vjeruje u vas, i uvijek vam je pri ruci kad zatrebate podršku, savjet ili odgovor na poslovne, ali i životne nedoumice. Ako takvu osobu nadete u svom okruženju, iskažite joj poštovanje i uzvratite na jednak način, osobito zato što je tako nešto velika rijetkost naći, pogotovo u današnje vrijeme. I tada ćete znati kakva je osoba bio Ilija Pejić i kakvi smo sretnici bili svi mi koji smo ga poznnavali, svi mi čije je živote dotakao i u njima ostavio svoj trag.

A ja, kad danas pomislim na Iliju, želim pamtiti one najsretnije dane, samo lijepo zajedničke trenutke, kao kad smo, jednu za drugom, ispjivali kave na dugačkim stručnim sastancima u NSK-u, ili se do polaska naših vlakova iz Zagreba prema Bjelovaru i Koprivnici, nakon sastanaka u Ministarstvu kulture, sklanjali od kiše i hladnoće u kafić blizu stare Nacionalke... Kad mi je, u pauzama stručnih skupova, Ilija često pričao o svom sinu Slavenu i njegovom odrastanju u profesionalnoga knjižničara, na što je bio osobito ponosan i sretan zbog toga, a ja njemu o mojoj jedinici, kćeri Mariji i njenim školskim uspjesima. Kao i svi roditelji, pričali smo o onome što nam je najdraže – našoj djeci, i dijelili međusobno i roditeljske savjete.

Želim pamtiti kako je Ilija uvijek bio tu, ozbiljan i pouzdan kad je trebalo dati kakav stručan savjet, a još češće da nas, sve kolegice i kolege, razvedri kojom od svojih fenomenalnih šala kojima smo se zajedno smijali od svega srca jer nitko nije znao ispričati šalu tako dobro kao naš Ilija, na svoj jedinstven i neponovljiv način. Sve mi to jako nedostaje, i dan danas, i nedostajat će zauvijek. Nedostaje mi navika da kod bilo kakve nedoumice ili problema na poslu jednostavno okrenem Ilijin broj ili pošaljem mail i dobijem uputu, preporuku ili pouzdani savjet kojem sam mogla vjerovati bez ograničenja.

Na kraju, želim pamtiti prije svega radost zajedničkih druženja i uspješno provedenih knjižničnih projekata, veselje otvorenja novih knjižnica, zajednička putovanja i zaraznu životnu radost koju je Ilija širio oko sebe, međusobno poštovanje koje smo dijelili još tamo od Virja pa sve do neminovnog rastanka. Imala sam čast biti mu kolegica i prijateljica i bit ću mu uvijek zahvalna na svemu, a ponajviše na svim malim trenucima sreće koje smo zajedno dijelili u kolegjalnim druženjima, a od kojih se život zapravo i sastoji, koji se na kraju najviše i pamte.

I Ilija na studijskom boravku u Nizozemskoj 2006.

„BJELOVARSKA KNJIŽNICA: OD ČASNIČKOG KASINA DO KULTURNO-INFORMACIJSKOG CENTRA” – IZLOŽBA POVODOM 190 GODINA POSTOJANJA KNJIŽNIČARSTVA U BJELOVARU, 70 GODINA RADA DJEČJEG ODJELA I 50 GODINA RADA BIBLIOBUSNE SLUŽBE

Neda Adamović i Ivana Blažeković
Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Narodne knjižnice imaju dugu povijest djelovanja u ljudskoj civilizaciji. One su nastajale iz potrebe društva za znanjem i informacijama, a sakupljajući i čuvajući knjige i periodiku te omogućujući građanima da se njima koriste, knjižnice su tijekom stoljeća osiguravale neprocjenjiv doprinos kulturi određene zajednice, države pa i čovječanstva u cijelosti. U zajednici u kojoj djeluju, knjižnice su rezultat kulturne zrelosti te sredine. Danas knjižnice svojim korisnicima omogućuju pristup netiskanim, električnim i digitalnim medijima, a njihove se usluge usmjeravaju prema brzini i potpunosti pronalaženja informacija.

Narodna knjižnica „Petar Preradović“ najstarija je kulturna ustanova u gradu Bjelovaru, ali i jedna od najstarijih narodnih knjižnica u Hrvatskoj. Bjelovarska knjižnica je 2022. godine proslavila tri velike obljetnice: 190 godina postojanja knjižničarstva u Bjelovaru, 70 godina rada Dječjeg odjela i 50 godina rada Bibliobusne službe. Nikako ne smijemo izostaviti činjenicu da su kroz bogatu knjižničnu povijest knjižnicu vodili obrazovani ljudi koji su svojim znanjem, nesobičnošću i zalaganjem pridonijeli kontinuiranom radu knjižnice do današnjih dana.

Povodom triju obljetnica Knjižnica je kroz cijelu godinu priređivala programe s ciljem upoznavanja javnosti sa svojom bogatom poviješću. Između ostalog, izrađena je izložba o povijesti Knjižnice koja je bila postavljena od 29. rujna do 15. studenoga, a protezala se čitavom zgradom na Trgu E. Kvaternika 11.

Bjelovar je sredinom 18. stoljeća nastao kao vojni grad i vojno središte. Prosvjetiteljske ideje stvarale su potrebu za znanjem i informacijama te kulturnim uzdizanjem. Tome su pridonosila čitaonička društva koja su se po uzoru na europska počela osnovati i u našim krajevima. Prema dostupnim dokumentima, čitaonicu „Casino Verein Belowar“ osnovali su 1832. godine vojni časnici, a djelovala je zahvaljujući mjesечnim prilozima i donacijama članova. U početku je čitaonica služila samo časnicima, a s vremenom je otvorila svoja vrata i građanima. Prve novine i knjige bile su na njemačkom, a kasnije i na hrvatskom jeziku. Knjižnica je imala važnu ulogu u društvenom životu grada. Za svoje je članove organizirala zabave te se pojavljivala kao donator u važnim kulturnim i humanitarnim akcijama.

Društvo „Čitaonica“ 1879. godine postaje građansko društvo kada se omogućuje članstvo ostalim uglednim građanima grada Bjelovara. Društvo je od prikupljenih priloga na tadašnjem Šetalištu Marije Valerije (danas Šetalište dr. Ivše Lebovića 9) podiglo zgradu knjižnice čija je gradnja završena 1882. godine. Prema dostupnim podacima, to je prva zgrada

sagrađena za narodnu knjižnicu u Hrvatskoj. Danas se u ovoj povjesnoj zgradi nalazi Dječji odjel s igraonicom.

Počeci rada društva ostali su sačuvani u „Zapisniku bjelovarske čitaonice“ koji sadrži zapisnike odborskih sjednica i glavnih skupština u razdoblju od 16. siječnja 1872. do 3. siječnja 1912. godine.

Početkom 20. stoljeća Čitaonica mijenja naziv u Hrvatska čitaonica, a glavnu ulogu još uvijek imaju pojedinci. Nabavljuju se knjige te se organiziraju humanitarne i kulturno-prosvjetne aktivnosti. Iz novinskih se članaka o radu čitaonice između dva svjetska rata može iščitati da je i u tom razdoblju bila središte kulturnog, društvenog i političkog života grada. Nakon Drugog svjetskog rata prevladava shvaćanje kako narodne knjižnice trebaju biti sastavni dio državne, kulturne i prosvjetne politike. Kao temeljno pravo svakog čovjeka ističe se pravo na čitanje. U ovom razdoblju Čitaonica nastavlja djelovanje kao ustanova što dovodi do promjene naziva u Gradska knjižnica i čitaonica Bjelovar. Nakon toga se оформljuju odjeli, nudi se izvrsna usluga korisnicima i povećava se nabava knjižničnog fonda.

Svoju samostalnost knjižnica je zadрžala tijekom cijele svoje novije povijesti. Od 1968. godine knjižnica nosi naziv Narodna knjižnica „Petar Preradović“ čiji je stih „Stalna samo mijena jest“ poslužio kao polazna misao kod izrade „Strateškog plana“ knjižnice za razdoblje 2022.–2027.

Kroz godine svojeg djelovanja Knjižnica se borila s prostornim problemima. Godine 2001. taj je problem nakratko riješen useljenjem u zgradu na Trgu E. Kvaternika 11, ali danas je taj problem ponovno aktualan.

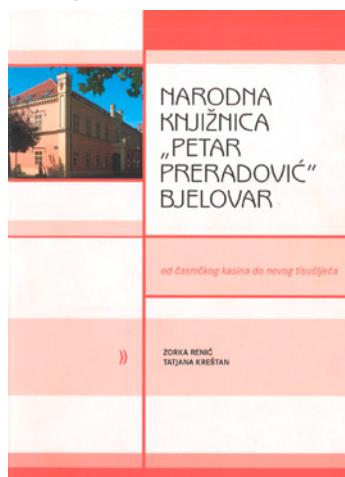

„NARODNA KNJIŽNICA ‘PETAR PRERADOVIĆ’ BJELOVAR - OD ČASNIČKOG KASINA DO NOVOG TISUĆLJEĆA”

Ivana Blažeković

Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Na Studijskom odjelu Narodne knjižnice „Petar Preradović“ u Bjelovaru, 21. studenoga 2022. godine, održana je neuobičajena promocija, odnosno (ne)promocija monografije „Narodna knjižnica ‘Petar Preradović’ Bjelovar – od časničkog kasina do novog tisućljeća“.

I Monografija

godine u izdanju Hrvatskog knjižničarskog društva kao prva knjiga u nizu „Hrvatsko knjižničarstvo“. Recenzenti knjige su Aleksandar Stipčević, Ilija Pejić i Marinko Iličić.

I Urednica monografije I. Hebrang Grgić i autorice T. Kreštan i Z. Renić

U ugodnom druženju i razgovoru saznali smo s kojim su se zanimljivostima i neprilikama susrele autorice radeći na monografiji. Isto tako, zaključile su da im je ovaj odmak od deset godina dobrodošao jer im je pružio mogućnost sagledati knjigu iz jedne druge perspektive. Osim samih autorica i uvažene gošće Hebrang Grgić, program su uveličale i učenice iz Medicinske škole Bjelovar i Glazbene škole Vatroslava Lisinskog Bjelovar.

Monografija „Narodna knjižnica ‘Petar Preradović’ Bjelovar – od časničkog kasina do novog tisućljeća“ prva je sustavna monografija o najstarijoj kulturnoj ustanovi u gradu Bjelovaru. Autorice u knjizi prate put Narodne knjižnice

„Petar Preradović“ kroz duži vremenski period, od osnivanja časničkog kasina pa sve do prvog desetljeća 21. stoljeća. Ovim radom najstarija kulturna ustanova u Bjelovaru dobila je svoju prvu sustavnu monografiju u kojoj se nalazi sva istražena tiskana i arhivska dokumentacija koja govori o kulturnoj, ali i političkoj povijesti grada Bjelovara. Svakako treba istaknuti važnost za proučavanje uloge koje su narodne knjižnice i čitaonice odigrale u javnom životu Hrvatske, posebice tijekom 19. stoljeća. Nikako ne smijemo zaboraviti ljude, vizionare koji su svojim nesebičnim zalaganjem i radom doprinijeli vidljivosti i važnosti knjižnice kao kulturne ustanove. Radi se zapravo o svojevrsnom udžbeniku za sve nas koji radimo u knjižnici, ali i za sve ostale koji žele saznati i naučiti više ne samo o radu same knjižnice, već i o kulturno-političkom životu grada Bjelovara. Ova monografija je polazište za sva buduća istraživanja i upravo je to njena najveća vrijednost.

(Ne)promocija monografije „Narodna knjižnica ‘Petar Preradović’ Bjelovar – od časničkog kasina do novog tisućljeća“

PRVA „KNJIŽNICA SJEMENA” U HRVATSKOJ

Neda Adamović i Tihana Lončarić
Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Narodna knjižnica „Petar Preradović“ već duže vrijeme provodi programe s ciljem poticanja zelene pismenosti kod građana grada Bjelovara i njegove okolice. Kroz brojne aktivnosti svoje djelovanje usmjerava na smanjivanje čovjekova negativnog utjecaja na okoliš te se zalaže za korištenje prirodnih resursa i očuvanje bioraznolikosti.

Kako bismo objedinili „zelene“ programe i aktivnosti Knjižnice te ih u zajednici učinili vidljivijima, uveden je njihov zajednički naziv – „Zazeleni se“. Program „Zazeleni se“ je paket radionica, izložbi i predavanja koje Knjižnica nudi korisnicima i građanima grada Bjelovara s ciljem poticanja zelene pismenosti, a namijenjen je svim dobnim skupinama (od djece predškolske dobi do korisnika treće životne dobi). U sklopu programa do sada su održane projekcije dokumentarnih filmova koji govore o važnosti zaštite okoliša i o održivom razvoju, zero waste radionice kojima se polaznike nastojalo podučiti kako kupovati bez otpada, koje su esencijalne potrebe održivog kućanstva te kako izraditi biljna mlijeka i namaze. Održana su predavanja za odrasle o očuvanju bioraznolikosti u vrtu te o klimi i vremenskim uvjetima. Izrađene su tri virtualne izložbe koje su poslužile kao alat za promoviranje svijesti o održivom razvoju. Za djecu je samo u 2022. godini održano ukupno 8 radionica s temama kao što su šišmiši, biljke, planinarenje, invazivne vrste, tradicionalna medicina, sadnja biljaka i pčele. Radionice su se održavale u suradnji s različitim organizacijama, a za cilj su imale educirati djecu o važnosti prirode i njezine zaštite.

Središnja akcija programa „Zazeleni se“ bilo je pokretanje prve „Knjižnice sjemena“ u narodnoj knjižnici u Hrvatskoj. Na Odjelu za odrasle Narodne knjižnice „Petar Preradović“ postavljena je polica sa sjemenjem s ciljem omogućavanja besplatnog pristupa prirodnom sjemuenu za sadnju.

I Knjižnica sjemena

„Knjižnica sjemena“ funkcioniра kao i klasična knjižnica – kroz sustav posudbe i povrata, a usluga je namijenjena svim građanima grada Bjelovara i okolice, bez obzira na to jesu li članovi Knjižnice. Dakle, za posudbu sjemena nije nužno biti član Knjižnice. Prilikom posudbe molimo korisnike/gradjane da posuđeno sjeme pokušaju prikupiti nakon što biljka nikne i vrate nam dio u Knjižnicu. Takav način šalje jasnu poruku kako sjeme nije ničije vlasništvo, ali povezuje lokalnu zajednicu kroz brigu o zajedničkoj kolekciji.

Ovom uslugom ističe se važnost čuvanja sjemena prilagođenog lokalnim mikroklimatskim uvjetima, a prikupljanjem sjemena čuvaju se stare sorte i pridonosi biološkoj raznolikosti. U Hrvatskoj postoje banke

sjemena, međutim naša „Knjižnica sjemena“ ne teži takvoj sveobuhvatnosti, već kroz zelenu pismenost želimo potaknuti zajednicu na razmišljanje o sadnji i vrsti sjemena koje se koristi za sadnju.

Da bi se „Knjižnica sjemena“ oformila, bilo je potrebno pozvati korisnike Knjižnice, građane i „zelene“ udruge te ih zamoliti za donaciju prirodnog sjemena za sadnju. Odazvali su se brojni građani i udruga „Biovrt – u skladu s prirodom“. Zahvaljujući njima od ožujka 2022. do veljače 2023. godine kroz Knjižnicu sjemena prošlo je 60-ak vrsta povrtnog i cvjetnog sjemena. Dobiveno sjeme prepakirano je u manje pakete kako bi što više građana imalo priliku posudititi sjeme. Do trenutka pisanja ovog članka ukupno je zapakirano 1149 paketića sjemena od čega je posuđeno 982.

Ova inovativna usluga Narodne knjižnice „Petar Preradović“ naišla je na veliko odobravanje građana i lokalnih medija. „Knjižnica sjemena“ predstavljena je na Otvorenoj televiziji (OTV) i na 47. izbornoj skupštini Hrvatskoga knjižničarskog društva održanoj u Zadru od 5. do 8. listopada 2022. godine. Osim toga, knjižničarke su dobjale poziv Centra za znanstvene informacije Instituta „Ruđer Bošković“ da u sklopu Tjedna otvorenog pristupa održe izlaganje o „Knjižnici sjemena“. Glavni događaj pod nazivom „Ne pričaj mi priču o klimatskoj pravdi“ održao se 27. listopada 2022. godine u obliku panel-diskusije, a knjižničarke Neda i Tihana kroz izlaganje su nastojale dati odgovor na pitanje na koji način otvoreni pristup pomaže razvoju i širenju klimatske pismenosti.

I Panel na Institutu Ruđer Bošković

Razlozi za pokretanje knjižnice sjemena u zgradama knjižnice su brojni. Prije svega navodimo tekst novog IFLA-inog i UNESCO-ovog „Manifesta za narodne knjižnice“ (2022): „Ovaj Manifest izražava UNESCO-ovo

uvjerenje da je narodna knjižnica pokretačka snaga u obrazovanju, kulturi, društvenom uključivanju i informiranju, te ključni čimbenik održivog razvoja i osobnog ostvarenja kroz poticanje mira i duhovno blagostanje.“ „Knjižnica sjemena“ ne zauzima puno prostora, a kroz svijest o očuvanju autohtonih biljnih vrsta objedinjuje lokalnu zajednicu. Nadalje, omogućava razmjenu znanja i iskustva te, dugoročno gledajući, poboljšava prehrambene navike i potiče lokalno gospodarstvo.

Predstavljanje „Knjižnica sjemena“ na 47. izbornoj skupštini HKD-a

SUSRETI NAJČITATELJA NARODNIH KNJIŽNICA BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE: ZOOM, YOUTUBE I NAPOKON UŽIVO

Neda Adamović

Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Narodne knjižnice potiču kod svojih korisnika, ali i u zajednici u kojoj djeluju, cijeloživotno učenje i kvalitetno provođenje slobodnog vremena. Uz škole, narodne su knjižnice i promicatelji kulture čitanja kao važnog dijela života svakog pojedinca, ali i zajednice. Čitateljska kultura zajednice može se definirati kao živi organizam koji se razvija ovisno o afinitetima čitatelja i utjecaju okoline (npr. nakladnička djelatnost, promocija knjiga i gostovanja autora, angažiranost knjižnice u provedbi programa poticanja i promocije čitanja). Važna sastavnica osobnog razvoja pojedinca i društva u cjelini je kultura čitanja. Ona se ostvaruje putem temeljnih zadaća knjižnice, a to je poticanje i promicanje čitanja. Narodne su knjižnice mjesta koja nude različite vrste literature za sve dobi korisnika, od one potrebe za obrazovanje i dobivanje informacija do lijepе književnosti. Stoga su one most koji spaja čitatelja s knjigom i prve koje mogu detektirati čitanje iz užitka. Susretima najčitatelja nagrađuju se prepoznati najčitatelji, ali se i motiviraju i potiču budući čitatelji svih dobi.

Zahvaljujući brojnim provedenim istraživanjima, knjigama, znanstvenim i stručnim radovima, sada već sa sigurnošću možemo tvrditi kako čitanje potiče maštu, kreativno razmišljanje, razvoj mozga te oblikuje čitateljevu ličnost. Uživanje u čitanju osnova je za mnoge druge sposobnosti i vještine čitatelja – poboljšava govornu i pisanu komunikaciju, razvija empatiju, dovodi do boljeg uspjeha u obrazovanju. To potvrđuje i usvojena „Nacionalna strategija poticanja čitanja“ navodeći kako je želja za čitanjem i sposobnost čitanja bitan preduvjet cijelovitog osobnog razvoja.

Susreti najčitatelja narodnih knjižnica Bjelovarsko-bilogorske županije su dugovječan projekt koji promiče čitanje u zajednici te se na taj način razvija čitalačka kultura i širi kultura pismenosti. Ujedno, medijski se ukazuje na društvenu važnost narodnih knjižnica kao susretišta u zajednici raznih socijalnih skupina s različitim potrebama – za zabavom, druženjem, učenjem, stjecanjem znanja i vještina. U Godini čitanja Susreti su prvi put dobili finansijsku podršku Ministarstva kulture i medija te je izrađen prepoznatljiv vizualni identitet kao trajni skup svih vizualnih obilježja koja Susreti koriste – logotip, priznanja, pozivnice, naljepnice za knjige, objave za medije. Ideja samog logotipa temelji se na spajanju koncepta čitanja i knjižnica koje sudjeluju u projektu i samih čitatelja. Glavni element je otvorena knjiga, koja ima dvije plohe te je svakoj od šest knjižnica dodijeljena jedna ploha. Spojene zajedno, tvore simbol susreta koji je rotiran oko kruga kao elementa koji predstavlja čitatelja. Svakoj plohi knjige je dodijeljena jedna od boja koje se najčešće pojavljuju na paleti boja grbova gradova Županije, a sekundarno komuniciraju različitost, kako čitatelja, tako i knjige.

Susreti najčitatelja održavaju se jednom godišnje na Dan hrvatske knjige i to svaki put u drugoj narodnoj knjižnici Županije. Na taj način knjižnica domaćin dobiva dodatnu

SUSRET NAJČITATELJA BJELOVARSKO- BILOGORSKE ŽUPANIJE

| Logotip Susreta najčitatelja narodnih knjižnica BBŽ-a

medijsku pažnju te se o samom događaju izvješće prije i nakon održavanja. Dodatno, Susreti se posljednje tri godine promoviraju na društvenim mrežama i YouTube kanalima knjižnica.

Održavanje Susreta najčitatelja u vrijeme epidemije COVID-19, 2020. i 2021. godine.

Iznenadna zdravstvena kriza, epidemija virusa COVID-19 u 2020. godini zahvatila je cijeli svijet. Sve grane ljudskog djelovanja bile su primorane na prilagodbu poslovanja. Osim toga, u Hrvatskoj je uveden tzv. lockdown kada su uslijed epidemije javni prostori bili zatvoreni od 16. ožujka do 24. travnja 2020. Ova odredba odnosila se i na narodne knjižnice koje su u tom razdoblju bile zatvorene za korisnike. Sva događanja uživo također su bila odgodena. Kako se Susreti najčitatelja vežu uz Dan hrvatske knjige 22. travnja, organiziranje 16. susreta bilo je u to vrijeme nemoguće. Organizacijom zdravstvenog sustava javni su se prostori počeli otvarati, međutim uz stroge epidemiološke mjere koje su uključivale međusobni razmak, mjerjenje temperature, nošenje zaštitne maske. Do tada su Susreti najčitatelja bili uhodana manifestacija koja je promicala čitanje u zajednici. Upravo iz tog razloga niti jedna narodna knjižnica u Županiji nije željela odustati od održavanja susreta. Kako je u jeku epidemijске krize veliki dio sadržaja koje su knjižnice pripremale za korisnike postao virtualan, donesena je odluka da se 16. Susret najčitatelja održi 25. rujna 2020. godine povodom nadolazećeg Europskog dana jezika i to putem platforme Zoom. Svaka od šest narodnih knjižnica virtualno se uključila u Susret putem Zoom platforme. U svoj su prostor pozvali najčitatelje koji su online, u stvarnom vremenu, mogli poslušati i razgovarati s gošćom susreta Oljom Savičević Ivančević. Najčitatelji za 2019. godinu nagrađeni su izdanjima izdavačke kuće Sandorf. U 2021. godini program 17. Susreta najčitatelja je pratio proglašenu Godinu čitanja koja pridonosi razvoju kulture čitanja i omogućava što većem dijelu društva čitanje sa zadovoljstvom i razumijevanjem. U 2020. godini narodne knjižnice Bjelovarsko-bilogorske županije imale su ukupno 8339 aktivnih korisnika što dokazuje kako je, unatoč COVID-krizi, čitanje i čitateljska kultura bio važan segment građana Županije. Susret najčitatelja trebao se održati u Gradskoj knjižnici „Mato Lovrak“ u Grubišnom Polju, no zbog ponovno nepovoljne epidemiološke situacije, 17. Susret

najčitatelja preseljen je u virtualni prostor tako da je snimljen razgovor s gošćom Sanjom Pilić. Također je snimljena dodjela priznanja i knjiga svim najčitateljima te kulturni program koji je trebao biti održan uživo. Sve je montirano u kratki film koji je objavljen na YouTube kanalu Narodne knjižnice „Petar Preradović“ i društvenim mrežama knjižnica koje sudjeluju u projektu. Partner susreta je bila Mozaik knjiga.

Pandemija virusa COVID-19 donijela je niz promjena u svjetskom gospodarstvu, industriji, politici pa tako i kulturi. Sve kulturne djelatnosti, uključujući i knjižnice, okrenule su se digitalnim uslugama i velik dio svojih programa premjestile u *online* okružje. Promicanje čitanja, osobni napredak i zadržavanje fokusa na životnim vrijednostima u to su doba bili od iznimnog značaja za cijelokupno stanovništvo. Knjižnice su u tome odigrale veliku ulogu ostajući u kontaktu sa svojim korisnicima i zadržavajući kontinuitet ustaljenih programa. Iako *online* način održavanja Susreta najčitatelja nije idealan, dobro je došao kako se ne bi prekinuo kontinuitet te kako bi knjižnice pokazale svojim korisnicima da i u vrijeme kriznih situacija misle na njih.

Nakon dvije izazovne godine održavanja susreta u virtualnom prostoru, 18. Susret najčitatelja održan je uživo 29. travnja 2022. godine u Gradskoj knjižnici „Slavko Kolar“ Čazma. Punoljetnost Susreta obilježena je kulturnim programom u prekrasnom vanjskom prostoru ispred same knjižnice. Gost susreta bio je književnik Mladen Kopjar, a partner Naklada Ljevak.

| 18. Susret najčitatelja BBŽ-a u Čazmi, 29. travnja 2022.

ZA MLADE U GODINI MLADIH

Tatjana Petrec i Branka Mikačević
Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Na Dječjem odjelu Narodne knjižnice „Petar Preradović“ priključili smo se obilježavanju Europske godine mladih provodeći nekoliko programa i aktivnosti tijekom cijele godine. Prema „Smjernicama za knjižnične usluge za mladež“ dob između dvanaeste i osamnaeste godine obično se uzima kao dobni raspon za knjižnične usluge namijenjene mladima. Prema spomenutom, korisnička skupina koju smo uključili u naše programe i aktivnosti su učenici sedmih i osmih razreda.

„Spikaonica“ je program koji se sastoji od 8 radionica ili predavanja koje održavamo jednom mjesечно u dogovorenom terminu tijekom školske godine. Teme biramo tako da budu zanimljive mladima, surađujemo s drugim organizacijama i ustanovama u zajednici (škole, liječnici, tvrtke, psiholozi, pjevači, svećenici, nastavnici, učenici...). Ovim programom zadovoljavamo potrebe mladih za obrazovanjem, informiranjem, kulturom i razonodom. Osim rasprave, učenicima su ponuđene i kratke igre kojima se razbija trema, navodi ih se da budu opušteni i komunikativni. Knjižnica je tako mjesto susreta, zabave i učenja. Mladima se daje prilika da iznose svoje stavove, komentare i mišljenja. Cilj „Spikaonice“ je povezivanje knjižničarske struke i raznih skupina profesionalaca zainteresiranih za rad s mladima. Gosti koji sudjeluju u programu „Spikaonica“ svojim znanjima, stručnošću, kompetencijama i iskustvom iznose svoje stavove, savjete i prijedloge za bolja rješenja problema. U okviru Europske godine mladih na „Spikaonici“ su obrađene teme: „Holokaust“, „Inovativne žene i djevojčice“, „Nastava u digitalno doba“, „Fizičko kažnjavanje djece“, „Glazbena čarolija“, „Naša avantura Erasmus +“, „Nek se i naš glas čuje“ te „Njezino veličanstvo, planina“.

| „Spikaonica“ u Godini mladih

Interaktivna radionica „Žudnja za slobodom – djeca u ratu“ nastala je kao program u Noći knjige 2022. Na radionici se razgovara o književnim likovima koji su se pronašli u vihoru rata te je namijenjena učenicima osmih razreda i provodi se u suradnji s učiteljicama hrvatskog jezika. Cilj ovog programa

učenici iznose svoje stavove o slobodi

| Aktivnosti na radionici „Žudnja za slobodom“

je upoznati učenike s njima više ili manje poznatim likovima djela ratne tematike (Anne Frank, Sadako, Parvana, Cvijeta Marković, Srulik, Jona Oberski, Bojana Meandžija, Zlata Filipović i Siniša Glavašević). Ostali ciljevi su razviti empatiju s likovima te prenijeti poruku kako je rat najgore što se čovjeku može dogoditi, osuditi rat i organizirani sukob bilo koje vrste, razgovarati o slobodi i ljudskim pravima.

Radionicama medijske pismenosti nastojimo ukazati na problem i opasnost otkrivanja osobnih podataka i sklapanja prijateljstava s nepoznatim osobama. Cilj radionica je potaknuti djecu na odgovornost za ono što govore ili rade na društvenim mrežama. Nakon uvodnog razgovora i prezentacije slijedi radionica u kojoj učenici ispunjavaju edukativne materijale.

I Tijek radionice medijske pismenosti

U Mjesecu hrvatske knjige osmisili smo natječaj „Mladi za mlađe – teensi preporučuju“ u kojem učenici sedmih i osmih razreda preporučuju knjigu na što originalniji i maštovitiji način kroz kratku videonajavu/preporuku omiljene knjige. Od učenika smo zahtjevali da budu maštoviti, originalni te pokažu svoja znanja i kreativnost u upotrebi raznih online aplikacija za snimanje videa. Tema je bila preporuka knjige po vlastitom izboru, a pobjednički film možete pogledati na linku.

Pobjednički film

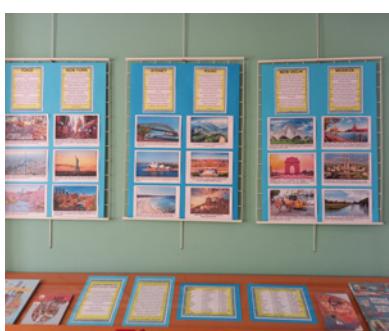
Prema ispunjenim evaluacijskim listićima učenici su iskazali zadovoljstvo provedenim programima i radionicama, rado su sudjelovali i žele još ovakvih radionica i aktivnosti. Knjižnica je zadovoljila potrebe mladih za razonodom, druženjem i učenjem.

„PUT OKO SVIJETA ZA 45 MINUTA“ – INTERAKTIVNO-EDUKATIVNA RADIONICA

Tatjana Petrec i Ivana Blažeković
Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Interaktivno-edukativna radionica „Put oko svijeta za 45 minuta“ namijenjena je učenicima četvrtih i petih razreda osnovne škole. Na Dječjem odjelu Narodne knjižnice „Petar Preradović“ s ovim programom započeli smo 2022. godine. Pomoći različitim edukativnim materijala učenici upoznaju 11 svjetskih metropola. Uporište za nastanak radionice je popularni „Atlas gradova“ koji donosi zanimljive i zabavne priče, običaje i kulturu pojedinog naroda, zatim dvije knjige iz serijala „Atlas pustolovina: Zbirka čuda prirode, uzbudljivih iskustava

i zabavnih događanja sa svih strana svijeta“ i „Sva čuda svijeta“. Uz navedene atlase koristimo i ostalu literaturu iz fonda Knjižnice na temu gradova, putovanja te kulturnih i povijesnih znamenitosti svijeta. Uz ovu radionicu nastala je i izložba „Gradovi svijet(l)a“

Izložba „Gradovi svijet(l)a“ na Dječjem odjelu u ožujku 2022.

koja je dostupna na posudbu zainteresiranim školama.

Radionica se sastoji od dva dijela, a njen trajanje ograničeno je na 2 školska sata. Prvi školski sat s djecom razgovaramo o putovanju. Što je za njih putovanje, putuju li, žele li putovati, što osjećaju kad putuju i upoznaju nova mjesta? Nakon toga krećemo na putovanje uz pomoć prezentacije preko koje se učenici upoznaju sa svjetskim metropolama. Prije nego otkrijemo u kojem se gradu nalazimo, učenici kroz igru asocijaciju trebaju pogoditi grad koji ćemo predstaviti. Svaki grad predstavljaju četiri zanimljivosti koje taj grad čine posebnim.

One su birane tako da, osim što su atraktivne i zanimljive, u djeci probude istraživački duh, nove spoznaje i prošire znanje. Na kraju prvog dijela rješavamo kviz.

Drugi školski sat, radioničkog tipa, obuhvaća rješavanje zanimljivih zadataka. Fond knjižnice obuhvaća bogat izbor obrazovnih i društvenih igara. Velik dio čine igre iz područja

Materijali iz fonda Knjižnice korišteni na radionici

geografije i opće kulture naroda, običaja te svakodnevnog života. Društvene igre potiču natjecateljski duh, razvijaju koncentraciju, pamćenje i verbalne vještine. Osim toga, igranjem društvenih igara djeca uče biti strpljiva i odlučna te kvalitetno provode vrijeme na zabavan način. Kako bi poticali navedeno, ali i popularizirali društvene igre, radionički dio odnosi se na korištenje spomenute grade. Učenici podijeljeni u grupe imaju mogućnost slaganja puzzli, rješavanja kvizova na interaktivnoj karti svijeta, što im omogućuje testiranje znanja, ili se mogu zabaviti slaganjem magneta na magnetnoj ploči. Osim

Učenici rješavaju zadatke

toga, dostupna im je i knjižna građa koju mogu pregledavati za vrijeme radionice. Na kraju učenici ispunjavaju evaluacijski listić.

„Put oko svijeta za 45 minuta“ pokazao se vrlo uspješnim s velikim interesom među učiteljicama i djecom. Ciljevi ovog programa su upoznavanje djece s drugim kulturama i narodima, poticanje čitanja i ljubavi prema knjizi, razvoj kreativnosti u različitim oblicima izražavanja i stvaranja, razvoj socijalnih i komunikacijskih vještina, multikulturalnost, povezivanje i suradnja s lokalnom zajednicom.

„LIBRARY MUSIC SESSIONS“

*Lucija Miškić Barunić
Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar*

Kako privući i zadržati mlade u knjižnici? Nema jedinstvenog i univerzalnog odgovora jer mladi su vrlo raznolika korisnička skupina. U Narodnoj knjižnici „Petar Preradović“ Bjelovar krenuli smo s nizom programa od kojih su neki namijenjeni isključivo mladima, a neki su, osim mladima, zanimljivi i ostalim korisnicima. U ovom članku predstavljen je jedan takav program.

„Library Music Sessions“ pokrenut je u Mjesecu hrvatske knjige 2022. na prijedlog Tvrta Hopeka. Kroz program se u bjelovarskoj knjižnici predstavljaju prvenstveno mlati, lokalni glazbenici kroz niz koncerata koji se održavaju u večernjim satima u prostoru Studijskog odjela. Bjelovarska glazbena scena je bogata, ima nekoliko bendova i samostalnih izvođača pa se to pokazalo kao dobra prilika za povezivanje mlađih, glazbe i knjižnice. Cilj je omogućiti mlađima korištenje prostora knjižnice i uključiti ih u kreiranje kulturnog sadržaja grada Bjelovara. Na ovakav način mlađi glazbenici imaju priliku za predstavljanje u svojoj lokalnoj sredini. Ciljana publika su njihovi vršnjaci, ali i svi ostali ljubitelji glazbe.

U 2022. održana su dva koncerta. Na Dan hrvatskih knjižnica, 11. studenoga 2022., predstavio se bend Funk'o Phobia uglavnom sastavljen od srednjoškolaca. Drugi koncert održan je 25. studenoga 2022. i tada je nastupio Fyu, student, koji je uz glazbene obrade predstavio i autorske pjesme.

Koncerti su bili uspješni jer smo ostvarili željene ciljeve. Publika je bila nešto drugačijeg sastava – prevladavali su mlati. Odazvali su se prijatelji, poznanici, roditelji i profesori glazbenika. Stvorila se atmosfera koja je puna energije, vesela i mlađenacka. Zabilježeno je 89 posjetitelja od kojih je 40 ispunilo evaluacijski listić. Posjetitelji su vrednovali program ocjenom od 1 do 5. Zanimljivost programa ocijenjena je s prosječnom ocjenom 4,93, a pripremljenost je ocijenjena s 4,9. Iz tih smo evaluaciju saznali da se informacije najviše šire usmenim putem. Tako je 24 posjetitelja za program

saznalo od prijatelja, 12 posjetitelja preko društvenih mreža, 8 posjetitelja preko objava na mrežnoj stranici Knjižnice, 5 posjetitelja zahvaljujući plakatima i 1 posjetitelj zahvaljujući objavama u medijima.

S programom ćemo nastaviti jer su povratne reakcije bile odlične. Nadamo se da smo pokrenuli jedan novi trend kojim smo uspješno povezali mlađe, glazbu i knjižnicu.

I Funk'o Phobia, 11.11.2022.

I Prvi Library Music Sessions

I Fyu, 25.11.2022.

„KNJIŠKA AKADEMSKA ČETVRT” – PROGRAM PROMICANJA ČITANJA ZA STUDENTE

Tihana Lončarić
Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

U suradnji s Veleučilištem u Bjelovaru, Odjel za odrasle Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar pokrenuo je 2021. godine program „Knjiška akademski četvrt“ s ciljem promicanja čitanja i popularizacije knjige među bjelovarskom studentskom populacijom. Kod studenata su uočene slabije razvijene vještine pisanja radova za potrebe studija i zato je ostvarena suradnja između Veleučilišta u Bjelovaru i Knjižnice koji su zajedničkim snagama pokrenuli ovakav tip programa. Cilj je, kroz predstavljanje različitih vrsta knjiga i razgovor o njima, potaknuti studente da češće čitaju knjige u svoje slobodno vrijeme jer će to pozitivno utjecati na njihov vokabular, pismenost, sposobnost kvalitetnog argumentiranja i pismenog izražavanja te na razvoj kritičkog mišljenja i komunikacijskih vještina.

Program je pokrenut 30. studenoga 2021. godine, a trenutno se održava samo za studente prve godine stručnog studija Računarstva Veleučilišta u Bjelovaru. Ovaj je program specifičan po tome što knjižničarka s Odjela za odrasle jednom tjedno ili jednom u dva tjedna (ovisno o rasporedu studentskih predavanja), tijekom trajanja akademске godine, odlazi u prostor fakulteta i prije početka redovnih predavanja studentima predstavlja i govori o knjigama iz različitih područja. Na taj način Knjižnica izlazi van fizičkog okvira svoje zgrade i širi svoje djelovanje u druga okruženja. Na svakom susretu sa studentima razgovara o dva publicistička i/ili književnoumjetnička naslova koji su pomno birani kako bi tematski bili aktualni i privlačni mladim odraslima, a da su istovremeno kvalitetni, poučni i vrijedni čitanja te da potiču na intenzivno razmišljanje o različitim temama. Svakim preporučenim naslovom nastoji se pobuditi volju kod studenata da doista uzmu te knjige u ruke i ukazati im na to da je čitanje istih dobar oblik „rada na sebi“.

Od pokretanja programa krajem 2021. godine do trenutka pisanja ovog članka održano je ukupno 18 susreta sa studentima Računarstva i predstavljeno im je ukupno 36 knjiga. Kada je riječ o predstavljenim književnoumjetničkim djelima, vodilo se računa o tome da podjednako budu zastupljeni moderni klasiči (npr. „Gospodar muha“ W. Goldinga, „Sto godina samoće“ G. Garcie Marqueza i „Kradljivica knjiga“ M. Zusaka), stripovi (npr. „Maus“ A. Spiegelmana, „Bomba“ Alcantea, Bollea i Rodiera, „Snjegolomac“ J. Loba, J. Rochettea i B. Legranda), hrvatska književnost (npr. „Poštovani kukci: i druge jezive priče“ M. Kolanović), ali i romani koji su žanrovske najzanimljiviji točno toj skupini studenata (npr. „Metro 2033“ D. Glukhovskog, „Norveška šuma“ H. Murakamija i „Žal“ A. Garlanda). Osim književnosti, preporuke su sadržavale i različite popularno-znanstvene naslove iz područja psihologije, fizike, povijesti itd. (npr. „Astrofizika za ljude u žurbi“ N. DeGrasse Tysona, „Filmska gramatika videoigara“ I. Barišića, „Život na našem planetu“ D. Attenborougha i „Promjene uma: kako digitalne tehnologije utječu na naš mozak“ S. Greenfield), dokumentarističke knjige (npr. „Černobiljska molitva“ S. Aleksijević i „U divljini“ J. Krakauera), a na jednom im je susretu predstavljena čak i knjiga koja govori o važnosti i prednostima čitanja („Čitam da se pročitam“ M. Kovača).

Kroz opuštene razgovore i rasprave o knjigama, studentima se predstavljaju važnosti i prednosti stvaranja navike čitanja, a istovremeno ih se potiče na posudbu knjiga u Knjižnici. Reakcije studenata su pozitivne, a kratki evaluacijski upitnik pokazao je da 40 % studenata čita istu količinu knjiga kao i prije, a 60 % studenata čita još više knjiga od kada sudjeluju u programu.

SUDJELOVANJE KORISNIKA U IZRADI LIKOVNO-Pjesničke izložbe „NASLIKAJTE POEZIJU!“

Tihana Lončarić
Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Odjel za odrasle Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar drugu je godinu zaredom uključio korisnike u kreativno obilježavanje Svjetskog dana poezije koji se svake godine slavi 21. ožujka.

Svjetski dan poezije proglašen je u Parizu 1999. godine na 30. sastanku UNESCO-a s ciljem promoviranja čitanja, pisanja, objavljivanja i proučavanja poezije širom svijeta. Na proglašenju je naglašena potreba za odavanjem priznanja

poeziji i potreba za poticanjem nacionalnih, regionalnih i internacionalnih poetskih pokreta. Slavljenjem Svjetskog dana poezije, UNESCO prepoznaje jedinstvenu sposobnost pjesništva da uhvati stvaralački duh ljudskoga uma. Potiče se povratak usmenoj tradiciji pjesničkih recitala, promoviranje podučavanja poezije i približavanje pjesništva drugim umjetnostima kao što su kazalište, ples, glazba i slikarstvo. Cilj je i podržati male izdavače i stvoriti atraktivnu sliku poezije

u medijima kako bi se pokazalo da poezija ipak nije zastarjeli oblik umjetnosti i da omogućava cjelokupnom društvu povratak svom identitetu.

Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar u tom se pogledu najviše usmjerila na približavanje pjesništva drugim umjetnostima, ali uz aktivno sudjelovanje korisnika Knjižnice. Godine 2021. Odjel za odrasle organizirao je virtualni glazbeno-pjesnički recital „Zasvirajte poeziju!“ u kojem su pjesnički tekstovi čitani uz instrumentalnu glazbenu pratnju. Sudjelovanjem u tom recitalu najviše su se istaknuli učenici osnovnoškolskog i srednjoškolskog uzrasta, a sudjelovali su i odrasli članovi Knjižnice.

Poslušajte virtualni glazbeno-pjesnički recital „Zasvirajte poeziju!“

S obzirom na to da je prethodne godine virtualnim recitalom ostvaren dijalog između poezije i glazbe, 2022. godine izabrana je druga vrsta umjetnosti koju se pokušalo približiti pjesništvu. Stoga je ostvaren dijalog između poezije i likovne umjetnosti u obliku izložbe radova „Naslikajte poeziju!“ kojima su pjesnički tekstovi pretvoreni u slike. Korisnici su sudjelovali tako da su najprije izabrali najdražu pjesmu i pretvorili je prema vlastitom doživljaju u likovno djelo. U potpunosti im je prepušten odabir likovnih metoda,

tehnika, alata i pribora, a pristiglo je najviše radova naslikanih temperama, akrilnim i vodenim bojama, pa čak i izrađenih kolaž-tehnikom. Izložba je sadržavala 22 autorska likovna rada uz pripadajuće pjesničke tekstove od kojih su neki također bili autorska djela sudionika izložbe. U izradi ove kreativne izložbe najviše su se istaknuli članovi Likovnog udruženja Bjelovar (LUB), ali i ostali korisnici Knjižnice.

Likovno-pjesnička izložba „Naslikajte poeziju!“ bila je postavljena od 1. do 21. travnja 2022. godine u prostoru Studijskog odjela Knjižnice i pokazala se kao vrlo produktivan način popularizacije poezije, uključivanja korisnika u knjižnične aktivnosti, suradnje između knjižnice i udruga, ali i predstavljanja kreativnih radova manje poznatih lokalnih umjetnika široj zajednici.

Neki od pristiglih likovnih radova korisnika

I Dio izložbe „Naslikajte poeziju!“

ČITATELJSKA GRUPA „HORIZONT“ PROSLAVILA GODINU DANA POSTOJANJA

Tihana Lončarić

Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

U Godini čitanja i povodom Mjeseca hrvatske knjige 2021. godine Odjel za odrasle Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar pokrenuo je novu čitateljsku grupu „Horizont“ koja je namijenjena svim ljubiteljima znanstvene i epske fantastike, alternativne povijesti, svemirskih opera, spekulativne i cyberpunk fikcije, distopiskske proze, steampunk romana i ostalih fantastičnih žanrova.

S obzirom na to da knjižnični programi i aktivnosti ne nude mnogo sadržaja za korisnike koji najviše čitaju spomenute žanrove, ponuđeno im je sudjelovanje u ovoj čitateljskoj grupi. I. Bašić (2014.) navodi da okupljanje čitateljske grupe za ljubitelje određenog žanra nije zavidan kriterij za članstvo jer postoji opasnost da čitanje romana sličnih sadržaja, tema, motiva i načina pripovijedanja može za sudionike s vremenom postati zamorno.¹ Unatoč tomu, u osnivanje grupe se ušlo s pretpostavkom da će se učlaniti oni korisnici koji ionako najviše čitaju takav tip literature bez osjećaja zamora, a da

će broj različitih podžanrova fantastične književnosti, od kojih svaki za sebe ima specifičan stil, motive i teme, ukloniti opasnost od monotonije čitateljskog iskustva.

Iako nema puno članova, grupa je uspješno оформljena, sada već postoji više od godinu dana i redovito se sastaje jednom mjesечно. Trenutno se sastoji od 4 aktivna člana koji sudjeluju od samog početka, a u svakom su trenutku dobrodošli novi članovi. Komunikacija s članovima najviše se odvija uživo i pomoću WhatsApp mobilne aplikacije, a napravljena je i Facebook grupa koju prate 122 osobe. Za svaki mjesecni susret čitaju se jedan ili dva naslova koji su sudionici izabrali na prethodnom susretu, a druženje se najčešće odvija četvrtkom ili petkom u popodnevним satima i traje otprilike sat i pol do dva – ovisno o raspoloženju grupe. Najveći je izazov u djelovanju grupe osigurati dovoljnu količinu primjeraka romana koji se čita, bez obzira na to što se grupa sastoji od malo članova. Kada je riječ o fantastici i znanstvenofantastičnim romanima, fond Knjižnice najčešće sadrži jedan ili dva primjerka istog naslova. Zato je ovdje

¹ Bašić, Ivana. O čitateljskim grupama: metodički priručnik s primjerima dobre prakse. Zagreb: Balans centar, 2014. Str. 57.

važno naglasiti kako nam veliku podršku kroz međuknjničnu posudbu daju druge knjižnice koje su spremne ustupiti svoje primjerke za potrebe ove čitateljske grupe. Na taj način uspijevamo održati kontinuitet čitanja i na tome smo neizmјerno zahvalni.

I Jedan od prvih susreta čitateljske grupe „Horizont” (siječanj 2022. godine)

Osobito je zanimljivo to što je spomenuta četveročlana skupina aktivnih sudionika čitateljske grupe dobro heterogena, a pojedinci te skupine međusobno su povezani zajedničkim interesom – ljubavlju prema knjigama i čitanju fantastične književnosti. I. Bašić (2014) popisuje potrebe koje čitateljske grupe zadovoljavaju sudionicima, a od njih „Horizont” ispunjava potrebu za druženjem s ljudima sličnih interesa, potrebu za proširivanjem čitateljskih interesa i stjecanjem novih znanja, potrebu za kvalitetnom i opuštenom komunikacijom u kojoj se razvijaju humor, veselje i nove ideje, potrebu za odmicanjem od stvarnosti i potrebu mogućnosti refleksije na sadržaje, a članovima se pruža i mogućnost sagledavanja stvari iz različitih perspektiva, iznose se različite argumentacije, otkrivaju se razlike među članovima koje ih ne razdvajaju nego povezuju te, dodatno, grupa je i mjesto na kojem članovi mogu slobodnije ulaziti u rasprave i osloboditi se u iskazivanju misli i osjećaja.²

Od osnivanja čitateljske grupe „Horizont” krajem 2021. godine do trenutka pisanja ovog članka održano je sveukupno 15 susreta za koje je pročitano sveukupno 16 knjiga. Do sada

² Isto: Str. 30-36.

smo pročitali romane „Ozirisova djeca” Jelene Hrvaj, „Noćni vlak za Dukku” Danijela Bogdanovića, „Sveta knjiga vukodlaka” Viktora Pelevina, „Dobri predznaci” Neila Gaimana i Terryja Pratchetta, „Nebeski žrvanj” Ursule K. Le Guin, „Sva naša pogrešna sutra” Elana Mastai, „Problem triju tijela” Liu Cixina, „U službi pravde” Ann Leckie, „2034” Elliota Ackermana i Jamesa Stavridisa, „Posljednji svoje vrste” Maje Lunde, „Eon” i „Vječnost” Grega Beara, „Poseidonia” Aleksandra Žiljaka, „Dama od plašta” Brama Stokera, „Leidina preobrazba” Michelle Grierson i „Mi” Jevgenija Zamjatina.

Na svakom su druženju u prvom planu rasprave o pročitanim knjigama i razmjena dojmova. Razgovori se nerijetko prošire i na povezivanje tih priča s filmovima, televizijskim serijama i računalnim igrama sličnog sadržaja, a ponekad i sa situacijama iz stvarnog života. Naravno, nakon poznanstva koje traje sada već duže od godinu dana, nije moguće susret započeti bez razgovora o privatnim životima članova grupe, a prijateljski odnos proizašao iz ovakvog tipa druženja jedan je od najdragocjenijih plodova čitateljske grupe. Dodatno, svi članovi imaju pozitivne reakcije na čitanje knjiga do određenog roka jer na taj način osjećaju obavezu i samim time pročitaju više knjiga u određenom vremenskom rasponu nego što bi pročitali da nisu uključeni u ovu knjižničnu aktivnost.

Na rođendanskom susretu, koji se održao 14. listopada 2022. godine, članovi su za svoju vjernost i redovitost nagrađeni besplatnom godišnjom članarinom u Knjižnici. Iako je prednost manjeg broja članova u čitateljskoj grupi u tome što se postiže prisna atmosfera i u tome što svaki sudionik ima priliku doći do izražaja, cilj nam je privući još više članova jer smatramo da je pripadnost čitateljskoj grupi nešto što bi svaki ljubitelj knjige i čitanja trebao iskusiti. A naša članica Ana za njih ima duhovitu poruku: „Bilo bi zgodno da nam se više ljudi pridruži s obzirom na to da današnja stvarnost više nalikuje fantastici. Usput, dobit ćete neke vrijedne savjete od pisaca fantastične književnosti o tome kako se prilagoditi neočekivanome!”

I Članovi čitateljske grupe „Horizont” nakon rođendanskog susreta 14. listopada 2022.

PROMOCIJA ČITANJA PUTEM VIRTUALNE IZLOŽBE

*Marija Ježek i Ana Kraljić
Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar*

Jedna od osnovnih zadaća knjižnica je promocija čitanja. U današnje vrijeme ubrzanog razvoja, tehnologija se može činiti kao prepreka fizičkim knjigama s kojima potencijalni korisnici najčešće povezuju zgrade knjižnice. No, stvarnost je drugačija. Tehnologijom se uvelike može pridonijeti osmišljavanju novih programa za poticanje čitanja.

Zbog toga je u sklopu obilježavanja Europske godine mladih i Mjeseca hrvatske knjige 2022. godine napravljena virtualna izložba „Netflix prema knjigama“.

Cilj izložbe je prikazati pregled knjiga koje su poslužile kao inspiracija za serije i filmove u produkciji američkog Netflix-a, servisa za streaming koji preplatnicima omogućuje gledanje serija i filmova na uređaju koji je povezan s internetom.

Virtualna izložba sadrži polja koja su podijeljena po žanrovskim odrednicama. U izložbu su uključena samo ona djela koja Narodna knjižnica „Petar Preradović“ posjeduje u svom fondu te serije i filmovi koji su snimljeni prema knjigama, ali isključivo u produkciji platforme Netflix. Unutar svakog

polja navedena su djela koja pripadaju određenom žanru. Detaljan prikaz pruža kratak sadržaj knjige, odnosno serije/filma te slike pripadajućih naslovica i plakata. Do informacije o dostupnosti knjige u Knjižnici te adaptacije na platformi Netflix može se doći na dva načina – pritiskom na fotografiju naslovice knjige ili plakata te putem poveznica koje se nalaze ispod istih. Jedna poveznica korisnika vodi na zapis o knjizi koji se nalazi u internetskom katalogu Knjižnice. Druga vodi na internetsku stranicu Netflix-a koja sadrži opis serije/filma i najavu.

Izložba će se povremeno ažurirati kako bi prikazivala što točnije podatke vezane uz novodostupne naslove u katalogu Knjižnice te njihove adaptacije na platformi Netflix.

Kreativnim korištenjem takve platforme u radu knjižničara može se potaknuti potencijalne korisnike na čitanje knjiga. Pregledom statistike posudbe utvrđeno je da se prilikom nove adaptacije knjige na raznim servisima za streaming potražnja za knjigom poveća. Na primjer, posudba naslova iz serijala „Bridgertoni“ i „Vještac“ se povećala nakon što je Netflix snimio serije po njima. To nam dokazuje da je, u mnogim pogledima, razvoj tehnologije olakšao razvoj knjižnica prema kulturnim i informacijskim središtima znanja. Potrebno je prihvati tehnologiju i prilagoditi je radu i ulogama knjižnica s krajnjim ciljem pružanja kvalitetnih i relevantnih podataka korisnicima.

PROGRAMI ZA POTICANJE ČITANJA NA DJEČJEM ODJELU GRADSKE KNJIŽNICE SLAVKA KOLARA ČAZMA

*Vinka Jelić-Balta
Gradska knjižnica Slavka Kolara Čazma*

Protekla 2022. godina na dječjem odjelu Gradske knjižnice Čazma ostat će obilježena mnoštvom posjeta djece vrtićke i školske dobi. Čitali smo slikovnice i knjige, igrali se, učili i izradivali plakate, a sve s ciljem popularizacije knjige i knjižnice od najranije dječje dobi.

U sklopu nacionalne kampanje za poticanje čitanja i kampanje za poticanje čitanja naglas djeci „Čitaj mi!“ Gradska knjižnica Slavka Kolara Čazma u 2022. godini provela je niz akcija, književnih susreta i aktivnosti upravo s ciljem promicanja i popularizacije čitanja za djecu od najranijih uzrasta.

Treba izdvojiti „Natjecanje u čitanju naglas“ na koje se svake godine odazove veliki broj učenika OŠ Čazma. Pobjednici natjecanja nagrađeni su prigodnim nagradama te je održan književni susret s književnikom Nives Madunić Barišić za sve sudionike.

Također treba spomenuti i „(RE)kreirajmo Svijet poezijom“ – čitanje pjesama nastalih u radionicama pisanja poezije u OŠ Čazma, a voditelj programa bio je književnik Slađan Lipovac.

I (RE)kreirajmo Svijet poezijom

U Knjižnici su gostovali dječji književnici Nikolina Manojlović, Josip Pjer Petrlić, Ana Đokić i Jelena Pervan koji su održali književne susrete za djecu vrtićkog i osnovnoškolskog uzrasta.

| Gostovanje Ane Đokić i Ane Kadoić

Od događanja za srednjoškolce treba svakako spomenuti književni susret s Pavlom Pavličićem i Julijanom Matanović. Održali smo i predavanja „Mediji i medijska kultura“ te „Hrvatski dječji književnici“ povodom Dana dječjih knjižnica s ciljem edukacije učenika.

Ugostili smo i kazalište „Prijatelj“ koji su izveli predstavu „Basne za nas danas“ za djecu predškolskog uzrasta.

| Kazalište Prijatelj i djeca DV Pčelica

PROGRAMI POTICANJA ČITANJA GRADSKE KNJIŽNICE ČAZMA U 2022. GODINI

Vinka Jelić-Balta
Gradska knjižnica Slavka Kolara Čazma

U 2022. godini Gradska knjižnica Slavka Kolara Čazma nastavila je s programima poticanja čitanja i vraćanja usluga i korisnika na predpandemijsko vrijeme.

Uz naše redovne programe „Poljoprivredna i zelena knjižnica“, „Noć knjige“, „Kućni pARTy“, „Mjesec hrvatske knjige“ i „Dani Slavka Kolara“, trudili smo se ponuditi programe i akcije koji će biti zanimljivi našim sugrađanima, odnosno korisnicima.

| „Kućni pARTy“

Iz programa „Poljoprivredne i zelene knjižnice“ izdvajamo naše sudjelovanje na Eko sajmu Čazma 2022. godine predavanjem „Klimatske promjene i poljoprivreda – možemo li ublažiti utjecaj klimatskih promjena na poljoprivredu?“ koje je održala Grozdana Popović-Grubišić, dipl. ing. agr. i viša stručna savjetnica, zatim Ministarstvo poljoprivrede

Republike Hrvatske te naš popularni „Zeleni vrt – razmjena sjemenja i iskustva“.

| „Zeleni vrt“

U prošloj godini organizirali smo „Susret s autorom“ kojim želimo predstaviti suvremene hrvatske književnike. Tom prigodom ugostili smo Ivicu Prtenjaču, Dalibora Šimpragu i Kristiana Novaka. „Mjesec hrvatske knjige“ završili smo gostovanjem poznatih i popularnih književnika Julijane Matanović i Pavla Pavličića. Gradska knjižnica Slavka Kolara Čazma ovaj susret je poklonila Srednjoj školi Čazma, njezinim učenicima i nastavnicima, u svrhu poticanja čitanja i popularizacije knjige i pisane riječi.

Društvenom angažmanu u lokalnoj zajednici doprinijeli smo predavanjima, odnosno promocijama, a u suradnji

I Kristian Novak

s Udrugom osoba s intelektualnim teškoćama Bjelovar i Udrugom osoba s intelektualnim teškoćama „Naši Anđeli“ Čazma organizirana je promocija knjige „OSIT-ovnica – Naša slikovnica“ autora Maria Blahe iz Bjelovara te predavanja „Zašto se ljudi ponašaju“ i „Udomiteljstvo iz dječjih cipelica“ u sklopu projekta „Siguran dom“. Predavanja je vodila Ana Cincar, magistra psihologije iz Centra za civilne inicijative.

I OSIT Bjelovar

Godinu smo, kao i uvijek, završili „Danim Slavka Kolar“ na kojima su gostovali Zoran Ferić, Krinoslav Mikulan i Mila Elegović. Pobjednik „Natječaja za kratku priču satiru Slavko Kolar“ 2022. bio je Drago Hedl, a drugu i treću nagradu osvojili su Denis Vidović i Natalija Demirović.

I Pobjednici Natječaja „Slavko Kolar“ 2022.

GODINA MLADIH U GRADSKOJ KNJIŽNICI ĐURĐEVAC

Bernarda Ferderber
Gradska knjižnica Đurđevac

Kako bi ukazala na važnost mladih u izgradnji bolje i uključivije budućnosti te potrebu za pružanjem pomoći mladima da postanu aktivni građani koji potiču pozitivne promjene, kako u lokalnoj zajednici, tako i u društvu općenito, Gradska knjižnica Đurđevac tijekom 2022. godine organizirala je niz aktivnosti usmjerenih upravo njima, njihovim interesima i kreativnom načinu provođenja slobodnog vremena. U organizaciju aktivnosti uključili smo niz stručnjaka iz područja odgoja i obrazovanja mladih te volontere iz raznih područja interesa mladih koji su svoje programe prilagodili njihovim potrebama i dijeljenju vizije s drugima.

I Gimnazijalci na predavanju o ekološkoj osvještenosti

Zanimljivo i edukativno predavanje o ekološkoj osvještenosti mladih održala je profesorica biologije i kemijske Zvjezdana Smes, a na njemu su sudjelovali učenici drugih i četvrtih razreda đurđevačke gimnazije. Predavanje je održano u sklopu Mjeseca hrvatske knjige koji je također bio posvećen mladima, a kroz zanimljiva edukativna predavanja i teme u tom im se mjesecu želi približiti važnost knjiga i knjižnica u svakodnevnom životu. Profesorica Smes na vrlo kreativan način povezala je ekologiju i proizvodnju parfema te ukazala na važnu ulogu mladih u izgradnji zelenije budućnosti.

Povodom Mjeseca hrvatske knjige u našoj knjižnici održana je i javna debata pod nazivom „Knjiga vs. mobitel“, a u kojoj su sudjelovale učenice OŠ Đurđevac i Gimnazije dr. Ivana Kranjčeva Đurđevac pod vodstvom profesorice Ivane Skender i profesora Miljenka Šestaka. U vrlo žustroj raspravi učenice su iznosile jasne argumentirane stavove o prednostima i nedostacima uporabe i čitanja tiskanih i e-knjiga te govorile o važnosti čitanja, knjiga i uporabi tehnologije u cjeloživotnom učenju.

Ovogodišnja tema Tjedna psihologije, a s kojom se svakodnevno suočavaju posebno mladi, bila je stres. O tome su pričale psihologinje Vesna Orač, Marija Sladoljev, Lucija Kosir i Sylwia Nasilowska-Blažok te socijalna radnica Lucija Filipović. Psihologinje su govorile o tome koliko je stres prisutan u svakodnevnom životu mladih, koji su uzroci stresa te

o obrambenim mehanizmima kojima se možemo boriti protiv stresa, a sve s ciljem očuvanja mentalnog zdravlja pojedinca.

Još jedno zanimljivo predavanje za mlade održala je profesorica Dušanka Vergić koja je govorila o važnosti čitanja, knjiga i knjižnica u svakodnevnom životu mladih. U vrtlogu današnjice, ponajviše moderne tehnologije, uporaba mobilnih uređaja i računala uzima sve više maha pa se radije pribegava tim alatima, a izbjegavaju se tiskovine. Tako se stvara svijest o nebitnosti knjige i njezinoj nepotrebnosti u današnjem svijetu. Moderno vrijeme i tehnologija kao da ne shvaćaju činjenicu da i tradicija knjige ima svoju vrijednost i čari pa se upravo ovakvim edukativnim predavanjima želi ukazati na važnost knjiga i ulogu knjižnica u poticanju čitanja te na važnost uključivanja lokalne zajednice u njezine aktivnosti i projekte.

Nabrojene aktivnosti samo su neke od mnogobrojnih koje smo proveli u godini mladih, a kojima smo željeli ukazati na

I Učenici sedmih razreda na predavanju o važnosti čitanja

važnost mladih u izgradnji bolje i uključivije budućnosti te im pokazati da upravo oni mogu biti aktivni građani i pokretači pozitivnih promjena u društvu.

SLIKOVNICA U IZDANJU KOPRIVNIČKE KNJIŽNICE KRENULA NA PUT IZVAN HRVATSKE

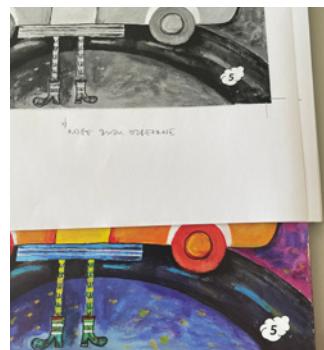
Ana Škvarić

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

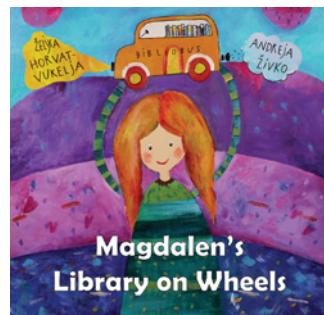
„Magdalenina knjižnica na kotačima“, prva tiskana slikovnica u izdanju koprivničke knjižnice, krajem 2022. godine doživjela je svoje englesko izdanje i pod naslovom „Magdalen's Library on Wheels“, u nešto manjoj nakladi, spremna je na osvajanje europskih čitatelja u 2023. godini.

Prvo hrvatsko izdanje slikovnice autorica Željke Horvat-Vukelja (tekst) i Andreje Živko (ilustracije) objavljeno je krajem 2020., u jeku pandemije koronavirusa. Zahvaljujući promociji koja je 2021. održana putem Zoom-a, otkupu Ministarstva kulture i medija, zahvaljujući kojem je slikovnica našla svoje mjesto u brojnim hrvatskim knjižnicama, te Festivalu dječje knjige „Uberi priču“, čiji su organizatori ove godine na koprivničkom susretu u program uključili i Magdalenu, priča je doprla do brojnih mališana u cijeloj zemlji. Istovremeno, zahvaljujući komunikaciji i suradnjama koprivničkih i inozemnih knjižničara, javila se ideja da dopre i do djece u susjednim zemljama.

Upit o engleskom prijevodu slikovnice došao je iz Mađarske. Naime, nakon pozitivnog iskustva distribucije i promocije hrvatskog izdanja tijekom 2021. i 2022., koje je podijeljeno s javnošću i s knjižničarima u zemlji i inozemstvu, kolege iz Pečuga pokazali su velik interes za nabavu publikacije za mađarske korisnike, od kojih mnogi također koriste bibliobuse, a to ne bi bilo moguće bez mađarskog ili bar engleskog prijevoda. Kroz tu inicijativu ukazala se želja i potreba da, osim na engleski i mađarski, tekst bude preveden i na druge europske jezike, zbog čega je koprivnička knjižnica uspostavila kontakte i s kolegama u Sloveniji i Finskoj. Naposljetku je tijek projekta diktirala finansijska situacija i slikovnica je prevedena samo na engleski jezik. Englesko izdanje pripremano je u suradnji s tvrtkom Knigra d.o.o. Angažirana je prevoditeljica Lidvina Štokić-Rawlings, učiteljica koja dugi niz godina živi i radi u Velikoj Britaniji. Regulirana su

I Urednički proces na engleskom izdanju slikovnice

I Naslovnica engleskog izdanja

nakon domaće publice, tijekom 2023. doputuje i do brojnih malih korisnika u europskim zemljama.

autorska prava s autoricom i ilustratoricom i izdavački pothvat je krenuo ispočetka, ovaj put s postojećim ilustracijama, ali „novim“ tekstom i povećim setom uredničkih poslova. Englesko izdanje objavljeno je pod naslovom „Magdalen's Library on Wheels“.

Budućnost engleskog izdanja slikovnice o Magdaleni pažljivo je osmišljena. Cilj je predstaviti ovo izdanje hrvatskoj javnosti i hrvatskim knjižnicama i knjižarama, ali pažnja će prvenstveno biti usmjerena na put preko granice – inozemnu distribuciju slikovnice preuzet će iskusna nakladnička kuća, a komunikaciju s europskim knjižničarima sama knjižnica, s ciljem da englesko izdanje, nakon domaće publice, tijekom 2023. doputuje i do brojnih malih korisnika u europskim zemljama.

STRUČNA LITERATURA O ZANATIMA I ZANATSKI PROGRAMI – NOVO U „MAKERSPACEU” KOPRIVNIČKE KNJIŽNICE

Ana Škvarić

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

U 2022. godini Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica svojim je korisnicima ponudila novu zbirku stručne literature. Riječ je o zbirci zanatskih knjiga koja je zbog svoje specifičnosti smještena u prostor „Makerspacea“ s ciljem da se u zajedničkom kreativnom prostoru, pored robotike, 3D-printanja i računalnih tehnologija, promoviraju i „tradicionalniji“ oblici kreativnog izražavanja i stvaranja. Zbirka je formirana na inicijativu i uz preporuke koprivničkih obrtnika, a obuhvaća nekoliko područja: obradu drveta i izradu namještaja (tehnike izrade stolica, alati i načini obrade), obradu metala (s posebnim naglaskom na nožarstvo, ali i izradu mačeva i bodeža), tekstil (vezenje, bojadisanje, tehnike *shibori* i *bojagi*, dizajniranje bez otpada) i keramiku (cjeloviti priručnici za početnike, raznovrsne tehnike oblikovanja gline, kao i knjige recepata za izradu glazura za profesionalce). Osim specifičnih zanata i obrta, obuhvaća i naslove o održivom poslovanju, a primjerena je za obrtnike profesionalce, kao i za hobiste koji u svojim područjima interesa žele steći dodatna znanja i vještine ili krenuti od samih početaka. Tijekom 2022. nabavljeno je 25 naslova, a sve knjige su na engleskom jeziku.

I Dio zbirke zanatskih knjiga predstavljen na Danu knjižnice 21.5.2022.

Knjige su tijekom 2022. nabavljene u nekoliko navrata i zbirka je formirana tijekom cijele godine pa je i korisnicima promovirana postepeno. Prvi dio zbirke predstavljen je na manifestaciji Dan knjižnice u svibnju 2022. godine, a u ljeto je organizirana i prva u budućem nizu zanatskih radionica, predavanja i druženja. Predavanje i malu radionicu s puno savjeta u ljeto je održala Ivana Biočina, mag. ing. tekstilne

tehnologije, vlasnica Instituta održive mode i promotorica održivog života i poslovanja. Ivana je održala susret s temom prirodnog bojadisanja tkanina i sudionicima je dala pregled povijesti bojadisanja biljkama, pojasnila kakva sve vlakna postoje i koji postupak bojadisanja je najprimjereni za pojedine vrste vlakana. Pojašnjeni su i tehnički postupci pripreme tkanine, izrade kupke i fiksiranja boje. Polaznici su saznali na koji način odabrat tkaninu, kako ju pripremiti i omekšati prije stavljanja u kupku i koje biljke odabrat za bojadisanje ovisno o tome koja se boja u konačnici želi postići.

I Prirodno bojadisanje tkanina s Ivanom Biočinom

Osim gotovih recepata za bojadisanje u vlastitoj kuhinji (uz savjete kako to raditi na siguran način), Ivana je sudionike potaknula i na eksperimentiranje i igranje s biljkama i tkaninama, a cijelo to vrijeme u „Makerspaceu“ se krčkala kupka od koštica avokada u koju je stavljen prethodno pripremljena pamučna tkanina, koja je omekšana 24-satnim namakanjem u vodi i na kojoj se lijepo moglo vidjeti kojom se brzinom boja razvija na tkanini. Neke od tehnika koje je Ivana Biočina predstavila u knjižnici pojašnjene su u knjigama dostupnima u „Makerspaceu“ i to je praksa koju koprivnička knjižnica planira razvijati u budućnosti – okupiti obrtnike i zanatlige koji su većinom članovi naše zajednice s područja grada i okolice, koji bi korisnicima prenosili svoja znanja i iskustva i potencijalno ih zainteresirali da i sami počnu nešto stvarati, nađu nove strasti i možda s vremenom pokrenu vlastite poslove. Ujedno su ovakvi programi prilika da i profesionalci iz pojedinih struka nadopune svoja znanja, ali i potencijalno započnu poslovne suradnje. U cijelom tom procesu, osim kao organizator događanja, knjižnica je tu da sve sudionike podrži kroz osiguravanje dostupnosti aktualne i kvalitetne zanatske literature.

I Alati za prirodno bojadisanje

KOPRIVNIČKA BIBLIOBUSNA SLUŽBA POKRENULA NOVI PROGRAM „U OBITELJI ČITATELJI SVI”

Valentina Mikelc

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Tijekom 2022. godine Bibliobusna služba Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ pokrenula je novi program pod nazivom „U obitelji čitatelji svi“. U sklopu programa formirani su kompleti raznovrsnih knjiga primjerena za različite uzraste, društvenih igara i kreativnih aktivnosti, a dostupni su za posudbu u bibliobusu. Namjera je da komplete posuđuju i mogu koristiti svi članovi jedne obitelji, od njezinih najmlađih do najstarijih članova, te da im se tako pruži prilika za zajedničko čitanje, druženje i zabavu.

Logo – Vizual programa

Provodenje programa i nabavu građe za komplete sufinancirali su Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske i Koprivničko-križevačka županija.

Već spomenuto zajedničko čitanje podrazumijeva glasno čitanje, a iz brojnih istraživanja dobro nam je poznato da je ono temelj za razvijanje čitateljskih vještina koje dijete treba steći kako bi tijekom kasnijih faza odrastanja i obrazovanja postalo funkcionalan i uspješan dionik društva. To je bio glavni poticaj za pokretanje programa koji omogućuje roditeljima, odnosno članovima obitelji, da kvalitetno provode zajedničko vrijeme sa svojom djecom i grade temelje za čitateljske vještine od najmlađe dobi. Također, važan poticaj bila je činjenica da djeca u područjima koja obilazi bibliobus nerijetko kod kuće nemaju nijednu knjigu primjerenu njihovoј dobi, a zajedničko čitanje nije aktivnost koja se prakticira redovito ili u dovoljnoj mjeri.

Kompleti građe, besplatni za posudbu u bibliobusu, sastoje se od zbirke priča, stripa, knjige kreativnih ili znanstvenih

I Komplet – Raznovrsna građa u kompletu

aktivnosti, popularnog priručnika o roditeljstvu, micro:bita i društvene igre, te omogućuju obiteljima da zajedničkim čitanjem, igranjem i kreativnim aktivnostima kvalitetno i uz zabavu provode više vremena zajedno, a korisnici su ih dobro prihvatili.

Dio ostvarenja programa je i predstava organizirana u suradnji s općinom i školom u Đelekovcu, a održala se u Domu kulture „Pajo Kanižaj“ u Đelekovcu u četvrtak 27. 10. 2022. s početkom u 18.00 sati.

I Predstava Teatra Ludens u Đelekovcu

Na predstavu „Kazalište – što, kako i zašto uopće“ koprivničkog Teatra Ludens odazvalo se preko 110 posjetitelja, među kojima su bili učenici viših razreda OŠ u Đelekovcu, odrasli članovi njihovih obitelji i ostali odrasli mještani Đelekovca. Mlađi i stariji posjetitelji zajedno su uživali u predstavi i zabavili se, a glumac Sven Šestak ih je na interaktivan način vodio kroz proces nastanka kazališne predstave, od odluke koji će se komad postavljati na scenu pa sve do večeri premijere. Na vrlo pristupačan i šaljiv način otkrio je posjetiteljima tko u kazalištu radi koji posao, a na taj način približio je posjetiteljima ljepotu glumačkog posla i rada u kazalištu. Nakon predstave, posjetitelji su imali priliku porazgovarati s glumcem o predstavi i glumačkom poslu.

Time je zaokružena priča o zajedničkom multigeneracijskom uživanju u raznovrsnim i kvalitetnim kulturnim sadržajima koji svakako trebaju naći svoj put u manja mjesta, udaljena od kulturnih centara.

PROJEKT „KNJIŽNICE – PRIJATELJSKA MJESTA ZA OSOBE S TEŠKOĆAMA ČITANJA”

Dijana Sabolović-Krajina
Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

U Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica provodio se tijekom 2022. godine projekt pod nazivom „Knjižnice – prijateljska mjesta za osobe s teškoćama čitanja“ oslanjajući se na gotovo dva desetljeća dugu praksu ove knjižnice u socijalnom i digitalnom uključivanju osoba s teškoćama čitanja u knjižnicu, kao i u društvo općenito. Cilj mu je bio aktivnije poticati osobe s teškoćama čitanja na čitanje na drugačiji način od čitanja standardnog tiska, kao i za kulturno i društveno bogaćenje korištenjem ponude usluga koprivničke knjižnice. Projekt su finansijski poduprli Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske, Grad Koprivnica i Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“.

Fokus projekta bio je na izradi promotivnog materijala i edukaciji korisnika, knjižničara i ostalih stručnjaka.

Od promotivnog materijala treba istaknuti snimanje novog videa na ovu temu u produkciji koprivničke knjižnice

YouTube

i u suradnji s Udrugom slijepih Koprivničko-križevačke županije pod nazivom „Nije sve tako crno – kako čitati kada (iz)gubimo vid?“ (dostupan je na knjižničnom YouTube kanalu). Također treba istaknuti i objavljivanje „Smjernica za pristupačnost narodnih

knjižnica“ u sunakladništvu s Hrvatskom knjižnicom za slike kojim je projekt iskoracio iz lokalnih okvira. Smjernice su prevedene na hrvatski jezik s engleske inačice njihove izvorno finske verzije. Proizašle su iz nedostatka alata potrebnih za provedbu i primjenu pristupačnosti kao načela koje svi knjižničari u principu prihvataju, no imaju problem s njegovom operacionalizacijom. Radi se o praktičnom vodiču za narodne knjižnice koji daje cjelovite i detaljne savjete kako voditi računa o različitim korisnicima knjižnice, posebice o osobama s invaliditetom i marginaliziranim društvenim skupinama kao i o rodnoj osviještenosti. Pristupačnost se razmatra kao dio strateškog upravljanja knjižnicom, a pokriva velik broj pitanja ravnopravnosti – od uključivanja stanovnika lokalne zajednice u razvoj knjižničnih usluga, preko priznavanja ograničenja u pokretljivosti i pristupačnosti prostora i opreme, do upotrebe višejezičnosti, višestruke pismenosti i višekanalne komunikacije. Posebna pozornost posvećena je

Priručnik

pristupačnosti informacijsko-komunikacijske tehnologije i mrežnoj komunikaciji. Priručnik je tiskan u ograničenoj nakladi i poslan na adrese sedamdesetak najvećih narodnih knjižnica u Hrvatskoj, a dostupan je i u elektroničkom izdanju.

Edukacija korisnika, knjižničara i ostalih stručnjaka, kao drugi vid projektnih aktivnosti za postizanje veće vidljivosti knjižničnih usluga za osobe s teškoćama čitanja, provodila se kroz nekoliko programa poduka, tribina i radionica. Uz poduku knjižničara o korištenju pomagala za čitanje – povećala i reproduktora zvučnih zapisa, održane su i grupne i individualne poduke potrebitih o korištenju pomagala

za čitanje. Za širu javnost održana je tribina „Nije sve tako crno – kako čitati na drugačiji način“ koja je bila namijenjena prvenstveno osobama treće životne dobi, njihovim obiteljima, kao i stručnjacima koji s njima rade u udrugama, zdravstvenim ustanovama, domovima za starije i nemoćne, udomiteljstvima, Crvenom križu, Centru za socijalnu skrb i drugim institucijama. Dr. Ivana Merc, oftalmologinja, prisutnima je pojasnila što se dešava osobama kada postanu slabovidne, tj. kada dožive gubitak vida koji se ne može izlječiti lijekovima, operacijama ili naočalama. Postoji mnogo načina za prilagodbu toj životnoj situaciji, kao i da se pomogne osobama sa slabim vidom kako bi nastavile raditi stvari koje su im važne u životu. Gubitak vida ne znači odustati od aktivnosti, već znači naučiti nove načine za njihovo obavljanje. Dr. sc. Ljiljana Sabljak, knjižničarka-biblioterapeutkinja i Dunja Marija Gabriel, savjetnica za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj uputile su prisutne kako provoditi posebne programe poticanja čitanja, tzv. logobiliterapiju. Sudionici tribine upoznali su metodologiju izvođenja takvih programa kojima mogu obogatiti svoj rad u ustanovama i udrugama u kojima rade, kao i u čitateljskim klubovima. Dr. sc. Dijana Sabolović-Krajina, voditeljica projekta, upoznala je prisutne kako posudbom zvučnih knjiga, pomagala za čitanje i svojim edukativno-kulturnim programima, konkretno starijim osobama s teškoćama čitanja, može pomoći Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica.

Edukativna radionica „Multimodalni pristup čitanju osoba s višestrukim teškoćama“ koprivnička knjižnica održala je u suradnji s Udrugom za pomoć osobama s intelektualnim teškoćama „Latice“ Koprivnica. Radionicu su vodile Martina Celizić, mag. rehab. educ. i Ivana Rogar Gojević, prof. rehabilitator iz Dnevnog centra za rehabilitaciju djece i mladih „Mali dom Zagreb“, a okupila je roditelje, stručnjake u centrima za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju, dječjim vrtićima, školama i knjižnicama na području Koprivničko-križevačke županije. Prezentiran je multimodalni pristup pismenosti i čitanju te kako njegovim korištenjem postići napredak u rehabilitaciji djece s višestrukim teškoćama, tj. različitim senzoričkim oštećenjima (vida, sluha, udruženim oštećenjem sluha i vida) i utjecajnim/višestrukim teškoćama (intelektualne, motoričke, zdravstvene, ponašajne).

Možemo zaključiti da je projekt „Knjižnica – prijateljsko mjesto za osobe s teškoćama čitanja“ doprinio većoj vidljivosti knjižnične ponude za osobe s teškoćama čitanja (zvučnih knjiga i ostale građe za čitanje na drugačiji način, pomagala – asistivne tehnologije i obrazovno-kulturnih programa). Približio je široj javnosti informacije o korištenju zvučne i prilagođene tiskane građe koju koprivnička knjižnica posjeduje u svojem fondu ili pak posreduje onu koju proizvodi Hrvatska knjižnica za slike u Zagrebu. Promovirao je alternativne mogućnosti čitanja kao temeljne vještine i sposobnosti za što kvalitetniji osobni život, kao i uključivanja u društvo, a doprinio je sustavnoj i organiziranoj društvenoj podršci i pomoći osobama koje ne mogu čitati crni tisk na standardan način.

Projekt se provodio u suradnji s članovima obitelji osoba s teškoćama čitanja, dječjim vrtićima, školama, centrima za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju, udrugama – Udrugom slijepih, Udrugom „Latice”, Udrugom umirovljenika, Crvenim

križem, zdravstvenim ustanovama, ustanovama za skrb o starima i nemoćnim, patronažnim sestrama u Domu zdravlja i dr., kao mostovima prema potrebitima.

PRAVDA I NEPRAVDA – TEMA ČETVRTOG NATJEČAJA KNJIŽNICE I ČITAONICE „FRAN GALOVIĆ” ZA NAJBOLJU KRATKU KOPRIVNIČKU PRIČU

Dijana Sabolović-Krajina
Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica je tijekom ljetnih mjeseci 2022. po četvrti puta organizirala kreativni natječaj za najbolju kratku priču, ovaj puta na temu „Pravda i nepravda u Koprivnici“. Kao i na tri prethodna natječaja radnja priča trebala je biti smještena u grad Koprivnicu, na koprivničke ulice i u koprivničke kvartove. Cilj natječaja bio je potaknuti kreativnosti u području literarnog stvaralaštva na zadani temu, ali i promovirati Koprivnicu na inovativan način. Natječaj je bio posvećen profesorici Nini Tadić, prošle godine preminuloj članici povjerenstava za odabir najboljih priča, a ujedno i jednoj od začetnica ovog natječaja.

Prvo mjesto i nagradu pet knjiga Naklade Ljevak osvojila je naša kolegica, školska knjižničarka Nikolina SABOLIĆ iz Koprivnice za priču „Stol“. Uvjerljivost događaja izgradila je prepoznatljivom fabulom o iznevjerenoj ideji kuće za koju se cijeli život radilo kako bi se u njoj jednom uživalo, a što saznajemo iz slikovitog pripovijedanja protagonistice, potencijalne stanodavke, koja će, miješanjem jezičnog standarda, dijalektu i „gastarbajterskoga“ njemačkog, paralelno oblikovati i svoju obiteljsku priču. Iako stol, kao provodni motiv, zapravo nije samo jedan, naslovni stol referira se na širi povijesni kontekst, holokaust – čime stol, parafraza mjesta za kojim se kroji pravda i nepravda, postaje sinegdoha privatnih i povijesnih trauma, kojima se kao snom/fikcijom može baviti barem literatura.

Drugo mjesto i nagradu četiri knjige Nakladničke kuće „Znanje“ osvojio je Zoran ODŽIĆ iz Koprivnice za priču „Koprivnički proces“. Ova je priča žanrovske hibrid, koja se kreće između različitih slojeva stvarnosti, referirajući se pritom na mnogobrojne umjetničke pojave/prakse, ali i društvene neuralgije. Takav je pristup opravdan karakterom glavnog antijunaka koji je u distopiskoj Koprivnici 22. stoljeća protivnik virtualne stvarnosti/digitalnih simulacija i istodobno književni gurman/pisac/replikant koji toliko dobro poznaje kafkijansku „stvarnost“ da je može izmjestiti u Koprivnicu.

Treće mjesto i nagradu po tri knjige Nakladničke kuće „Šaren dučan“ osvojile su dvije priče. Priča „Ennui“ Luke KATANIĆA iz Koprivnice postavljena je kao „muški razgovor“ o opsegu i granicama pojmove pravo/pravda, koji na jednoj razini simulira ozbiljnu filozofsku raspravu dok se na drugoj pomalo (auto)ironično oslanja na književno iskustvo. Priča „Emil i detektivi“ Mie PROVIĆ iz Zagreba primjer je kozerije, zabavnog pripovijedanja o neobičnim zbivanjima

u koprivničkoj sredini bez velikih zbivanja – kojom se spaja poznati (dječji) književni predložak s absurdnim situacijama koje podsjećaju na češke komedije.

Članice Povjerenstva za odabir najboljih kratkih koprivničkih priča u 2022. godini bile su Sonja Delimar, prof., dr. sc. Lidija Dujić i dr. sc. Dijana Sabolović-Krajina, predsjednica.

Ovim programom poticanja i promocije kreativnog pisanja koprivnička knjižnica ističe komplementarnost pisanja i čitanja kao nerazdvojnih karika na putu literarnog teksta prema čitateljima.

Nagrađene priče mogu se pročitati na mrežnoj stranici „Koprivničke priče“ Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica.

Nagrađeni autori kratkih priča s lijeva na desno Luka Katančić, Nikolina Sabolić i Zoran Odžić

NOVI BIBLIOBUSI STIŽU U KOPRIVNICU I KRIŽEVCE KRAJEM 2023. GODINE!

Ljiljana Vugrinec
Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Kraj 2022. godine, točnije, mjesec prosinac, ostat će zlatnim slovima zapisan u povijesti knjižničarstva u Koprivničko-križevačkoj županiji, posebno bibliobusnih službi. Na samom kraju godine, izvršeno je preuzimanje dvaju novih vozila, budućih novih bibliobusa u Koprivnici i Križevcima: 20. prosinca 2022. u Koprivnicu je doputovao novi kamion – podvozje, marke Iveco, koji će nakon nadogradnje i uređenja za potrebe pokretnе knjižnice zamijeniti sadašnje vozilo, stari i istrošeni bibliobus Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica, koji je ušao već u 20. godinu rada (vozi od 2004.) te je pri kraju svoga životnog vijeka. Samo tjedan dana ranije, 12. prosinca 2022., Gradskoj knjižnici „Franjo Marković“ Križevci isporučen je Renault kombi – buduće novo vozilo za pokretnu knjižnicu pa će tako i postojeći križevački bibliobus, iako po godinama nešto mlađi od koprivničkog (vozi od 2009.), također dobiti svog nasljednika – veće, modernije i primjereno vozilo za rad u suvremenim uvjetima.

Nova vozila nisu preduvjet samo za održanje obje županijske bibliobusne službe, već i za uvođenje suvremenih usluga povezanih s novim tehnologijama koje se sada ne mogu pružati jer su uvjeti rada u postojećim bibliobusima, kao i oprema s kojom raspolažu, tehnološki zastarjeli. Novi bibliobusi, suvremeno opremljeni i uređeni, omogućit će uvođenje novih usluga, ali i ugodniji i udobniji boravak u samim vozilima za sve njihove posjetitelje.

Za bibliobusne korisnike, kojih je u 2022. u oba bibliobusa bilo učlanjeno otprilike 3000, s područja 21 općine Koprivničko-križevačke županije te sa šireg područja Grada Koprivnice i Grada Križevaca, najava dolaska novih bibliobusa vijest je koju su s nestrpljenjem čekali. Nabavljeni vozila daju garanciju da će se rad putujućih knjižnica nastaviti i da će u brojna naselja u Županiji, na više od 80 stajališta, i dalje dolaziti omiljeni i uvijek rado viđeni gosti, bibliobusi – „knjižnice na kotačima“, donoseći radost čitanja, učenja i druženja te toplu ljudsku riječ svim malim i velikim stanovnicima koprivničke i đurđevačke Podravine i Kalničkog prigorja koji ih vjerno posjećuju.

U sufinanciranje projekta nabave oba bibliobusa, uz Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske, uključili su se i gradovi Koprivnica i Križevci te Koprivničko-križevačka županija, kao i općine koje koriste usluge bibliobusa. Nakon uspješne nabave osnovnih vozila, u koprivničkoj i križevačkoj knjižnici pripremljena je i potrebna dokumentacija te nove tehničke specifikacije za 2. fazu u oba projekta – izradu nadogradnje vozila. Upravo su u tijeku postupci javne nabave radi izbora ponuditelja koji će nabavljena vozila nadograditi, prilagoditi i odgovarajuće opremiti kako bi mogla obavljati funkciju pokretnih knjižnica.

Dovršetak novih bibliobusa i njihov prvi polazak na teren očekuje se krajem 2023. godine.

Posada koprivničke Bibliobusne službe – vozačica/knjizičarka Anastazija Vedriš i voditeljica Bibliobusne službe, dipl. knjižničarka Valentina Mikec ispred novog kamiona – budućeg novog bibliobusa Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica

Preuzimanje novog bibliobusa Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci – ravnateljica Marjana Janeš Žulj i knjižničar/vozač Igor Kuzmić

„JEZIČNI CAFÉ” I PROGRAMI ZA RASELJENE STANOVNIKE UKRAJINE U KNJIŽNICI I ČITAONICI „FRAN GALOVIĆ” KOPRIVNICA

Maja Krulić Gačan

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović” Koprivnica

Ponekad programe i projekte dugo osmišljavamo i planiramo, a ponekad sjajni i korisni programi nastanu spontano, stjecajem okolnosti. Jedan je takav program „Jezični café” za raseljene stanovnike Ukrajine koji je u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović” Koprivnica pokrenut nakon početka rata u Ukrajini i dolaskom prvih prognanika iz te zemlje u naš grad. Na poticaj svojih aktivnih volontera koji govore i razumiju ukrajinski jezik, knjižničari su osmisili program čiji je osnovni cilj lakše savladavanje jezične barijere za raseljene stanovnike Ukrajine koji žive u Koprivnici.

Program je osmišljen kao ležeran razgovor između volontera i Ukrajinaca o svakodnevnom životu i svakodnevnim situacijama kako bi lakše savladali osnove hrvatskoga jezika i da bi se lakše snašli u novoj sredini. Upućen je poziv svima koji govore ukrajinski ili ruski jezik da se kao volonteri uključe u program. Knjižničari su u razgovoru s prvim pristiglim stanovnicima iz Ukrajine doznali da su ruski i ukrajinski jezici na kojima će se najlakše sporazumijevati. Postojala je i mogućnost komunikacije na engleskom jeziku, no njime se koriste tek malobrojni pristigli Ukrajinci. U početku su razgovori bili individualni, no s vremenom su se na radionicama počele okupljati veće grupe s do desetak sudionika. Prvi je program održan u svibnju 2022., a do kraja 2022. godine zabilježeno je 30 programa s ukupno 92 posjeta. Trenutno se program održava redovito petkom, a vodi ga volonterka Tetiana Sršan koja je iz rodne Ukrajine u Hrvatsku došla 2010. godine, a danas s obitelji živi u okolini Koprivnice.

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović” Koprivnica raspolaže manjim brojem primjeraka knjižnične građe za djecu i odrasle na ukrajinskom jeziku, no fond se nastoji povećati novim primjercima građe koja će biti zanimljiva korisnicima.

Odlukom ravnatelja knjižnice o besplatnoj članarini, raseljenim stanovnicima Ukrajine omogućeno je besplatno korištenje knjižničnih usluga. Zanimljivo je spomenuti da se djeca iz Ukrajine često uključuju u druge knjižnične programe pa rado posjećuju radionice za mlađe o Harryju Potteru, a knjižničarke i volonterke posebnu pažnju posvete tome da im radionice budu prilagođene.

I Sudionici radionice o Harryju Potteru – mladi iz Hrvatske i Ukrajine

Osim toga, rado su dolazili na LEGO-gradionice koje su održavane tijekom praznika ili se igrali na PlayStationu u Makerspaceu. Da bi informacije o mogućnostima koje im Knjižnica i čitaonica „Fran Galović” Koprivnica nudi došle do što većeg broja raseljenih Ukrajinaca na našem području, osmišljen je letak na ukrajinskom jeziku koji je dostupan na internetskoj stranici knjižnice, a u tiskanom se obliku distribuirira putem Centra za socijalnu skrb Koprivnica.

Zadovoljni smo što smo zahvaljujući nesobičnim članovima zajednice, našim volonterima, koji su spremni uložiti svoje slobodno vrijeme i trud da bi pomogli ljudima kojima je pomoći potrebna, uspjeli pokrenuti ovaj program, uključiti raseljene stanovnike iz Ukrajine u život zajednice i pokazati im solidarnost.

I „Jezični café” – grupna radionica s Tetianom Sršan

I Individualna radionica

„BAKE NA YOUTUBEU” – MEĐUGENERACIJSKI PROJEKT KOPRIVNIČKE KNJIŽNICE

Danijela Petrić

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica od 2001. godine uspješno provodi međugeneracijske programe namijenjene djeci i sugrađanima starije životne dobi u kojima se prenose priče iz djetinjstva i života starijih na mlađu publiku – polaznike dječjih vrtića. U 2023. učinjen je iskorak u programu prema digitalnim tehnologijama s ciljem širenja inspirativnih priča starijih prema široj publici. Osmišljen je novi koncept programa pod nazivom „Bake na YouTubeu“.

| Radionica osmišljavanja scenarija

Projekt je započeo tijekom obilježavanja Mjeseca hrvatske knjige 2022. u suradnji s Povijesnim društvom Koprivnica. Okupio je osmoro djece i pet naših sugrađanki starije životne dobi. Sastojao se od dva dijela. U radioničkom djelu sudjelovale su članice društva i djeca osnovnoškolske dobi. Cilj je bio podučiti djecu raznim vještinama, zabilježiti priče iz prošlosti, ali i međugeneracijsko druženje, upoznavanje novih tehnologija te stvaranje novih sadržaja koji će potaknuti djecu i osobe starije životne dobi na korištenje knjižnice. Tijekom radionice djeca i članice Povijesnog društva podijelili su se u timove. Svaki se tim pobliže upoznao, a zatim su, prema zajednički osmišljenom scenariju, napravili kratke videozapise.

| Gospođa Heda i ambasadora čitanja Maria

U drugom dijelu knjižničari su obradili videozapise te objavili na YouTube kanalu 5 epizoda s inspirativnim pričama koje je u mjesec dana pregledalo preko 430 korisnika. U ulozi snimatelja i kreatora videosadržaja našla su se djeca osnovnoškolske dobi. Osim što su pokazala da se znaju dobro koristiti novim tehnologijama, vrlo vješto su se snašla i

u ulozi voditelja. Pokazala su i vještine potrebne za etnologa, poput smisla za istraživanje, komuniciranje sa sugovornicima, vođenje razgovora i zaključivanje. Ono što je veliki doprinos i vrijednost ovog projekta je druženje među generacijama, nova prijateljstva, prijenos znanja i sjećanja koja osvještavaju mlađe generacije na važnost djelovanja. Njihove riječi osvijestit će kod njih potrebu za društvenom angažiranošću koja će ih ispuniti zadovoljstvom i razvijati njihove potencijale učeći od osoba starije životne dobi koje nam rado prenose važne životne vrijednosti. Iz tih su razloga sudionici pokazali interes i za daljnje provođenje ovog projekta.

Poveznice na epizode dostupne su na YouTube kanalu Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica i na poveznicama.

| Sugrađanka Ružica Špoljar u razgovoru s Damjanom Aleksandrom

Epizoda 1 - Gospođa Heda i naša ambasadora čitanja Maria poručuju „Čitajte što više!“

Epizoda 2 – Naša draga sugrađanka Ružica Špoljar u razgovoru s Damjanom Aleksandrom priča nam o povijesti grada, Povijesnom društvu Koprivnica te donosi lijepo i važne životne poruke.

Epizoda 3 – Upoznajte gospođu Ankicu i njezin književni rad i planove djevojčice Marije.

Epizoda 4 – Što su to ručni radovi i kako naštrikati kapu saznajte od naše drage sugrađanke Milice i njezinih malih pomagača Erika i Doriana.

Epizoda 5 – Naučite štrikati s bakom Željkom i njezinom unukom Katjom.

„RECI SVIMA ŠTO U KNJIŽNICI IMA!“ – NOVA KAMPANJA DJEĆJEG ODJELA KNJIŽNICE I ČITAONICE „FRAN GALOVIĆ“ KOPRIVNICA

Danijela Petrić

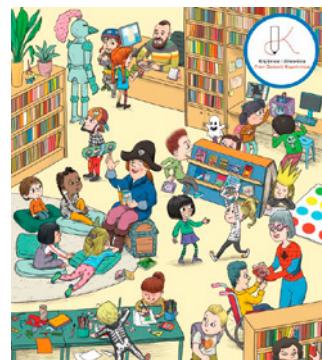
Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

U 2023. godini Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ pokrenula je novu kampanju „Reci svima što u knjižnici ima!“ namijenjenu djeci i njihovim roditeljima/starateljima. Cilj pokretanja kampanje je osvijestiti roditelje i staratelje koliko je važno učlaniti svoju djecu u knjižnicu i motivirati ih na čitanje i korištenje knjižnice od najranije dobi. Mnoga djeca tijekom odrastanja propuštaju priliku čitati iz užitka. Upravo su istraživanja o čitanju iz užitka kod djece pokazala velike prednosti. Želja knjižničara je da ovom kampanjom što više djece bude učlanjeno u knjižnicu, da djeca iskuse zadovoljstvo čitanja te da otkriju i sve druge usluge koje im knjižnica pruža. Poticaj za pokretanjem kampanje je obilježavanje 40 godina „Pričaonice za predškolce“, 15 godina „Pričaonice za bebe i malu djecu“ te 10 godina „Malih knjižnica u pedijatrijskim ordinacijama“.

„Pričaonica za predškolce“ – najstariji kulturno-obrazovni program Dječjeg odjela

Također, knjižničari su bili potaknuti i negativnim trendom korištenja knjižnice koji se javio tijekom pandemije bolesti COVID-19. U suradnji s ilustratorom Tomislavom Zlatićem izrađeni su promotivni materijali koji su proslijeđeni u vrtiće i škole te u ostale ustanove koje brinu o djeci.

Plakat kampanje „Reci svima što u knjižnici ima!“
Koprivnica 2023.

Plakat kampanje „Reci svima što u knjižnici ima!“

U okviru kampanje provodi se „Subota za obitelj!“ – novi program s ciljem poticanja roditelja i staratelja na iskorištavanje slobodnog vremena subotom na posjet knjižnici s djecom. Pored posudbe, roditeljima i djeci je ponuđeno korištenje kvalitetnih didaktičkih igračaka, robota, vrećica pričalica, ali i programi poput pričaonica na stranim jezicima i pričaonica za bebe i malu djecu. Nadalje, u kampanji će započeti još jedan novi program – „Nostalgija : priče iz pričaonice“. Radi se o videozapisima u kojima će sudjelovati bivši polaznici pričaonice s ciljem pričanja priče o važnosti poticanja čitanja i kako je na njih utjecalo sudjelovanje u pričaonicama. Kampanja će završiti velikom proslavom spomenutih obljetnica uz čitanje naglas.

KREATIVNA RADIONICA ZA DJECU „SEZAME, OTVORI SE!“

Ranka Janus

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

U Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica prošle je godine održano šest kreativnih radionica za djecu pod nazivom „Sezame, otvorи se!“. Radionice su osmišljene u knjižnici, a vodila ih je knjižničarka s ciljem poticanja čitanja kod djece osnovnoškolske dobi od 7 do 10 godina. Koncipirane su kao čitaonica, maštaonica, crtaonica i razmišlaonica te je u svakoj radionici obrađena jedna tema kao što su prijateljstvo, ljubav, sreća, tolerancija, glazbeni instrumenti, zvuci, putovanja, dinosauri. Za svaku je temu poslužila neka od priča hrvatskih ili

stranih dječjih autora koja je i ujedno bila osnova za aktivnosti tijekom radionice. U tu su svrhu čitane priče „Vuk koji je tražio ljubav“, „Ovdjezemška“, „Planina“, „Dinosaurus Cvjetko“ i „Čudesno putovanje“.

Jedna je proljetna radionica posvećena temi o neobičnim instrumentima i zvukovima u kojoj su mladi Koprivničanci Petar Unger i Tanja Vugrinec donijeli sa sobom mnoštvo neobičnih instrumenata. Iako su se u dosadašnjim radionicama pažljivo slušale riječi i priče, u ovoj su sudionici sa zanimanjem

I Plakat 3

osluškivali zvukove instrumenata kao što su zvukovi kiše, šuškanje lišća, zvučnih zdjela, drvenih frula i saksofona.

Svaku su radionicu, pored crtanja i likovnog izražavanja doživljene priče, pratile i igre. „Završi priču na drugačiji način“ je igra osmišljavanja drugačijeg završetka priče u kojem su mali sudionici uz pomoć maštice i razmišljanja rješavali osnovni problem glavnih junaka na neki drugačiji način. I tako su otkrivali da se svaka stvarna situacija, baš kao i ona u priči, može riješiti na mnogo više načina nego što to na početku izgleda.

„Košarica riječi“ je igra s košaricom punom riječi. Iz košarice se izvlače riječi ispisane na papiricima te grupa zajedničkim snagama pomoći njih osmišljava novu priču. Jedna od priča kreativnih radionica je „Teo u planinama“ koju su osmisili Eva, Lana, Antonija, Nea, Tia, Mihaela, Sofija i Tin:

„Bio jednom jedan dječak Teo koji je krenuo na daleko putovanje na visoku planinu. Na vrhu planine padao je snijeg, a u njenom podnožju nije bilo ni traga od njega. Teo je nosio ruksak boje zelene trave pun knjiga, sendviča, jabuka i vode. Strmom je stazom došao do jedne male drvene kuće. Tada je shvatio koliko je umoran od dugog pješačenja. No, u daljinici je opazio risa, divlju mačku koja je možda bila gladna. A i Teo je bio gladan. Drvena je kućica bila otvorena za goste, a stol u dnevnoj sobi bio je prepun hrane. Hrenovke, mrkva, brokula, jabuke, ananas, kokos, banane, kruške i jagode krasile su stol. Sreća je pratila Tea. Osim toga, osjetio je i veliko zadovoljstvo jer je konačno u proljeće bio u prirodi koju je toliko volio. Otišao je spavati jer se već spustila noć, a divlja mačka polako je otišla svojim putem. Sljedećeg se jutra obukao i jedva dočekao da krene dalje planinskim stazama, sretan i zadovoljan što ga čekaju nove pustolovine.“

Mali stvaratelji koji su s velikim zanimanjem i veseljem sudjelovali u ovoj igri, nakon što su potrošili sve riječi, posebno su zaželjeli da završetak priče svakako treba biti sretan, kao što je to često u dječjim pričama.

„Pronadi knjigu“ još je jedna aktivnost radionice u kojoj su sudionici pretraživali online katalog knjižnice i većina ih se prvi put susrela s knjižničnim katalogom. Temu radionice pretražili su u online katalogu i kao rezultat pretraživanja pronašli su priče, slikovnice i knjige sa sličnom temom koje knjižnica još posjeduje u svojem fondu.

Kreativna radionica za djecu „Sezame, otvori se!“ kroz aktivnosti čitanja priča, crtanja, maštanja, razmišljanja i

druženja potiče djecu da odmalena dolaze u knjižnicu i borave u prostoru u kojem se nalazi raznovrsna građa namijenjena njihovoj dobi, kao i da stvaraju naviku čitanja i razvijaju ljubav prema knjizi i čitanju što im kasnije u životu može pomoći da se lakše nose s raznim životnim situacijama.

I Kreativna radionica

I Plakat 6

I Neobični instrumenti i zvukovi

„MAKERSPACE” – 100 % ZAJEDNIČKI KREATIVNI PROSTOR

Ida Gašpar

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

„Makerspace“ Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica mjesto je namijenjeno druženju, učenju, istraživanju i dijeljenju znanja, a u njemu vrijeme provode korisnici svih uzrasta – od djece rane dobi do osoba starije životne dobi, ali i djelatnici knjižnice. Opušten i moderan dizajn prostora potiče na suradnju, dijeljenje ideja i stvaranje novog, aktualnog sadržaja, kako u fizičkom tako i u digitalnom prostoru. Motivirajuća okolina potiče na kritičko razmišljanje, kreativnost, razvoj digitalnih kompetencija i timski rad te kreiranje vlastitog sadržaja kako sudionici ne bi bili samo pasivni promatrači aktivnosti. Prostor se koristi kroz više modula – za provođenje redovitih programa, povremenih radionica i susreta, za samostalno korištenje opreme uz nadzor i za radne sastanke timova i kolektiva Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica.

| Pričaonica za bebe i malu djecu

Redovito se održavaju pričaonice – „Pričaonica za bebe i malu djecu do 3 godine“ kao i „Pričaonica za djecu predškolske dobi od 3 godine nadalje“ u kojima se okupljaju djeca, roditelji, bake i djedovi, odgajatelji te ostali stručni suradnici. Uz kreativne radionice koje uključuju likovno i književno stvaralaštvo, odvijaju se i radionice robotike te medijske pismenosti. Uz radionice namijenjene djeci, održavaju se i radionice za mlade, a posebnu pozornost privlači ciklus „Godišnja doba s Harryjem Potterom u knjižnici“.

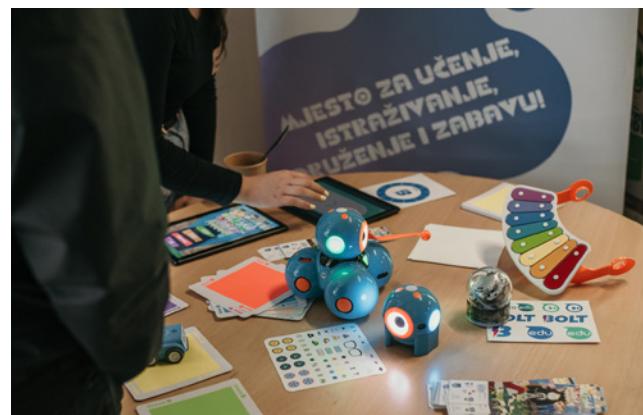
Tijekom radionica robotike predstavlja se oprema, miniroboti i druge tehnologije koje potiču kreativno i logičko promišljanje, provode ih knjižničari i volonteri – učenici,

| Radionica za mlade

studenti, profesori. Radionice medijske pismenosti odvijaju se prema posebnom programu koji su osmisile i nadogradile djelatnice Dječjeg odjela uz potporu Agencije za elektroničke medije. „Makerspace“ je i nezaobilazna stanica grupnih posjeta knjižnici – djece vrtićke i školske dobi iz odgojno-obrazovnih ustanova različitih profila. Povratna informacija djece je uvijek iznimno pozitivna zato što ovaj prostor kod njih izaziva efekt iznenadenja koji je i očekivan s obzirom na to da knjižnicu još uvijek često povezuju samo s posudbom knjiga. Od ostalih aktivnosti odvijaju se sastanci radnog kolektiva, predavanja, predstavljanja publikacija, čitateljski klubovi za djecu i odrasle te radionice poučavanja ukrajinskog jezika.

Prostor je bogato opremljen. Dostupna su dva 3D-printera, 3D-olovka, pametni TV, PlayStation 4 i VR-naočale, micro:bit i BOSON-setovi dodataka, mBot robot, AQ:bitovi, micro:Maqueen, Makey Makey, BeeBot, Dash i Dot roboti, različiti LEGO-setovi, Strawbees set, Sphero Bolt, stolna računala, laptopi, tableti, projektor i platno.

| Dio opreme iz Makerspacea

Samostalno korištenje prostora i opreme moguće je svaki radni dan od 12 do 15 sati uz prisutnost dežurnog knjižničara. Opremu je moguće i posudititi na 14 dana odgojno-obrazovnim ustanovama potpisivanjem ugovora. Za sve navedeno potrebna je prethodna najava te se prostor na dnevnoj bazi otvara prema mogućnostima dežurstva knjižničara i volontera. Postoji mogućnost najma prostora za vanjske suradnike koji su partneri i korisnici prepoznali te tijekom 2022. godine koristili za predstavljanje vlastitih projekata ili provođenje aktivnosti.

U 2022. godini održan je 21 program „Robotike u „Makerspaceu““ za djecu i stručnjake koji se u svom radu bave djecom. Održano je i 30 programa „Pričaonice za bebe i malu djecu do 3 godine“ kao i „Pričaonice za djecu predškolske dobi od 3 godine“ u kojima je ostvareno više od 450 posjeta. Neovisno o spomenutim programima, zabilježena je i 681 individualna ili grupna posjeta prostoru. Uvidom u samo ovaj manji dio statističkih pokazatelja iz 2022. godine, itekako možemo biti zadovoljni odazivom te zaključiti kako „Makerspace“ opravdava svoju ulogu zajedničkog kreativnog prostora.

„SPARK” ZA NAJMLAĐE U GRADSKOJ KNJIŽNICI „FRANJO MARKOVIĆ” KRIŽEVCI

Viktorija Slatina
Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci

Europski projekt „SPARK“¹ – „Sinergija prirodoslovaca, astronoma, računaraca Križevaca“ provodi Udruga P.O.I.N.T. Križevci u partnerstvu s Fakultetom elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu, Križevačkom astronomskom udružom Perzeidi, Gradskom knjižnicom „Franjo Marković“ Križevci, Pučkim otvorenim učilištem Križevci, Zakladom za lokalni razvoj i solidarnost „Volim Križevce“ te Gradom Križevcima. Njegova vrijednost, od gotovo 3 milijuna kuna, obuhvaća program koji se proteže na dvije godine provedbe, odnosno od početka jeseni 2021. godine do rujna 2023. godine. Riječ je o projektu koji postavlja temelje prvog kozmološkog centra u Hrvatskoj koji će biti domaćin istraživačkim, obrazovnim i znanstveno-popularnim programima na temu svemira. Osim toga, Križevci će dobiti i zvjezdarnicu koja će kao stalni postav centra omogućiti djeci, mladima i svima zainteresiranim očaravajući pogled u svemir. Cilj je ujediniti znanstvena istraživanja iz teorijske fizike svemira i izvanškolske obrazovne programe, popularizirati znanost održavanjem predavanja iz kozmologije, astronomije i astrofizike te održavanjem radionica robotike, računarstva i elektrotehnike. Iz svega navedenog objavlivali bi se znanstveni radovi, studenti bi se uvodili u istraživačku praksu, posjećivala bi se sveučilišta i instituti u inozemstvu te uključivali novi znanstvenici u rad Centra.

Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci nalazi se u neposrednoj blizini Kozmološkog centra te, kao važan promotor čitanja, obrazovanja i opće kulture u Križevcima, sudjeluje u njegovim društvenim i popularizatorskim aktivnostima. Knjižnica nastoji ići ukorak s vremenom te posebnu pozornost posvećuje novim generacijama korisnika osmišljavanjem novih sadržaja i usluga te pojmom i uvođenjem novih medija i tehnologija. Knjižnica je od 2015. godine smještena u novi prostor u kojem građanima osigurava ravnopravan pristup izvorima znanja, informacijama i kulturnim sadržajima, ali nudi i odgojne i edukacijske programe. Zadaća

I Demonstracija rada 3D-printera

¹ Projekt „SPARK“ – „Sinergija prirodoslovaca, astronoma, računaraca Križevaca“ provodi se u sklopu Operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali 2014.–2020.“ i sufinancira bespovratnim sredstvima Europske unije iz Europskog socijalnog fonda i Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske u okviru poziva „Jačanje kapaciteta organizacija civilnoga društva za popularizaciju STEM-a“. Trajat će dvije godine i ukupna vrijednost mu je 2.907.579,89 kuna.

je Knjižnice kao partnera u ovom projektu da djecu od 3 do 7 godina zainteresira za prirodoslovje, astronomiju, računarstvo i moderne tehnologije inovativnim obrazovnim programima kao što su 3D-pričaonice i STEM-radionice, objedinjeno nazvane SPARK-radionice za najmlađe. Kako bi Knjižnica kvalitetno provela navedene aktivnosti, u sklopu projekta, nabavljena je vrijedna oprema koja se sastoji od 3D-printera, 12 3D-olovaka, 12 tableta, laptopa, projektor, platna te filamenata u boji.

Od projektom propisanih 10 3D-pričaonica, dosad je održano njih 8 od kojih se svaka sastoji od 2 dana aktivnosti povezanih uz određenu temu („Pustolovina jednog mačića“, „Tjedan mede Paddingtona“, „Tjedan dinosaуra“, „Maca Papučarica“, „Marcel Kiepach“ i „Lego brodovi“). S obzirom na to da je pet tematskih tjedana i da se svaka tema ponavlja, važno je pripaziti na to da isto dijete ne sudjeluje dva puta na istoj 3D-pričaonici. Prvi dan aktivnosti djeca se upoznavaju s temom radionice uz prigodnu priču te demonstraciju rada 3D-printera koji izrađuje lik iz priče. Nakon toga slijedi radionica modeliranja, origami radionica ili upoznavanje s radom 3D-olovke. Djeca razvijaju vještine kao što su prostorno razmišljanje, strpljenje, razvoj fine motorike, slušanje, praćenje uputa i sl. Drugi se dan aktivnosti djeca prisjećaju priče te prikazuju naučeno kroz igraonicu kodiranja pomoću igračih karata, LEGO-radionicu ili sastavljanjem 3D-slagalica. Do sada je na 3D-pričaonicama sudjelovalo 65 djece, a u ožujku i svibnju organizirat će se još dva ciklusa.

I 3D-pričaonica – „Maca Papučarica“ I Izrada kišobrana 3D-olovakama

STEM-radionica programiranja u aplikaciji ScratchJR

3D-pričaonice održavaju se cijelu godinu, a STEM-radionice organizirane su kao ljetna aktivnost. Za njihovo provođenje angažiran je vanjski suradnik, profesor informatike iz Osnovne škole Ljudevita Modeca u Križevcima, uz čije smo vodstvo djeci probudili zanimanje za robotiku te smanjili njihov strah od susreta s nepoznatim. Prvi ciklus od 10 STEM-radionica održan je u ljetu 2022. godine kada je 13 djece u dobi od 4 do 7 godina u mjesec dana naučilo koristiti tablete, osnove programiranja u aplikaciji ScratchJR te izrađivati jednostavnije i složenije igre.

KNJIŽNICA I ČITAONICA PITOMAČA U 2022. GODINI BILJEŽI MNOGOBROJNE AKTIVNOSTI I RADIONICE

Irena Gavrančić
Knjižnica i čitaonica Pitomača

Knjižnica i čitaonica Pitomača u protekloj 2022. godini bilježi mnogobrojne aktivnosti i radionice. Uz uspješno promicanje kulture bilježe i odličnu suradnju s Dječnjim vrtićem „Potočnica”, Interpretacijskim centrom „Kuća Petra Preradovića”, Centrom za kulturu „Drago Britvić”, Osnovnom školom Petra Preradovića Pitomača te područnim školama s područja općine Pitomača, Dječnjim vrtićem „Potočnica” Pitomača, kao i samom Općinom Pitomača i svim institucijama na području Općine, ali i izvan nje.

Siječanj u Knjižnici započeo je prvom samostalnom izložbom slika autorice Ande Galić. Veljaču je Knjižnica započela sastankom ravnatelja knjižnica s područja Virovitičko-podravske županije, a nastavila ju je online promocijom slikovnice „Grga traži obitelj” autora Tome Vege, prve takve slikovnice koja je u potpunosti prilagođena osobama s disleksijom. Također, u veljači je obilježen i Međunarodni dan darivanja knjiga te povodom toga Knjižnica je darovala slikovnicu „Grga traži obitelj” školama i vrtiću na području općine Pitomača te KBC-u „Sveti duh” u Zagrebu.

Već tradicionalno ožujak je započeo obilježavanjem Međunarodnog dana žena pa je osoblje Knjižnice sve korisnice darivalo ružama. Također, u ožujku je obilježen Svjetski dan sindroma Down i Nacionalni dan invalida rada, a isto tako održana je još jedna *online* promocija slikovnice „Lukasova plesna pustolovina” Tome Vege.

Početak travnja započeo je obilježavanjem Međunarodnog dana dječje knjige, a zatim je promocijom knjige „Buđenje u dvoje” autorice Jasne Šemiga-Pintarić obilježena i Noć knjige 2022.

Svibanj u Knjižnici i čitaonici je započeo humanitarno pa je tako Knjižnica otpisane knjige darovala Dječnjemu vrtiću „Leptirici” iz Podravskih Sesveta i Udrizi „Radost” iz Vukosavljevice. Također, 11. svibnja Knjižnica je obilježila i Svjetski dan vatrogasaca, a dan kasnije u povodu Svjetskog dana pisanja pisma održana je kreativna radionica pisana pisma na kojoj su sudjelovali učenici Područne škole Otrovanec.

Lipanj je započeo proslavom Dana općine Pitomača pa je u Knjižnici održano predavanje i izložba fotografija povodom obilježavanja 45 godina stolnog tenisa u Pitomači.

I Promocija knjige „Rane i ožiljci prošlosti” Pavla Bijuklije

Srpanj je započeo izložbom slika Likovnog kluba „Duga” nastalih na likovnoj koloniji „Liko-fest” koja se održala u sklopu proslave Dana općine Pitomača. Ujedno je 8. srpnja započelo i „Ljeto u knjižnici” uz pregršt novih naslova, a za sve uzraste. Za sve prvašice organizirana je akcija besplatnog učlanjenja pod nazivom „Prvašić sam”.

U rujnu su Knjižnicu i čitaonicu posjetili gosti iz Maribora, a također krajem mjeseca završeno je i „Ljeto u knjižnici”. Mjesec listopad obilježio je početak Mjeseca hrvatske knjige te je cijeli mjesec u Knjižnici bio aktivan. Tako je organiziran „Nacionalni kviz” i posjet predškolaca, osnovnoškolaca i srednjoškolaca Knjižnici. Također je krajem mjeseca održana i promocija knjige „Rane i ožiljci prošlosti” autora Pavla Bijuklije.

Studenji kao nastavak Mjeseca hrvatske knjige obilježila je izložba slika Matije Golubića pod nazivom „Tragom kreativnosti” te radionica pod nazivom „Maštaonica” na kojoj su sudjelovali učenici Područne škole Grabrovnica i učenici 3. i 4. razreda Centra za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju Virovitica. Zatim je održano i online predstavljanje knjige „Prehrana mladih sportaša” autorice i nutricionistice Vesne Bosanac čime je završen Mjesec hrvatske knjige. Prosinac je bio obilježen u blagdanskom duhu te je u tom stilu održana izložba božićnih dekoracija Nade Lugarov pod nazivom „Božićna bajka”.

I Izložba slika „Tragom kreativnosti” Matije Golubića

Izuzetno smo zadovoljni proteklom godinom u kojoj smo proveli mnogobrojne događaje za sve generacije i postigli sve zacrtane ciljeve. Ono najvažnije je svakako zadovoljstvo vidljivo među našim korisnicima i posjetiteljima koji su prepoznali našu kvalitetu u svakom smislu. Ovi sjajni rezultati nama su još jedan dodatni vjetar u leđa za napredak i razvitak naše knjižnice i knjižničnih usluga i u 2023. godini.

VIŠE OD KNJIŽNICE

Ivana Ferencić Martinčić
Narodna knjižnica Virje

Prošle se godine navršilo 15. godina od registracije Narodne knjižnice Virje kao samostalne ustanove kulture. Nije to njezin početak, naravno, jer već ove godine obilježava se 145. godina od prvog osnutka Čitaonice u Virju (1878. godine).

Počivajući tako na temeljima duge tradicije, Narodna knjižnica Virje danas primjer je promjena i preobrazbe koju su sve javne knjižnice prolazile proteklih desetljeća. Od mesta koja čuvaju knjige i mesta koja osiguravaju pristup informacijama, knjižnice su postale posrednici kulturnog i obrazovnog sadržaja, socijalnih usluga i podrške zajednicama.

Pristup informacijama prije samo nekoliko godina značio je da se u knjižnici moglo koristiti računala i internetsku vezu, danas se to odnosi na pomoć mještanima s upotrebom aplikacija i pametnih uređaja, servisa e-gradani, novih tehnologija. Prije samo tri godine za naše osnovnoškolce bilo je dovoljno osigurati im za rad osobna računala s pristupom brzom internetu, a danas za njih imamo opremu za učenje programiranja i kodiranja, 3D-printer, VR-gaming opremu i tablet za grafičko crtanje.

Isto je i s kulturnim i umjetničkim sadržajima. Prije osam godina u knjižnici su se najviše posuđivali DVD-i animiranih i igračkih filmova, dok su ih danas u potpunosti zamjenili streaming servisi pa se DVD-i više uopće ne koriste. Gotovo cijelo desetljeće knjižnice su se trudile da svi korisnici imaju besplatan pristup multimedijalnim sadržajima, a onda se to potpuno preokrenulo pa, dok sva djeca i odrasli imaju multimedijalnih sadržaja napretak, knjižnice nude ono čega nam sada nedostaje – druženja, susreta, igre i zabave.

Prateći društvene trendove i potrebe svojih mještana, u našoj smo knjižnici organizirali *escape room*, *mystery dinner*, interpretacijske šetnje, umjetničke izložbe u prostoru, na otvorenom i u virtualnom prostoru, edukativna i zabavna predavanja, kreativne i umjetničke radionice, nastupe priповjedača i mnoštvo drugih sadržaja. U protekljoj godini najposjećeniji programi bili su *Trivia kvizovi* i *Wine&paint* večer. Ove godine Dan žena obilježili smo *self-care* danima koji su uključivali TRE vježbe, jogu, zvukoterapiju, aromaterapiju i *journaling*.

| Wine & paint

| Ljetno kino na otvorenom

Ipak, jedan tip događanja pokazao se omiljenim među našim korisnicima i mještanima, a to su obiteljske večeri. Počeli smo s kinovečerima na otvorenom, želeći našim mještanima osigurati kinoprojekcije kakve su uobičajene u velikim mjestima. Nakon ogromnog odaziva nastavili smo kreirati druge sadržaje i aktivnosti koje će omogućiti roditeljima da se zabavljaju zajedno s djecom. Ovogodišnji ljetni program obogatili smo zajedničkom gradnjom LEGO-kockica (*community build*), kazališnom večeri i obiteljskim piknikom. Na obiteljskom pikniku djeca i roditelji crtali su divovsku mandalu. Mandala je geometrijski konstruirana slika za koju se smatra da potiče radost, koncentraciju i mir, a naša je bila čak 6 metara šarena. Pod vodstvom volonterke Jasne Stančeta Novogradec i uz asistenciju odraslih napravljena je mreža unutar koje su klinci i roditelji zajedno ispunjavali latice i cvjetove.

| Ljetno kino na otvorenom

U godini jubileja Narodne knjižnice Virje nastavljamo promišljati novi kontekst poslanja knjižnice kao ustanove u zajednici, kao i skori redizajn njezinog prostora. S dubokim poštovanjem prema tradiciji knjižničarske struke, baštini lokalne zajednice i svim tehnološkim i sociološkim izazovima s kojima se i sama zajednica susreće.

| Ljetni istjerivači- crtanje mandale

„JEDI ZDRAVO, ČITAJ ZDRAVO”

Anja Krmpotić
Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica

U suvremenom, užurbanom načinu života mnogi pojedinci nemaju vremena pripremati i jesti kvalitetne, uravnotežene obroke. To je jedan od motiva zašto smo 2021. godine pokrenuli rubriku „Jedi zdravo, čitaj zdravo” koja predstavlja preporuke vegetarijanskih recepta iz kuharica koje su dio našega fonda. Rubrika je sastavni dio projekta „Pokrenimo zelene knjižnice” u kojem Knjižnica sudjeluje, a zagovara zelenu politiku, ekološku pismenost, održivu poljoprivredu i zdravu prehranu. Ovim hibridnim sadržajem želimo ukazati na bogatstvo i raznolikost hrane koja ne sadrži meso, a zdrava je, nutritivno uravnotežena i učinkovita u prevenciji mnogih bolesti. Također, na ovaj način potičemo posudbu kuharica koje su pomalo pale u zaborav s obzirom na to da je dosta sadržaja dostupno na internetu. Fotografije kuhanih jela i pisane recepte objavljujemo na mrežnoj stranici Knjižnice i društvenim mrežama. U novije vrijeme započeli smo sa snimanjem videopriloga pripreme jela koje distribuiramo na našem YouTube kanalu. Ovakvim inicijativama posebice želimo utjecati na mlade generacije kojima je pravilna i zdrava prehrana prilično velika nepoznanica te doprinosimo edukaciji o toj temi. Tako razbijamo stereotipe o vegetarijanskoj prehrani kao jednoličnoj i nudimo maštovite, raznovrsne bezmesne jelovnike. Želimo da korisnici upoznaju manje poznate namirnice, dobiju inspiraciju za pripremu kreativnih obroka te prije svega zavire u naše kuharice.

| Božićni kruh

| Jastučići od tijesta sa špinatom i sojom

| Francuska gusta juha od krumpira

SUSTAV KNJIŽEVNIH PREPORUKA U GRADSKOJ KNJIŽNICI I ČITAONICI VIROVITICA

Tatjana Kovač i Anja Krmpotić
Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica

„Mnogi korisnici nisu svjesni svojih informacijskih potreba koje bi mogli zadovoljiti u knjižnicama. Međutim, bez obzira na to, knjižnice se trebaju uključiti u nastojanja da se ti problemi ublaže u što većoj mjeri. To postižu marketingom, ali ponajprije i dobrom vlastitom organizacijom, jer u pravilu ponuda stvara potražnju, što znači da dobre usluge uvijek nalaze svoje korisnike”.¹

Shodno „Izgradnji inovativnih programa, sadržaja i usluga sukladno najboljoj knjižničarskoj praksi” – 1. općem cilju „Strateškog plana razvoja 2021. – 2026.” virovitičke knjižnice, informacijsko-referalne usluge zauzimaju važan dio poslovanja. Kroz brigu o slobodnom pristupu informacijama te poticanju čitanja i svih oblika pismenosti Knjižnica u prvi plan postavlja korisnika i njegove interese.

U zadnjih nekoliko godina aktivno se provodi sustav informacijskih usluga i književnih preporuka s ciljem prepoznavanja i zadovoljavanja potreba, edukacije i poticanja čitanja korisnika svih dobnih skupina. Aktivnosti koje su se pokazale osobito značajne:

- Obilježavanje književnih žanrova koristi se već nekoliko godina kao praktična pomoć pri odabiru štiva za čitanje. Za svaki žanr postoji pripadajuća ikona koja se lijepi na hrbat knjige i računalno upisuje u predmetne odrednice. Definirano je osamnaest žanrova od kojih se najviše posuđuju ljubavni, obiteljski, povjesni i kriminalistički. Mjesečno se na vidljivom mjestu u Knjižnici predstavlja jedan književni žanr što se pokazalo uspješno jer čitatelji nerijetko posuđuju ponudene naslove.
- Početkom 2021. godine na mrežnoj stranici i YouTube kanalu Knjižnice pokrenuta je akcija audiopreporuka

¹ Sečić, Dora. Informacijska služba u knjižnici. Lokve: Benja, 2006. Str. 27–28.

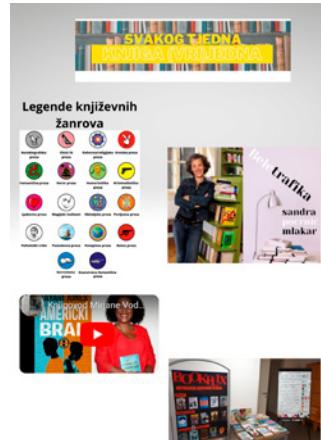
- „Knjigovod”.² Riječ je o književnim recenzijama koje jednom u mjesecu odabire, piše i snima volonterka, umirovljena novinarka i profesorica Mirjana Vodopić. Posebice stariji Virovitčani rado slušaju poznati glas omiljene radijske voditeljice prošlih generacija. Ovakvo inkluzivno djelovanje u zajednici korisno je kako za ustanovu tako i za pojedinca.
- „Beletrafika”³ je mrežna rubrika koja izlazi periodično, a radi se o izdanjima izdavačke kuće Beletra, urednice i književne kritičarke Sandre Pocrnić Mlakar. Ona piše kritike i preporučuje recentna izdanja.
 - Na stranicama Knjižnice i društvenim mrežama nude se preporuke za čitanje na tјednoj bazi kroz rubriku „Svakog tјedna knjiga vri(jedna)”⁴ u kojoj su predstavljeni novi ili motivski naslovi. Tako je u prosinacko vrijeme prošle godine izdvojena građa vezana uz Božić, a neke od knjiga zavičajnih autora izložene su povodom proslave Rokova kojim se obilježava Dan grada.
 - Osim književnih, aktivno obavljamo i tematska pretraživanja posebno za populaciju korisnika Veleučilišta u Virovitici, prateći partnerstvo i desetogodišnju suradnju s ovom visokoškolskom ustanovom. Godišnje se obradi oko dvjestotinjak zahtjeva koji rezultiraju sastavljanjem predmetnih bibliografskih popisa. Samim time nastoji se osigurati veća nabava literature koja pokriva područje ekonomije, menadžmenta, marketinga, poslovanja i organizacije kako bi se udovoljilo zahtjevima studenata.
 - „Bookflix”⁵ je interaktivni sustav korisničkog označivanja i preporuka za djecu i mlade što smo detaljno opisali u prošlom broju „Sveska”. Trenutno se popunjava

² Knjigovod. Dostupno na: https://www.gkvtc.com.hr/?s=knjigovod&post_type=post

³ Beletrafika. Dostupno na: https://www.gkvtc.com.hr/?s=beletrafika&post_type=post

⁴ Svakog tјedna knjiga (vrijedna). Dostupno na: <https://www.gkvtc.com.hr/?s=svakog+tjedna+knjiga+%28vri%29jedna>

⁵ Bookflix. Dostupno na: <https://www.knjiznicavirovitica.hr/?s=bookflix>

Sustav književnih preporuka u Gradskoj knjižnici i čitaonici Virovitica

sedamnaesti „Bookflix” (svaki s desetak preporuka) u zadnjih 15 mjeseci, što govori o popularnosti i dobrom odazivu.

Kao rezultat navedenih programa poboljšana je kvaliteta usluga uz povećanje broja korisnika s naglaskom na članove mlađe i tinejdžerske dobi.

U današnjem društvu od primarnog značaja je praćenje informacijskih i komunikacijskih kanala, novih trendova i sukladno tome pronalaženje sadržaja za sve dobne skupine i pojedince te unaprjeđivanje društvene i kulturne aktivnosti zajednice.

Literatura:

Beletrafika. Dostupno na: https://www.gkvtc.com.hr/?s=beletrafika&post_type=post (23.2.2023.)

Bookflix. Dostupno na: <https://www.knjiznicavirovitica.hr/?s=bookflix> (23.2.2023.)

Knjigovod. Dostupno na: https://www.gkvtc.com.hr/?s=knjigovod&post_type=post (23.2.2023.)

Sečić, Dora. *Informacijska služba u knjižnici*. Lokve: Benja, 2006. Str. 27–28.

Strateški plan razvoja Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica 2021.–2026. Dostupno na: <https://www.knjiznicavirovitica.hr/download/strateski-plan-razvoja-gradske-knjiznice-i-citaonice-virovitica-2021-2026/> (23.2.2023.)

Svakog tјedna knjiga (vrijedna). Dostupno na: <https://www.gkvtc.com.hr/?s=svakog+tjedna+knjiga+%28vri%29jedna> (23.2.2023.)

POSLJEDNJI ROMAN SOFIJE KALIN

Dajana Horvat, Rudi Kulej i Elena Vampovac
Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica

U sklopu Mjeseca hrvatske knjige 2022., Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica odlučila je ponuditi nešto novo svojim korisnicima. Kako je Mjesec hrvatske knjige, kao i cijela 2022. godina, bio posvećen mladima, tako je i novoosmišljeni program bio primarno namijenjen publici koju su činili mlađi korisnici. Riječ je o prvom knjižničnom „escape roomu”. Ideja „escape rooma” predstavlja savršenu priliku za novi način provođenja slobodnog vremena unutar knjižnice s prijateljima i obitelji. Korisnici su na zabavan i izazovan način otkrili kako knjižnice danas ne služe samo za posudbu i čitanje, nego mogu biti mjesto okupljanja, zabave i smijeha. Cilj „escape rooma” je kroz razne zagonetke, mozgalice i maštovitu fabulu upoznati korisnike sa svim uslugama koje knjižnica pruža te prostorom knjižnice i njenim ukupnim fondom. Kreirane su dvije verzije „escape rooma”, jedna verzija je bila obiteljski „escape room”

koji je bio prilagođen najmlađima i njihovim obiteljima. Druga verzija bila je prilagodena srednjoškolcima i mlađima.

Kroz Mjesec hrvatske knjige 2022. održana su tri obiteljska „escape rooma”. Kako bi uopće imali mogućnost sudjelovanja, bilo je potrebno u najkraćem roku ponuditi točan odgovor zagonetke koja je prethodno objavljena na Facebook stranici Knjižnice. „escape room” se održao na Dječjem odjelu Knjižnice. Zagonetke, mozgalice i zadaci su pažljivo i kreativno osmišljeni koristeći gradu koja se nalazi na Dječjem odjelu. Za izradu zadataka korišteni su micro:bit uređaj, knjižna građa, igračke iz Igraonice i sam prostor Igraonice te prostor Čitaonice tiska. Rješavanjem zadataka i mozgalica korisnici su trebali pronaći Sofiju, koja je fiktivni lik iz osmišljene priče i sam ključ za izlazak iz Knjižnice. Predviđeno vrijeme za rješavanje „escape rooma” bilo je sat vremena, ali imali su i mogućnost

korištenja pomoći što je značilo da su u bilo kojem trenutku, ako su smatrali da im je potrebno, mogli pozvati organizatore i djelatnike Knjižnice. Svi sudionici su uspješno riješili sve zadatke i zagonetke uz poneku korištenu pomoć.

„Escape room“ za mlade bio je organiziran u tri zasebna slijeda mozgalica koje su se međusobno ispreplitale te bile popraćene zajedničkom fabulom. Korisnici su poglavlj po poglavlje kroz razne slagalice i zagonetke otkrivali kratku priču iz života Sofije Kalin. Riječ je o fiktivnom liku, dvadesetčetverogodišnjoj djevojci odrasloj u Virovitici, čijih će sljedećih nekoliko mjeseci biti presudno za ostatak njezina života. Zaintrigirani pričom, prolazili su i kroz najteže zadatke, od kojih je nemali broj zahtijevao veliku količinu koncentracije, logičkog zaključivanja, općeg znanja i timskog rada. Korisnici su također indirektno upoznati s prostorom knjižnice i Odjelom za odrasle te svim uslugama i programima. Od ukupno šest „escape roomova“, održanih za dvadeset sudionika, većina je završila pronalaskom ključa knjižnice u zadanom roku od jednog i pol sata. Iz reakcija korisnika koji nisu uspjeli izvršiti sve zadatke na vrijeme, zaključuje se da su se svi gotovo jednakom zabavili i uživali u kvalitetno provedenoj večeri.

Ideja „escape rooma“ kao novog i inovativnog programa knjižnice odlično je prihvaćena u lokalnoj zajednici.

| Escape room - mladi

| Escape room - obitelj

ČESKY JE HEZKY! – ZATO BESPLATAN TEČAJ ČEŠKOG JEZIKA U NAŠOJ KNJIŽNICI

Nela Krznarić
Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica

U suradnji s Češkom besedom Virovitičko-podravske županije, u Gradskoj knjižnici i čitaonici Virovitica od travnja prošle godine pokrenuli smo besplatan tečaj češkog jezika. Voditeljica je educirana bohemistica Bohdana Peva Šolcova, profesorica češkog jezika. Petnaest polaznika imalo je tijekom prošle godine prigodu naučiti osnove češkog jezika i upoznati češku kulturu. Drugi turnus tečaja započinje u travnju ove godine. Za one koji već poznaju osnove češkog organizirane su različite edukativne radionice na kojima zajedno sudjeluju djeca i odrasli što pridonosi ugodnoj i veseloj atmosferi. U svom se radu polaznici koriste našom Češkom zbirkom koja sadrži stotinjak knjiga na češkom jeziku, a koje mogu zadovoljiti interes odraslih i najmlađih korisnika, te mogu pročitati nove brojeve časopisa „Jednota“ i „Koutek“.

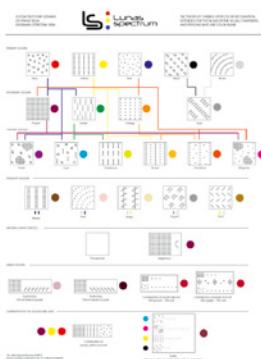
| Radionica na češkom jeziku

| Sat češkog jezika

POMOĆ SLIJEPIM OSOBAMA: „LUNAS SPECTRUM” – TAKTILNI SUSTAV ZA OZNAČAVANJE BOJA

Nela Krznarić
Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica

| Univerzalni taktilni sustav za označavanje boja

osoba. Taktilni sustav za označavanje boja sastoji se od točkica koji prati sistem elektromagnetskog zračenja imitirajući gustoću svjetlosnih valova koji slijepima otkriva koje boje je nešto što dodiruju. Poznato je da svaka boja ima valove različitih duljina koji se pojavljuju kao gušći ili rjedi. Taj zapis elektromagnetskog

Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica svojim inkluzivnim programima obuhvatila je branitelje, starije osobe i osobe s teškoćama. U ožujku prošle godine u Knjižnici je održano predstavljanje univerzalnog taktilnog sustava za označavanje boja „Lunas Spectrum” namijenjen osobama oštećena vida. Izumitelji ovog sustava su

Perica Mihaljević – profesor klavira i slijepa osoba, te Vedran Stanić – grafički dizajner i videa

zračenja pretočen je na površinu tako što točkice na površini nekog predmeta imitiraju gustoću elektromagnetskog zračenja te boje u prostoru. „Lunas Spectrum” je vrlo uspješan sustav raspoznavanja boja za slijepu osobu koji će bitno utjecati na kvalitetu njihovoga života. Prijavljen je u međunarodnoj bazi podataka u Ženevi i uključen je u međunarodni sustav zaštite intelektualnog vlasništva.

| Predstavljanje sustava

INFORMATIČKA EDUKACIJA 54+

Dávid Karácsonyi
Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica

| Informatička radionica 1

Potaknuti mnoštvom radionica koje su se odvijale u sklopu projekta „Potrubi za knjigu”, krajem 2022. godine u Gradskoj knjižnici i čitaonici Virovitica krenuli smo s provođenjem informatičkih edukacija namijenjenih osobama starijima od 54 godine.

Radionice su započele upoznavanjem s hardverom računala i perifernim dijelovima, operacijskim sustavima koji se najčešće

koriste te načinom na koji računalo obrađuje podatke. Nastavili smo s elementarnim postupcima u korištenju računala: paljenjem, korištenjem miša i tipkovnice te snalaženjem po mapama. Apstraktno poimanje fizičkog prostora tvrdog diska u virtualnom okruženju na trenutke je predstavljalo problem za polaznike, no korak po korak ovladali su navigacijom po računalu. Zadnja tema u sklopu aktivnosti na lokalnoj razini pokrila je uređivanje dokumenata u LibreOfficeu – tekstualni dokumenti, prezentacije i proračunske tablice.

| Informatička radionica 2

Povezivanje na internet polaznicima je otvorilo svijet novih mogućnosti, no istovremeno su se pojavili i strahovi. Pretraživanje interneta ponudilo im je previše poveznica

kojima su mogli pristupiti, no nakon što su naučili na koji način funkcioniraju adrese mrežnih mjesta i gdje ih mogu pročitati, postali su malo sigurniji u svoje odluke. Ubrzo su svi polaznici imali svoje Google račune, izmjenjivali poštu i prebacivali sadržaje na svoje repozitorije na Google Disku. Na idućim predavanjima osjećali su se sigurnije, naučili su prepoznavati elemente tražilica kroz pretraživanje raznih kataloga, kako knjižnica, tako i trgovina, a dio radionica posvećen internetu kulminirao je predavanjem o portalu e-Građani na kojem su polaznici vidjeli mogućnosti koje im se pružaju kako bi si skratili stajanje u redu u državnim institucijama.

Zadnji, ujedno i najkraći dio radionice obuhvatio je brzinski tečaj o korištenju nekih učestalih značajki pametnih telefona. Polaznici su posjetili Trgovinu Play, naučili su tražiti

i preuzimati aplikacije koje su im potrebne te ih isto tako ukloniti. Upoznali su se s mobilnim inačicama Googleovih aplikacija koje su koristili na računalu, naučili su koristiti kameru za fotografiranje i snimanje te kako prebacivati dokumente i fotografije s mobitela na računalo.

Cilj radionica bio je uvesti naše starije sugrađane u informacijsko doba i naučiti ih osnovama računala i mobitela, kako se snalaziti na internetu te na koje se sve načine mogu povezati sa svojim bližnjima. Povratne su informacije pokazale da stariji korisnici žude za daljnjim razvojem svojeg tehnološkog znanja, što ujedno potiče i nas na razvoj programa za novu i bolju radionicu.

„VIROLIBER” – FESTIVAL KNJIGE I ČITANJA

Silvija Perić

Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica

Obilježavanje Rokova, proslave zaštitnika Virovitice sv. Roka, u Gradskoj knjižnici i čitaonici Virovitica započinje otvaranjem „Virolibera” – festivala knjige i čitanja. Ova već tradicionalna manifestacija koja promiče knjigu i književno stvaralaštvo, posebno zavičajnih autora, okupila je i ove godine velik broj posjetitelja tijekom nekoliko dana. Zaljubljenici u pisano riječ mogli su na jednom mjestu doći do knjiga raznih izdavačkih kuća, ali i velikog broja zanimljivih naslova iz otpisanog fonda knjižnice. U bogatom programu „Virolibera” našlo se nešto za svakoga po malo. Ispred knjižnice bilo je živo i veselo, kao i u Gradskom parku. Margaretu Peršić, poznata pripovjedačica koja je sudjelovala na mnogim pedagoškim projektima u Hrvatskoj i inozemstvu te vodila brojne lutkarske, dramske i likovne radionice, nastupila je za one najmlađe. Svojim interaktivnim pripovijedanjem bajke oduševila je i velike i male na prirodnoj pozornici Gradskog parka koji su odmah poželjeli ponovni susret. Nakon pripovijedanja uslijedila je šetnja s mališanima i obilazak kazališta, crkve i ostalih znamenitosti te potom radionica crtanja arhitekture grada u tehnički olovke.

I Margaret Peršić u Gradskom parku

Fotonatječaj „Tvoj virovitički svemir” završio je izložbom fotografija. Priliku da se odazovu i kroz jednu fotografiju ispričaju što je njihov „virovitički svemir” imali su fotografi amateri između 10 i 25 godina tijekom srpnja 2022. te je nakon toga Povjerenstvo, sačinjeno od članova djelatnika Knjižnice, izabralo najbolje fotografije. Proglašeni su i nagrađeni najbolji među njima.

I Nagrađeni u Fotonatječaju

Nakon proglašenja pobjednika fotonatječaja, uslijedio je susret sa zavičajnim autoricama. U ovom slučaju, autoricama slikovnice „Miko i Virka u šetnji našim gradom”. Tekst slikovnice potpisuje Mirjana Kotromanović, dok je za ilustracije zasluzna Ivana Molnar, obje djelatnice Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica. Riječ je o drugom, proširenom i izmijenjenom izdanju slikovnice, a nakon čitanja teksta i prikazivanja ilustracija, autorice su prisutnima ispričale kako su nastali tekst i ilustracije, kako su likovi dobili imena te im ujedno postavljale pitanja vezana uz temu slikovnice. Jedna od gošća susreta bila je i učenica Petra Abramović koja je nacrtala likove Mike i Virke i također se gostima obratila s nekoliko riječi.

Sladi dio „Virolibera” odvijao se pod vodstvom Jasmine Petrović, vlasnice obrta „Choco&praline“ koja je djecu uvela u čokoladni svijet. Na početku radionice djeca su saznala pojedinosti o nastanku čokolade i njezinom porijeklu, a onda je uslijedio praktični dio u kojem su zajedno s Jasminom lijevali čokoladu u kalupe i ukrašavali je suhim voćem, kokosom, bademima... Dok su s nestripljenjem čekali da se čokolada ohladi, naši su najmlađi korisnici u Igraonici sudjelovali na radionici izrade makete grada. Na kraju ovih zanimljivih aktivnosti ostalo je još samo zasladiti se čokoladom, ponijeti svoje čokoladne uratke doma i pokazati ih ostalim ukućanima. Sreći i veselju nije bilo kraja!

I „Čokoladna" radionica za djecu

Za malo starije korisnike u sklopu „Virolibera” održano je predstavljanje brošure o Mirku Danijelu Bogdaniću, rođenom Virovitičaninu, znanstveniku i astronomu. Brošuru „Virovitički tragač za zvjezdama” izdala je Knjižnica uz potporu Turističke zajednice grada Virovitice. Ovo je prva u nizu brošura o nekom značajnom virovitičkom zavičaju. Mirko Danijel Bogdanić, virovitički astronom, matematičar i kartograf, bio je u vrijeme svoga djelovanja i rada jedan od najznačajnijih znanstvenika europske razine. To je čovjek po čijoj je karti ratovao Napoleon, čovjek koji je prije Iliraca pokušao izdati novine na hrvatskom jeziku za što je i dobio dopuštenje od bečke vlade, međutim zbog raznih okolnosti nije uspio. Sama brošura je dvojezična, priredila ju je Nela Krznarić, a na engleski ju prevela profesorica Branka Lainson. Opremljena je s dvije fotografije na poledini, a u unutrašnjosti se nalazi fotografija fenomena noćnih svjetlećih oblaka iznad Virovitice profesora Zlatka Kovačevića.

| Brošura „Virovitički tragač za zvjezdama“

Gradskna knjižnica i čitaonica Virovitica ovim festivalom želi promicati knjigu i književno stvaralaštvo. Kulturna i edukativna manifestacija koja se godinama održava za vrijeme Rokova u Viroviticu prepoznata je ne samo u Virovitici nego i šire. Uz izložbu svih recentnih izdanja knjiga, stručne literature, izdanja za djecu te uz svakodnevne susrete s piscima, odvija se pregršt kreativnih radionica, pričaonica i fotonatječaja. Nastoji se iz godine u godinu pripremiti novi i zanimljivi sadržaji te proširiti djelovanje „Virolibera”, a u želji da se knjizi i pisanoj riječi posveti dužna pozornost.

Program je sufinanciran sredstvima Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske.

DIGITALIZACIJA ZAVIČAJNE PERIODIKE

Robert Fritz i Nela Krznarić
Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica

Na tragu nacionalne „Strategije digitalne Hrvatske za razdoblje do 2032.”, općih trendova u knjižničarstvu i našeg „Strateškog plana razvoja 2021.–2026.” u Gradskoj knjižnici i čitaonici Virovitica smo tijekom 2022. uspješno digitalizirali preko 10 000 stranica stare zavičajne periodike. U prošlom „Svesku” smo pisali o provedenoj digitalizaciji „Virovitičkog lista”, projektu započetom 2013. kojim smo u nekoliko fazal prenijeli u elektronički oblik brojeve od 1953. do 2014. godine, ukupno 62 godišta, 2702 broja na 35 362 stranice. Tijekom 2022. smo digitalizirali preostalih 7 godišta (262 broja, 7875 stranica) zaključno s 2021. godinom. Na taj način je novija povijest Virovitice i Virovitičko-podravske županije postala široko dostupna u otvorenom pristupu, trajno smo arhivirali i zaštitili tiskanu građu, omogućili cijelovito pretraživanje i povećali vidljivost knjižničnih usluga.

Nadalje, obavili smo nabavu zavičajne periodike pohranjene u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Radi se o prethodno mikrofilmiranim skenovima u JPEG-formatu časopisa:

- „Virovitički zavičaj” (god. 1, br. 1 (travanj 1900.)–god. 8, br. 20 (listopad 1907.)),
 - „Hrvat” (god. 8, br. 21 (1907.)–god. 13, br. 14 (1912.)) i

- „Hrvatski tjednik” (god. 1, br. 1 (travanj 1939.)–god. 3, br. 50/51 (prosinac 1941))

Grada je potom obradena postupcima digitalizacije - OCR-prepoznavanje, strojno prepoznavanje, izrada metapodataka, ručna kontrola. Trajno je publicirana na mreži - omogućeno je pregledavanje i pretraživanje cjelovitog teksta, izradena je posebna ulazna jedinica te integracija u unutrašnju stranicu i digitalnu knjižnicu. Digitalizirano je 383 stranice časopisa „Virovitički zavičaj”, 948 stranica časopisa „Hrvat” i 585 stranica časopisa „Hrvatski tjednik”.

„Virovitički zavičaj“ su druge virovitičke novine izašle šest mjeseci nakon „velike senzacije“ kada je izašao prvi broj Plevnikovog „Virovitičana“. Točnije, počeo je izlaziti 10. travnja 1900. Urednik je bio Gjuro Žakić, učitelj glazbe, prvi zborovođa Rodoljuba, upravitelj Kasina, potpredsjednik Društva za promicanje glazbe. List je izlazio dvaput mjesečno (10. i 25. u mjesecu) na jednom arku srednjeg novinskog formata, a tiskao se u tiskari udove Habianac u Viroviticama. „Virovitički zavičaj“ izlazi do 1907. kada mijenja ime u „Hrvat : tjednik za politiku, gospodarstvo i društveni život“.

„Hrvat : tjednik za politiku, gospodarstvo i društveni život“ – krajem osmog godišta, „Virovitički zavičaj“ 3. studenog

1907. mijenja ime u „Hrvat : tjednik za politiku, gospodarstvo i društveni život”. Od toga 21. broja ovaj sada preimenovani list izlazi svake nedjelje, a vlasnik mu je i ujedno odgovorni urednik dr. Oton Gavrančić. List izlazi do 31. ožujka 1912. U međuvremenu promijenit će se dva odgovorna urednika: Josip Zimmerman i Gjuro Žakić. Gavrančić je vlasnik do početka 1909., kada vlasništvo preuzima tiskara A. Habianac u kojoj se „Hrvat” stalno i tiskao.

„Hrvatski tjednik” – u tri godine postojanja izašlo je ukupno 142 broja (od 8. siječnja 1939. do 24. prosinca 1941.). Bio je posljednji građanski list koji je izlazio u Virovitici. Kao vlasnik i izdavač je potpisani Konzorcij „Hrvatski tjednik”. Odgovorni urednici su najprije dr. Milan Badovinac, zatim Aleksandar Langer te posljednji Hrvoje Zadrović. Tiskao se prvo u tiskari Braće Bralić, zatim u tiskari Ivana Horvata i napokon u tiskari Zlatka Čukovića u Virovitici.

Postupnom digitalizacijom starih virovitičkih novina i časopisa, a kasnije i samostalnom digitalizacijom vrijedne knjižne građe, tijekom 2023. ćemo uspostaviti „Verucianu” –

zbirku digitalizirane virovitičke baštine. Ona će biti sastavni dio VIDIK-a – Virovitičke digitalne knjižnice. Na taj način će, sukladno „Standardu za digitalne knjižnice”, spomenuta građa biti uključena u „Hrvatsku digitalnu knjižnicu”.

I Digitalizacija zavičajne zbirke

„POTRUBI ZA KNJIGU” U VIROVITIČKO-PODRAVSKOJ ŽUPANIJI – PREGLED PROJEKTNIH AKTIVNOSTI U 2022.

Robert Fritz
Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica

U prošlom broju „Sveska” smo pisali o EU-projektu „Potrubi za knjigu” kao temelju za osnivanje Bibliobusne službe Virovitičko-podravske županije tijekom 2023. godine. Projekt je prijavljen na poziv „Čitanjem do uključivog društva”, dijelom operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020”. Nakon odobrenja 2021. godine knjižnica ga provodi s partnerima – Virovitičko-podravskom županijom i Gradom Viroviticima koji osiguravaju održivost u sljedećih 5 godina. Vrijedan je 334.955,41 € (2.523.721,56 kuna), od čega bespovratna sredstva Europskog socijalnog fonda iznose 85 %, a 15 % su sredstva iz državnog proračuna Republike Hrvatske. Posrednička tijela u provedbi projekta su Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske i Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva. Tijekom 24 mjeseca provedbe projektnih aktivnosti (16.9.2021.–15.9.2023.) ciljane skupine (djeca i mladi do 25 godina, stariji od 54 godine i osobe s invaliditetom) će kroz 31 radionicu unaprijediti razinu svoje čitateljske pismenosti. Poticat će se aktivno i kritičko

Predstavljanje projekta

čitanje, upotreba novih tehnologija u svrhu učenja i prenošenja znanja te senzibiliziranje korisnika na raznolike knjižnične usluge. Nabava bibliokombija, knjižnične grade, informatičke i druge opreme te zapošljavanje djelatnika omogućit će uspostavu Bibliobusne službe – knjižničnim sadržajima povećati kvalitetu života u ruralnim sredinama i Virovitičko-podravsku županiju pokriti knjižničnom mrežom. U drugoj polovici 2021. smo započeli sa sljedećim projektnim aktivnostima: održali

smo početnu konferenciju, objavili dio medijskih objava na mreži, u tisku, na radiju te izradili određenu količinu promotivnih materijala.

Velik broj projektnih aktivnosti smo započeli i/ili dovršili u 2022.:

- Proveli smo otvoreni postupak javne nabave za nabavu bibliokombija te 9. lipnja 2022. potpisali ugovor s tvrtkom Autobus d.d. Vozilo prilagođeno za potrebe pokretne knjižnice će biti marke IVECO Daily, tehnički potpuno opremljeno za autonomni rad na terenu, kapaciteta do 1500 svezaka knjižnične građe.
- Proveli smo natječaj za zapošljavanje knjižničara i vozača/knjničarskog tehničara te 17. lipnja 2022. zaposlili dvije djelatnice. To su Elena Vampovac, knjižničarka kao voditeljica Bibliobusne službe VPŽ i Jasna Šolc, knjižničarski tehničar kao vozačica bibliokombija.
- Proveli smo otvoreni postupak javne nabave nabave knjižne građe te 30. lipnja 2022. potpisali ugovor s tvrtkom UPI2M-Plus – 19. prosinca 2022. je potpisana „Zapisnik o primopredaji knjižne građe“. Nabavili smo sveukupno 2764 jedinica građe.
- 8. rujna 2022. smo započeli i 21. studenoga 2022. završili ciklus kreativnih radionica s ciljanom skupinom „stariji od 54 godine“. Radionice pri povijedanja provodile su voditeljica Mirjana Kotromanović te djelatnice zaposlene na Projektu Elena Vampovac i Jasna Šolc. Ideja je bila prikupiti usmenu narodnu baštinu virovitičkog kraja koja će se u konačnici objaviti kao zbirka priča. Pedesetak stanovnika Kladara, Turanovca, Zdenaca, Stare Jošave i Virovitice su pri povijedali svoja sjećanja na djetinjstvo, običaje, baštinu, tradiciju, a kolegice su bilježile priče koje će potom pripremiti za tisk.

Rad na projektu „Potrubi za knjigu“

- 5. prosinca 2022. smo započeli s ciklusom kreativnih radionica s ciljanom skupinom „osobe s invaliditetom“. Kreativne radionice s temom inkluzije rezultirat će izradom taktilne slikovnice. Kolegice Kotromanović, Vampovac i Šolc su tijekom prosinca održale dio prijavljenih projektnih radionica s Organizacijom slijepih Virovitičko-podravske županije.

- Objavili smo tri medijske objave (mreža, tisak) u Virovitičkom listu i portalu Informativnog centra Virovitica.
- Izradili smo dio promotivnih materijala (letci, privjesci, vrećice, šalice).
- Proveli smo postupak jednostavne nabave za nabavu informatičke opreme i opreme za radionice te 23. prosinca 2022. potpisali ugovor s tvrtkom Vacom d.o.o. s rokom isporuke u veljači 2023.

U 2023. nas očekuju preostale projektne aktivnosti: dovršetak kreativnih radionica s ciljanim skupinama

Projektna radionica

„osobe s invaliditetom“ i „djeca i mladi do 25 godina“ u prvoj polovici godine; primopredaja bibliokombija početkom svibnja; dovršetak izrade promotivnih materijala i objava svih medijskih članaka; organizacija promotivnih aktivnosti u 13 općina Virovitičko-podravske županije tijekom svibnja i lipnja na kojima ćemo predstaviti Projekt te usluge i sadržaje buduće Službe; izrada i objava zbirke priča i taktilne slikovnice.

Početkom rujna 2023. planiramo službeno osnivanje Bibliobusne službe Virovitičko-podravske županije za čiji konkretni rad razrađujemo plan i program, raspored stajališta te rješavamo administrativna, tehnička i praktična pitanja. Projekt „Potrubi za knjigu“ završava 15.9.2023. kada počinje razdoblje od 5 godina održivosti i, vjerujemo, trajni rad Službe.

LJETO NA DJEĆJEM ODJELU I IGRAONICI KROZ PROJEKT: „DJECA U KNJIŽNICI”

Ivana Molnar i Elena Vampovac
Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica

Programi ljetnih radionica u sklopu projekata i ovog su ljeta privukli velik broj djece različitih dobnih skupina. Ovogodišnji program Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica, pod nazivom „Djeca u knjižnici“, bio je osmišljen kroz pregršt kreativnih, likovnih i istraživačkih radionica, pričaonica te predavanja za roditelje. Projekt je sufinanciran od strane Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske. Programi su se održavali svakog dana tijekom mjeseca srpnja kroz četiri tematske cjeline. Na neposredan način i kroz igru djeci je svakog tjedna predstavljena određena tema. Sve planirane aktivnosti održavale su se u svrhu edukacije djece, poticanja čitanja, navikavanja djece i cijele obitelji na dolazak u knjižnicu te razvijanja ljubavi prema knjigama koje su izvor maštice, znanja i novih informacija. Rad na projektima kod djece razvija niz vještina i znanja, djeca uče kako surađivati, diskutirati i rješavati probleme.

Prvi tjedan ljetnih radionica u sklopu projekta bio je rezerviran za temu „Djeca u prirodi“. Tijekom radionica djeca su učila o biljkama virovitičkog kraja, važnosti vode, promjenama u klimi te pravilnom reciklirajući i odvajanjem otpada. Kroz sakupljačke aktivnosti prikupljao se otpad koji se koristio za izradu uporabnih i dekorativnih predmeta. Polaznici radionica čitali su i proučavali knjige o prirodi i ekologiji. Prvi tjedan druženja završio je kvizovima i upitnicima pomoću kojih su se ponavljala i utvrđivala stečena znanja.

Tema radionica drugog tjedna nosila je naziv „Djeca u svijetu“. Putem PowerPoint prezentacije i proučavanjem knjiga sa spomenutom temom, djeca su učila kako žive njihovi vršnjaci diljem svijeta, na koji se način odijevaju, što jedu i

gdje žive. Kroz ponuđene sadržaje usvajali su pojam kulturne raznolikosti. Uz spomenuto, na radionicama se izrađivao tradicijski nakit tipičan za određeno područje, razgovaralo se o kontinentima i njihovim karakteristikama te koje se sve poznate i prekrasne građevine nalaze diljem svijeta. Za sami kraj drugog tjedna druženja preostalo je sve ponoviti kroz kviz i osmosmjerke.

Nakon prirode i svijeta, treći tjedan bio je rezerviran za zanimljivosti o svemiru. Planirane aktivnosti provodile su se pod nazivom „Djeca u svemiru“. Tijekom druženja polaznici su usvajali znanja o beskonačnosti svemira, činjenicama o Mliječnoj stazi, planetima koji se nalaze u našem Sunčevom sustavu, putovanju u svemir i svemirskim letjelicama te strukturi atmosfere. Polaznici su svoju kreativnost mogli iskazati u izradi rakete i maketa Sunčevog sustava. Na kraju svemirskog tjedna djeca su uz kviz i križaljke ponavljala važne i zanimljive informacije.

Posljednja tema ciklusa radionica iz projekta „Djeca u knjižnici“, nosila je naziv „Djeca u prometu“. Tjedni program organiziran je u suradnji s policijskom službenicom za poslove prometne policije Anitom Relić iz Policijske uprave virovitičko-podravske. Cilj radionica bio je na zanimljiv i pristupačan način podučiti djecu i roditelje o pravilima ponašanja u prometu. Stečena znanja odnose se na sudjelovanja u prometu pješaka, djece putnika u vozilima te djece biciklista. Takvim načinom dobivamo odgovorne sudionike u prometu s visokom razinom prometne kulture.

Ljetne radionice pod nazivom „Djeca u knjižnici“ odlično su prihvaćene te s novim temama planiraju se i ovoga ljeta.

KAKO UČENIKE POUČAVATI RECIKLIRANJU: MINI-PROJEKT „PAPIR”

Tatjana Kreštan i Ivana Štiglić
Komercijalna i trgovačka škola Bjelovar

U Komercijalnoj i trgovačkoj školi Bjelovar u odgojnem radu posvećuje se velika pažnja edukaciji mladih u području ekologije i održivog razvoja. Učenike se potiče na razvrstavanje otpada i njegovo odlaganje na ispravan način te na raznolike mogućnosti recikliranja.

Kao dio kurikuluma za šk. god. 2021./2022. planirana je radionica izrade recikliranoga papira na nastavi Poznavanja robe koje učenicima 3. b razreda predaje profesorica Ivana Štiglić, a u suradnji s knjižničarkom Tatjanom Kreštan. Zbrinjavanje staroga papira nameće se kao važan segment održivog razvoja i učenici trebaju osvijestiti važnost recikliranja općenito. Radionica izrade recikliranoga papira zahtjeva posebne uvjete pa je priređena u predvorju škole 23. svibnja 2022. Ponajprije su profesorice učenicima objasnile i pokazale tijek procesa izrade, a nakon toga su učenici samostalno prionuli poslu. Dio učenika iskazao je velik interes i želju da samostalno ovladaju vještinama, a potom su i druge učenike poučavali i bili uz njih dok su izrađivali svoje listove papira.

I Radionica izrade recikliranog papira

Izrađeni listovi osušili su se do idućeg sata Poznavanja robe 25. svibnja, kada su učenici razgledali plodove svoga

rada. Zajedno s profesoricama u predvorju škole oblikovali su izložbu koja prikazuje sve etape izrade papira. Za izradu naslova korišteni su stari katalozi iz kojih su učenici izrezali slova pa je i oblikovanje izložbe proteklo u znaku recikliranja. Na kraju je uslijedilo fotografiranje cijelog razreda ispred postavljene izložbe.

Pripremljeni papir poslužio je kao materijal za likovne radionice, koje su održane tijekom svibnja i lipnja 2022. u školskoj knjižnici. Knjižničarka je okupila zainteresirane učenice kojima se pridružila profesorica Spomenka Bohaček. Učenice Lorena Tomić, Martina Djuranić, Lucia Ćurković, Ana Razum, Marina Smiljanović te Antonija Križanec slikale su temperom na recikliranom papiru. Odabrana je tema prirode, doživljaj prirode i želja za očuvanjem njenih ljepota. Radovi su izloženi u prostoru škole i kao takvi ukrašavali su hodnik te pružali primjer kako se na originalan i kreativan način može upotrebljavati stari papir.

I Oslikavanje recikliranog papira na likovnoj radionici u knjižnici

Ovaj vrijedni projekt u kojem su sudjelovali učenici srednje strukovne škole njegove voditeljice predstavile su na stručnom skupu Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja „Bibliokon“ 2. prosinca 2022. u Bjelovaru.

KNJIŽEVNI SUSRET SA ZDENKOM BREBRIĆ U KOMERCIJALNOJ I TRGOVAČKOJ ŠKOLI BJELOVAR

Tatjana Kreštan
Komercijalna i trgovačka škola Bjelovar

Školske knjižnice najljepša su mesta u školi u kojima odgajamo naše učenike. Posebno je to vidljivo u svim oblicima kulturne i javne djelatnosti knjižnice kada su nam gosti zavičajni autori. Bjelovarska književnica, pedagoginja i znanstvenica Zdenka Brebrić gostovala je u knjižnici

Komercijalne i trgovačke škole Bjelovar 14. studenoga 2022. Zdenka Brebrić živi u Bjelovaru, a zaposlena je na mjestu pedagoginja u I. osnovnoj školi. Doktorirala je pedagoške znanosti 2021. godine s temom „Uloga samoregulacije u predškolskoj dobi u dobrobiti, stresu i školskom uspjehu

srednjoškolaca". Objavljuje stručne i znanstvene rade, a posebna ljubav su joj kraće pripovjedne forme. Od književnih tekstova, osim ove posljednje zbirke, objavila je zbirke priča „Gospa na murvi: govorenja Luce pitarice“ (2011.), „www.Shopingcentarizsusjedstva: blog.com (neks dor - mega stor)“ (2015.) i „Ja u doba korone: Krešine priče“ (2020.).

U samoj završnici Mjeseca hrvatske knjige koji je imao moto „Misli na sebe – čitaj!“, učenici 2. b i 3. a razreda imali su prilike slušati priče iz njezine nove zbirke „Knjižničarka: grupni portret s d(r)amom“, a autorica je na sebi svojstven i topao način interpretirala nekoliko priča. U razgovoru s autoricom knjižničarka Tatjana Kreštan uputila joj je pitanja vezana uz stvaralačke postupke, načine gradnje teksta, temama i preokupacijama, ali razgovaralo se i o ulozi čitanja te utjecajima i dobrobitima čitanja za mlade ljudi. Autorica je, na pitanje o važnosti čitanja u formativnoj dobi, učenicima pojasnila zašto je važno čitati i koje su dobrobiti čitanja za srednjoškolce. Naša pedagoginja Ornella Malogorski učenicima je dočarala kako je došlo do izdavanja ove zbirke priča. Kao predsjednica Hrvatskog pedagoško-knjževnog zbora, Ogranka Bjelovar, gospođa Malogorski s ponosom je istaknula orientiranost ove udruge na izdavačku djelatnost, a posebno biblioteku

Stvaralaštvo učitelja u kojoj se daje mogućnost prosvjetnim djelatnicima da iskažu svoje mnogobrojne interese te objave svoje publikacije.

Na susretu smo saznali da se i naši učenici bave pisanjem, a svoja su pitanja u vezi stvaralačkog procesa uputili gošći koja im je pružila savjete i potaknula na još intenzivniji rad te ohrabrla ih da se okušaju na literarnim natječajima.

| Zdenka Brebrić

RADOST ČITANJA ISKAZANA BOJAMA PREPLAVILA ŠKOLSKU KNJIŽNICU

Izložba Ivane Barišić Tomšić

Tatjana Kreštan
Komercijalna i trgovačka škola Bjelovar

U školskoj knjižnici Komercijalne i trgovačke škole Bjelovar tijekom ožujka 2023. gostovala je bjelovarska umjetnica Ivana Barišić Tomšić koja je predstavila svoj novi ciklus „Klinci“. Poseban je i nesvakidašnji doživljaj dok se promatraju ovako vedre i živopisne slike u prostoru školske knjižnice, naročito ako se zna da ovaj ciklus Bjelovarčani još nisu imali prilike vidjeti.

Svečano otvorenje održano je 2. ožujka 2023. u prisustvu učenika, profesora, umirovljenih kolega te autoričinih gostiju i prijatelja. Na samom početku glazbeni uvod, dvije kompozicije Bele Bartoka izvele su učenice Glazbene škole Vatroslava Lisinskog Bjelovar, Dorotea Fleković i Izabela Vida Maščić. Pripremala ih je Vanda Novoselec, profesorica savjetnica. Goste je pozdravila knjižničarka Tatjana Kreštan istaknuvši nekoliko biografskih podataka o autorici i zahvalila na dosadašnjoj uspješnoj suradnji. Osvrt na autoričin ciklus dala je povjesničarka umjetnosti Sonja Švec Španjol, koja je pisala predgovor katalogu. Gospođa Švec Španjol pohvalila je napore školske knjižnice u organizaciji likovnih izložaba koje približavaju svijet umjetnosti mlađim ljudima. Objasnila je i povezala temu ciklusa, a to je dječja igra, s prostorom knjižnice koja je namijenjena učenicima. O slikanju kao jednom potpuno nepredvidljivom procesu govorila je sama autorica, koju fascinira ta mijena stvaralačkog procesa. Ivana Barišić Tomšić izrazila je zadovoljstvo što su ciklus „Klinci“ svi

prihvatali kao optimizam i veselje te se nada da će njene slike u svakom promatraču potaknuti neka sjećanja. Na samom kraju nazočnima se obratila ravnateljica škole, gospođa Nataša Vibiral istaknuvši zadovoljstvo što se u školskoj knjižnici priređuju izložbe kvalitetnih umjetnika, odnosno vrijedna likovna ostvarenja. Zahvalila je autorici i proglašila izložbu otvorenom.

| Nataša Vibiral, Ivana Barišić Tomšić, Sonja Švec Španjol i Tatjana Kreštan

Program su vodile učenice drugog razreda, Helena Pintarić i Melissa Gregić, koje je pripremala knjižničarka. U publici su bili učenici 2. b i 3. b razreda u pratnji profesorica Spomenke Bohaček i Sonje Đuračić.

Izložbama u školskoj knjižnici nastoji se omogućiti učenicima susrete uživo s umjetnicima i doticaj s umjetničkim djelima. Mogućnost je to za izgradnju osjećaja za lijepo i estetiku kod učenika te stvaranja potrebe za umjetnošću u svakodnevnom životu.

| Učenici i voditeljice

MITSKA BIĆA BILOGORE

Zorka Renić
Medicinska škola Bjelovar

Bojite li se još uvijek Babe Roge ili Głođana, jeste li vidjeli šumske dekle, Vede ili vile Sudenice? Sjećate li se priča svojih prabaka? Tijekom školske godine 2021./2022. u Medicinskoj školi Bjelovar ostvaren je školski projekt Mitska bića Bilogore. Projekt je obuhvatio brojne aktivnosti, a dio izdvajamo u ovom kratkom prikazu.

Online predavanje (ožujak 2022.) pod nazivom „Odjeci stvarnosti hrvatskih bajki, legendi i predaja“ održao je povjesničar i etnolog, dr. sc. Deniver Vukelić. U predavanju je na nekoliko primjera iz hrvatskih bajki, legendi i predaja, kao i srodne književnosti, pokazao njihova uporišta u stvarnosti. Teme bile alkemičarska aktivnost Barbare Celjske, progoni vještice, vile i vilenice te „Priče iz davnina“ Ivane Brlić-Mažuranić i njihova (ne)povezanost sa starom slavenskom i hrvatskom mitologijom.

Zanimljivo predavanje naziva „Mitska bića iz priča“ održala je u knjižnici Medicinske škole Bjelovar (travanj 2022.) Ines Meštrić, mag. educ. philol. croat. et mag. bibl. Ines je učenicima govorila o važnosti usmene književnosti, narodnim predajama te o sličnosti i razlikama, ali i bogatstvu mitologije Bilogore i Podravine. Govorila je o pojedinim mitskim bićima i praznovjerjima vezanim uz njih. Slušajući predavanje zamjetili smo neke poznate motive i ulomke budući da većina narodnih predaja govori o lukavstvu i naivnosti, pohlepi i kaznama, zloči i dobroti te svjedoči o nepresušnoj mašti naroda.

| Predavanja, izrada skulpture

Tijekom cijele nastavne godine učenici su čitali objavljeni tekst „Mitološka bića Bilogore“ poznatog sakupljača narodnog blaga Zvonimira Lovrenčevića. Na temelju njegovih zapisanih priča učenici su izradili crteže, svoje vizije mitskih bića Bilogore,

a u školskoj knjižnici postavljena je izložba učeničkih radova. Izložbu je uz vodstvo knjižničarke pogledalo 12 razreda.

Izložba radova učenika

| Izložba radova učenika

Osim crteža, učenici su u malom školskom šumskom vrtu oblikovali skulpturu šumske vile od šiblja. S nestrpljenjem iščekujemo šumske dekle.

Mitska bića Bilogore – videozapis

KNJIŽNIČNI PROGRAMI POSVEĆENI MLADIMA

Alica Bačeković Pavelić
Ekonomski i birotehnički škola Bjelovar

U školskoj knjižnici Ekonomski i birotehničke škole Bjelovar redovito se održavaju različiti kulturni programi, a u Europskoj godini mladih, kojom je proglašena 2022. godina, nastojali smo još veću pozornost posvetiti aktivnostima i sadržajima posvećenim našim učenicima. Dvije pandemijske godine ostavile su traga na svima nama, a izrazito su nepovoljne i loše posljedice ostavile na mladim ljudima. Namjera nam je stoga bila pokrenuti učenike na kreativno stvaranje, upoznati ih s nekim značajnim osobama iz povijesti, ali i sadašnjosti te im ukazati na neke fenomene suvremenog doba.

Tijekom 2022. godine nastavili smo poticati stvaralaštvo naših učenika te smo u školskom hodniku pripremili izložbe likovnih radova četiriju naših učenica: Katarine Zvonar, Laure Pavić, Ive Mlikotić i Ire Šimun. Radovi su napravljeni različitim likovnim tehnikama, od olovke, flomastera do tempere te prikazuju raznolike motive iz svakodnevnog života, prirode, ali i izmišljene likove. Osim što smo uljepšali školski prostor, isticanjem radova spomenutih učenica nastojali smo ih potaknuti na buduće stvaranje, ali i motivirati ostale učenike na kreativno izražavanje.

Sljedeća aktivnost bilo je predavanje pod nazivom „Vatroslav Lisinski - zauvijek mlad”, koje je održano u rujnu 2022., a posvećeno je skladatelju prve hrvatske opere, njegovoj povezanosti s utjecajnim i uglednim građanima Bjelovara u prvoj polovici 19. stoljeća te utjecaju društveno-političkih prilika na glazbu toga vremena. Održala ga je mr. sc. Alida Sokolović, profesorica Glazbene škole Vatroslava Lisinskog Bjelovar, a zahvaljujući tekstovima iz onoga vremena, koje je odlično interpretirao Ivan Nikola Jurić, učenicima je dočarano razdoblje hrvatskog narodnog preporoda.

| Vatroslav Lisinski – zauvijek mlad

Temu iz suvremenog doba predstavila nam je Tatjana Kreštan, knjižničarka iz Komercijalne i trgovačke škole

Bjelovar koja je u studenome 2022. održala predavanje o *selfie* fenomenu kojega je prethodno detaljno proučila te ga učenicima pojasnila jednostavnim riječima. Tako su učenici imali priliku čuti priču o Narcisu te što je narcizam, a zatim kako se pojava *selfie* fenomena tumači u psihologiji i sociologiji. Istaknuto je i kako stavljanje sebe u središte pozornosti nije samo potreba suvremenog čovjeka, već da neke primjere možemo pronaći i puno ranije, napose u umjetničkim djelima. Dinamično i interesantno predavanje o temi koja je današnjim generacijama jako bliska učenici su odlično prihvitali.

Za učenike prvih razreda u prosincu je održana radionica pod nazivom „Partnerski odnosi mladih – kvalitetne i nasilne veze”. Radionicu je održala Iva Čatipović, diplomirana pravnica iz Udruge SOS Rijeka – centar za nenasilje i ljudska prava. Cilj radionice bio je osvijestiti kako mitovi o romantičnoj ljubavi koje usvajamo kroz socijalizaciju prikazuju nasilne veze kao uobičajene te o znakovima upozorenja, zatim definirati značajke kvalitetne, štetne i nasilne veze. Učenici su aktivno sudjelovali u radionici te iskazali potrebu za organizacijom predavanja i radionica slične tematike.

U Europskoj godini mladih željeli smo upoznati učenike i sa stvaralaštvom mladih ljudi iz Bjelovara pa smo krajem godine ugostili mladu i talentiranu spisateljicu Marijanu Dragičević. Vrijedna, kreativna i svestrana, Marijana nam je u zanimljivom razgovoru predstavila sebe i svoje stvaralaštvo. U protekle tri godine objavila je dva romana za djecu te dva romana

za odrasle. Njezini romani za odrasle „Rock strana bajke” i „Špalir za raj” činili su okosnicu razgovora, a u postavljanju pitanja o spomenutim romanima odlično se snašla učenica Ana Martinjak. Tijekom susreta učenici su slušali legendarne pjesme rock izvođača koji se spominju u romanu „Rock strana bajke”, kao npr. Davida Bowieja, grupu The Who, Garyja Moorea, The Rolling Stonese i dr. pa smo ih na taj način, osim na čitanje romana, potaknuli i na slušanje kvalitetne glazbe.

I Književni susret s Marijanom Dragičević

IZLOŽBA HIGIJENSKE NAVIKE NAŠIH PREDAKA

Alica Baćeković Pavelić
Ekonomski i birotehnički fakultet Bjelovar

Kulturna i javna djelatnost obvezni je dio „Godišnjeg plana i programa rada školskog knjižničara”, a programi i aktivnosti koje knjižničar planira tijekom školske godine ostvaruju se u suradnji s nastavnicima i učenicima škole te s vanjskim suradnicima i lokalnom sredinom. S Ivanom Vinkovićem, mlađim zaljubljenikom u zavičajnu baštinu, knjižnica Ekonomski i birotehnički fakultet Bjelovar već nekoliko godina uspješno surađuje te se ustalila praksa predstavljanja različitih tema iz naše folklorne baštine.

Ovogodišnja suradnja ostvarena je 10. studenoga 2022. otvorenjem izložbe pod nazivom „Higijenske navike naših predaka”. Koncepciju i postav potpisuje Ivan Vinković, čija je posvećenost zavičajnoj baštini prepoznata još u vrijeme kada je bio učenik Ekonomski i birotehnički fakultet Bjelovar u čijoj je knjižnici, već tada, pripremao samostalne izložbe i radionice na temu hrvatske baštine. Budući da je 2022. godina proglašena Europskom godinom mladih, prigodno je bilo predstaviti njegov rad učenicima, ali i ostaloj zainteresiranoj javnosti.

Na otvorenju izložbe govorili su Vesna Peršić Kovač, diplomirana etnologinja i viša kustosica iz Muzeja grada Koprivnice te Tomislav Matić, diplomirani etnolog iz Gradskog muzeja Bjelovar. Oboje su istaknuli stručnost i pedantnost koja se primjećuje u postavu izložbe te pohvalili ideju da se ovakvi sadržaji predstave učenicima, budući da se o higijenskim navikama naših predaka u nastavi vrlo rijetko govorí.

I Otvorene izložbe

Izložba je prikazala predmete za održavanje osobne higijene, od domaćeg sapuna od loja do drvenog umivaonika s lavorom gdje se umivalo lice te ostali dijelovi tijela. Izložena je i *tijegla*, naprava za glačanje rublja, koja se sastojala od valjka i drvenog korita te donje rublje, *podoplečki* i *oplečki*. Od predmeta za održavanje higijene kućanstva izloženi su vajglini (limene posude u kojima se pralo posuđe), čupovi, drveno korito za pranje, *rifljače*...

Osim uporabnih predmeta izložene su i fotografije koje su nastale 2020. godine za potrebe izložbe „Oni i mi – Povijest javnog zdravstva u Koprivnici i okolicu”, a u organizaciji Muzeja grada Koprivnice. Rekonstrukciju fotografiranih prizora organizirali su članovi KUD-a Prigorje iz Križevaca. Spomenute fotografije, čija je autorica Đurđica Mustaf, korištene su i u popratnom katalogu izložbe „Higijenske navike naših predaka”, a oblikovala ga je Alice Baćeković Pavelić, stručna suradnica knjižničarka u Ekonomskoj i birotehničkoj školi Bjelovar. Otvorene izložbe uljepšala je ženska pjevačka skupina KUD-a Prigorje iz Križevaca, a dogadjaj su popratili lokalni mediji te Hrvatska televizija.

I Glačamo tijeglom

Tijekom pet tjedana, koliko je bila otvorena, izložbu je posjetilo četiristotinjak posjetitelja. Naročito je bila zanimljiva djeci iz Dječjeg vrtića Ciciban iz Bjelovara kojima smo pripremili različite aktivnosti i koji su nas posjetili u dva navrata, 27. studenoga i 16. prosinca 2022. Spomenuti vrtić posebnu pozornost posvećuje folklornoj baštini zajedno s njihovom odgojiteljicom i voditeljicom folklorno-glazbene igraonice Martinom Modrić te ravnateljicom Senkom Ivanušec. Na početku druženja s djecom iz vrtića, učenice

4. d razreda Ekonomске i birotehničke škole pročitale su im slikovnicu Mladena Kušeca „Čistoća je pola zdravlja” te nakon toga razgovarale s njima o higijeni, pranju zubića i ruku, „zločestoj koroni”...

I Čitanje slikovnice o higijeni kao uvod u izložbu

Nakon što su pogledali izložene predmete, djeca su, na sveopće veselje, isprobala glaćati tijeglom i peglom na žar, riflji su platno, prali ruke u lavoru te bojali bojanke izrađene prema ukrasnim krpama – zidnjacima. Većini djece ovo je bio prvi susret s predmetima i navikama koji prikazuju i opisuju živote ljudi u prošlosti te je radi toga iznimno značajno što smo vrata naše knjižnice otvorili i za širu javnost.

Interes za izložbu pokazali su i gosti iz Italije, Grčke, Portugala, Turske i Sjeverne Makedonije koji su početkom prosinca 2022. posjetili Turističko-ugostiteljsku i prehrambenu školu Bjelovar u sklopu Erasmus+ projekta „Long Live Cultural Diversity!”. Njih četrdesetak obišlo je izložbu uz stručno vodstvo knjižničarke Alice Baćeković Pavelić.

Na kraju možemo zaključiti da smo ovom izložbom uspjeli privući veliki broj posjetitelja različitih dobnih skupina te zainteresirati i inozemne goste za hrvatsku kulturnu tradiciju. Osim toga, ostvarena je i dobra suradnja školske knjižnice s ostalim odgojno-obrazovnim ustanovama u gradu Bjelovaru, što će nam ubuduće biti poticaj za organizaciju sličnih aktivnosti i programa.

SVE JE LAKO KAD SI MLAD

Aktivnosti školske knjižnice Gimnazije Bjelovar tijekom Godine mladih

Biljana Barišić Mudri
Gimnazija Bjelovar

Mladi su vjerojatno nebrojeno puta čuli rečenicu „Sve je lako kad si mlad”, no bi li se oni složili s ovom konstatacijom? Škole su idealne institucije koje bi trebale ukazivati na važnu ulogu mladih u izgradnji boljeg i uključivog društva. Europska komisija je cijelu 2022. godinu posvetila upravo mladima što je bio razlog da se što više škola uključi u njihovu inicijativu i

osmisle razne programe za mlade. Većina škola ove programe provode godinama, tako i Gimnazija Bjelovar.

„Čitajmo zabranjeno!” aktivnost je organizirana povodom Noći knjige. Tema Noći knjige, „Knjiga kao prostor slobode”, obilježena je čitanjem knjiga koje su iz određenih razloga u prošlosti bile zabranjene. Raspravljalo se o zabranjenim

knjigama i cenzuri te odigrao kviz. Sudionici susreta donijeli su zaključak kako svi imamo pravo na slobodu izražavanja, kao i pravo na slobodan pristup informacijama, pa prema tome i pravo na sloboden odabir knjige. U knjižnicama ne bi smjela postojati cenzura, a o „tabu temama” iz književnih djela treba raspravljati i posavjetovati se s vršnjacima i odraslima.

Dan ružičastih majica, poznatiji kao *Pink Shirt Day*, program je prevencije vršnjačkog nasilja te se obilježava zadnje srijede u mjesecu veljači. Syesni činjenice da je nasilje, bilo kojeg oblika, prisutno u našoj svakodnevici, nekoliko učenika trećih razreda su uz pomoć knjižničarke i školske pedagoginje održali radionicu za svoje vršnjake s ciljem osvještavanja vršnjačkog nasilja. Osim toga, izradili su virtualnu izložbu u programu *Genially* i objavili je na *Instagram* profilu škole. „Možda ti zabavno zvuči, ali ruganje i tebe muči” i „Nenasilje je najjača sila kojom čovječanstvo raspolaze”, neki su od citata koje su učenici postavili po zidovima škole u obliku ružičatih majica.

U tjednu obilježavanja Dana medijske pismenosti (od 2. do 8. svibnja) škola je, osim predavanja i radionica profesorice Željke Holjević i knjižničarke Biljane Barišić Mudri koje obrađuju teme medijske pismenosti, otvorila svoja vrata stručnjacima i osobama koje se bave ovom tematikom. Tako su školu posjetile kriminalistkinja Barbara Vukalović, novinarka Marijana Kranjec te influencerica Nika Pavičić. Glavni cilj radionica i predavanja bio je podizanje svijesti učenika o važnosti medijske pismenosti i kritičkog promišljanja u medijskim sadržajima, a teme o kojima se raspravljalo su govor mržnje, sigurnost na internetu, televizija i mladi, društvene mreže, autorsko pravo i lažne vijesti.

I Novinarka Marijana Kranjec tijekom Dana medijske pismenosti

U sklopu projekta „Predstavi se i motiviraj!” u svibnju je postavljena izložba „Meditacije” učenice Stelle Balenović. Izložbu su postavili autorica Stela Balenović, profesor likovne umjetnosti i školska knjižničarka. Povodom Međunarodnog mjeseca školskih knjižnica ostvarena je još jedna suradnja između profesora likovne umjetnosti i školske knjižničarke, a iz te suradnje izrodila se izložba likovnih radova naših učenika. I sami učenici iznenadili su se koliko mogu biti kreativni i maštoviti. Organizacija i realizacija izložbe ukazale su na potrebu za češćim sudjelovanjem učenika u izvannastavnim aktivnostima koje ih potiču na kreativno i umjetničko stvaranje te na razvijanje samopouzdanja javnim izlaganjem.

U svibnju 2022. u školi je održan književni susret s lokalnom spisateljicom i bivšom učenicom Gimnazije Bjelovar, Marijanom Dragičević. Marijana je diplomirana arheologinja i povjesničarka, radi u Gradskom muzeju Bjelovar, a u svoje

slobodno vrijeme piše romane za odrasle i djecu. Marijana je svoju želu za pisanjem iskazala još u djetinjstvu, a budućim mlađim piscima poručuje da budu ustrajni u pisanju i ne odustaju od svojih želja. Na susretu čitani su ulomci iz romana „Rock strana bajke” i „Špalir za raj”, a samo gostovanje za cilj je imalo promoviranje lokalnih pisaca. Razgovor s autoricom vodile su učenice Vanessa Dečur i Magdalena Trnski, a pripremala ih je školska knjižničarka.

Bjelovarski gimnazijalci sudjelovali su u programu Festivala prava djece koji su provodile profesorica etike Željka Holjević i školska knjižničarka Biljana Barišić Mudri u suradnji s udrugom Alternator. Učenici su kroz edukativne kratkometražne filmove i jedan dugometražni film raspravljali te proširili svoje spoznaje o prisutnosti i prevenciji vršnjačkog nasilja, o važnosti medijacije i očuvanja mentalnog zdravlja, kao i o uvažavanju i prihvaćanju različitosti. Kroz prikazane osobne priče mlađih ljudi koji progovaraju o sebi, o tome što ih veseli, po čemu su posebni, ali i o vlastitim iskustvima vršnjačkog zlostavljanja i odbacivanja, naši su učenici promišljali i raspravljali o temama usamljenosti, kreativnosti te o svojim životnim filozofijama.

I Psihologinja Anamarija Vučić tijekom Festivala tolerancije

U studenom 2022. godine u kupoli škole održana je radionica „Glumac i glas” Erne Rudnički. Erna je poznata bjelovarska glumica i bivša učenica naše škole. Radionica obuhvaća vježbe disanja, opuštanja, vježbe artikulacije, vježbe za volumen glasa, vježbe pjevanja Werbeck, vježbe koje produbljuju disanje i vježbe za povećanje raspona glasa te rad na vezi tijela i glasa. Posebna pažnja usmjerenja je na uklanjanje tjelesnih grčeva koji sabotiraju glas i tijelo. Učenici su naučili kako smanjiti tremu te kako ojačati duhom i tijelom pri izvedbi nekog teksta. Ovakav način radionice jača razvoj samopouzdanja kod učenika, što je bitno za njihovo daljnje djelovanje u zajednici.

U prosincu 2022. u kupoli škole postavljena je izložba „Smiješak... čitajte!” Hrvatskog čitateljskog društva. Radi se o foto-izložbi koja se sastoji od 12 amaterskih fotografija nastalih kao rezultat natječaja HČD-a. Učenike su kroz izložbu vodile gospode Snježana Berak i Zlata Medak. Ovakom izložbom promiče se knjiga i čitanje na vrlo zanimljiv i pozitivan način.

Čitanjem, izložbama, kreativnim i istraživačkim radom, susretima s poznatim osobama, održavanjem raznih radionica i dijaloga kojima mlađi mogu izraziti svoje mišljenje i razvijati percepciju svog položaja u društvu, kao i načina na koji mogu djelovati u istom, obilježili smo Godinu mlađih u Gimnaziji Bjelovar. Ovakve i slične aktivnosti nastaviti ćemo provoditi u daljem radu s ciljem ukazivanja na važnu ulogu mlađih u društvu.

SUDETINIM STAZAMA

Od školske knjižnice do premijere dokumentarnog filma

Tanja Nađ

Osnovna škola Ivanska

Povod

Ove godine slavimo 120. obljetnicu rođenja književnika Đure Sudete. Bio je to povod za susret s učenicima osmih razreda koji se s jednom od najzanimljivijih osobnosti u hrvatskoj književnosti upoznaju po završetku svog osnovnog školovanja čitajući fantastičnu pripovijest „Mor“. Osim što je Đuro Sudeta njihov zavičajni pisac, knjižničarku i učiteljicu hrvatskoga jezika zanimalo je što još učenici znaju o njegovu životu i djelu. Kako već dugi niz godina u školi provodimo projekt „Sudetinim stazama“, u radu s učenicima nastala su mnoga vrijedna djela. Jedna od njih je dvojezična slikovnica „Mor“ nastala prema istoimenoj fantastičnoj pripovijesti, zatim dvojezična strip-slikovnica „Vuci“ nastala prema istoimenoj nedovršenoj noveli, TV emisija pod nazivom „Licem u lice s Đurom Sudetom“ itd.

No, nikada nismo doznali baš sve o njemu. Voditeljice projekta „Sudetinim stazama“ u OŠ Ivanska, učiteljica hrvatskoga jezika Katica Šarlja i knjižničarka Tanja Nađ, složile su se da bi uz veliku obljetnicu trebalo napraviti nešto veliko, nešto što će ostati za nove generacije, nešto povjesno, a važno za očuvanje baštine. Došle su na ideju o snimanju dokumentarnog filma o zavičajnom književniku. Znajući koliko je težak i mukotrpan put od ideje do realizacije, bilo je potrebno najprije motivirati današnju generaciju učenika za ovako velik pothvat te ih navesti na ideju o snimanju dokumentarca.

Motivacija

Uslijedio je motivacijski sat u školskoj knjižnici. Knjižničarka je pripremila escape room igru pod nazivom „Vremenski stroj“. Učenici su pročitali polazni tekst i upute: „Naš vremeplov se pokvario. Da bismo ga popravili, moramo nabaviti dijelove koji se mogu pronaći samo u različitim vremenskim razdobljima, inače se možda nikada nećemo moći vratiti u našu sadašnjost, u 2023. godinu. Posjetite različita razdoblja i savladajte izazove kako biste prikupili sve dijelove. Ali budite opreznii, ako posustanete tijekom potrage, privremena vrata bi se mogla zatvoriti, što bi vam sve više otežavalo povratak. Iza neobičnih naziva kriju se mnoga nastojanja da se zabilježi i prikaže kretanje, od daleke prošlosti do otkrića iz druge polovine 19. st. Prvi put u povijesti znanstvena i tehnička otkrića omogućila su i razvoj neke umjetnosti.“

Učenici su kroz igru otkrivali kako je nastao dokumentarni film, od aparata za projiciranje fiksnih slika, prvih uređaja koji su proizvodili pokretne slike, projiciranja slike na ekran, snimanja na filmsku vrpcu pa sve do pojave prvih filmova. Za izlaz iz igre bilo je potrebno unijeti lozinku, a pitanje je glasilo: „Kako nazivamo vrstu filma koja prikazuje vjerodostojan zapis vanjske zbilje gdje kamera slikom i zvukom bilježi nepromijenjeni podatak iz stvarnosti?“ Učenici su rješenjem došli do pojma dokumentarnog filma. Prisjetili su se filmova braće Lumière. Tada su ih voditeljice pitale bi li oni mogli snimiti dokumentarni film.

Knjiga snimanja

Drugi školski sat učenici su pogledali TV emisiju „Licem u lice s Đurom Sudetom“, koju su 2018. g. snimili učenici škole. Zaključili su da je ove godine 120. obljetnica Sudetina rođenja. Saznali su da je umro jedva navršivši 24 godine, ali da je stvorio vrijedan i prepoznatljiv literarni opus. Iz zamišljenog razgovora novinara i Sudete učenici su izdvjajili mjesta na kojima je on boravio tijekom svoga života: Stara Ploščica, Zagreb, Virje, Koprivnica, Topoščica. Zajedno s voditeljicama učenici su u knjizi snimanja isplanirali svaku pojedinost.

I Izrada knjige snimanja

Pisanje scenarija

Nakon toga, učenike su voditeljice podijelile u grupe i zadatak je bio napisati scenarij za mjesto u kojemu je njihov zavičajni pisac djelovao. Riječ je o prvoj fazi proizvodnje filma, preprodrukciji. Prva grupa pisala je scenarij za Staru Ploščicu, rodno mjesto Đure Sudete. Pošli su od poznatih informacija, a voditeljice su ih navodile da scenarij prošire nepoznancama. Npr. pitale su ih gdje bi mogli saznati nešto više o njegovu školovanju, kakav je bio učenik, koja ustanova čuva arhivsko gradivo itd. Istražili su i Sudetino rodoslovno stablo. Druga grupa pisala je scenarij za Sudetino školovanje u Zagrebu. Saznali su da je pohađao donjogradsku gimnaziju u Zagrebu i kasnije upisao učiteljsku školu. No, nisu znali koje godine obuhvaća njegovo školovanje, gdje se nalaze te ustanove, odnosno što je danas na njihovom mjestu, kada je Sudeta položio ispit zrelosti i sl. Treća skupina pisala je scenarij za Sudetin boravak u Virju gdje je on dobio svoj prvi posao kao učitelj. Četvrta skupina bavila se kratkim boravkom Sudete u koprivničkoj bolnici i grobnom mjestu. Peta skupina pisala je scenarij za boravak u slovenskom lječilištu Topoščica.

Plan snimanja

Učenici su tijekom rada naišli na mnoge nepoznanice. Došli su do zaključka kako bi ih trebalo razjasniti i tada je krenuo istraživački rad. Napravili su plan snimanja. Zajedno s voditeljicama učenici su posjetili mnoge institucije, pregledali

su dokumentaciju, prikupili fotodokumentaciju te snimili brojne priloge. Producija je bila vrlo zahtjevna.

Državni arhiv u Bjelovaru i Zagrebu, Gradski muzej Bjelovar, Zavičajna zbirka Bjelovariana

Završna faza

Posljednji korak bila je postprodukcija. Snimljene scene voditeljice su s učenicima montirale na računalu uz pomoć programa za montažu. Filmu su dodali posebne vizualne i zvučne efekte.

Izradili su plakate i pozvali sve na premijeru dokumentarnog filma „Sudetinim stazama“. Prva premijera održana je 1. travnja 2023. godine na Sudetinom kazališnom vikendu u Virju. Druga premijera održana je 4. travnja 2023. g. u Društvenom domu u Ivanskoj gdje je svečanošću obilježena 120. obljetnica rođenja Đure Sudete.

Na premijeri filma u društvu prvaka HNK-a Gorana Grgića i glumca Ivana Ožegovića

Program su obogatili nacionalni prvak drame HNK-a Goran Grgić i domaći glumac Ivan Ožegović koji su uprizorili tekst autora Dubravka Jelačića Bužimskog „Razgovor sa sjenom Đure Sudete“. Dokumentarni film možete pogledati skenirate li QR kod.

Dokumentarni film Sudetinim stazama

ETWINNING PROJEKTI U ŠKOLSKOJ KNJIŽNICI I ZAŠTO IH PROVODITI

Marija Blažević, OŠ Antuna Gustava Matoša, Čačinci, Centar za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju Virovitica

Čitalačka pismenost preduvjet je razvoja svakog pojedinca. Ona nam omoguće doći do informacija i da kritički promišljamo o onome što čitamo, čujemo i vidimo. Svaki se školski knjižničar susreo s problemom opadanja čitalačkih navika u svojoj školi. Kako doskočiti tomu problemu? Gdje pronaći rješenja?

Prema PISA istraživanju iz 2019. hrvatski petnaestogodišnjaci su ispodprosječni u čitalačkoj, matematičkoj i prirodoslovnoj pismenosti. Zauzeli smo 29. mjesto među 77 zemalja. Jedan je od glavnih razloga taj što se čitalačke navike učenika mijenjaju u skladu s razvojem tehnologije. Znamo da digitalna tehnologija značajno utječe

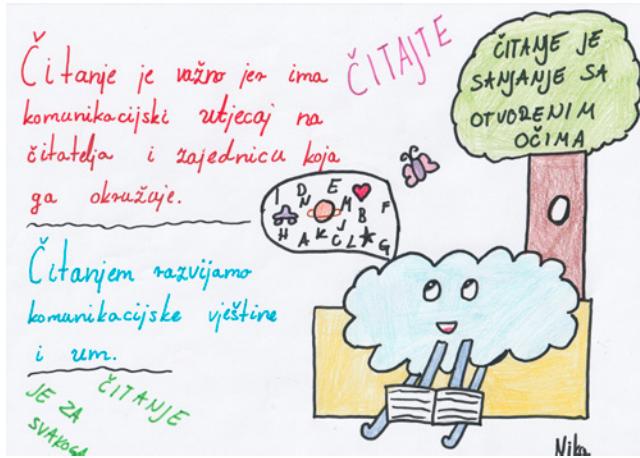
na živote mladih. Ona jest unaprijedila naš svakodnevni život, ali prekomjerno korištenje dovodi do različitih problema, kao što su razne ovisnosti i manipulacije. Mi kao odgojno-obrazovni djelatnici trebamo usmjeravati učenike na pravi put, obrazovati ih o sigurnom korištenju interneta, upozoriti o mogućim posljedicama, ukazati im da novi mediji služe za komunikaciju, igru i druženje, ali bi oni samo trebali biti nadopuna situacijama uživo.

Tehnologija kao saveznik u stvaranju novih čitatelja

Dakle, trebamo im ukazati kako digitalnu tehnologiju uskladiti sa svojim, ne samo čitalačkim potrebama, već i

drugim životnim okolnostima. Prije svega, mi želimo čitatelja koji čita zbog svoje intelektualne potrebe i zato što mu to pruža osjećaj zadovoljstva. Poticajna okolina za to je upravo školska knjižnica. Knjižničar, osim što ima stalne čitatelje, treba privući i one koji nisu čitatelji (učenici koji ne znaju dobro čitati i oni koji znaju, ali ne žele). Knjižničar treba učenicima prenijeti stavove da je uživanje u čitanju temelj za ostale sposobnosti i vještine. Zato im se treba ponuditi nešto što ih neće podsjećati na lektiru i obaveze.

Jedno je od mogućih rješenja da učenici ostanu usredotočeni na ono najvažnije, čitanje s razumijevanjem, da im ponudimo nastavu u kojoj će moći biti kreativni, inovativni, gdje će istraživati, zaključivati, raditi timski. To je, čini se, nastava u kojoj je neizbjegna uporaba digitalne tehnologije. Jedino bismo na taj način mogli zainteresirati učenike za čitanje, kako lektira tako i naslova iz slobodnog izbora.

I Važnost čitanja – učenički rad

eTwinning projekti u školskoj knjižnici

Spomenuti način rada omogućen je učenicima Osnovne škole Antuna Gustava Matoša iz Čačinaca. Kako bi potaknula čitalačke navike učenika i češće posjećivanje školske knjižnice, školska je knjižničarka u dogovoru s nastavnicima tijekom šk. god. 2021./2022. sve učenike škole uključila u eTwinning projekte. Projekti u koje su se učenici uključili i za koje su se dobile nacionalne oznake kvalitete su „Pjesme pišemo, kroz stihove dišemo“ i „Uđimo u knjige“.

Prije svega, zašto eTwinning? ETwinning je zajednica odgojno-obrazovnih praktičara koji kroz omogućeno umrežavanje i komunikaciju razmjenjuju iskustva, donose inovativne metode rada, učenicima nude komunikaciju s drugim učenicima diljem Europe. Portal nudi sigurno okruženje, kako učenicima tako i odgojno-obrazovnim djelatnicima. Stjecanjem određenih kompetencija učenici imaju podlogu za cjeloživotno učenje. U svemu tome važno je partnerstvo, ali i poštovanje svih sudionika u odabranom projektu. Svaki stručni suradnik knjižničar ima mogućnost odabira teme projekta prema vlastitim afinitetima, no većinom knjižničari odabiru projekte u kojima mogu poticati čitanje i ljubav prema knjizi te pružiti učenicima stjecanje navika dolaska u knjižnicu. U tome je važna promocija, odnosno vidljivost školske knjižnice u javnosti. ETwinning zajednica omogućuje transparentnost i prepoznatljivost uključenih škola. Sa završetkom projekta dolaze i nagrade u vidu priznanja za sudionike – voditelje projekata i učenika. Sa samo jednim provedenim projektom možemo školsku knjižnicu promovirati na najljepši mogući način – aktivnosti koje provodimo nužno je objavljivati javno,

kao što je mrežna i društvena stranica škole. Aktivnosti su tako vidljive ne samo učenicima, već i njihovim obiteljima i široj društvenoj zajednici. Učenici pri sudjelovanju u aktivnostima borave u školskoj knjižnici, navikavaju se na prostor, opremu, knjižnu građu. Surađuju s knjižničarem kao osobom koja ih neće ispitivati i ocjenjivati, već će im biti potpora i mentor gdje god je potrebno.

U provedenim eTwinning projektima naglasak je bio na čitanju naglas. Pisana riječ bila je glavni pokretač projekata i razlog okupljanja učenika u školskoj knjižnici.

Uđimo u knjige

U projektu „Uđimo u knjige“ čitalo se nekoliko naslova knjiga primjerene dobi učenika, a nakon čitanja uslijedile su popratne aktivnosti. Učenici su razvijali svoje digitalne vještine i upotrijebili sljedeće alate: Canva (izrada digitalnog loga projekta; izrada zajedničkog digitalnog plakata o dječjim pravima), Clideo (izrada kratkog videa), Storyjumper (izrada zajedničke e-knjige u projektu „Čitanje je važno“), Google Forms (provedba evaluacije na kraju projekta). Naglas su čitale razredne učiteljice, knjižničarka i učenici. Osmišljena su dva različita igrokaza na temelju pročitanih priča koji su prikazani na školskim priredbama povodom Božića i Dana škole. Kroz aktivnosti obilježeni su Mjesec hrvatske knjige, Međunarodni dan djeteta, Međunarodni dan zagrljaja, Svjetski dan pripovijedanja, Međunarodni dan dječje knjige, Međunarodni dan obitelji. Kroz čitanje priča, učenici su pričama mijenjali završetke, osmišljavali motivirajuće poruke likovima, crtali stripove, upoznavali dječja prava, ukazana je važnost o ljubavi i brzi za okoliš, poticalo se služenje dječjim časopisima čitajući različite priče naglas, razgovaralo se o važnosti čitanja, a učenici su radili timski i zajednički sudjelovali u nekoliko aktivnosti.

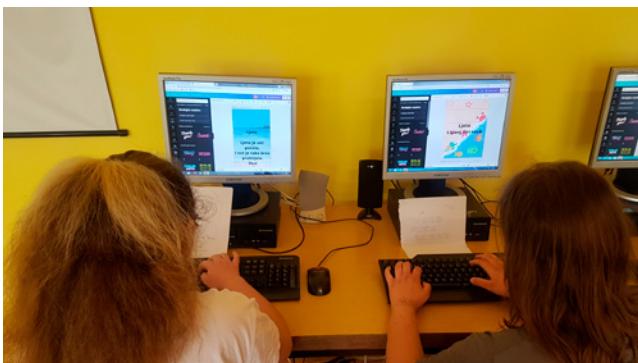

I Čitanje priče „Uljuđeni vuk“

„Pjesme pišemo, kroz stihove dišemo“

U projektu „Pjesme pišemo, kroz stihove dišemo“ čitanje je dobilo novi smisao. Učenici su potaknuti na kreativno pisanje stihova. Kritički su promišljali kada su trebali odabrati najbolje rade. Poticali su jedni druge na rad. Čitali su naglas svoje pjesme. Ono što ih je najviše potaknulo na rad i aktivno sudjelovanje bilo je povezivanje vlastitih stihova s digitalnim alatima u kojima su vizualno uređivali svoje pjesme. Pokazali su svoje vještine u digitalnim alatima Canva, MS PowerPoint i Google Slides. Učenici su pisali stihove, odnosno vlastite pjesme na temu: jeseni, hrane (uz Svjetski dan hrane i Dane kruha), tolerancije (uz Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje), zime, Božića, smijeha (uz Svjetski dan smijeha), ljubavi (uz Valentinovo), proljeća (učenici su u paru osmišljavali stihove i vrednovali jedni druge, uz Svjetski dan poezije), brige o planetu (važne poruke za očuvanje planeta

kroz stihove učenika uz Dan planeta Zemlje), ljubavi prema majkama (stihovi posvećeni majkama uz Majčin dan), ljeta i mora (završna aktivnost).

I Učenici u Canvi vizualno oblikuju svoje pjesme

Bolja posjećenost školske knjižnice kao rezultat provođenja eTwinning projekata

Učenici su pozitivno ocijenili sudjelovanje u projektima. Sve su aktivnosti popraćene medijski na školskoj Facebook stranici te na mrežnoj stranici škole. Tijekom i nakon provođenja projekata, učenici su češće posjećivali knjižnicu, a osim posudbe lektire, posuđivali su i druge naslove knjiga. U školsku su knjižnicu počeli dolaziti, družiti se i igrati društvene igre, i to pod svakim odmorom učenika. Ono što se prije provedbe projekata odnosilo isključivo na učenike nižih

razreda, sada je došlo do toga da učenici viših razreda u skupinama dolaze provesti svoje slobodno vrijeme u knjižnici.

Promjenili su se i stavovi pojedinih kolega učitelja prema radu školskog knjižničara. Uvidom u provedene aktivnosti imali su priliku doživjeti inovativne metode rada, odnosno povezivanje digitalne i čitalačke pismenosti. Može se zaključiti kako su eTwinning projekti doprinijeli promociji školske knjižnice, učenike potaknuli na ljubav prema pisanoj riječi te školsku knjižnicu prikazali kao mjesto za učenje, druženje, ali i mjesto za razne kreativne i inovativne aktivnosti.

Izvori:

Penezić, D. (2018). Povezanost korištenja novih medija i čitalačke navike učenika. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu: Hrvatski studiji [citirano: 2023-02-27] Dostupno na: <https://repozitorij.hrstud.unizg.hr/islandora/object/hrstud%3A1613/dastream/PDF/view>

Perišić, A.; T. Režek (2020). Kako portali eTwinning i School Education Gateway za opće (školsko) obrazovanje jačaju digitalne kompetencije učitelja i nastavnika? [citirano: 2023-02-27] Dostupno na: https://www.etwinning.hr/cms_files/2016/11/1480338964_perisic-rezek-etw-seg-dig-kompetencije.pdf

Markočić Dekanić et al. (2019). Markočić Dekanić, A.; M. Gregurović; M. Batur; S. Fulgosi. PISA 2018: rezultati, odrednice i implikacije: međunarodno istraživanje znanja i vještina učenika. Zagreb: Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja. [citirano: 2023-02-27] Dostupno na: https://pisa.ncvvo.hr/wp-content/uploads/2019/12/PISA-2018_izvje%C5%A1taj.pdf

EUROPSKA GODINA VJEŠTINA – ETWINNING PROJEKT „PROMOCIJA OBRTNIČKIH ZANIMANJA“

Nikolina Sabolić
OŠ „Đuro Ester“ Koprivnica

Europsku godinu vještina - 2023. školska knjižnica Osnovne škole „Đuro Ester“ obilježila je sudjelovanjem u eTwinning projektu „Promocija obrtničkih zanimanja“. Školska voditeljica projekta bila je knjižničarka Nikolina Sabolić zajedno sa suradnikom Tijanom Martić, učiteljicom tehničke kulture. Osnovni cilj projekta bio je motivirati osnovnoškolce za obrtnička zanimanja, razvijati manualne, marketinške, poduzetničke i digitalne vještine učenika završnih razreda osnovne škole. Ostali sudionici projekta bile su osnovne i srednje škole iz Hrvatske, Srbije, Bosne i Hercegovine, a glavni koordinator Industrijsko-obrtnička škola Slatina. Suradnja srednjih i gravitirajućih osnovnih škola ostvarena je zajedničkim susretima učenika, posjetima, edukacijama, radionicama izrade uporabnih i ukrasnih predmeta te prodajnim izložbama proizvoda.

U OŠ „Đuro Ester“ projektom su bili obuhvaćeni učenici osmih razreda pod vodstvom učiteljice tehničke kulture te daroviti učenici i polaznici izvannastavne aktivnosti Novinarska grupa, koja djeluje pod okriljem školske knjižnice. Na realizaciji projekta škola je surađivala s ravnateljem i djelatnicima susjedne Obrtničke škole Koprivnica. Suradnja je započela uključenjem darovitih učenika u kviz znanja koji je organizirala Obrtnička

škola povodom obilježavanja Dana Erasmusa. Tijekom provedbe projekta stariji učenici viših razreda preispitali su svoje interese, vještine i sklonosti u okviru profesionalnog izbora. Prilikom organiziranog posjeta Obrtničkoj školi upoznali su se s programima obrazovanja, Erasmus + projektima, mobilnostima, aktivnostima te mogućnostima inozemne stručne prakse koju ostvaruju učenici različitih usmjerenja. Obrtničke škole tijekom obrazovanja i osposobljavanja u struci.

U sklopu nastave Tehničke kulture učenici osmih razreda OŠ „Đuro Ester“ ostvarili su zajedničke radionice s učenicima i nastavnicima Obrtničke škole na kojima su izrađivali uporabne predmete od drva koristeći se strojevima i alatima za obradu materijala. Radionice su održane u stolarskom praktikumu te praktikumu za elektroniku. Također su obišli pekarski praktikum i sudjelovali pri izradi pekarskih proizvoda. Održana je i izložba učeničkih proizvoda.

Obrtničku školu posjetili su i daroviti učenici te sudjelovali na radionici o ljudskome mozgu. Tom su prilikom, pod vodstvom ravnatelja Zlatka Martića, razgledali nove prostore škole – učionice i praktikume u kojima se odvijaju i programi županijskog Centra izvrsnosti za elektroniku i računalstvo.

I Zajednička radionica učenika OŠ „Đuro Ester“ i Obrtničke škole Koprivnica

Polaznici školske Novinarske grupe, pod vodstvom knjižničarke, izrađivali su medijski materijal te pratili događanja promidžbenim aktivnostima služeći se IKT-om i digitalnim alatima. Za službeni logo projekta odabran je upravo rad članice grupe Marije Petrović iz 7. a razreda, osvojivši najviše glasova učenika, učitelja i nastavnika škola partnerskih zemalja.

Kako sve više osjećamo deficit strukovnih znanja i zanimanja, projekt je pružio priliku učenicima da se upoznaju s mogućnostima, načinima i uvjetima obrazovanja u Obrtničkoj školi Koprivnica, ali i pridonio podizanju svijesti o vrijednosti rada ruku u funkcioniranju društvene zajednice.

ČITATELJSKO - IZVIĐAČKI DAN

Andrea Katanović Babić
OŠ „Vladimir Nazor“ Križevci

Čitateljski klub OŠ „Vladimir Nazor“ Križevci djeluje četiri godine i osim redovitih tjednih sastanaka te vođenja Čitateljskog bloga, povremeno tijekom ljetnih dana organizira piknike u školskom dvorištu. Krajem školske godine 2021./2022. rodila se ideja o cjelodnevnom druženju u prirodi koje bi obuhvaćalo čitanje iz užitka, ali i učenje o prirodi i igru. Pojedini članovi Čitateljskog kluba ujedno su i članovi Odreda izviđača „Kalnik“ Križevci, a voditeljica izviđača Maja Ljubojević, bivša je učenica naše škole i buduća učiteljica, stoga se suradnja kluba i odreda nametnula kao logičan slijed događaja.

Suradnja je realizirana u vidu jednodnevnog druženja s organiziranim izviđačkim i čitateljskim aktivnostima. Učenici izviđači podučavali su članove Čitateljskog kluba vještinama snalaženja u prirodi, postavljanju šatora, vezanju čvorova, upoznavali su ih s izviđačkom etikom, pravilima ponašanja, pozdravima i maramama od kojih svaka ima svoje značenje. Ugostili su učenike članove Čitateljskog kluba u svojim prostorijama i pokazali im kako je strukturiran njihov redovni sastanak. Gostovanje članova Čitateljskog kluba bila je prilika da se uveliča svečana dodjela marama i prisega izviđača.

Neke novostečene vještine i znanja učenici su odmah primijenili u igri potrage za blagom u kojoj je osim snalaženja u prirodi bilo potrebno čitanje s razumijevanjem kako bi se uočili tragovi koji su učenike vodili do blaga. Po završetku potrage učenici su se okupili oko pripovjedača, tj. knjižničarke. U maniri izviđačkih kampova, ispričana je avanturistička i pomalo zastrašujuća priča o Crnobradom, jednom od najpoznatijih gusarskih kapetana. Učenici su se primjenom procesne drame poigrali pričom. Koristeći nekoliko različitih dramskih tehnika, uprizorili su priču, oživjeli i proširili karakterizaciju pojedinih likova, mijenjali radnju, improvizirali, uživljavali se i pritom se odlično zabavljali.

Iako su školske knjižnice mesta koja su uređena tako da učenicima omogućuju boravak i rad u opuštenom i pomalo neformalnom okruženju, iskoristili smo priliku uobičajene

aktivnosti preseliti u prirodu i povezati ih s izviđačkim. Ideja za daljnju suradnju ne nedostaje, a sve s ciljem povezivanja čitanja s užitkom, ali i potrebotom da razumijemo sebe i svijet oko sebe.

I Procesna drama, šifriranje, potraga za blagom

AKTIVNOSTI U GODINI MLADIH U SREDNJOJ ŠKOLI „STJEPAN IVŠIĆ” ORAHOVICA

Damir Najmenik
SŠ „Stjepan Ivšić“ Orahovica

Europska godina mladih bila je jedinstvena prigoda za dijalog i aktivnosti s učenicima te njihovim viđenjem vlastite uloge u europskoj budućnosti. Budući da su mladi u pandemiji bili najviše zakinuti, odmah nakon ukidanja mjera u našoj školi krenuli smo s organizacijom javnih događaja.

Prvi javni događaj bio je Dan inspiracija, a cilj ovog događaja bio je okupiti mlađe i perspektivne govornike s pričama o njihovim uspjesima, ali i padovima, a sve kako bi potaknuli učenike da nastave raditi ono što vole te da i dalje otkrivaju svijet. Teme ovogodišnjeg Dana inspiracija bile su rad na sebi te volontiranje i rad u udružama za dobrobit zajednice. Svoja su iskustva i životne odabire predstavili bivši učenici škole Zdenko Nađ, Borna Katić, Jelena Karakaš te Osječanka Mia Csicska, diplomirana psihologinja koja se već deset godina bavi volontiranjem u Crvenom križu.

Nakon dvije pandemijske godine kada se Dan škole obilježavao vrlo skromno, prošle smo se godine vratili uobičajenom načinu obilježavanja. Od prvog sata imali smo predstavljanje projekata u društvenoj dvorani i po kabinetima, a zatim je odigrana završnica malonogometnog prvenstva škole. Budući da su učenici postigli zapažene rezultate na natjecanjima i susretima, grad Orahovica je osigurao sredstva za najbolje kako bismo najuspješnije učenike i njihove mentore nagradili vrijednim knjigama.

Višednevnom manifestacijom pod nazivom „Orahovačko proljeće“ Grad Orahovica otvara vrata svim posjetiteljima. Ova priredba službeno označava početak ljetne turističke sezone u Orahovici, a program je raznolik i sadrži za svakoga ponešto. Naša se škola, kao i prethodnih godina, uključila u program Orahovačkog proljeća tako što je školski knjižničar, zajedno s učenicima, dočekao KUD-ove iz Hrvatske i inozemstva te zajedno s njima bio u cvjetnoj povorci koja je prošla ulicama grada.

Srednja škola i Ogranak Matice hrvatske u Orahovici već dugi niz godina imaju uspješnu suradnju. Ogranak MH u svojem djelovanju teži primjeni temeljnih vrijednosti Matice hrvatske, a prvenstveno mu je cilj sudjelovati i uključivati se u kulturna zbivanja na orahovačkom području i njegovanju kulturno povijesne baštine. Tako je povodom svečanog obilježavanja 180 godina Matice hrvatske, dvjestote obljetnice rođenja Vatroslava Lisinskog i 54. Orahovačkog proljeća u

I Knjižničari i učenici na Orahovačkom proljeću

Orahovici otvorena izložba o Vatroslavu Lisinskom koja je bila jako dobro posjećena.

Mjesec hrvatske knjige otvorili smo akustičnim koncertom Marka Osmanovića i Dinka Likara koji nastupaju kao *Cota G4 acoustic duo*, a koji nas je oduševio originalnim repertoarom, energijom i virtuznošću sviranja. Koncert je održan u holu škole pred više od dvjesto posjetitelja. Obilježavanje Mjeseca hrvatske knjige nastavili smo monodramom „Đuka Begović“ u izvedbi glumca Srećka Ernesta Bereca koji je u školi gostovao i prije sedam godina. Radi se o kapitalnom djelu slavonskog književnika Ivana Kozarca koji kroz priču o pojedincu oslikava društvenu stvarnost u Slavoniji potkraj 19. stoljeća. Za kraj Mjeseca hrvatske knjige u školi smo premijerno prikazali dokumentarni film „Prosinački memento“ autora Dine Mataza. Film govori o trojici mladića, pripadnika 132. brigade, koji su poginuli 4. i 5. prosinca 1991. tijekom operacije Papuk 91. Momir Krmpotić, Milan Puhanić i Branko Jaklić ljudi su koje nikada nećemo i ne smijemo zaboraviti.

I Akustični duo - Marko Osmanović i Dinko Likar

Godinu smo završili humanitarnom akcijom „Pruži ruku - daruj osmijeh“ u kojoj smo prikupljali namirnice i higijenske potrepštine za obitelji s orahovačkog područja koje žive u teškim i oskudnim uvjetima te božićnom priredbom zadnji dan prvog polugodišta.

I u 2023. godini planiramo mnogo aktivnosti u koje će biti uključeno puno mladih jer samo dobro informirani, osvješteni i uključeni mlađi mogu biti jamstvo i generator pozitivnih promjena u društveno zajednici.

OBNOVILI SMO ČITAONICU U EUROPSKOJ GODINI MLADIH, U SKLOPU PROJEKTA „CMS TOGETHER II”

Marijana Čelig Hlobik
OŠ Ivane Brlić-Mažuranić Orahovica

Tijekom 2022. godine, koja je proglašena Europskom godinom mladih, u Osnovnoj školi Ivane Brlić-Mažuranić Orahovica odvijao se projekt prekogranične suradnje „Let's grow together with the culture, music and sports II – Rastimo zajedno uz kulturu, glazbu i sport II.“ Škole partneri bile su Osnovna škola Kitaibel Pal iz mađarskog Harkanya, Glazbena škola Milka Kelemena, područni odjel Orahovica i Osnovna škola Ivane Brlić-Mažuranić Orahovica.

Projekt je osmišljen tako da se u svakoj školi partnera održe po tri susreta, kulturni, glazbeni i sportski susret. Sve je počelo glazbenim susretom u Harkanyju, kamo je 25 učenika sedmih i osmih razreda uz pratnju pet učitelja otputovalo iz Hrvatske u susjednu Mađarsku. Njihovi domaćini, učenici i učitelji Osnovne škole Kitaibel Pal sručno su ih dočekali i pripremili razne zanimljive aktivnosti. Zajednički koncerti, zabavne igre, izlet u koncertnu dvoranu i muzej, samo su djelić svega u čemu su učenici sudjelovali. Sljedeći susret bio je također u Harkanyju, a bio je to kulturni susret. Tema njihova susreta bio je ples i sve vezano uz isti. Domaćini su pokazali razne vrste plesova, uprizorili legendu o vodi, poznatoj ljekovitoj vodi Harkanya. Učenici su se zabavljali i uz društvene igre uvježbavali zabavne plesne pokrete, a sve je posebno veselila vožnja brodom rijekom Dravom. Obišli su i grad Pečuh, popeli se na najviši toranj i uživali u pogledu.

Nakon susreta u Mađarskoj, došao je red i na susret u Hrvatskoj. Bio je to sportski susret na kojem se ugostilo 25 učenika i pet učitelja iz susjedne države. Učenici su sudjelovali u sportskim aktivnostima, štafetnim igrama, poligonu te pilatesu, a odigrali su i prijateljsku utakmicu futsala. U poslijepodnevnim satima, raspoređeni u više skupina, učenici su uvježbavali koreografiju i pokazali je prosudbenoj komisiji te bili nagrađeni. Drugi dan učenici su proveli u Adrenalinskem parku Duboka. Sudjelovanjem na elementima adrenalinskog parka učenici su razvili motoričke sposobnosti; snagu, ravnotežu i koordinaciju. I sljedeći susret bio je u Hrvatskoj, kulturni susret. Tijekom kulturnog susreta u Orahovici učenici su razvijali svoju sposobnost istraživanja te su nove informacije transformirali u novo znanje koje im je poslužilo pri rješavanju zadataka. Tema susreta bili su Parkovi prirode te su, ponovno, učenici sedmih i osmih razreda iz Mađarske i Hrvatske sudjelovali u istraživačkim radionicama te su svoja znanja prenijeli u izradu igre pamćenja, koju su na kraju i isprobali. U poslijepodnevnim satima, učenici su razgledali grad, a najveći značaj posvećen je Ružica gradu. Legenda o istom uprizorena je u prostoru škole, a gosti iz Harkanya večer su obogatili narodnim plesovima. Drugi dan bio je isplaniran za Posjetiteljski centar Dravska priča gdje je na zanimljiv način prezentiran biljni i životinjski svijet tog područja. Učenici su naučili razlikovati kategorije zaštite prirode te su sudjelovali u aktivnostima čuvanja i adekvatnog vrednovanja baštine na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. Upoznali su se s područjem i lokalitetom kao gospodarskim potencijalom i elementom identiteta.

Sljedeći susret bio je sportski susret u Harkanyju. Druženje i sport bile su glavna nit vodilja cijelog susreta. Učenici, bez obzira na jezičnu barijeru, vrlo vješto su svladavali zadatke i zabavljali se na najrazličitije načine. Posebno veselo bilo je na bazenima, a sljedeći dan i na izletu gdje su se svi upoznali s biljnim i životinjskim svijetom Drave, s mađarske strane. Prvi susret bio je glazbeni, a glazbenim susretom se i završilo. Krajem godine, Glazbena škola Milka Kelemena, područni odjel Orahovica, ugostila je učenike i učitelje iz Osnovne škole Kitaibel Pal. Na glazbenom susretu organizirane su radionice izrade glazbala, a i zajednički koncerti. Sve su završili izletom, posjetom radioni u kojoj se izrađuju tamburaški instrumenti.

Cijeli projekt bio je vrijedan i značajan, a od posebne važnosti za knjižnicu i čitaonicu bio je kulturni susret u Orahovici. Za isti se obnovila učionica, opremio se dnevni boravak, a čitaonica je postala najugodniji

prostor škole. U istu se nije ulagalo više desetljeća i promjena je velika. Osim vizualnog izgleda (boja zidova, obojani namještaj, trakaste zavjese, novi stolci i stolovi...) čitaonica je opremljena interaktivnim ekranom, laserskim pisačem, ploterom i 3D printerom te s dvadeset novih prijenosnih računala za učenike, koje učenici mogu koristiti na novim udobnim stolcima u klimatiziranom prostoru. Voditeljica kulturnog susreta u Orahovici bila je knjižničarka koja je čitaonicu učinila omiljenim mjestom za boravak, igru i učenje. Veličina interaktivnog ekrana učenicima dočarava ugodaj gledanja filma u kinu, a korištenje 3D printera velik doživljaj.

Istraživačka radionica tijekom kulturnog susreta u Orahovici

Ovaj projekt vrijedan je 196.445,89 €. U njemu su sudjelovale dvije države, tri škole, više od trideset učitelja i više od tristo učenika, a sve je povezivao jedan cilj – povezivanje učenika triju škola kroz upoznavanje s prirodnim blagom i kulturnom baštinom pograničnog područja te proučavanje parkova prirode, glazbe, kulture i sporta. Suradnja Osnovne škole Ivane Brlić-Mažuranić Orahovica i Osnovne škole Kitaibel Pal neprekidno traje punih 37 godina, a ono najbitnije kod svih susreta je druženje, zabava i stvaranje prijateljstava.

„TRAGOVI PROŠLOSTI, PONOS BUDUĆNOSTI” – ETWINNING PROJEKT OŠ EUGENA KUMIČIĆA SLATINA

Melita Schmitz
OŠ Eugena Kumičića Slatina

Tijekom školske godine 2021./2022. u Osnovnoj školi Eugena Kumičića iz Slatine proveden je eTwinning projekt pod nazivom „Tragovi prošlosti, ponos budućnosti” u trajanju od devet mjeseci. Ideju projekta razvile su knjižničarka Melita Schmitz iz OŠ Eugena Kumičića i knjižničarka Biljana Krajačić iz Osnovne škole Lipik iz Lipika. Projektu su se na eTwinning platformi pridružili mnogobrojni partneri iz nekoliko europskih zemalja: Poljske, Italije, Portugala, Grčke, Bosne i Hercegovine, Rumunjske i Litve.

Cilj ovoga projekta jest upoznati učenike sa značajnim osobama pojedinih naroda koje su ostvarile iznimani uspjeh u različitim granama ljudske djelatnosti, kao što su umjetnost, književnost, glazba, prirodoslovne znanosti. Svaki partner primijenio je isti koncept rada koji smo ustrojili u ovome projektu, i to tako što je svaki mjesec bio posvećen određenoj ličnosti koja se proučavala kroz različite nastavne predmete te su svi partneri na kraju mjeseca rješavali zajednički kviz kako bi upoznali značajne osobe svih partnera. Projekt je realiziran brojnim aktivnostima kao što su individualni i grupni rad, radionice, programi, digitalne prezentacije i plakati, papirnatni plakati, kvizovi, e-knjige, tjelesno vježbanje, javno-kultурne priredbe, slikanje i crtanje, a sve se odvijalo vođenim uputama mentora i voditeljica projekta.

Ovakav oblik rada potiče suradnju i zajedništvo, što pridonosi razvoju pozitivne razredne klime, kao i dinamike razreda kao tima, a kod učenika potiče proaktivnost, kreativnost, pobuđuje maštu i znatiželju te od učenika iziskuje osobni angažman. Na taj način omogućuje stvaranje cjeloživotnih kompetencija. Isto tako, stvara se interes za druge narode i kulture te razvija multikulturalnost te prihvaćanje drugačijih i drugih oko sebe, što i jest temelj svih europskih integracija.

Kroz mjesечne aktivnosti učenicima se željelo približiti lik i djelo poznatih hrvatskih osoba koje su obilježile ne samo našu povijest, već i svjetsku. Stoga su se na listi poznatih osoba našli: Janica Kostelić, Dražen Petrović, Luka Modrić, Faust Vrančić, Ruđer Bošković, Vladimir Prelog, Lavoslav Ružička,

Učenici radovi nastali tijekom projektnih aktivnosti

Milko Kelemen, Ivana Brlić-Mažuranić, Julije Knifer i Eduard Slavoljub Penkala.

Ovaj projekt bio je platforma na kojoj su učenici upoznali svoje pretke, upoznali svoju kulturu, ali i kulturu drugih naroda koji imaju mnoge zajedničke točke s našim narodom, kako u kulturnom tako i u znanstvenom aspektu.

Projektnim aktivnostima ostvareni su rezultati, kao i cilj projekta. Učenici su svojim radom, pod vodstvom mentora, upoznali značajne osobe iz svoje nacionalne povijesti, kao i značajne osobe projektnih partnera.

Svi rezultati objavljeni su na TwinSpaceu, kao i na zajedničkoj Facebook stranici projekta te na službenim mrežnim stranicama škola. Projekt je uspješno integriran u nastavni proces kako je i planirano školskim kurikulom te Godišnjim planom i programom rada škole. Zajednički rad predstavljen je na javnoj kulturnoj školskoj priredbi, održanoj povodom obilježavanja Dana škole koja je bila posvećena temi projekta pod nazivom „Tragovi prošlosti, ponos budućnosti” te su se roditelji mogli upoznati s dijelom projektnih aktivnosti. Projekt je predstavljen Učiteljskom vijeću škole, Županijskom stručnom vijeću knjižničara Virovitičko-podravske županije, na roditeljskim sastancima, na službenoj web stranici škole, na Facebook stranici projekta te u regionalnim i lokalnim glasilima. Sudionice projekta iz Osnovne škole Eugena Kumičića, učiteljice Marinela Zrinčak Begovac, Melita Crnković i Melita Schmitz dobole su Oznaku kvalitete (OL) na međunarodnoj razini za sudjelovanje u projektu.

ŠKOLSKA KNJIŽNICA - POKRETAČ AKTIVNOSTI U MJESECU BORBE PROTIV OVISNOSTI

Vivijana Krmpotić
OŠ Veliko Trojstvo

Mjesec borbe protiv ovisnosti obilježavamo dugi niz godina različitim aktivnostima. Najviše aktivnosti provodi se s osmašima koji ulaze u period života u kojem će većina njih biti

u opasnosti konzumirati opojna sredstva ili stvoriti neki oblik ovisnosti. Upozoravanje o štetnim posljedicama isključivo je preventivnog karaktera, a o pojedincu, obitelji i sredini u

kojoj živi, te društvu u kojem se kreće ovisi hoće li učenik uistinu krenuti putem ovisnosti. Većina aktivnosti provodi se na nastavi razrednog odjela ili biologije, u učionici ili knjižnici.

Obilježavanje važnih datuma koje uključuje veći broj učenika i učitelja različitih nastavnih predmeta, a kojima je koordinator školski knjižničar, važno je za podizanje ugleda knjižnice i knjižničara, podjednako kod učenika, roditelja, kolega i ravnatelja.

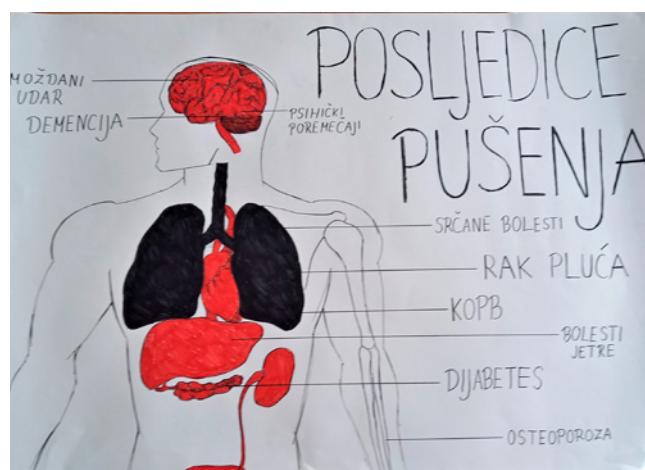
Prva aktivnost s kojom smo započeli obilježavanje Mjeseca borbe protiv ovisnosti bila je gledanje filmova u kojima Marin Ivanović Stoka opisuje svoju borbu s ovisnošću. Osebujan karakter glavnog protagonista Marina Ivanovića dojmio se naših osmaša. Smatrali da on svojim primjerom može ukazati kako se snagom volje može pobijediti ovisnost, kako je ostvarivanje osobnog maksimuma moguć i za one koji su krenuli krivim putem.

Druga aktivnost bila je izrada plakata na temu „Ovisnosti“. Učenici su podijeljeni u skupine. Svaka skupina izabrala je jednu vrstu ovisnosti: pušenje/nikotin, droga, alkohol, kocka. Učenici su unutar skupine podijelili zadatke i odredili vrijeme izvršavanja. Maksimalno korištenje knjižnicom i njezinom literaturom jedan je od zadataka, kao i korištenje online izvora. Tijekom rada na ovom zadatku učenici su koristili listu za procjenu kako bi samovrednovali svoj rad unutar skupine i kako bi međusobno (suradnički) vrednovali zajedničku suradnju s knjižničarkom vezanu uz pružanje podrške prilikom rada. Učenicima se svidio grupni način rada i samovrednovanje kroz listu za samoprocjenu jer su na taj način stekli širu sliku o sebi, članovima grupe i svom radu unutar grupe. Knjižničarki je poslužio kao povratna informacija u vidu poboljšanja grupnog načina rada s drugim učenicima. Nakon izvršenih aktivnosti učenici su izložili rad svoje skupine te odgovarali na pitanja drugih učenika.

Sljedeća aktivnost bila je kviz na temelju poznavanja pročitanog djela Silvije Šesto i prof. dr. Vlade Jukića, „Ne,

hvala!“. Na kvizu su sudjelovala tri predstavnika paralelnih razreda, 8. a i 8. b. Kako bi se ispoštovale epidemiološke mjere kviz se održao u knjižnici, samo s predstavnicima razreda, razrednicima i nastavnicom hrvatskog jezika. Natjecatelji su za svoj trud nagrađeni „slatkim“ poklonima i zahvalnicama za sudjelovanje. Rezultati natjecanja objavljeni su na Facebook stranici školske knjižnice. Knjiga „Ne, hvala!“ govori o problemu ovisnosti o drogi. Podijeljena je u dva dijela, umjetnički koji govori o kvartovskoj skupini mlađih i stručni, psihijatrijski s informacijama na temu droge i ovisnosti. Budući da većina razreda nije čitala knjigu, natjecatelji su na satu Hrvatskog jezika predstavili knjigu ostatku razreda, a knjižničarka je pokazala pitanja i točne odgovore s kviza.

Niz preventivnih aktivnosti o ovisnostima, kojima je pokretač školska knjižnica, učenicima je otvorilo drugu pozitivnu dimenziju školske knjižnice, izrazito nužnu za učenike koji su na prelasku u srednjoškolsko obrazovanje.

I Plakat učenika 8. a razreda

UZ ČITANJE RIJEČI RASTU – ETWINNING PROJEKT

Vivijana Krmpotić
OŠ Veliko Trojstvo

Poticanje čitanja kroz različite projekte provodi se u školskim knjižnicama, pa tako i u našoj školskoj knjižnici OŠ Veliko Trojstvo. „Uz čitanje riječi rastu“ je eTwinning međunarodni projekt u trajanju od jedne školske godine, koji ima potporu Udruge učitelja razredne nastave Zvono.

Projekt je osmišljen tako da različitim aktivnostima potiče radost čitanja, razvija vještinsku čitanja, uči kako se odnositi prema knjizi, pobuditi interes učenika za čitanje knjiga, osnaživati kritičko mišljenje o pročitanom, prikazati projektne aktivnosti kroz upotrebu IKT-a. Projektom se željelo poticati druge učenike škole, lokalnu zajednicu i širu javnost na razvijanje kulture provođenja slobodnog vremena te osnažiti ulogu čitanja u razvoju jezičnih, komunikacijskih i stvaralačkih kompetencija potrebnih za izazove suvremenog društva.

Projektne aktivnosti započeli smo obilježavanjem Međunarodnog dana pismenosti, čitajući prigodne tekstove.

Prvaši su se upoznali s abecedom i riječima koje počinju na određeno slovo, igrali su se, crtali, razgovarali o omiljenim slikovnicama/knjigama, o tome zašto je čitanje važno, kako čitati da im bude zanimljivije i na kraju zaključili da oni ipak trebaju naučiti čitati. Drugaši su se prisjetili abecede, oni su već veliki i znaju dobro čitati, ali smo se i s njima poigrali. I njima se čitala priča te se razgovaralo o pročitanoj priči, važnosti čitanja i vrstama pismenosti. Trećaši i četvrti su na otvorenom/pod krošnjama slušali jesensku priču i maštali o jeseni, štali šumom, osjećali, okusili, mirisali i dodirnuli sve što ima veze s jesenom. Prije toga smo razgovarali o važnosti čitanja, a učenici su među sobom podijelili savjete kako čitati da nam bude zanimljivije. Sami su spomenuli da im je ljepeš i draže pročitati knjigu, nego pogledati film o toj knjizi te da ih film razočara jer si nisu tako zamislili ni izgled likova ni događaje. Na kraju smo došli do zaključka da dobro čitati znači „vrtjeti“ film u glavi o onome što čitamo.

U Mjesecu hrvatske knjige pisali smo osvrte na najdražu pročitanu knjigu, u suradnji s nastavnicom hrvatskog jezika. Na satu Informatike učenici osmih razreda radili su e-knjigu u programu Libar. Tema za izradu e-knjige bila je „Moja omiljena knjiga“. Stariji učenici su čitali mlađima, a čitale su se slikovnice „Panjoglavl“ Ž. Horvat-Vukelja te „Greta i divovi“ Z. Tuckera i Z. Perisca. U Mjesecu hrvatske knjige učenici drugog razreda donijeli su svoju najdražu knjigu i predstavili je ostatku razreda. Donosili su bajke, knjige o nogometu, knjige popularnih spisateljica za djecu S. Pilić i S. Polak. Učenici drugog razreda samostalno su izradili strip nakon čitanja priče i obrade lektire, na predlošku djela „Ružno pače“ H. C. Andersena. Naučili su kako odrediti temu stripa, što je kadar, da je kadar određen planom i rakursom, saznali čemu služe oblačići u stripu te koji je odnos linije plohe i boje u stripu.

I „Ružno pače“ u stripu

Radionicu razlistanih knjiga imali smo nakon iščitavanja knjige W. Joycea „Fantastične leteće knjige“. Nakon čitanja knjige i gledanja videa na YouTubeu, učenici su svoj doživljaj pročitanog predočili likovnim izrazom. Zatim su od starih i otpisanih knjiga te pek papira načinili razlistane knjige i smjestili ih u knjižnicu.

Božićno vrijeme obilježili smo čitanjem i obradom ruske narodne priče „Kalinka“ te Božićnom bajkom Nade Iveljić.

Svjetski dan čitanja naglas obilježava se početkom veljače, mi smo ga obilježili razrednim natjecanjem u čitanju naglas. Odabrani su najbolji učenici, ali su i svi ostali pohvaljeni za trud i izvedbu te nagrađeni pohvalnicama i prigodnim poklonima. Međunarodni dan dječje knjige obilježen je recitacijama poznatih dječjih spisatelja S. Femenića, A. Harambašića i G. Viteza.

Krajem nastavne godine održana je videokonferencija učenika drugog razreda s učenicima četvrtog razreda OŠ kralja Tomislava iz Zagreba i njihovom učiteljicom Ivom Erak. Susret je započeo javljanjem knjižničarke i učiteljice Ive, zatim se razgovoru priključila učiteljica Ivana Andić i njihova knjižničarka Ivana. Njihovi i naši učenici iznosili su svoje omiljene knjige. Našim učenicima omiljena knjiga je „Mačak u čizmama“, dok su njihovi učenici pokazali raznolik ukus, od bajki do enciklopedija. Jedna učenica se izjasnila da nema omiljenu knjigu, puno knjiga joj se sviđa, ali joj nijedna nije omiljena. Tako smo došli do zaključka da ona još uvijek nije pronašla svoju omiljenu knjigu.

I Videokonferencija s OŠ kralja Tomislava iz Zagreba

Ovom je videokonferencijom kraju priveden i sam projekt „Uz čitanje riječi rastu“. Pozitivan evaluacijski upitnik svih učenika dovoljno govori o kvaliteti osmišljenih i provedenih aktivnosti. Projekt će se provoditi i dalje. Nove zanimljive aktivnosti za poticanje čitanja bit će temelj našim učenicima da im uz čitanje riječi rastu.

O DIGITALNOJ ZBIRCI I BIBLIOGRAFIJI „RIJEČI MLADIH“, NOVINA GIMNAZIJE PETRA PRERADOVIĆA VIROVITICA

Josip Strija
Gimnazija Petra Preradovića Virovitica

Riječ mladih i Riječ mladih 2.0

Povodom Dana Gimnazije Petra Preradovića Virovitica, 19. ožujka 2022. godine, djelatnici i učenici iz dubokog sna probudili su uspavanu tradiciju. Inicijativom školskoga knjižničara, Josipa Strije, pokrenuli su blog Riječ mladih 2.0 – literarni kutak gimnazjalaca u virtualnom obliku, nastavljajući se na „Riječ mladih“ koja je u Gimnaziji izlazila od 1963. do 1974. godine. Kako profesorica Zdenka Kos piše u knjizi „100

godina Gimnazije u Virovitici“: „Od 1963. do 1974. godine izlazi učenički list Riječ mladih, „novine“ više literarnog nego novinskog sadržaja. Izlazile su neprekidno kao podlistak Virovitičkog lista i to zahvaljujući ponajprije profesoru Martinu Baliću, a u zadnjim godinama profesoru Ivanu Zelebrzu koji su okupljali učenike u Literarnoj sekciji.“¹

¹ Kos, Z. (2019). 100 godina Gimnazije u Virovitici. Virovitica: Gimnazija Petra Preradovića. Str. 85.

Ideja je bila, osim Riječi mladih 2.0, omogućiti korištenje i starih brojeva Riječi mladih koji su već požutjeli listova nestrpljivo čekali svoju digitalnu inačicu. Projekt je započeo prošle, 2022. godine, a realizirao ga je školski knjižničar Josip Strija. Svi su (dostupni) brojevi digitalizirani pa je izrađena digitalna zbirka „Riječi mladih”, a uz nju i bibliografija u istom tom, digitalnom obliku s kazalom autora i anonimnih djela. Oboje je dostupno te slobodno za virtualno listanje i pretraživanje na sljedećoj poveznici.

Poveznica na digitalnu zbirku i bibliografiju

„Riječ mladih“ izlazi u dvanaest godišta od kojih je sačuvano njih osam - od petog do dvanaestog godišta: V. (6 brojeva), VI. (6 brojeva), VII. (4 broja), VIII. (6 brojeva), IX. (6 brojeva), X. (4 broja), XI. (6 brojeva) i XII. (4 broja). U svojih osam godišta izlaženja (od V. do XII. godišta), „Riječ mladih“ uređivalo je pet urednica i urednika: Vlasta Tari, Mirjana Tvrđorijeka, Zdenka Manjkas, Mirko Petraš i Biserka Kačar. U navedenom razdoblju, za „Riječ mladih“ piše čak 135 autora. U 43 broja na 344 stranice, objavljeno je 868 proznih tekstova, 369 tekstova poezija i samo jedan dramski tekst.

Digitalna zbirka

Digitalna zbirka „Riječi mladih“ na jednom mjestu okuplja digitalizirane brojeve (od V. do XII. godišta) istoimenog lista učenika Gimnazije Petra Preradovića Virovitica, s ciljem omogućavanja pristupa brojevima bez obzira na njihovo fizičko mjesto pohrane. Digitalna je zbirka tako dio većega projekta koji, osim digitaliziranih brojeva, na korištenje daje i detaljnu bibliografiju svih objavljenih tekstova.

Digitalizacijom tako svaki sačuvani broj Riječi mladih postaje jednakost dostupan svim zainteresiranim korisnicima, građa je sačuvana, a njezino korištenje omogućeno svima bez obzira na mjesto pristupa.

Digitalizirana su ukupno 43 broja (VIII. godišta, 344 stranice) i sve su pojedinačne digitalizirane stranice dostupne za pregled. List je digitaliziran u visokoj rezoluciji (600 dpi), optičko prepoznavanje znakova (OCR) nije provedeno, ali je za svaki zapis u bibliografiji i u sadržaju digitalne zbirke dodana posebna poveznica pa je sadržaj moguće vrlo jednostavno pronaći i pročitati.

Svaki broj Riječi mladih u digitalnoj zbirci opisan je metapodacima korištenjem najvažnijih elemenata sheme Dublinske jezgre: naslov, autor, tema, opis, izdavač, pridonositelj, datum, tip, format, identifikator, jezik, odnosi i prava, a svaki digitalizirani tekst je pretraživ prema autoru i naslovu.

Klikom na prvu stranicu svakog pojedinog broja, na njegovoj stranici otvara se i flip format pa je svaki broj moguće i virtualno „prelistati“.

Bibliografija

Glavni cilj ove bibliografije bio je popisati sve tekstove objavljene u Riječi mladih, bez obzira na njihov književni rod ili novinsku vrstu. Bibliografija tako obuhvaća tekstove objavljene u osam godišta izlaženja Riječi mladih (od V. do XII. godišta),

a bit će dopunjena starijim brojevima ako budu pronađeni.

Prema popisanom korpusu, u obuhvaćenom je razdoblju u Riječi mladih objavljeno čak 1238 tekstova. Upravo zbog odabira građe i jedinica koje ova bibliografija popisuje, može se nazvati specijalnom – popisuje radove, u kontekstu odabira građe, iz posebnog izvora s posebnim kriterijima, i to one tekstove iz tiskanog, informativnog medija. Osim što je specijalna, ova je bibliografija mjesna (popisuje građu s jednog prostora, prostora Virovitice, točnije Gimnazije), retrospektivna (popisuje građu koja je ranije objavljena, odnosno koja je objavljena u određenom vremenskom razdoblju), popisna (sastavljena je isključivo od popisa, bez opisa, anotacija ili dopuna) i primarna (za izradu bibliografije korišteni su izvorni brojevi Riječi mladih).

Kako do sada nije bilo bibliografija koje su popisivale tekstove objavljene u Riječi mladih, treba istaknuti kako su polazište za rad i stvaranje bibliografije bili sačuvani brojevi Riječi mladih, koji su naknadno digitalizirani i objavljeni u Digitalnoj zbirci, a cijelokupan posao izrade bibliografije se tako ne temelji ni na kojem prethodno objavljenom popisu bibliografskih jedinica. Svakako treba napomenuti kako se pri preuzimanju podataka i slaganju bibliografskog zapisa vodilo računa o pravopisu pa su podaci preuzimani u originalu, prema pravopisnoj normi koja je bila važeća u to vrijeme.

Bibliografske jedinice poredane su abecednim redom - bilo prema autoru ili prema naslovu djela. Ako je uz djelo naveden bilo koji podatak o odgovornosti u bilo kojem obliku, on je iskorišten za izgradnju autorske odrednice, i to u obliku u kojem je zatečen. Detaljne napomene o poretku bibliografskih jedinica mogu se pronaći na stranicama Kazala autora i Kazala anonimnih djela.

Za izradu autorske odrednice poslužili su sljedeći podaci: ime i prezime autora, ime autora i inicial prezimena, iniciali koji nisu razriješeni i razriješeni oblik iniciala. U slučaju da podaci o bilo kakvoj autorskoj odgovornosti nisu navedeni, prema pravilima struke, odrednicu čine prve tri riječi naslova djela, odnosno dvije ili jedna ako je slučaj da je djelo nazvano jednom ili dvjema riječima.

Digitalna zbirka Riječi mladih

O Digitalnoj zbirci

I Digitalna zbirka i bibliografija „Riječi mladih“

Nakon prvoga elementa bibliografske jedinice, koji je najčešće naslov, u uglatim je zagradama dodan i podatak o književnom rodu koji je ponegdje zbog jasnoće dopunjeno dodatnom oznakom (prijevod, školska zadaća, izvješće, uvodnik, prigodnica i sl.).

Kako su svakom bibliografskom zapisu pridružene dvije poveznice - ona do autora u autorskom kazalu (odrednica) i ona do cjelovitog, digitaliziranog teksta (naslov teksta), potrebno je naglasiti da je u slučaju nastavljanja teksta na sljedećoj stranici, poveznica do nastavka dostupna na broju te druge stranice u bibliografskoj jedinici. Ako se tekst nastavlja na nekoj drugoj stranici koja ne slijedi odmah nakon stranice

na kojoj je tekst objavljen, broj te stranice naveden je u obliku zagradama i također poveznicom vodi do digitaliziranog teksta.

Izradom ove bibliografije, kao i digitalne zbirke, pokušao se stvoriti alat za daljnja proučavanja tekstova u sačuvanim brojevima Riječi mlađih, a sa svim potrebnim podacima za lakšu prohodnost kroz korpus. Cilj je najvjerojatnije postignut jer je baza s više od 1200 zapisa, odnosno 43 digitalizirana broja dobar temelj za proučavanje, a osim toga i zanimljiv pregled jednog posebnog dijela aktivnosti gimnazijalaca prije više od pedeset godina, njihove kreativnosti i stvaralaštva te kao pregled i uspomena na neka druga gimnazijska vremena koja će ovako nastaviti odolijevati vremenu.

KAKO MLADIMA (NE) NAMETNUTI KNJIGU

Vesna Zvečić

Osnovna škola Ivane Brlić-Mažuranić Virovitica

Poticanje čitanja i stvaranje ljubavi prema knjizi među učenicima završnih razreda posebno je izazovan zadatkom svim osnovnoškolskim knjižničarima. U knjižnici OŠ Ivane Brlić-Mažuranić Virovitica tijekom prvog polugodišta školske godine 2022./2023. većina aktivnosti poticanja čitanja bila je posvećena upravo učenicima sedmih i osmih razreda. U prvi plan stavljeni su učenici kao glavni akteri koji sami odlučuju što će čitati i na koji će način knjige približiti svojim vršnjacima. Aktivnosti su provedene u suradnji s učiteljima hrvatskoga jezika, a uključivale su različite pedagoške, kreativne i literarne radionice.

„Misli na sebe – čitaj!”

Kako je Mjesec hrvatske knjige 2022. bio posvećen upravo mladima i čitanju, školska se knjižnica uključila u virtualni čitateljski maraton „Minuta za čitanje” u organizaciji Hrvatskog čitateljskog društva. Učenici viših razreda i zaposlenici škole rado su se snimali kako u trajanju od jedne minute čitaju dio svoje najdraže knjige. Objedinjeni videouradak objavljen je na školskoj mrežnoj stranici te na društvenim mrežama i moguće ga je pogledati skeniranjem priloženog koda.

Virtualni čitateljski maraton - videouradak OŠ Ivane Brlić-Mažuranić Virovitica

Kušanje knjiga na naš način

Međunarodni dan tolerancije obilježava se sredinom studenoga (16. 11.). Školska ga je knjižničarka povezala s Europskom godinom mlađih (2022.), njezinim temama i ciljevima koji promiču uključivost i ravnopravnost. Za učenike sedmih i osmih razreda održala je dvije radionice kušanja knjiga (tzv. „book tasting“). Učenike su na stolovima u knjižnici dočekale različite knjižne poslastice, poput djela „Oblak čvoraka“ Ivane Šojat, „Dječak u haljinu“ Davida Walliamsa,

„Čudo“ R. J. Palacija, „Djevojčica iz Afganistana“, „Parvanino putovanje“ i „Grad od blata“ Deborah Ellis, „Kradljivica knjiga“ Markusa Zusaka, „Kupit će ti tata koturaljke“ Melite Rundek, „Pokušaj zaboraviti“ Mire Gavrana i mnogih drugih u kojima je kao tema dominantan neki oblik netolerancije i nasilja.

Kažu da knjige (ne) trebamo suditi po koricama, a na ovoj se radionicici, između ostalog, radilo upravo to. Svaki je učenik dobio listić za vrednovanje na kojem je ocjenom od jednog do pet srca morao vrednovati prvi dojam koji je stekao o knjizi, vizualni izgled naslovnice, anotaciju te prvih nekoliko rečenica teksta same knjige. Na kraju, bilo je potrebno svakoj kušanoj knjizi dati konačnu ocjenu. Knjige su se kušale u četiri slijeda po tri minute, a nakon toga uslijedila je rasprava. Komentirale su se one knjige kojima su učenici dali najbolje ocjene.

I Kušanje knjiga čitanjem anotacije

Na spoju s knjigom

Učenici osmog razreda sudjelovali su na još jednoj zanimljivoj radionici u knjižnici tijekom koje su bili na pravom brzom spoju s knjigom. Pojam „speed date“ društveni je fenomen i poznat je kao susret tijekom kojega samci imaju priliku u kratkom razdoblju upoznati velik broj potencijalnih partnera. Ova vrsta susreta bila je vrlo popularna u SAD-u početkom tisućljeća (prije pojave društvenih mreža). Nadahnuta brzim spojevima, među američkim se učiteljima i knjižničarima raširila metoda poticanja čitanja nazvana „book speed dating“, odnosno brzi spojevi s knjigom. U literaturi postoji više inačica ove metode koja je pogodna za predstavljanje knjiga među učenicima viših razreda osnovne škole te srednjoškolcima.

Krajem mjeseca tijekom kojega su za sat Hrvatskoga jezika učenici čitali književna djela za cijelovito čitanje odabrana prema vlastitom izboru (primjerena njihovoj dobi) održan je susret u školskoj knjižnici. Učenici su trebali pripremiti kratko izlaganje u trajanju od najviše tri minute tijekom kojeg će svom sugovorniku predstaviti knjigu koju su čitali. Na kraju izlaganja svakako je sugovorniku bilo potrebno naglasiti zašto bi trebao pročitati tu knjigu, odnosno njezine najjače adute, ali nikako ne otkriti kraj. Na ovaj način izlagači su utjelovili svoje knjige, dali im svoj glas. Svi su učenici imali listić za vrednovanje u koji su upisali naslove knjiga s kojima su bili na spoju i ocjene za svaku od njih. Tijekom radionice načinjeno je pet izmjena, svaki je sudionik bio na spoju sa čak pet različitih knjiga. Usljedio je razgovor o knjigama koje su doatile najbolje ocjene. Učenici su pohvalili ovaj oblik reklamiranja knjiga jer će uvijek prije pročitati knjigu koju im je preporučio netko od njihovih vršnjaka nego netko od učitelja.

Zatamnjena poezija

Osmasi su u studenom kao lektirno djelo čitali „Priče iz Vukovara“ Siniše Glavaševića. Sredinom mjeseca školska im je knjižničarka održala radionicu tijekom koje su stvarali tzv. „blackout“, odnosno zatamnjenu poeziju. Na predlošcima

odabranih Glavaševićevih priča izdvajali su ključne riječi, označavali ih, od njih stvarali neku novu misao ili stih pjesme. Ostatak teksta zatamnili su i oslikali prigodnim motivima. Njihovi radovi izloženi su na knjižničnim panoima u spomen na žrtvu Vukovara i njegovih stanovnika.

I Dio učeničkih radova na temu „Priča iz Vukovara“

Učenici kao subjekti u procesu poticanja čitanja

Današnje generacije učenika sve manje samoinicijativno uzimaju knjigu u ruke kako bi uz nju provodili slobodno vrijeme. Pred učiteljima i knjižničarima veliki je izazov kako to promjeniti. Jedan od načina svakako je uključiti ih u sam proces odabira knjiga za čitanje i stvaranja preporuka za čitanje. Preporuka vršnjaka vrijedi više od preporuke učitelja i to treba imati na umu pri osmišljavanju aktivnosti za poticanje čitanja.

Aktivnosti koje su provedene u knjižnici OŠ Ivane Brlić-Mažuranić Virovitica s najstarijim učenicima polučile su golem uspjeh jer se nakon njih znatno povećao broj posuđenih knjiga koje učenici čitaju kao izbornu lektiru. Počeli su ih posuđivati i kao dodatnu knjigu koju će čitati u svoje slobodno vrijeme.

I Učenici jedni drugima predstavljaju knjige

KINDLE, NETFLIX, SPOTIFY, TIKTOK. GDJE SU TU KNJIŽNICE?

Alica Kolarić

Odjel za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru

Kako u vrijeme streaming servisa i zabavnih sadržaja, dostupnih bilo gdje i bilo kada, uopće razmišljati o mladima i knjižnici? Kako se knjižnice snalaze u digitalnom dobu koje je donijelo neograničen pristup sadržajima za zabavu i za učenje? Amazon Kindle, Netflix, Spotify, TikTok. Gdje su tu knjižnice?

Prema Ujedinjenim narodima, mladi su osobe u dobi između 15 i 24 godine (United Nations. Youth, 2022). Oni su osobe u prijelaznom razdoblju od djetinjstva prema odrasloj dobi, što podrazumijeva postupno odmicanje od odraslih autoriteta. Na mlade se ponekad gleda kao na buntovne, željne slobode i samostalnosti. Moguće je zamisliti da se mlade osobe odmiču i od knjižnica, u potrazi za novim i drugačijim načinima pristupanja sadržajima koji su im potrebni, iako su kao djeca bili redoviti članovi. Poznato je da djeca, koja su rado posjećivala knjižnice u mlađenačkoj dobi, često gube interes i rjeđe koriste knjižnice.

Razdoblje odrastanja obilježavaju specifične potrebe na koje knjižnice trebaju moći odgovoriti. Odrastanje u digitalnom vremenu nudi nove oblike stjecanja informacija i provođenja slobodnog vremena pa se može činiti da mladima knjižnice i nisu toliko potrebne. Može izgledati da se potrebe koje proizlaze iz procesa obrazovanja te potrebe za kulturnim sadržajima i razonodom mogu pronaći na drugim mjestima. Ipak, knjižničari koji se bave mlađima posvećuju pažnju osmišljavanju usluga za njih, svjesni da im knjižnice mogu ponuditi kvalitetne knjige (tiskane i elektroničke), te izvore informacija i programe koji će biti podrška odrastanju u sigurnom i poticajnom okružju. Knjižničari diljem svijeta već desetljećima ostaju dosljedni u naporima da odgovore na potrebe mlađih osoba za obrazovanjem, informiranjem, kulturom i razonodom, na razvojno primjeren način. O tome svjedoče IFLA-ine smjernice za knjižnične usluge za mlađe „Guidelines for Library Services For Young Adults“ objavljene još 1996. godine. Hrvatsko izdanje ovih smjernica pod naslovom „Smjernice za knjižnične usluge za mlađe“ pojavljuje se 2009. godine u izdanju Hrvatskog knjižničarskog društva. Činjenica da ovo izdanje „Smjernica“ uključuje dodatak naziva „Web 2.0 i knjižnične usluge za mlađe: uvod za knjižničare“ govori o tome da je stručna zajednica bila svjesna pojave novih tehnoloških mogućnosti, kao i njihove moguće primjene u knjižnicama. Promišljalo se, i još se promišlja, kako ići ukorak s tehnološkim novinama koje s jedne strane oblikuju svijet mlađih, a s druge strane knjižničarima mogu pomoći da im se približe.

Američko udruženje knjižničara (engl. American Library Association, ALA) ima posebnu sekciju posvećenu mlađima – *Young Adult Library Services Association* (YALSA), koja ulaže puno napora u praćenje potreba i trendova među mlađima te u osmišljavanju odgovarajućeg pristupa toj skupini korisnika. Sekcija objavljuje časopis „*The Journal of Research on Libraries and Young Adults*“ koji je u otvorenom pristupu i donosi vrijedne radove posvećene aktualnim temama, poput prikaza pucnjava u američkim školama i LGBTQAI+ tema u romanima za mlađe. Ovi primjeri pokazuju da knjižničari doista nastoje razumjeti svijet mlađih, da promišljaju o grad i uslugama koje su za njih aktualne i relevantne te kojima mogu odgovoriti na potrebe novih generacija.

O izazovima koje pred knjižnice i knjižničare postavljaju mlađi korisnici pisalo se i raspravljalo i u hrvatskoj stručnoj zajednici. Skup namijenjen dječjim knjižničarima, koji se svake godine održava

u Knjižnici Medveščak Knjižnica grada Zagreba, 2009. godine nosio je znakovit naslov „Tinejdžer u knjižnici. Upomoć!“. Skup se bavio pitanjima koja sebi ne prestajemo postavljati, a to su: što činiti da mlađi dolaze u knjižnicu? Kakve su njihove navike? Koje su njihove potrebe i na koji način možemo na njih odgovoriti? Istraživani su mogući modeli pružanja knjižničnih usluga osobama mlađenačke dobi pa je utvrđeno da u Hrvatskoj postoje tri osnovna koncepta: knjižnica za mlađe, odjel za mlađe i program za mlađe (Stričević i Jelušić, 2010). Ako uzmemu u obzir da su mlađi posebna skupina korisnika koja je specifična po svojim obilježjima i potrebama, jasno je da je za njih dobro ustanoviti posebne odjele u kojima trebaju raditi knjižničari s posebnim i specifičnim kompetencijama usmjereni na mlađe. Anketno istraživanje koje je provela Gradska knjižnica Riječka, uoči otvaranja odjela za mlađe u svom novom prostoru, pokazalo je da ispitanike najviše zanima glazba, da najčešće posjećuju koncerte, da ne prate medije već se informiraju putem društvenih mreža, i da bi u novom odjelu ponajprije voljeli imati usluge preporuka i posudbe knjiga vezanih uz interes mlađih, kao i uslugu posudbe stripova. Rezultati ovakvih istraživanja, provedenih među korisnicima knjižnice i onima koji to još nisu, važan su putokaz i vodilja u nabavi građe i osmišljavanju i provedbi knjižničnih usluga za mlađe.

Na kraju, da ne govorimo samo o izazovima, treba spomenuti dva važna područja u kojima knjižničari mogu pridonijeti, i već dugo pridonose, a to su poticanje čitanja i informacijsko opismenjavanje mlađih. Iako se puno govori o tome da je čitanje aktivnost koja prema afinitetima mlađih dolazi iz aktivnosti poput slušanja glazbe i druženja (Gvozdanović et al., 2019), knjižničari su stručnjaci koji trebaju i dalje ustrajati na poticanju čitanja i ponudi kvalitetne literature za mlađe. Isto tako, u vrijeme stalne izloženosti informacijama dvojbene kvalitete, knjižničari trebaju ostati uporni u nastojanju da mlađe pouče važnosti kritičkog vrednovanja sadržaja s kojima dolaze u dodir i koje koriste. Ova zadaća posebno je važna za školske knjižnice koje mogu puno doprinijeti učinkovitom korištenju informacija.

Literatura

IFLA (1996). Guidelines for Library Services For Young Adults. [citirano: 2023-03-21]. Dostupno na: <https://archive.ifla.org/VII/s10/pubs/ya-guidelines-en.pdf>
 Gradska knjižnica Riječka (2023). Mi pitali, vi odgovorili: rezultati anketnog istraživanja čitalačkih navika mlađih u Rijeci (i što želite od odjela za mlađe). [citirano: 2023-03-21]. Dostupno na: <https://gkr.hr/Magazin/Osvrti/Mi-pitali-vi-odgovorili-rezultati-anketnog-istraživanja-citalackih-navika-mlađih-u-Rijeci-i-sto-zelite-od-odjela-za-mlađe>.

Gvozdanović, A., Ilišin, V., Adamović, M., Potočnik, D., Baketa, N., Kovačić, M. (2019). Istraživanje mlađih u Hrvatskoj 2018./2019. [citirano: 2023-03-21]. Dostupno na: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/kroatien/15291.pdf>

Smjernice za knjižnične usluge za mlađe : prerađeno izdanje Smjernica koje je 1996. objavio Stalni odbor Sekcije knjižnica za djecu i mlađe. Web 2.0 i knjižnične usluge za mlađe : uvod za knjižničare. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2009.

Stričević, I., Jelušić, S. (2010). Knjižnične usluge za mlađe: modeli i koncepti. Vjesnik bibliotekara Hrvatske 53, 1: 1-34.

United Nations. Youth (2023). [citirano: 2023-03-21]. Dostupno na: <https://www.un.org/en/global-issues/youth>

YALSA (2023). The Journal of Research on Libraries and Young Adults. [citirano: 2023-03-21]. Dostupno na: <https://www.yalsa.ala.org/jryla>

U KOPRIVNICI ODRŽANA 1. KNJIŽNIČARSKA NEKONFERENCIJA „KCCONNECT”

Maja Priselac, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
Ida Gašpar, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Prva hrvatska knjižničarska nekonferencija „kcConnect“ održana je u organizaciji Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica od 22. do 24. rujna u prostoru Inkubatora kreativnih industrija ENTER i online. Program je realiziran u obliku pozvanih izlaganja, panela i radionica, a okupila je sudionike iz cijele Hrvatske te Velike Britanije, Danske i Njemačke. Središnja je tema bilo korisničko iskustvo (UX), a konferencija se bavila i temama poput digitalnog marketinga, odnosa s javnošću, brendiranja, storytellinga, design thinkinga, umjetne inteligencije i dr. Okupljeni knjižničari iz različitih tipova knjižnica iz cijele Hrvatske imali su prilike u neformalnom, opuštenom ambijentu čuti kako ih doživljavaju stručnjaci iz drugih područja, od umjetnika do psihologa, te kako i s kojim alatima, znanjima i vještinama mogu unaprijediti rad u svojoj struci.

I Sudionici iz Hrvatske i inozemstva

Program je otvorio Andy Priestner – konzultant za UX Research & Design i organizator međunarodne konferencije o korisničkom iskustvu u Velikoj Britaniji. Sean Poropat i Jelena Fiškuš iz Studija Sonda iz Vižinade održali su zanimljivo izlaganje o vidljivosti knjižnica u javnosti i tome kako od lokalne priče napraviti onu svjetsku. Svjetsko iskustvo moglo se čuti u izlaganju Vanje Garaja, direktora za istraživanje i inovacije na Odsjeku za dizajn Sveučilišta Brunel u Londonu. U panelu o marketingu razgovarali su ravnateljica Gradske knjižnice Požega Aleksandra Šutalo, ravnatelj Gradske knjižnice Rijeka Niko Cvjetković i Andrea Kučić, ravnateljica digitalnog marketinga na Novoj TV i suautorica knjige o TikToku. Panel je moderirala Maja Priselac, savjetnica za odnose s javnošću u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, a na panelu je zaključeno da je marketing, osobito digitalni marketing, danas neizostavni dio poslovanja svake knjižnice. Anamarija Hrvoić Đurić iz PR-agencije „Mangjura“ predavanjem je upoznala sudionike s odnosima s javnošću i kriznim komuniciranjem.

Voditeljica knjižničnog sustava Gradske knjižnice Paderborn Katrin Stroth, na početku drugoga dana ove nekonferencije, predstavila je upravo politiku, usluge i programe koji su im omogućili 2021. godine nagradu za njemačku knjižnicu

godine. Voditelj UX-odjela u Rimac Automobilima Luka Lenard govorio je o inženjerstvu i korisničkom iskustvu u automobilskoj industriji. Velik interes sudionika pobudilo je provokativno izlaganje Predraga Palea, futurologa i profesora na zagrebačkom Fakultetu elektrotehnike i računarstva, koji je otvorio niz važnih pitanja o budućnosti knjižnica i koji je govorio o njihovoju nužnoj transformaciji u eri robota i umjetne inteligencije, a sve to s osvrtom i na temelje knjižničarske struke. On je uz Anamariju Hrvoić Đurić bio i sudionik panela „Što vas žulja“ kojeg je moderirao Petar Lukačić.

Kako oni vide knjižnice i knjižničare, u panelu „Izvan okvira“, govorili su i novinar, pisac i vlasnik izdavačke kuće „Media bar“ Neven Kepeski, ravnateljica Umjetničkog paviljona u Zagrebu Irena Bekić i vizualni umjetnik i modni dizajner Silvio Vujičić. Zajedno s moderatorom panela, sestranim Marijom Kovačom, osvrnuli su se i na budućnost knjige i poticanje čitanja.

I „kcConnect“ panel

Zbog mnoštva uloga koje danas knjižničar ima, kao i zbog stalnog kontakta s ljudima, izlaganje o empatiji i transformaciji usluga održala je psihoterapeutkinja Dijana Mateša. Mateša je s Goranom Živkovićem, skladateljem, tekstopiscem i pjevačem grupe „Overflow“, moderirala i panel raspravu pod nazivom „Napali se na neuspjeh“. Svoje su neuspješne priče, kao i poruke kako ih pretvoriti u uspjeh, sa sudionicima konferencije podijelili gradonačelnik Koprivnice i saborski zastupnik Mišel Jakšić, ravnatelj Gradske knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica Karlo Galinec, ravnatelj Gradske knjižnice Rijeka Niko Cvjetković i voditeljica Županijske matične službe za narodne i školske knjižnice Sisačko-moslavačke županije Dunja Holcer.

Tijekom tri dana trajanja konferencije održano je i nekoliko radionica. Uz već spomenute radionice Andyja Priestnera i Katrin Stroth, održane su i one na temu *digital detoxa*, *design thinkinga*, *storytellinga* te primjene *eye-tracking* tehnike u knjižnicama. Radionice su vodili stručnjaci iz spomenutih područja – magistra knjižničnih i informacijskih znanosti iz Danske Lisbeth Mærkedahl, glavna urednica

portala i društvenih mreža NSK Dragana Koljenik, medijska edukatorica u Gradskoj knjižnici Paderborn Annabelle Peric, djelatnici Odjela za informacijske znanosti i Stručnog preddiplomskog studija informacijskih tehnologija Sveučilišta u Zadru – Mate Juric, Nikolina Peša Pavlović i Alica Kolarić, pripovjedačica priča i bajki Jasna Held te stručnjakinja za storytelling Dijana Zorić. Sudionici konferencije virtualno su prošetali i Gradskom knjižnicom Požega, hrvatskom „Knjižnicom godine“ za 2021. godinu, te američkom javnom knjižnicom Missoula Public Library – knjižnicom koju je Međunarodni savez knjižničarskih društava i ustanova (IFLA) proglašio javnom knjižnicom godine za 2022. godinu.

Nekonferencijski stil omogućio je stvaranje poticajnog okruženja za otvorene rasprave o aktualnim knjižničarskim temama, pozitivnim, ali i negativnim elementima svakodnevnog rada u manjim i većim knjižnicama. Dovedeni su inspirativni govornici, stručnjaci različitih područja koji su sudionike potaknuli i inspirirali, ako ne na djelovanje, onda barem na promišljanje u smjeru promjena. Ostvarene su veze na međunarodnoj razini te je Lisbeth Mærkedahl, djelatnica kulturnog centra DOK1 u Aarhusu, postala članica „kcConnect“ tima. Konferencija „kcConnect“ pokazala je da se knjižničarstvo i mnoge druge struke u Hrvatskoj trebaju transformirati žele li u budućnosti biti relevantne ili čak uopće postojati. Ta transformacija uključuje prije svega usmjerenost

na korisnika i njegove potrebe, suživot s novim tehnologijama i umjetnom inteligencijom te konstantnu i kvalitetnu komunikaciju s korisnicima i s javnošću. Uspješno je razvijen novi model stručnog skupa u hrvatskom knjižničarstvu koji će, i dalje pod motom „Izvan okvira“, svake dvije godine okupljati knjižničare u Koprivnici i poticati ih na kreativni rad usmjeren na korisnika, a u skladu s uvjetima njihova rada.

Fotogalerija nekonferencije, kao i snimke predavanja, dostupni su na službenoj stranici „kcConnecta“.

I „kcConnect“ tim

5. DAN BAJKI: Z LONCA COPRNIC, VELIKI TABOR, 11. 10. 2022.

Zorka Renić, Medicinska škola Bjelovar
Davor Žažar, Osnovna škola Stjepana Radića Brestovac Orehovički

Legende, mitologija, magija i vještice bili su središnja tema petog, jubilarnog izdanja Dana bajki i priča održanog u Desiniću. Dan bajki pokrenula je 2017. godine Sekcija za školske knjižnice HKD-a, u vrijeme kad je bilo malo ovakvih događanja. Tijekom pet godina, koordinatorica Danica Pelko, u suradnji s članovima Programske i Organizacijske odbora, realizirala je odlična predavanja i radionice, a objavljena je i knjiga „Vilinsko igrišće“ te oblikovana mrežna stranica Dana bajki (v. QR-kôd).

Dan bajki – mrežna stranica

Kao uvod u bogat cijelodnevni program 5. Dana bajki, u desinićkoj Osnovnoj školi Đure Prejca, održana je kazališna predstava kazališta „Prijatelj“ – „Hrvatske vile i vještice“ – u režiji Hrvoja Zalara. Predstava je dobila specijalnu nagradu za djelo namijenjeno mladeži na ovogodišnjim Gumbekovim danima.

Nakon predstave, u dvorištu Dvora Veliki Tabor, Ansambl „Zabok“ iznimno je dojmljivo izveo „Vještici ples“. Na početku stručnog dijela skupa, prisutnih sedamdesetak sudionika

pozdravile su voditeljica Dvora Veliki Tabor Renata Dečman, predsjednica Knjižničarskog društva Krapinsko-zagorske županije Branka Tuđa Kanceljak i predsjednica Hrvatskoga knjižničarskog društva Jasenka Pleško.

I „Vještici ples“

Veliko zanimanje prisutnih izazvalo je predavanje našeg istaknutog povjesničara, kroatologa i etnologa dr. sc. Denivera

Vukelića „Odjeci stvarnosti hrvatskih bajki, legendi i predaja“. Vukelić je u svom izlaganju naveo brojne primjere iz hrvatskih bajki, legendi i predaja, istaknuo njihovu ulogu i značenje te povezanost s djelima iz hrvatske književnosti. Istaknuo je primjer knjige „Priče iz davnine“ Ivane Brlić-Mažuranić i njezine (ne)povezanosti sa starom slavenskom i hrvatskom mitologijom. Predavač je dokumentirano govorio o progonu vještica, a dotaknuo se i teme alkemičarske aktivnosti Barbare Celjske. Brojne teme i priče ostale su neispričane, ali bitno je spomenuti da je Deniver Vukelić prošle godine objavio knjigu „Magija na hrvatskome povjesnom prostoru“, koja je izazvala veliku pozornost stručno-znanstvene javnosti i širokog čitateljskog kruga.

I U Dvoru Veliki Tabor

brezova metla kojom se tjeraju zle sile. Emilija Kovačević i Marina Antolin izazvale su veliko zanimanje svojom radionicom „Čarolija u magičnoj znanosti“ u kojoj su se osvrnule na povijesni razvoj kemije i farmacije te upoznale sudionike s ljekovitim biljem naših krajeva. Pokazale su vrlo zanimljive kemijske pokuse te su od vode napravile vino, izradile kemijski vrt, a završile dimom i vatrometom. Poznata pripovjedačica Margareta Peršić održala je nadahnutu radionicu, u svom

već tradicionalno, tijekom poslijepodnevnih sati, uslijedio je dio skupa na kojem su sudionici sudjelovali u raznolikim radionicama. Martina Stažnik održala je radionicu „Tko se boji Babe Jage još?“ u kojoj je sudionike upoznala s ovom drevnom božicom slavenske mitologije i naučila ih kako se izrađuje

raznolikim radionicama. Martina Stažnik održala je radionicu „Tko se boji Babe Jage još?“ u kojoj je sudionike upoznala s ovom drevnom božicom slavenske mitologije i naučila ih kako se izrađuje

I Predavanje Denivera Vukelića

prepoznatljivom stilu, pod nazivom „Bahornica (Circaeae lutetiana)“. Otkrila je i recept za čarobnu priču koji glasi: „U maramicu zamotajte najdraže bilje, jedno sjećanje i jednu riječ i nastat će čarobna priča!“ Najposjećenija radionica bila je „Vodeno razgledavanje Dvora Veliki Tabor“. Muzejska pedagoginja Kristina Pavlović provela je sudionike muzejskim postavom u povijesnom kostimu i ispričala im „Legendu o Veroniki Desinićkoj i vili Meluzini“.

Na istom tragu nastavilo se s lutkarskom predstavom „Črna kraljica“ koju je izvela lutkarska družina Loculatori prema tekstu djelatnice Dvora Veliki Tabor Andree Brlobuš.

Večernji dio programa bio je rezerviran za pričanje bajki i legendi za odrasle. U programu „Pričom te zovem“ narodne su bajke kazivale Margareta Peršić, Srebrenka Peregrin i Ines Krušelj-Vidas.

Sudeći prema zadovoljstvu sudionika, preseljenje Dana bajki u ambijent Dvora Veliki Tabor pokazao se kao pun pogodak te ljubitelji bajki i priča s nestripljenjem iščekuju njegovo 6. izdanje sljedeće godine. Bajkovitoj atmosferi u atriju Dvora pridonijele su skulpture učenika Srednje škole Krapina napravljene pod mentorskim (čarobnim) štapićem Mihaele Dolovčak. Peti Dan bajki organizirali su Knjižničarsko društvo Krapinsko-zagorske županije i Hrvatsko knjižničarsko društvo uz potporu Muzeja Hrvatskog zagorja, Krapinsko-zagorske županije, Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske, Grada Zaboka i Školske knjige.

8. STRUČNI SKUP HRVATSKOG ČITATELJSKOG DRUŠTVA U POVODU MEĐUNARODNOG DANA PISMENOSTI „KULTURA ČITANJA: ŠTO NAM GOVORE ISTRAŽIVANJA O ČITANJU“, ZAGREB, 8. 9. 2022.

Dijana Sabolović-Krajina

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Hrvatsko čitateljsko društvo je u povodu Međunarodnog dana pismenosti organiziralo 8. stručni skup „Kultura čitanja: što nam govore istraživanja o čitanju“ te pružio uvid u važnost korištenja različitih istraživačkih metoda u parcijalnim istraživanjima iz područja sociologije, psihologije, knjižnične znanosti, socijalne psihologije, antropologije i dr. Cilj mu je bio ukazati na značaj stručno-znanstvenih istraživanja koja na interdisciplinarnan način problematiziraju čitalačku pismenost.

Uvod u temu dao je Dražen Lalić, pokušavajući s pozicije društveno-političkog analitičara dati odgovor na pitanje sadržano u naslovu izlaganja „Zašto je danas važno čitati i istraživati čitanje?“ Upozorio je kako u današnjem, potrošačkom kapitalizmu dominira preplavljenost podacima, dok je sve manje informacija kao strukturiranih podataka obogaćenih značenjem i smisлом.

Drahomira Cupar i Martina Dragija Ivanović pokušale su odgovoriti na pitanje iz naslova svojeg izlaganja „Istražujemo li dovoljno čitanje i pismenost?“ Na temelju analize ocjenskih radova obranjenih na Odjelu za informacijske znanosti Sveučilišta u Zagru, teme čitanja, knjige i pismenosti bile

su najzastupljenije od 2015. do 2019., da bi do drastičnog pada interesa za njih došlo 2020. i 2021. Uzrok tome vide u odlasku u mirovinu profesora koji su ih poticali među studentima. Dobiveni rezultati i osviješteni problem putokaz su za daljnje usmjeravanje zanimanja studenata na teme čitalačke pismenosti.

Lovro Škopljanc u svom je izlaganju „Što nas veže uz pročitane knjige?” iznio preliminarne rezultate antropološkog istraživanja o navikama čitanja provedenog u okviru projekta „Pamćenje (o) književnosti u svakodnevici”. Istraživanjem se ispituje emocionalna obojenost prisjećanja, motivacija čitanja, povezanost s autorom, tip pročitanog teksta i socijalni aspekt.

O rezultatima istraživanja PIRLS-a i PISA-e u Republici Hrvatskoj, kao oblicima vanjskog vrednovanja čitalačke pismenosti djece i mladih, govorile su Ines Elezović i Ana Markočić Dekanić. Zemlje poput Kine, Singapura i skandinavskih zemalja koje obrazovanje i obrazovne politike imaju visoko u političkim ciljevima, postižu u tim istraživanjima najbolje rezultate. Nažalost, ne i Hrvatska. Dobiveni rezultati ovih istraživanja mogu biti podloga za kreiranje obrazovanja kao važnog društvenog cilja ne samo na deklarativnoj razini. U tom je smislu upućen poziv znanstvenoj i stručnoj javnosti da se uključi u sekundarne analize koristeći javno dostupne baze podataka ovih istraživanja.

S rezultatima istraživanja čitanosti i kupovine knjiga u Republici Hrvatskoj upoznala nas je psihologinja Tamara Kraus. Reprezentativni uzorak od 1000 ispitanika pokazao je da 425 ispitanika u godinu dana pročita barem jednu knjigu, što je lagani pad u odnosu na 2020. godinu. Njezin odgovor na pitanje ima li čitanje budućnost, dvoznačan je. Da, danas se čita, ali na drugačiji način uslijed prevladavajućeg trenda konzumiranja kratkih informacija dok je disciplinirano čitanje, što uglavnom prepostavlja čitanje knjiga, mnogima naporno i demotivirajuće.

Svoje promišljanje o čitanju temeljeno na dugogodišnjim istraživanjima u Knjižnici i čitaonici „Bogdan Ogrizović”

podijelila je s prisutnima Jasna Kovačević. Osnovna je misija ove knjižnice posudba knjiga pa je istraživanje pokazalo da je ova knjižnica u tome uspješna.

O čitanju kao promjenjivom dinamičkom sustavu govorila je Renata Šamo. Od sredine 80-ih godina 20. stoljeća dolazi do fuzije istraživanja vanjskih i unutarnjih modela čitanja, od interpretativnih modela do interakcijskih koji uzimaju u obzir: 1) interakciju tekst-autor-čitatelj, 2) jezično i izvanjezično znanje čitatelja, 3) semantičku razinu, tj. razumijevanje pročitanog, 4) čitatelja i njegovo čitateljsko ponašanje u odabiru strategija čitanja.

Rezultate istraživanja o strategijama čitanja za razumijevanje pročitanog iznijele su Ana Sudarević, Gordana Šutej i Zorka Renić. Kratki obrazovni video s animacijom o strategijama čitanja prikazala nam je Zorka Renić te uspješno poentirala ovaj stručni skup zaključkom da nisu važna samo istraživanja čitalačke pismenosti, već je važna i njihova primjena u praksi, u ovom slučaju podukom kako pravilan odabir strategija čitanja može biti učinkovit put da se savlada školsko gradivo.

Kao rezultat ovoga skupa izrađen je dugo očekivani „Okvir za provedbu istraživanja čitanja i pismenosti” koji donosi smjernice (v. QR-kôd) za istraživanje čitalačkih interesa, potreba, navika i okruženja djece, mladih i odraslih kao temelja za osmišljavanje i provedbu projekata ili programa koji podupiru i poboljšavaju njihovu pismenost.

Smjernice

18. OKRUGLI STOL KOMISIJE ZA KNJIŽNIČNE USLUGE ZA OSOBE S INVALIDITETOM I OSOBE S POSEBNIM POTREBAMA „GLUHE, NAGLUHE I GLUHOSLIJEPE OSOBE – RAVNOPRAVNI KORISNICI KNJIŽNIČNIH USLUGA”, ZAGREB, 23. 9. 2022.

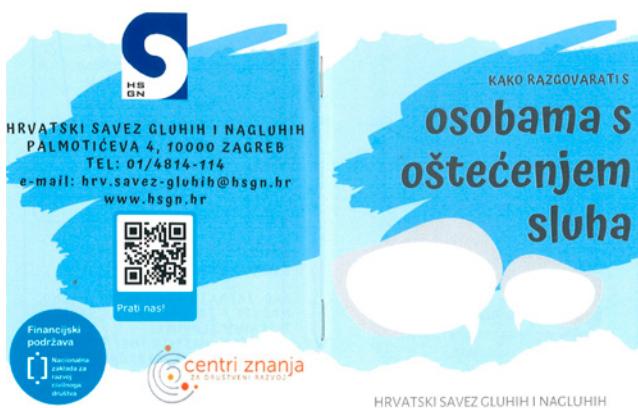
Dijana Sabolović-Krajina
Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Osamnaesti okrugli stol HKD-ove Komisije za knjižnične usluge za osobe s invaliditetom i osobe s posebnim potrebama „Gluhe, nagluhe i gluhoslijepe osobe – ravnopravni korisnici knjižničnih usluga”, koji je održan u Zagrebu 23. rujna 2022., privukao je brojnu publiku, uglavnom knjižničare iz svih vrsta knjižnica, kao i predstavnike udruga koje zagovaraju interese gluhih, nagluhih i gluhoslijepih osoba. Svi oni, zasad rijetki, koji

sustavno provode ciljane usluge za ovu knjižničnu populaciju, a još više oni koji namjeravaju ubuduće ozbiljnije ponuditi usluge svoje knjižnice ovim skupinama građana, dobili su vrlo širok i kvalitetan uvid kako to učiniti.

Skup se sastojao od šest pozvanih izlaganja i pet primjera dobre prakse. Pozvana izlaganja dala su uvid u širok raspon tema – od kompetencija knjižničara kao preduvjeta za

planiranje usluga i programa za gluhe, nagluhe i gluhoslijepe korisnike (Maela Rakočević Uvodić iz Knjižnice grada Zagreba, inače predsjednica IFLA-ine Sekcije za osobe s posebnim potrebama), preko znakovnog jezika i kulture gluhih (Marina Milković, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za oštećenja sluha), prilagodbe pisanih materijala na hrvatski znakovni jezik (Ivona Divić, Hrvatski savez gluhih i nagluhih), portala za informiranje gluhih i nagluhih osoba „Znakov&to“ (Nives Gotovac, Dijana Vincek, Ivana Rajić Mišković, Nadija Lovreković i Lemary Vuletić iz Saveza gluhih i nagluhih grada Zagreba) do propitivanja jesu li gluhoslijepe osobe zaista ravnopravni korisnici knjižničnih usluga (Sanja Tarczay, Hrvatski savez gluhoslijeplih osoba „Dodir“). Gošća iz inozemstva, Amy Malm, pripremila je online prezentaciju o izvrsno usustavljenoj pristupačnosti bogatim zbirkama i uslugama za gluhe i nagluhe u knjižnici sveučilišta Gallaudet u SAD-u.

I Brošura Kako razgovorati s osobama s oštećenjem sluha

U primjerima dobre prakse upoznali smo uspješne inkluzivne kulturne prakse kroz transsektorsku suradnju Gradske knjižnice Rijeka, obrta „Hej!“ i udruge „Filmaktiv“ (Tanja Badanjak i Maja Ogrizović), potom praksi kulturnih sadržaja za gluhe i nagluhe osobe kao instrumenta inkluzije (Iva Plejić Brnčić, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu), potom slikovnicu kao medij za učenje hrvatskog znakovnog jezika – proizvod Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar na inicijativu Snježane Berak i Ivana Žganca iz Udruge osoba oštećenog sluha Bjelovarsko-bilogorske županije, zatim primjer inkluzivnih kazališnih predstava „Uključi me kulturno“ (Iva Dugač, udruga „Zaželi“), te na kraju, kako osigurati pristupačnost digitalnih sadržaja i usluga za gluhe i nagluhe osobe (Tamara Horvat Klemen i Ana Čorić Samardžija, Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva).

Već ovaj taksativni pregled široke paleta izlaganja na temu knjižničnih i kulturnih usluga za gluhe, nagluhe i gluhoslijepe osobe nameće dva glavna zaključka koja su putokaz u osmišljavanju usluga za gluhe i nagluhe osobe u knjižnicama. Prvi zaključak odnosi se na činjenicu da su prihvaćena načela inkluzije, pristupačnosti i ravnopravnosti kao strateškog usmjerenja cijele knjižnice, od menadžmenta do svakog pojedinog zaposlenika, pretpostavka za pokretanje i/ili pružanje usluga za ranjive skupine građana, uključujući i osobe s oštećenjem sluha. Drugi zaključak tiče se suradnje s udružinama i organizacijama koje promiču potrebe i interes osoba s oštećenjem sluha kao neophodnog činitelja i suorganizatora u operacionalizaciji navedenih načela inkluzije, pristupačnosti i ravnopravnosti.

NE DOPUSTITE DA OŠTEĆENJE SLUHA
OGRANIČAVA VAŠE DIJETE

Slušanje za život

Letak o brizi za djecu oštećenog
sluha Hrvatskog saveza gluhih
i nagluhih osoba

Recimo na kraju da je, prema Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo (izvješće iz svibnja 2019.), evidentirano 13.133 osoba oštećena sluha (gluhe, nagluhe i gluhoslijepe osobe) što čini 2,6 % ukupnog broja osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj. Iako oštećenje sluha na prvi pogled nije vidljiv invaliditet, posljedice koje ono nosi utječe na psihosocijalni razvoj, a kasnije i na društveni život osoba s oštećenjem sluha i njihovu uključenost u zajednicu. Najteže posljedice oštećenja sluha vidljive su u razvoju govora i jezika, a poslijedno i u razvoju čitanja i pisanja. Zbog otežanog praćenja nastave tijekom redovnog osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja (nedostatak prevoditelja i stručnih komunikacijskih posrednika u nastavi), osobito zbog nemogućnosti praćenja nastave hrvatskog jezika kao službenog jezika Republike Hrvatske, osobe oštećena sluha imaju znatno nižu razinu pismenosti, unatoč tome što imaju jednake intelektualne potencijale kao i čujuće osobe. Posljedice slabe pismenosti za sobom povlače neadekvatnu informiranost, lošije obrazovanje, slabije mogućnosti zapošljavanja te nisko samopoštovanje. Upravo knjižnice, kao mjesta koja omogućuju pristup izvorima znanja, informiranju i kulturno-obrazovnim programima, imaju potencijal da pomognu uključivanju gluhih, nagluhih i gluhoslijeplih osoba u šиру zajednicu.

18. OKRUGLI STOL

ZA KNJIŽNIČNE USLUGE ZA OSOBE S INVALIDITETOM I OSOBE S POSEBNIM POTREBAMA

GLUHE, NAGLUHE I GLUHOSLIJEPE OSOBE -
RAVNOPRAVNI KORISNICI KNJIŽNIČNIH USLUGA

NACIONALNA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA U ZAGREBU
23.9.2022.

Plakat 18. okruglog stola Komisije za osobe s invaliditetom i osobe s posebnim potrebama

19. GODIŠNJA KONFERENCIJA BIBLIOTEKARSKOG DRUŠTVA SRBIJE

Beograd, 14. – 16. 12. 2022.

Silvija Perić
Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica

„Udruživanje, povezivanje i umrežavanje knjižničara“ bila je tema međunarodne konferencije Bibliotekarskog društva Srbije koja se održala u Narodnoj biblioteci Srbije i Univerzitetskoj biblioteci „Svetozar Marković“ u Beogradu. Svečano je proslavljena 75. godišnjica od osnutka Društva te su predstavljena nova izdanja Bibliotekarskog društva Srbije: monografija „Bibliotekarsko društvo Srbije 1947. – 2022.“, promotivni film povodom 75 godina Društva, novi broj znanstvenog časopisa „Bibliotekar“, zbornik radova „Posle 2020.: nove prilike i perspektive“, a upriličena je i izložba monografskih i serijskih izdanja BDS-a.

Specijalni gost na Konferenciji bila je Barbara Lison, predsjednica IFLA-e, koja je održala prigodan govor i prezentaciju.

Uz stručnjake iz Srbije i drugih zemalja, predstavile su se Silvija Perić iz Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica i Ljiljana Vugrinec iz Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica kao članice projektnog tima Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja koje rade na KA1 Erasmus+ projektu „Putujuće knjižnice bez granica“. Posterskim izlaganjem „Knjižnice i bibliobusi u Kataloniji“, u zadnjim danima trajanja projekta, izložile su primjere dobre prakse u radu katalonskih knjižnica i bibliobusa videne tijekom mobilnosti u Španjolskoj. Iskoristile su i priliku kako bi kolegama prenijele i bogata iskustva u organizaciji i radu pokretnih knjižnica u Hrvatskoj.

I Beograd

STRUČNI SKUP DRUŠTVA KNJIŽNIČARA BILOGORE, PODRAVINE I KALNIČKOG PRIGORJA „BIBLIOKON” 2022.

Vjeruška Štivić
Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Četvrti po redu stručni skup „Bibliocon“ održan je u Bjelovaru 2. prosinca 2022. u organizaciji Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog Prigorja i Narodne knjižnice „Petar Preradović“. Članovi Programske i organizacijske odbora, Bernarda Ferderber, Vjeruška Štivić, Silvija Perić, Zorka Renić, Tatjana Petrec, Neda Adamović i Sanja Jozić, za temu 4. „Bibliocona“ odabrale su rad s mladima u knjižnicama s obzirom na to da je 2022. godinu Europska komisija proglašila Europskom godinom mladih.

Pod motom „Mladi pomiču granice i pokreću promjene!“ prikazano je dvanaest primjera iz prakse koje knjižničari,

školski i narodni, uspješno provode u svojim sredinama. Skup su otvorili kolege Marinko Polić i Sanja Graša iz karlovačke Knjižnice za mlade izlaganjem „Knjižnica za mlade (i stare)“. Knjižnica za mlade otvorena je 2003. kao dislocirani odjel Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ u Karlovcu i bio je prvi takve vrste u Hrvatskoj. Prikazali su čitav niz edukativnih i zabavnih programa za mlade korisnike koje ostvaruju u suradnji s obrazovnim ustanovama, udrugama, umjetnicima i pojedincima iz različitih područja. Školska knjižničarka Tatjana Kreštan i nastavnica Poznavanja robe Ivana Štiglić iz Komercijalne i trgovačke škole Bjelovar predstavile su „Mini-

projekt Papir” koji su provele s učenicima trećeg razreda. U školi obrađuju papir kao temu u sklopu održivosti pa je to bila motivacija za radionicu recikliranja i stjecanje vještina izrade papira. Cijeli je projekt predstavljen izložbom u predvorju škole i videozapisom koji je trajno pohranjen na mrežnoj stranici škole.

I Sudionici 4. „Bibliokona”

Primjer dobre suradnje narodne i školske knjižnice prikazale su Monika Lucić Fider iz Gradske knjižnice Pakrac i Biljana Krajačić iz Osnovne škole Lipik u izlaganju „Blackout poezija – put do čitatelja nove generacije”. U 2022. provele su niz edukativno-kreativnih radionica za učenike pakračke Srednje škole, a najveći interes pokazali su za radionicu blackout poezije nakon koje bilježe veći broj posudbi knjiga poezije u knjižnici. Iza naziva izlaganja Ljiljane Vugrinec „Godišnja doba s Harryjem Potterom u knjižnici” skriva se ciklus programa s ciljem okupljanja mladih koji vole čitati fantasy u koprivničkoj knjižnici, a kroz koje se motivira mlade da postanu rekreativni čitatelji i aktivni članovi knjižnice. Izlaganje Vesne Zvečić „Na spoju s knjigom” primjer je obilježavanja Europske godine mladih i Međunarodnog dana tolerancije u školskoj knjižnici virovitičke Osnovne škole Ivane Brlić-Mažuranić. Učenici sedmih i osmih razreda išli su na „Speed date s knjigom” i ondje upoznali knjige koje se bave problemom netolerancije. Ivana Blažeković iz bjelovarske knjižnice predstavila je program „Hrvatska kulturna baština” koji se provodi na Dječjem odjelu s učenicima sedmih i osmih razreda s ciljem poticanja istraživanja hrvatske i europske kulturne baštine i ukazivanja na njenu vrijednost. Primjer provedbe sve popularnijeg programa escape room predstavili su kolege Rudi Kulej, Dajana Horvat i Elena Vampovac iz virovitičke knjižnice u izlaganju „Sofijin bijeg”. Cilj njihovog escapea bio je, kroz brojne zagonetke, mozgalice i zanimljivu fabulu, korisnike pobliže upoznati s fondom i knjižničnim uslugama. Dječji odjel bjelovarske knjižnice priključio se obilježavanju Europske godine mladih. Provedene su programe predstavile Branka Mikačević i Tatjana Petrec u kolaž izlaganju „Za mlade u godini mladih” („Spikaonica”), interaktivna radionica „Žudnja za slobodom – djeca u ratu”, natječaj „Mladi za mlade – teenski preporučuju knjigu” i radionice medijske pismenosti). Gradska knjižnica „Franjo Marković” Križevci poznata je po amaterskoj dramskoj družini koja djeluje u okviru knjižnice. U izlaganju Martine Majdak „Od učenja kroz dramsku igru do akademije” prikazan je kontinuitet rada s djecom i mladima sa zaključkom da provođenje slobodnog vremena u knjižnici utječe na osobni razvoj mladih. Poster izlaganje „Sjedim, čitam, slikam i baš mi je fora – mladi i KDVŽ” održala je Andreja Tolja iz varaždinske knjižnice u kojem je prikazala rad Knjižničarskog društva Varaždinske županije sa srednjoškolcima s ciljem razvijanja čitalačkih kompetencija i poticanja mladih na kvalitetno

provođenje slobodnog vremena u aktivnostima čitalački klub „Čitanje je baš fora” i foto-natječaju „Sjedim, čitam, slikam”. Nikolina Sabolić je u poster izlaganju „Digital detox za bolji osjećaj” prikazala rad učenika članova Novinarske grupe školske knjižnice OŠ „Đuro Ester” Koprivnica u povodu Svjetskog dana mentalnog zdravlja. Učenici su istraživali pojam digitalne detoksikacije te izradili digitalni i analogni plakat sa savjetima kako provoditi više vremena bez ekrana. U posljednjem izlaganju, koje je održala Vjeruška Štivić, a pripremila Lucija Miškić Barunić, prikazan je rad s mladima u okviru novog programa bjelovarske knjižnice „Library music sessions” pokrenutog u Mjesecu hrvatske knjige 2022. s ciljem aktivnog uključivanja mladih u kreiranje kulturnog sadržaja grada Bjelovara. Glazba je blizak medij mladima i pogodan način iskazivanja emocija i mišljenja te povod za druženje pa je program zainteresirao mlade za dolazak u Knjižnicu.

I Plakat za 4. „Bibliokon”

Primjeri iz prakse pozitivno su odgovorili na pitanje znaju li knjižnice „pripremiti teren” za mlade korisnike kako bi rado dolazili u knjižnice, a skup je ostvario svoj cilj: ukazati na važnu ulogu mladih u izgradnji zelene, uključive i digitalne budućnosti.

II. DANI MEDIJSKE PISMENOSTI S HRVATSKOM MREŽOM ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA

*Josip Strija
Gimnazija Petra Preradovića Virovitica*

Hrvatska mreža školskih knjižničara drugi se put po redu priključila Agenciji za elektroničke medije, Uredu UNICEF-a za Hrvatsku i brojnim drugim partnerima, te drugim stručnim skupom – II. Dani medijske pismenosti s Hrvatskom mrežom školskih knjižničara – obilježila Dane medijske pismenosti u suradnji sa svojim članovima, školskim knjižničarima.

Drugi Dani medijske pismenosti s Hrvatskom mrežom školskih knjižničara održani su od 1. do 29. travnja 2022. godine, a teme su obuhvaćale primjere dobre prakse, prikaze alata i teorijska predavanja vezana uz medijsku pismenost. Željka Geto iz Ekonomске škole Vukovar predstavila je projekt u izlaganju nazvanom „Hackathon – medijska kampanja za borbu protiv lažnih vijesti”, a zajedno s kolegicom Marijom Bratona iz iste škole predstavila je sudjelovanje svojih učenika u projektu na izlaganju nazvanom „IN EDU Online Hackathon i Student Camp”. Daliborka Pavošević iz Elektrotehničke i prometne škole Osijek predstavila je u izlaganju „Sve nam je pri ruci!” izrađene kurikulume medijske pismenosti, a Anita Drenjančević i Andrijana Sili iz OŠ Josipovac govorile su o eTwinning projektima vezanim uz medijsku pismenost u izlaganju „Medijska pismenost kroz eTwinning projekte”. Elda Plisko Horvat iz Talijanske srednje škole „Dante Alighieri” Pula govorila je o zanimljivoj temi naslovljenoj „Akademski čestitosti ili poticanje čestitosti u društvu”, dok je kolegica Ivana Ostrički iz Osnovne škole kralja Tomislava Našice predstavila rezultate projekta u izlaganju „Mala škola filma – mrežna stranica za voditelje medijskih, filmskih i fotoskupina

osnovnih škola”. Sanja Mrzljak Jovanić iz Srednje škole Marka Marulića Slatina govorila je o temi „Cyber svijet – online život”, Marina Mavrek iz IV. osnovne škole Varaždin o provedenom projektu – „Projekt ‘Pratim medije, provjeravam informacije’”, a Martina Vujnović iz Srednje strukovne škole kralja Zvonimira Knin održala je vrlo zanimljivo izlaganje naslovljeno „Sexism shouldn't sell”.

Izvrsno posjećena predavanja (ukupno 562 sudionika sudjelovala su na devet organiziranih edukacija), predavači nagrađeni vrlo visokim ocjenama i zadovoljni sudionici vrlo su dobra motivacija za organizaciju III. Dana medijske pismenosti s HMŠK-om na čemu se intenzivno radi, a koji će se 2023. godine održati od 3. do 28. travnja.

Dani medijske pismenosti s Hrvatskom mrežom školskih knjižničara održani su od 1. do 29. svibnja 2022. godine.

21. MEĐUNARODNO STRUČNO SAVJETOVANJE I FESTIVAL PUTUJUĆIH KNJIŽNICA

Murska Sobota i Beltinci, 13. – 14. 5. 2022.

*Silvija Perić
Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica*

U suradnji sa Savezom knjižničarskih društava Slovenije i njegovom Sekcijom za putujuće knjižnice održano je 21. međunarodno stručno savjetovanje i Festival putujućih knjižnica, koji se održao 13. i 14. svibnja 2022. u Murskoj Soboti i Beltincima. Cjelokupno događanje Festivala putujućih knjižnica održano je na ulicama Murske Sobe gdje je održana i izložba o nastanku i razvoju putujućeg knjižničarstva u Murskoj Soboti.

Iz Republike Hrvatske bile su prisutne posade iz Knjižnice „Fran Galović“ Koprivnica, Gradske knjižnice Vinkovci, vozilo s posadom Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci te

predstavnici novih službi pokretnih knjižnica Gradske knjižnice Marka Marulića Split i Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica.

U prostorijama Pokrajinske i studijske knjižnice Murske Sobe održano je međunarodno stručno savjetovanje „Rad s različitim skupinama korisnika“. Na skupu su kolege iz Finske, Srbije, Mađarske i Slovenije podijelili svoja iskustva, ali i probleme na koje nailaze. Ljiljana Vugrinec iz Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica i Silvija Perić iz Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica održale su izlaganje „Erasmus + projekt ‘Putujuće knjižnice bez granica’“, te su prisutnim kolegama predstavile mrežu pokretnih knjižnica

koje su upoznale tijekom boravka na programu mobilnosti u Španjolskoj. Prvi dan skupa završen je obilaskom paviljona Expano – vrata Pomurja. Drugi dan festival se preselio u Beltinec gdje je sudionike dočekao kulturni program uz obilazak povijesnih znamenitosti. Ovaj poseban skup završio je na Otoku ljubavi u Ižakovcima.

Bilo je lijepo družiti se s kolegama i kolegicama putujućim knjižničarima. Puni dojmova i planova s nestrljenjem očekujemo sljedeće druženje.

| Murska Sobota

| Članovi Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja u Murskoj Soboti

ONLINE STRUČNO-ZNANSTVENI SKUP S MEĐUNARODNIM SUDJELOVANJEM „INFORMACIJSKA SLUŽBA U KNJIŽNICI: TRADICIJA, SADAŠNJOST I BUDUĆNOST”

Zoom konferencija, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica, 25. 11. 2022.

Dijana Sabolović-Krajina
Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

U organizaciji Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica i suorganizaciji Sekcija za narodne knjižnice Hrvatskoga knjižničarskog društva održan je online stručno-znanstveni skup s međunarodnim sudjelovanjem „Informacijska služba u knjižnici: tradicija, sadašnjost i budućnost“.

Problematiziranje informacijske službe kao jednog od temelja knjižničnog poslovanja i svakodnevног rada u knjižnicama izazvalo je veliko zanimanje knjižničarske zajednice. Na skupu su sudjelovala 292 sudionika iz svih vrsta knjižnica, s uključivanjem knjižničara iz manjih i većih knjižnica svih vrsta, kao i knjižničara iz Sjeverne Makedonije i Srbije.

U prvom dijelu skupa, „Međunarodna iskustva u informacijskoj službi“, u dva su pozvana izlaganja predstavljene novine u radu s knjižničnim korisnicima i pružanje informacijsko-referalnih usluga u Finskoj i SAD-u. Stalno stručno usavršavanje knjižničara i učenje na radnom mjestu, kao i budućnost informacijskih usluga u Finskoj, Jarkko Rikkilä iz Gradske knjižnice Tampere vidi u povezanosti s konceptom višekanalnih knjižničnih usluga. Različiti korisnici preferiraju

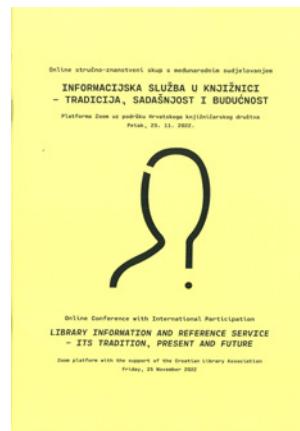
različite fizičke i virtualne kanale pa knjižnice moraju birati koje usluge pružati virtualno i kako ih organizirati te koje usluge pružati i razvijati u fizičkom prostoru knjižnica. Poduci knjižničara za takav pristup uslugama i korisnicima prethodilo je istraživanje potreba korisnika i knjižničara na temelju kojega je fokus stavljen na usluge za mlade korisnike i jačanje digitalnih vještina knjižničara koji ih uslužuju.

Rebecca Eve Graff iz Američkog knjižničarskog društva upoznala nas je sa „Smjernicama za ponašanje tijekom informacijskih interakcija“ kao alatom za knjižničare sa svrhom poboljšanja kvalitete pružanja pomoći korisnicima. Njihovo najnovije, revidirano izdanje naglasak ne stavlja toliko na rješavanje informacijskih upita korisnika, nego na načela jednakosti, različitosti, inkluzije i pristupačnosti te suočavanje s eskalacijom dezinformacija.

U drugom dijelu skupa, „Informacijska služba i akademska praksa u Hrvatskoj“, održana su četiri pozvana izlaganja koja su održali predavači zagrebačkih, osječkih i zadarskih fakultetskih katedri, a koje u Hrvatskoj obrazuju buduće knjižničare.

Dok je katedra u Osijeku zadržala sintetski pristup nastavi o informacijskoj službi i informacijsko-referalnim uslugama u jednom predmetu, na zagrebačkoj i zadarskoj katedri došlo je do segmentacije nekada jedinstvenog predmeta. Uvodnim izlaganjem „Informacijska služba u suvremenom informacijskom prostoru – između htijenja i stvarnosti“ dr. sc. Sonja Špiranec upozorila je na turbulentne promjene u društvu koje utječu na rad i djelovanje suvremene informacijske službe u knjižnici, te na utjecaj informacijsko-komunikacijske tehnologije na životne stilove korisnika, očekivanja korisnika od knjižničara i načine komuniciranja knjižničara s korisnicima. Istaknula je nove teorijske pravce u promišljanju djelovanja knjižnica i informacijske službe koji se usredotočuju na društvene posljedice i probleme sprege tehnološkog i društvenog (postistina, postdigitalnost, postindustrializam). Predložila je pojam postkorisnika kojeg karakteriziraju emocionalizacija i fragmentacija informacijskih interakcija i naznačila je primjere mogućih pravaca djelovanja knjižnica i informacijske službe, poput ekologizacije informacijskih praksi, usporenog knjižničarstva (engl. *slow librarianship*), te odmaka od izvora informacija prema osnaživanju korisnika za konstruktivnu sumnju.

U trećem dijelu skupa, „Informacijska služba i primjeri dobre prakse u Hrvatskoj“, u 12 su izlaganja predstavljeni rezultati istraživanja i ogledni primjeri rada u informacijskoj službi različitih vrsta knjižnica u Zagrebu, Zadru, Rijeci, Koprivnici, Karlovcu, Zlatar Bistrici i Osijeku. Ova su izlaganja konkretizirala prethodno održana pozvana izlaganja baveći se temama organizacije suvremene informacijske službe,

I Naslovica „Programa skupa“

Ministarstva kulture i medija u svrhu unaprjeđenja i daljnog razvoja informacijskih službi i informacijsko-referalnih usluga u hrvatskim knjižnicama svih vrsta.

Opširniji osvrt na skup, zaključci, programska knjižica sa sažecima te snimka Zoom konferencije nalaze se na mrežnim stranicama koprivničke knjižnice (v. QR-kôd).

Materijali sa skupa „Informacijska služba u knjižnici“

EDUKACIJA ZA KORISNIKE U NARODNOJ KNJIŽNICI „PETAR PRERADOVIĆ“ BJELOVAR – „OSNOVE KORIŠTENJA RAČUNALA I PAMETNIH TELEFONA ZA POČETNIKE I OSOBE TREĆE ŽIVOTNE DOBI“

Slaven Pejić
Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

U današnjem informacijskom društvu kvaliteta života pojedinaca ovisi o znanju, odnosno o iznalaženju, obradi i praktičnoj primjeni informacija. Uspješno funkcioniranje u današnjem vremenu podrazumijeva digitalnu inkluziju pojedinca, što predstavlja mogućnost spoznавanja važnosti mnoštva podataka i informacija za društveni, gospodarski i osobni razvoj. Poučavanjem korisnika u knjižnicama može se povećati njihova djelotvornost i učinkovitost u samostalnom prevladavanju svakodnevnih prepreka. Zbog toga knjižnica, kao mjesno obavijesno središte, organizira programe edukacije korisnika. Brojni su znanstveni i stručni radovi koji svjedoče o tome kako (narodne) knjižnice provode radionice informacijske i informatičke pismenosti za korisnike, osobito za one treće životne dobi, najčešće kao jedan od oblika cjeloživotnog učenja. Američko udruženje knjižničara (engl. American Library Association, ALA) govori o informacijskoj

pismenosti kao skupini vještina potrebnih u pronalaženju, analiziranju te korištenju informacija.¹

Kroz razne oblike radionica, tečajeva i seminara, knjižnica može pružiti nova znanja i vještine. Angažman narodne knjižnice u provođenju informacijskog i informatičkog opismenjavanja svojih korisnika svih dobnih skupina dovodi do veće prepoznatljivosti i percipirane važnosti narodne knjižnice u zajednici.

Shodno tomu, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar u listopadu 2022. godine, uz postojeće radionice i edukacije koje redovito provodi, osmisnila je besplatne edukacije korisnika osnovama korištenja informacijsko-komunikacijskih pomagala (mobitela, tableta, laptopa,

¹ ALA. Information literacy standards for higher education. [citirano: 2023-02-13]. Dostupno na: <https://www.ala.org/acrl/sites/ala.org.acrl/files/content/issues/infolit/framework1.pdf>

računala, e-čitača knjiga i dr.). Ciljana skupina polaznika radionica su osobe treće životne dobi, no usluga edukacije dostupna je svim članovima knjižnice.

Edukacije su još uvijek aktualne i odvijaju se na Studijskom odjelu knjižnice svaki ponedjeljak od 13:00 do 14:00 sati. Namijenjene su članovima knjižnice i potpuno su besplatne. Polaznici se mogu prijaviti na edukacije preko e-maila, popunjavanjem obrasca koji su se nalazili u prostorijama knjižnice ili telefonski. Valja istaknuti da su edukacije individualnog karaktera, odnosno svaki korisnik dolazi s upitom koji se odnosi samo na njega. Točnije, svaki korisnik u svom terminu može postavljati upite koji se odnose na poteškoće koje ima, nasuprot već osmišljenoj edukaciji univerzalnog karaktera koja dolazi u obliku predavanja ili prezentacije.

I Edukacija korisnika

Valja naglasiti da je posebna pozornost posvećena pravovremenom obavljanju korisnika o održavanju edukacija. Oglasavanje usluge edukacije obavljalo se preko plakata koji su bili izloženi na ulaznim vratima knjižnice te na ulazima na odjele, ispisom i dijeljenjem

brošura te objavama na društvenim mrežama. Dosad je održano 12 edukacija na kojima je sudjelovalo 31 korisnik.

S obzirom na to da je vrednovanje edukacija i radionica koje knjižnica provodi važno za kvalitetu knjižničnog poslovanja, po završetku radionice ispitanici su pristupili informacijskom intervjuu. Ispitanici su u pravilu iskazivali zadovoljstvo provedenom edukacijom. Osim toga, ispitanici su nerijetko iskazivali veću razinu samopouzdanja, samostalnosti i osjećaja vrijednosti, kao i gubitak straha od nove tehnologije. Njih 86 % izjasnilo se da će i dalje dolaziti na edukacije, ovisno o potrebi.

Važno je svim knjižničnim korisnicima, a pogotovo osobama treće životne dobi, osigurati kvalitetnu edukaciju s ciljem postizanja kvalitetne razine informatičke i informacijske pismenosti te time pokušati smanjiti njihovu društvenu isključenost i ovisnost o drugima. Takva vrsta edukacije u pravilu pomaže prevladati strah prema novim tehnologijama koji osobе treće životne dobi u najvećoj mjeri imaju zbog njihova nepoznavanja.

Upoznavanje sudionika radionica s načinima komuniciranja uz uporabu nove tehnologije dovodi do dodatnog osjećaja zadovoljstva zbog manjeg osjećaja isključenosti/izoliranosti. Također, poučavanje korisnika obogaćuje i ponudu knjižnice, a time i utječe na stvaranje kvalitetnijeg društvenog okruženja.

STRUČNA EDUKACIJA „IZAZOVI ŽIVOTA S DEMENCIJOM U SUVREMENOM DRUŠTVU”

Filozofski fakultet Osijek, 3. i 14. 10. 2022.

Dijana Sabolović-Krajina
Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Iako je stručna edukacija „Izazovi života s demencijom u suvremenom društvu: teorijske i praktične prepostavke“ bila namijenjena svim zainteresiranim osobama koje skrbe o osobama s demencijom, naglasak je bio na osvještavanju mogućnosti knjižničara i knjižnica da se uključe u pomoć oboljelima i članovima njihovih obitelji organiziranjem programa informiranja, edukacije i senzibilizacije lokalne zajednice o demenciji. Cilj edukacije je bio doprinjeti razumijevanju ove složene problematike na teorijskoj razini i upoznati sudionike s mogućnostima konkretne suradnje sa stručnjacima i udrugama kako bi se podigla kvaliteta svakodnevnog života ove ranjive društvene skupine, rješavanju konkretnih izazova s kojima se osobe s Alzheimerovom bolesti i članovi njihovih obitelji suočavaju, prvenstveno vezano uz njihovu percepciju u društvu i uključivanje u kulturne aktivnosti.

Mrežni izvori - demencia.hr

Projekt „Izgradnja demenciji prijateljskih narodnih knjižnica: teorijske i praktične prepostavke“ (v. QR-kôd), u okviru kojega je održana stručna edukacija, predstavila je njegova voditeljica Sanjica Faletar. Polazi od najnovijih znanstvenih spoznaja koje ukazuju da osobe oboljele od Alzheimerove bolesti mogu očuvati svoje jezične vještine do kasnijih faza bolesti, a kognitivna terapija koja uključuje intelektualne aktivnosti, poput samostalnog ili zajedničkog čitanja te čitanja naglas, može pridonijeti ublažavanju i usporavanju simptoma bolesti. Također, znanstvena istraživanja potvrđuju visoku razinu diskriminacije i stigmatizacije osoba oboljelih od Alzheimerove bolesti u suvremenim društvima zbog čega su one vrlo često društveno isključene i osamljene, što rezultira niskom razinom samopoštovanja, lošom kvalitetom života pa čak i preuranjenom smrću. U tom se kontekstu ističe važnost inicijativa koje pridonose stvaranju tzv. demenciji prijateljskih zajednica. Knjižnice sa svojim resursima i potencijalima mogu biti značajan čimbenik i suradnik u pokretanju takvih inicijativa.

„Izgradnja demenciji prijateljskih narodnih knjižnica“

Vodič za osobe s Alzheimerovom bolešću i njihove članove obitelji

I Vodič za osobe s Alzheimerovom bolešću i članove njihovih obitelji

Ogledni primjer kako se lokalna zajednica može uključiti u pomoć oboljelima i članovima njihovih obitelji suradnja je Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta Osijek sa Ženskom udrugom „IZVOR“ uz podršku KBC-a Osijek i Gradske Crveni križ, obilježavanjem Svjetskog dana Alzheimerove bolesti.

Nataša Klepac (KBC Zagreb, Hrvatska udruga za Alzheimerovu bolest – HUAB) u svojem je izlaganju „Alzheimerova bolest i druge demencije“ opisala samu bolest, njezine simptome, stadije, dijagnostiku te vrste dostupnih terapija.

Kako funkcioniraju demenciji prijateljske zajednice, sudionike edukacije upoznali su Tomislav Huić i Tajana Dajčić (HUAB). Pokrenuti su Alzheimer cafei u različitim ustanovama s ciljem destigmatizacije oboljelih i osvještavanja javnosti putem mrežne stranice „Prijatelji demencije“, brošure „Mala knjiga prijateljstva“ i YouTube kanala s filmom „Portreti demencije“.

U projekt su uključeni psiholozi, psihoterapeuti, nutricionisti, socijalni radnici, a mogu im se javiti i zainteresirani knjižničari koji u svojim sredinama žele podizati javnu svijest o ljudskim pravima oboljelih od Alzheimerove bolesti.

O ljudskim pravima osoba s demencijom govorila je Silvija Dološić Groznica iz Udruge „Memoria“ Osijek upućujući na temeljne dokumente: „Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i sloboda“, „Konvenciju o ukidanju svih oblika diskriminacija spram žena“ (preko 60 % više žena je oboljelo od demencije u odnosu na muškarce) i „Konvenciju za zaštitu prava osoba s invaliditetom“.

Prezentacije o komunikaciji s osobama s demencijom i o uspješnom kognitivnom starenju izložile su Mirjana Vladetić (KBC Osijek) i Andrea Vranić (Filozofski fakultet u Zagrebu).

Za knjižničare je posebno zanimljivo izlaganje o primjerima dobre prakse Sande Erdelez (Simmons University, SAD) poput knjižničnih programa „Tales and Travel – memory on the places we will go“ (v. QR-kôd na webinar) i „Alzheimer's Fiction and Memories“ Metropolitanske knjižnice Columbus (engl. Metropolitan Library Columbus).

„Tales & Travel Memories: Literacy-focused Programming for People with Dementia“

Knjižnice imaju važnu ulogu u osiguravanju slobodnog pristupa informacijama i uslugama osobama s posebnim potrebama, u koje se ubrajaju i osobe s demencijom i članovi njihovih obitelji. Za njih je u svrhu osnaživanja hrvatske knjižničarske zajednice i poticanja na poboljšanje kvalitete usluga pri HKD-u osnovana Komisija za knjižnične usluge za osobe s invaliditetom i osobe s posebnim potrebama koja je 2011. godine na hrvatskom objavila prijevod IFLA-inih „Smjernica za knjižnične usluge za osobe s demencijom“.

STRUČNI SKUP KOMISIJE ZA KNJIŽNIČNE USLUGE ZA DJECU I MLADEŽ „IZGRADNJA KVALITETNIH KNJIŽNIČNIH ZBIRKI ZA DJECU: KNJIŽNIČAR ZNA!“

Multimedijalna dvorana Odjela za djecu i mladež Gradske knjižnice KGZ-a i Zoom, 24. 3. 2023.

Ida Gašpar, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica
Branka Mikačević, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Jednodnevni stručni skup „Izgradnja kvalitetnih knjižničnih zbirk za djecu: knjižničar zna!“ održan je u organizaciji Komisije za knjižnične usluge za djecu i mladež, Komisije za nabavu knjižnične građe i međuknjničnu posudbu Hrvatskoga knjižničarskog društva i Knjižnice Medveščak. Održana su izlaganja pozvanih domaćih predavačica, primjera dobre prakse iz Hrvatske te na kraju rasprava sa zaključcima. Cilj pozvanih predavanja bio je predstaviti dječjim i školskim

knjižničarima teorijska polazišta na temu nabave knjižnične građe za odjele za djecu i mladež narodnih i školskih knjižnica te na temu izgradnje kvalitetnih knjižničnih fondova za djecu i mlade. Pozvana izlaganja održale su Ivana Martinović („Izgradnja i upravljanje zbirkama knjižnične građe za djecu“), Alica Kolarić („Kvalitetna zbirka za djecu – kako knjižničar zna?“) i Marija Ott Franolić („Knjižnice kao idealno mjesto

poticanja čitanja i otkrivanja pravih umjetničkih sadržaja za djecu i mlade”.

Izlaganja primjera dobre prakse omogućila su razmjenu stečenih iskustava i upoznavanje knjižničara s konkretnim primjerima nabave. Knjižničarima su se na skupu priključili i predstavnici nakladničke kuće IBIS grafika. U uvodnom dijelu programa prisutnima se obratila Tatjana Aparac Jelušić u ime Hrvatskog knjižničnog vijeća i vezano za temu novog „Standarda za školske knjižnice”. Skupu je prisustvovalo oko 150 sudionika iz cijele zemlje.

Sudionici skupa u Multimedijalnoj dvorani Odjela za djecu i mladež Gradske knjižnice

„SURADNJA, IZGRADNJA, NADOGRADNJA – SURADNIČKI I PARTNERSKI PROGRAMI U KNJIŽNICAMA”, 1. STRUČNI SKUP S MEĐUNARODnim SUDJELOVANJEM U GRADSKOJ KNJIŽNICI I ČITAONICI VIROVITICA, 14. 10. 2022.

*Silvija Perić
Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica*

Glavna tema skupa bila je „Suradnički i partnerski programi u knjižnicama”. Knjižnica, bilo narodna, školska ili visokoškolska, ostvaruje svoj značaj kao jedna od važnih točaka u zajednici, kao mjesto okupljanja, učenja, razmjene iskustava i predstavljanja stvaralaštva u različitim oblicima. Suradnja knjižnice s drugim ustanovama, knjižnicama, udrugama, organizacijama i pojedincima važan je činitelj u kontinuiranom procesu društvenog i gospodarskog napretka.

Kroz tri pozvana izlaganja, petnaest prijavljenih te četiri izlaganja na posterima, knjižničari iz svih vrsta knjižnica – školskih, narodnih, visokoškolskih i specijalnih – okupili su se na jednom mjestu i istaknuli kolika je važnost suradnje knjižnica u zajednici. Uz razmjenu iskustava, mišljenja i ideja, knjižničari su razmijenili i primjere dobre prakse suradnje.

Snježana Božin je, kao voditeljica Knjižnice Instituta, u pozvanom izlagaju „Knjižnica u zajednici i zajednica u knjižnici“ predstavila Goethe-Institut Kroatien te govorila o interakciji između knjižnice i zajednice te koncepciji knjižnice kao zajedničkog dobra. U izlaganju „Dvije krize – dva izazova: uloga knjižnice u zajednici u rizičnim vremenima“ Pavel Klvač, ravnatelj Knjižnice Karel Dvořáček u Vyškovu, predstavio je ulogu knjižnice u kriznim situacijama, poput pandemije bolesti COVID-19 te pri dolasku ratnih izbjeglica iz Ukrajine. Bernadica Ivanković iz Gradske knjižnice Subotica u izlaganju „Suradnjom do veće vidljivosti programa na hrvatskom jeziku Gradske knjižnice Subotica“ govorila je o izazovu rada knjižnice u Subotici gdje su službena tri jezika, uključujući i hrvatski.

Prijavljenim izlaganjima s primjerima dobre prakse predstavljeni su načini suradnje u zajednici. Izlaganjem „Knjižnica kao suradnica za samoostvarenje pojedinca u svrhu dijeljenja znanja i vještina za bolju društvenu

zajednicu“ Mirjane Franculić predstavljen je novi koncept rada i suradnje nove požeške knjižnice. Mirna Grubanović je u izlaganju „Zajedničkim radom do poticajnog ozračja u zajednici“ govorila o suradnji Gradske knjižnice Slavonski Brod s ustanovama, udrugama i pojedincima. Jasmina Milović i Kristina Čunović su u izlaganju „Projektno povezivanje i suradnja Gradske knjižnice ‘Ivan Goran Kovačić’ Karlovac u zajednici“ istakle koliko se razvijanjem suradnje u zajednici jača sfera kulturnog života u gradu. Bernarda Ferderber iz Gradske knjižnice Đurđevac i Silvija Šokić iz Gradske knjižnice Našice u svojim su izlaganjima „Knjižnica kao mjesto socijalne inkluzije“ i „Vidljivost Gradske knjižnice Našice“ predstavile vidljivost i rad knjižnice u lokalnoj zajednici. „Suradnjom do bolje knjižnice i bolje zajednice“, izlaganje Marinka Polića i Sanje Graša, predstavlja projekt „Knjižnica za mlade Karlovac“ te njenu suradnju s lokalnim udrugama, tijelima lokalne uprave, obrazovnim ustanovama, umjetnicima i pojedincima. Mihaela Kulej iz Gradskog muzeja Virovitica u svom izlaganju „Digitalno komuniciranje baštinskih ustanova kroz društvene medije/suradnički okvir“ istaknula je važnost smislene i ujednačene komunikacije baštinskih ustanova. Izlaganjem „Suradnjom do prevencije i sigurnosti“ Ivane Molnar i Anite Relić prikazana je petnaestogodišnja suradnja Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica i Policijske uprave virovitičko-podravske. Melita Schmitz iz OŠ Eugena Kumičića iz Slatine i Biljana Krajačić iz OŠ Lipik predstavile su eTwinning projekt u izlaganju „Tragovi prošlosti, ponos budućnosti“. „Suradnjom do uspjeha“ izlaganje je kojim su Mirjana Kotromanović iz Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica te Vesna Zvečić i Sanja Pajnić iz OŠ Ivane Brlić Mažuranić Virovitica predstavile publikaciju „I naši (korisnici) su vaši (korisnici)! desetljeće

suradnje narodne i školske knjižnice". U izlaganju „Spoji se u umjetnost, priključi se u kulturu“ Anita Tufekčić iz OŠ „Antun i Stjepan Radić“ Gunja i Biljana Krnjajić iz OŠ Siniše Glavaševića Vukovar predstavile su projekt u kojemu su djeca i mladi imali bolji pristup online kulturnim i umjetničkim sadržajima. Blaženka Klemar Bubić, Jasmina Sočo i Lana Zrnić u izlaganju „Zelene veze nisu bezveze!“ predstavile su aktivnosti Zelene knjižnice Filozofskog fakulteta. Sandra Mikac-Ciglar iz Knjižnice „Nikola Zrinski“ Čakovec i Nikolina Hampamer iz OŠ Tomaša Goričanca Mala Subotica predstavile su program za osobe srednje i starije životne dobi „Heklice u knjižnici“ filmom o Heklicama. Viktorija Slatina predstavila je dvogodišnji europski projekt SPARK u izlaganju „SPARK za najmlađe u Gradskoj knjižnici 'Franjo Marković' Križevci“. „Međuinsticucijskom suradnjom do novih mogućnosti“ izlaganje je Helene Drvoderić i Ines Virč u kojemu je prikazan niz aktivnosti koje skupa provode Knjižnica „Nikola Zrinski“ Čakovec i Muzej Međimurja Čakovec.

I Sudionici skupa

Skup je nastavljen izlaganjima na posteru. Merien Hadrović i Dubravka Pađen Farkaš iz Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek posterom su predstavile projekt „Festival slikovnice

Čuvari priča“. „Tjedan 159.9 u virovitičkoj gradskoj knjižnici: 2010. – 2022.“ naziv je izlaganja Roberta Fritza i Nele Krznarić iz Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica. U suradnji s Gradskim muzejom Virovitica i pod nazivom „Muzej i knjižnica – nositelji interkulturnalnog dijaloga, primjeri institucionalnog očuvanja kulture češke manjine u Virovitici“ autorice Jasmina Jurković Petras iz Gradskog muzeja Virovitica i Nela Krznarić iz Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica prikazale su kako dvije gradske institucije, muzej i knjižnica, njeguju dio češke tradicijske i kulturne baštine. Nataša Daničić, Marko Tot i Anja Tkalec iz Knjižnice HAZU prikazali su projektom „Znameniti.hr – primjer suradnje unutar KAM zajednice“ suradnju s NSK-om, KGZ-om i Državnim arhivom u Varaždinu te pokrenuli portal „Znameniti.hr“.

Virovitička Gradska knjižnica ovim se skupom s međunarodnim sudjelovanjem pozicionirala na stručnu knjižničarsku scenu uz finansijsku potporu Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske, Virovitičko-podravske županije i Grada Virovitice.

Zbornik sažetaka je objavljen u tiskanom i digitalnom izdanju.

I Suradnja, izgradnja, nadogradnja

POVODOM TRIJU OBLJETNICA ODRŽAN STRUČNI SKUP S MEĐUNARODNIM SUDJELOVANJEM „VIDLJIVOST NARODNE KNJIŽNICE U LOKALNOJ ZAJEDNICI“

Neda Adamović i Vjeruška Štivić
Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Narodna knjižnica „Petar Preradović“ u Bjelovaru bila je 30. rujna 2022. organizator i domaćin stručnog skupa s međunarodnim sudjelovanjem „Vidljivost narodne knjižnice u lokalnoj zajednici“. Skup je održan hibridno, u prostoru Studijskog odjela Knjižnice i putem Google Meet-a. Nazočilo mu je 39 sudionika uživo i 45 online iz Hrvatske, Srbije i Litve, a okupio je domaće i strane izlagачe iz struke, kao i one koji svojom vizijom, znanjem i inovativnošću mogu pridonijeti preobrazbi knjižnice za novo doba i novu publiku.

Povod za organiziranje skupa bile su tri važne godišnjice Narodne knjižnice „Petar Preradović“ – 190 godina od osnutka Casina Verein Belowar (preteča Knjižnice), 50 godina postojanja Pokretne knjižnice i 70 godina Dječjeg odjela.

I Sudionici skupa u prostoru Narodne knjižnice „Petar Preradović“

Središnjom temom skupa – „Prisutnost narodnih knjižnica u javnom prostoru lokalne zajednice“ – željelo se prikazati da organizacija događanja i pružanje kvalitetnih usluga u narodnim knjižnicama više nisu dovoljni kako bi knjižnice bile vidljive u lokalnoj zajednici, opstale u budućnosti i bile važan čimbenik u zajednici kojoj služe. Sudionici su imali prilike čuti korisne informacije o marketingu, značaju vizualnog identiteta knjižnice, metodama *storytellinga*, metaverzumu, proširenoj (engl. *augmented reality*, AR) i virtualnoj (engl. *virtual reality*, VR) stvarnosti.

Skup je započeo pozvanim izlaganjima. Ana Barbarić s Filozofskog fakulteta u Zagrebu govorila je o novoj inačici IFLA-inog i UNESCO-vog „Manifesta za narodne knjižnice“ te važnosti tog dokumenta u zagovaranju za narodne knjižnice u lokalnim zajednicama. Karlo Galinec iz koprivničke knjižnice govorio je o načinima komunikacije narodnih knjižnica s javnošću te pokušao odgovoriti na pitanja kako osigurati maksimalnu vidljivost uz ograničena finansijska sredstva. Litavsku narodnu knjižnicu Adomo Mickevičiaus predstavila je Žydrūnė Tichanavičienė izlažući rezultate svog istraživanja o vidljivosti i vodstvu narodne knjižnice u lokalnoj zajednici u okruzima Vilnius i Alytus. Voditelj projekta i izvršni direktor Platorme za Društveni centar Čakovec, Filip Živaljić, svojim je izlaganjem dao odgovor na pitanje kako se knjižnice mogu pripremiti za novo doba interakcije s korisnicima služeći se inovativnim tehnologijama proširene i virtualne stvarnosti (AR/VR). Dijana Zorić, suvlasnica StoryLaba – prvog edukacijskog *storytelling* trening centra u Hrvatskoj, ispričala je okupljenima priču o važnosti brendiranja knjižnice, kreiranju prepoznatljivih komunikacijskih poruka te kako uspješno komunicirati s korisnicima.

Slijedila su prijavljena i poster izlaganja. O aktualnoj temi skupa, kako se knjižničari nose s novom publikom i nadolazećim izazovima, priliku su imali govoriti knjižničari iz cijele Hrvatske. Primjerima dobre prakse pokrivenе su teme od knjižnica kao turističkih odredišta, važnosti partnerstva i suradnji s baštinskim i drugim ustanovama te lokalnim vlastima, do osmišljavanja inovativnih događaja i usluga. Ističemo ona koja su održali knjižničari bjelovarske knjižnice koja su bila posvećena važnim obljetnicama. O Knjižnici kao povijesnoj destinaciji, mjestu susreta i izvoru znanja govorile su Ivana Blažeković i Tihana Lončarić. Smjer u kojem će se Knjižnica dalje razvijati iznijela je Lucija Miškić Barunić u izlaganju „Stalna samo mijena jest“ kojim je ujedno predstavljen „Strateški plan Knjižnice za razdoblje 2022. – 2027“. Poster izlaganje „Pola stoljeća knjige na kotačima“ Ines Bobinac i Dražene Rajsz dalo je presjek kontinuiranog rada Bibliobusne službe Knjižnice. Isto to, ali za Dječji odjel, pokazalo je poster izlaganje „Bogatstvo odrastanja – 70 godina Dječjeg odjela“ Branke Mikačević i Tatjane Petrec. Na kraju skupa prikazani su promotivni filmovi na zadanu temu od kojih izdvajamo profesionalni promotivni film „Narodna knjižnica ‘Petar Preradović’“ redatelja Tibora

| Vjeruška Štivić, ravnateljica Narodne knjižnice „Petar Preradović“

Javureka i duhoviti video „Specijalni izvještaj“ kolegice Danijele Marić iz daruvarske Pučke knjižnice i čitaonice.

Stručni skup je pokazao kako narodne knjižnice u lokalnim zajednicama imaju pozitivnu ulogu u društvenim promjenama. One su mjesta susreta, javni prostori usmjereni na društveni, kulturni i tehnološki razvoj lokalnih sredina, a sve češće i centri kreativnosti i inovativnosti.

Jedan od problema s kojim se većina knjižnica susreće je problem knjižničnog interijera koji prema željama korisnika treba revitalizirati kako bi opravdao svoj naziv trećeg prostora. Knjižnice trebaju biti ugodni i suvremeno opremljeni prostori. Danas su aktualni i virtualni prostori, no knjižnicama predstoji razdoblje prilagodbe u kontekstu ljudskih kapaciteta, znanja i financija kako bi mogle svoje usluge učiniti dostupnima putem proširene i virtualne stvarnosti.

Zaključno, knjižnice su identificirale problem s vidljivošću i pozicioniranjem u zajednici u kojoj djeluju i da iz toga proizlazi nedovoljna iskorištenost knjižničnih usluga i programa koje građanima mogu podići kvalitetu života. Problem veće vidljivosti moguće je riješiti udruživanjem s drugim ustanovama u kulturi, udrugama, lokalnim vlastima i poduzetnicima, a putem PR-službe i s lokalnim i nacionalnim medijima.

Cjeloviti program skupa te sažetci i životopisi izlagača nalaze se na mrežnoj stranici Knjižnice (v. QR-kôd).

Cjeloviti program skupa

| Logo obljetnice Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar

STALNO STRUČNO USAVRŠAVANJE VIJEĆA ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE

Adrijana Hatadi, voditeljica Stručnog vijeća školskih knjižničara u Koprivničko-križevačkoj županiji

Andrea Katanović Babić, OŠ „Vladimir Nazor” Križevci

Stručno vijeće školskih knjižničara osnovnih i srednjih škola Koprivničko-križevačke županije broji 30 školskih knjižničara. Tijekom godine sastaju se triput u okviru stručnog usavršavanja Agencije za odgoj i obrazovanje, odnosno Županijskog stručnog vijeća.

U OŠ Ferdinandovac 7. lipnja 2022. održan je stručni skup ŽSV-a školskih knjižničara Koprivničko-križevačke županije podijeljen u dva dijela – stručni dio posvećen Europskoj godini mlađih i drugi, memorijalni dio, posvećen preminuloj kolegici knjižničarki savjetnici Luci Matić. Skupu je prisustvovala i viša savjetnica za stručne suradnike školske knjižničare prof. Adela Granić koja je održala interaktivno predavanje „Europska godina mlađih u školskim knjižnicama”, dok su županijske koordinatorice EGM-a, knjižničarka savjetnica Adrijana Hatadi i knjižničarka mentorica Nikolina Sabolić, održale radionicu. U memorijalnom dijelu gostovala je književnica Božica Jelušić koja se u dirljivom govoru osvrnula na svoje dugogodišnje prijateljstvo s Lucom Matić i na njeno književno stvaralaštvo. Po prvi put dodijeljena je nagrada „Lucina zvijezda” za najuspješniji knjižničarski projekt u protekloj godini, a osvojila ju je knjižničarka Andrea Katanović Babić kojoj je to bio i zadnji skup koji je organizirala u svom mandatu voditeljice ŽSV-a Koprivničko-križevačke županije. Neformalni dio skupa, prijateljsko druženje uz ručak, održano je na seoskom imanju u Ferdinandovcu, a vožnjom brodom po Dravi i bacanjem vijenca u rijeku obilježena je prva godišnjica otkako nas je napustila Luca Matić i njen rođendan koji je bio desetak dana ranije.

Vjenčićem proljetnog cvijeća položenim u rijeku Dravu članovi ŽSV-a odali su počast svojoj dragoj kolegici Luci Matić

U Osnovnoj školi Andrije Palmovića u Rasinji 14. studenoga 2022. održan je ŽSV pod nazivom „Školski knjižničar u digitalno zreloj školi”. Radionicu „Dezinformacije na internetu” održala je Lidija Levačić Mesarov, stručna suradnica savjetnica iz OŠ Ferdinandovac. Polaznici su upoznali pojmom dezinformacija, tko ih stvara, kako i zašto. Natalija Flamaceta Magdić, učiteljica savjetnica iz OŠ „Braća Radić“ Koprivnica, i Adrijana Hatadi, stručna suradnica savjetnica iz OŠ „Braća Radić“ Koprivnica,

održale su predavanje „Čitamo da se pročitamo” izrađeno na temelju istraživanja provedenog sa svrhom utvrđivanja kakav je stav učenika prema čitanju, ima li obiteljsko okruženje utjecaj na čitatelske navike, kakav je odnos učenika prema školskoj knjižnici, čitaju li učenici na engleskom jeziku, što čitaju te koje strategije čitanja na stranom jeziku koriste. Ljiljana Vugrinec, knjižničarska savjetnica i voditeljica Županijske matične službe Koprivničko-križevačke županije, prezentirala je „Osrt na analizu stanja školskih knjižnica u Koprivničko-križevačkoj županiji 2021. godine”. Svrha izlaganja bila je predočiti školskim knjižničarima rezultate zadnje analize (2021.), pružiti im mogućnost usporedbe rezultata svoje knjižnice stjecanjem uvida u stanje ostalih knjižnica u Županiji te da, na temelju dobivenih informacija, vlastitim proaktivnim djelovanjem pokušaju pridonijeti dalnjem razvoju svojih knjižnica. Radionicu „Od Sound trap-a i Podbeana do podcasta” održala je Stojanka Lesički, stručna suradnica savjetnica iz OŠ Sveti Petar Orehovec. Na radionici su sudionici naučili što je podcast i koje vrste podcasta postoje, a prezentirane su i online aplikacije za uređivanje zvuka te platforme za udomljavanje podcasta. Na kraju su sudionici snimili, obradili i objavili epizodu podcasta. Primjere dobre prakse izložile su Ljiljana Mraz iz Obrtničke škole Koprivnica u izlaganju „Aktivnosti u sklopu priprema za Erasmus + mobilnost”, te Dijana Pleadin iz OŠ Koprivnički Bregi i OŠ „Mihovil Pavlek Miškina“ Đelekovec u izlaganju „Erasmus + projekt u OŠ Koprivnički Bregi: ‘Pridruži se! Živjeti odgovorno kao Europoljanin – stvarati održiv okoliš’“. Na kraju skupa sudionici su obišli Župnu crkvu Našašća Sv. Križa i dvorac Inkey, uz stručno vodstvo i predavanje ravnatelja Krunkoslava Belaja.

Dana 3. ožujka 2023. održano je online (Zoom) dvosatno predavanje „Digitalna dobrobit“ koje je održala viša knjižničarka Maja Lesinger. Polaznici su kroz predavanje upoznati s edukativnim materijalima koji su nastali kao dio projekta „The Glass Room“, a bave se različitim aspektima podataka i privatnosti, prvenstveno u odnosu na svakodnevni život.

ŽSV školskih knjižničara Koprivničko-križevačke županije u OŠ Andrije Palmovića u Rasinji

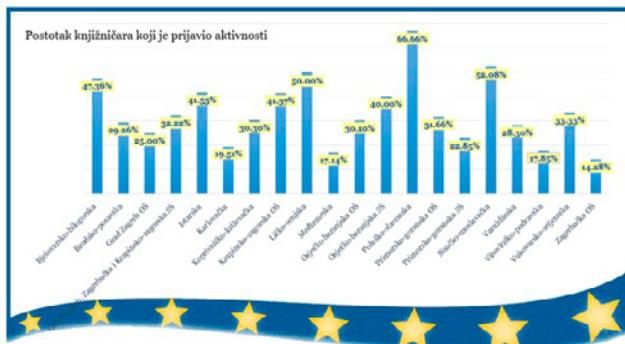
PREGLED RADA ŽUPANIJSKOG STRUČNOG VIJEĆA ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE

Mira Barberić, ČOŠ J. A. Komenskog Daruvar, voditeljica Županijskog stručnog vijeća školskih knjižničara Bjelovarsko-bilogorske županije

Županijsko stručno vijeće (ŽSV) školskih knjižničara Bjelovarsko-bilogorske županije okuplja 24 osnovnoškolska knjižničara, 13 srednjoškolskih knjižničara te jednu knjižničarku u Učeničkom domu.

Svojim zalaganjem i radom školski knjižničari Bjelovarsko-bilogorske županije aktivno doprinose kulturnom i društvenom životu svojih zajednica, redovito se usavršavaju i unaprjeđuju struku. Mnogi školski knjižničari aktivno su uključeni u rad drugih kulturnih udruga, volontiraju i aktivno doprinose izdavačkoj djelatnosti u svojim sredinama te i na taj način promiču knjižničarsku profesiju. Tijekom prošle godine tri školske knjižničarke napredovale su u zvanje stručni suradnik savjetnik (Vivijana Krmpotić, Tatjana Kreštan i Mira Barberić), a školska knjižničarka Tanja Nađ iz OŠ Ivanska dobitnica je nagrade Ministarstva znanosti i obrazovanja za najuspješnije odgojno-obrazovne radnike u 2022. godini.

S obzirom na to da je Europska komisija 2022. godinu proglašila Europskom godinom mladih, tema stručnog skupa ŽSV-a školskih knjižničara Bjelovarsko-bilogorske županije, održanog 29. lipnja u Gimnaziji Bjelovar, bila je upravo „Europska godina mladih“. Stručnom skupu nazočila je i viša savjetnica Adela Granić koja je predstavila projekt „Europska godina mladih u školskim knjižnicama“. Zajedno s koordinatoricama Tatjanom Kreštan i Mirom Barberić održala je edukativne radionice na kojima su knjižničari dobili smjernice za uključivanje u projekt. Svoje projektne aktivnosti knjižničari su prijavljivali na europsku kartu aktivnosti i na taj ih način učinili vidljivima u javnosti, a školsko su knjižničarstvo predstavili kao struku koja je važna i nezaobilazna karika u formiranju mladih ljudi.

Školski knjižničari aktivno su se uključili u obilježavanje Europske godine mladih (Izvor: Diana Dorkić, Adela Granić, Alta Pavin Banović, „Europska godina mladih u školskim knjižnicama“)

U novoj školskoj godini 2022./2023. prvi stručni skup održan je u OŠ Dežanovac 17. studenoga 2022. godine, a tema skupa bila je „Kreativnost, projekti, poticanje čitanja u digitalno zreloj knjižnici“. Skup je održan u sklopu provedbe projekta „e-Škole: Razvoj sustava digitalno zrelih škola (II.faza)“

od 31. srpnja 2020. godine i „Programa stručnog usavršavanja odgojno-obrazovnih radnika Agencije za odgoj i obrazovanje kroz mrežu županijskih stručnih vijeća“.

Izlagači na skupu predstavili su nekoliko digitalnih alata kojima se knjižničari koriste u svakodnevnom radu za poticanje kreativnog izražavanja kod učenika, za izradu i predstavljanje projekata te za poticanje čitanja. Bio je to osebujan spoj predstavljanja primjera dobre prakse i upotrebe digitalnih alata u školskim knjižnicama čime su knjižničari dokazali svoju digitalnu zrelost i zadovoljavajuću razinu poznavanja digitalnih alata. Prikazani su primjeri rada korištenjem Wakeleta, Wordwalla, Learning Apps-a, Flex Clipa i Artstepta. Neda Adamović, voditeljica Županijske matične službe, nazočila je skupu i izvjestila školske knjižničare o aktualnostima i najavila buduće važne događaje i aktivnosti za školske knjižničare.

I Stručni skup ŽSV-a u Dežanovcu 17. studenoga 2022.

Suvremenim naprednim tehnologijama, njihovim utjecajem i posljedicama na mentalno zdravlje bavit će se školski knjižničari na predstojećem stručnom skupu ŽSV-a školskih knjižničara, a tema će biti „Izazovi u virtualnom svijetu i mentalna higijena“.

Kako školski knjižničari uvijek nastoje biti ukorak s vremenom i trendovima koji utječu na knjižničarsku djelatnost, i na Međuzupanijskom stručnom skupu Bjelovarsko-bilogorske, Sisačko-moslavačke i Virovitičko-podravske županije bit će govora o algoritamskoj pismenosti u postdigitalno doba. Planirani stručni skup održat će se u srpnju u Daruvaru.

PREGLED RADA ŽUPANIJSKOG STRUČNOG VIJEĆA ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE

Josip Strija, Gimnazija Petra Preradovića Virovitica, voditelj Županijskog stručnog vijeća školskih knjižničara Virovitičko-podravske županije

Županijsko stručno vijeće školskih knjižničara Virovitičko-podravske županije u proteklom je razdoblju održalo četiri županijska stručna skupa te dva mrežna seminara za članove ŽSV-a.

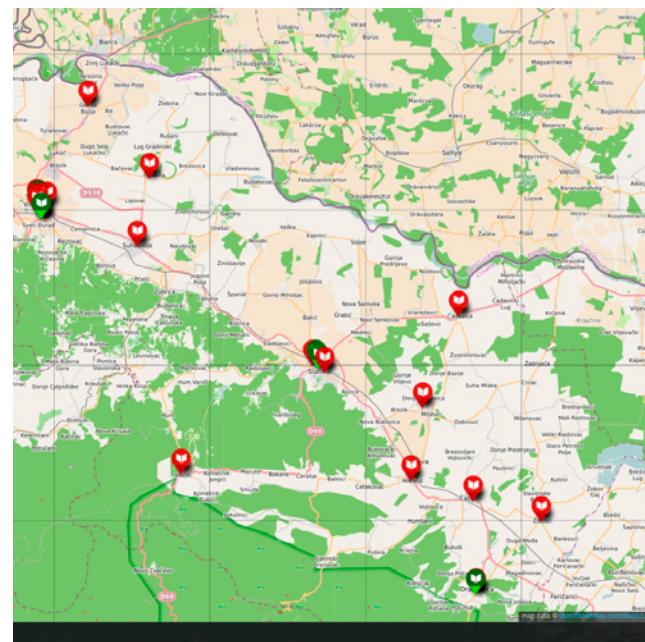
Prvi stručni skup ŽSV-a održan je 26. svibnja 2022. godine na mreži pod nazivom „Knjige i knjižnice kao ono primarno”, dok je drugi skup „Isključivo, samo i jedino radionice – skupinski rad kao motivacija” održan 5. srpnja 2021. godine u Industrijsko-obrtničkoj školi Slatina. Treći skup u sklopu projekta „e-Škole” pod nazivom „IKT – iskustva i primjeri iz školskih knjižnica Virovitičko-podravske županije” održan je na mreži 5. prosinca 2022. godine, a posljednji skup u ovom razdoblju, pod nazivom „Europska godina mladih u školskim knjižnicama Virovitičko-podravske županije”, održan je također na mreži 13. prosinca 2022. godine.

Školski knjižničari Virovitičko-podravske županije ostvaruju svoj godišnji plan i program rada kroz izlaganja, radionice i prezentacije primjera dobre prakse različitih tema i iz različitih područja od kojih izdvajamo nekoliko s navedenih skupova: Barberić, M. „Vidljivost (školske) knjižnice u blještavilu drugih medija”; Blažević, M. „Tolerancija i različitost – tema aktivnosti tijekom Europske godine mladih u COOR-u Virovitica i u OŠ A. G. Matoša Čačinci”; „Digitalno i kreativno – alati za svakodnevnu upotrebu u nastavi (Storyjumper, Pixton i Adobe Express)”; Čelig Hlobik, M. „CMS together II u Europskoj godini mladih”; Čića, L. „Zaigrajmo novu igru”; Dupan, S. „Aktivnosti tijekom Europske godine mladih u školskoj knjižnici Industrijsko-obrtničke škole Slatina”; „Nenasilno rješavanje sukoba”; „Osnivanje školskog vrta – čitaonica na otvorenom”; Kolar Janković, T. „Aktivnosti i Europska godina mladih u knjižnici Tehničke škole Virovitica”; Krajačić, B. i Schmitz, M. „Tragovi prošlosti – ponos budućnosti (Trace of the past – Pride of the future)”; Martinović, J. „Europska godina mladih & The Fantastic Fellowship”; Najmenik, D. „Aktivnosti u Godini mladih u Srednjoj školi ‘Stjepan Ivšić’ Orahovica”; Sabolić, M. „Otvoreni pristup informacijama”; Schmitz, M. „Mindfulness”; „Noć knjige u Osnovnoj školi E. Kumičića Slatina”; Strija, J. „Kako izraditi školsku digitalnu zbirku uz pomoć besplatnih digitalnih alata”; „La Digitale – besplatne digitalne obrazovne ‘sitnice’”; „Google kao knjižnica budućnosti – prednosti i mane projekta ‘Google knjige’”; Turza Mitrović, E. „Široka paleta mogućnosti alata Canva za učitelje”; Vekić, D. „Izrada kviza u alatu Emaze” i Zvečić, V. „Obilježavanje Europske godine mladih i Međunarodnog dana tolerancije u OŠ Ivane Brlić-Mažuranić Virovitica”; „Speed date s knjigom”.

Osim stručnih skupova, u organizaciji ŽSV-a školskih knjižničara Virovitičko-podravske županije održana su i dva mrežna seminara: 29. kolovoza 2022. godine održan je VIII. mrežni seminar ŽSV-a pod nazivom „Planiranje rada i aktivnosti u novoj školskoj godini 2022./2023.”, a 13. veljače 2023. godine je održan IX. mrežni seminar pod nazivom

„ChatGPT i AI - novi izazovi (školskoga) knjižničarstva ili zašto bi nam trebalo biti stalo”. Mrežne je seminare organizirao i održao voditelj ŽSV-a, Josip Strija.

Do kraja školske godine 2022./2023. planirana su još dva stručna skupa te Međuzupanijski stručni skup školskih knjižničara Bjelovarsko-bilogorske, Sisačko-moslavačke i Virovitičko-podravske županije čime će biti ostvaren „Godišnji plan i program rada ŽSV-a školskih knjižničara Virovitičko-podravske županije za školsku godinu 2022./2023”.

Skenirajte QR-kôd i posjetite virtualnu kartu školskih knjižnica Virovitičko-podravske županije!

MOBILNOST U ERASMUS + PROJEKTU „PUTUJUĆE KNJIŽNICE BEZ GRANICA“

Silvija Perić, Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica
Ljiljana Vugrinec, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Tijekom deset dana studijskog boravka u Kataloniji, autonomnoj pokrajini u Španjolskoj, u okviru aktivnosti „job shadowing“, sudionice projekta prešle su oko 1000 kilometara, cestom i vlakom, kroz provincije Barcelona i Lleida, te još oko 100 kilometara pješice, u obilasku knjižnica i bibliobusa.

Silvija Perić iz Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica i Ljiljana Vugrinec iz Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica, kao članice projektnog tima KA1 Erasmus + projekta „Putujuće knjižnice bez granica“, koji je 2020. - 2022. kao koordinator provodio naše Društvo, boravile su u sklopu projektnih aktivnosti deset dana (19. - 28. 4. 2022.) u studijskom boravku u Kataloniji, autonomnoj pokrajini u Španjolskoj.

I Nacionalna knjižnica Katalonije

Mobilnost je provedena s ciljem upoznavanja knjižničnog sustava Katalonije, s osobitim naglaskom na usluge pokretnih knjižnica za stanovnike ruralnih područja i programe za poticanje čitanja i pismenosti te cjelovitog učenja. U organizaciji domaćina, sudionice projekta posjetile su šest knjižnica u gradovima Barcelona, Vic i Lleida te 2 središnje ustanove za podršku knjižnicama u Barceloni i Lleidi. Neposrednim sudjelovanjem u radu s korisnicima na stajalištima upoznale su aktivnosti i djelovanje pet bibliobusa.

Odmah po slijetanju zrakoplova u Barcelonu, održan je radni sastanak s partnerima u projektu. U Upravi za knjižnice Odjela za kulturu Vlade Katalonije, gošće iz Hrvatske primili su predstavnici domaćina i partnera - generalni direktor za kulturnu promociju i knjižnice u Kataloniji, g. Josep Vives i

voditeljica Uprave za knjižnice gđa Silvia Sanahuja. Drugi dio programa odvijao se u Nacionalnoj knjižnici Katalonije koju je uz stručno vodstvo predstavila Marge Losantos i upoznala sudionice projekta s najstarijom originalnom dokumentacijom o pokretnim knjižnicama u Španjolskoj.

I domaćinima iz Barcelone i posadom Bibliobusa La Mola

Prve dane mobilnosti Silvija Perić i Ljiljana Vugrinec provele su obilazeći bibliobuse na njihovim stajalištima u okolini Barcelone. S kolegama su razmijenile iskustva o radu pokretnih knjižnica Katalonije i Hrvatske. U obje zemlje bibliobusi su nezamjenjivi u pružanju knjižničnih usluga stanovništvu malih naselja u udaljenim područjima gdje ne postoje drugi organizirani kulturni i obrazovni sadržaji.

Pojetile su bibliobus La Mola u mjestu Castellví de Rosanes, a zatim Bibliobús Montau na stajalištu u gradiću Sant Pau d'Ordal te Kulturni centar u mjestu Llorenç d'Hortons. U gradu Vic su se susrele s voditeljicom Bibliobusne službe Assumptom Molist te su razgledale spremište knjiga, radne prostore i garažu bibliobusa.

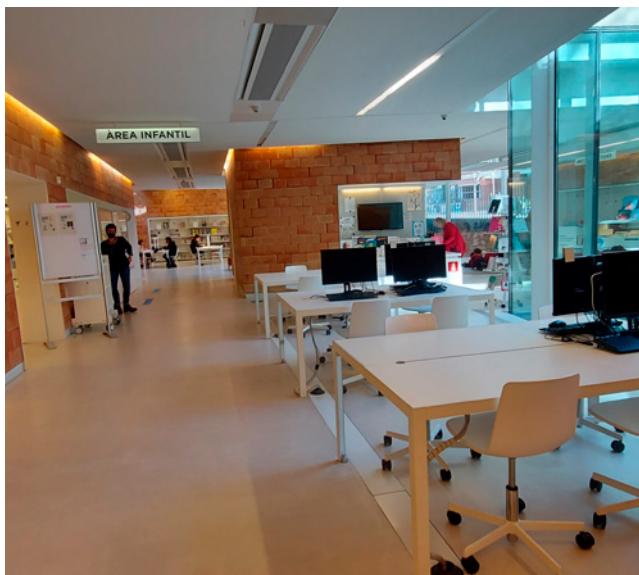
Stajališta Bibliobusa Tagamanent u mjestima Sant Quirze Safaja i Castellterçol na 800 m nadmorske visine smještena su u živopisnim srednjovjekovnim gradićima na obroncima planinskog lanca Montseny. Usluga bibliobusa u tom području ima dvadesetogodišnju tradiciju.

Po povratku u Vic, domaćini su poveli hrvatske knjižničarke u Gradsku knjižnicu Joan Triadu, smještenu u povijesnom zdanju srednjovjekovnog samostana, koja je bila u pripremama za preseljenje u novosagradiću modernu zgradu.

I Druženje s kolegama i upoznavanje tradicionalnih katalonskih specijaliteta

Četvrti dan Erasmus + mobilnosti protekao je u obilasku nekih od najistaknutijih gradskih knjižnica u Barceloni. Pokrajinsku knjižnicu Sant Gervasi-Joan Maragall odlikuje arhitektonsko rješenje za koje je primila i brojne nagrade. Glavni zahtjev prilikom projektiranja bio je sačuvati postojeći gradski park te je knjižnica sagrađena većim dijelom ispod njega i najveći se dio korisničkih knjižničnih prostora nalazi ispod razine zemlje. Zahvaljujući pomno projektiranim prozorskim stijenama, koje omogućuju izravan dotok vanjske svjetlosti, te uz kreativno korištenu kvalitetnu umjetnu rasvjetu, kao i uz odgovarajuće svijetle boje samog prostora i opreme, uopće se nema dojam da se knjižnica nalazi u suterenu.

I Knjižnica Sant Gervasi-Joan Maragall

Knjižnica sadrži i potpuno opremljenu profesionalnu kuhinju namijenjenu za održavanje različitih programa za korisnike, a u sklopu knjižnice se nalaze i mali vrtovi koje građani mogu iznajmiti, održavati te uzbogati vlastito voće i povrće usred grada.

Sasvim drugačija i vrlo živopisna knjižnica Vila de Gracia nalazi se u jednom od najgušće naseljenih dijelova Barcelone poznatom po multietničnosti i živoj kulturnoj i umjetničkoj sceni.

Peti i šesti dan Erasmus + boravka u Kataloniji protekli su u obilascima književnih manifestacija o povodu nacionalnog praznika Sant Jordi, 23. 4. - Dana knjiga i ruža. Duga je tradicija da Katalonci na taj dan jedni drugima poklanjaju knjige i ruže.

I Štandovi s knjigama i redovi ljudi oko njih na barcelonskoj aveniji Gracia

Rijeke ljudi već uoči praznika, a pogotovo na sam dan Sant Jordi, ispunjavaju ulice i trgrove Barcelone i drugih gradova i mjesta u Kataloniji, okupljajući se oko knjižara i štandova s knjigama kako bi slavili knjigu i čitanje. Čak niti jako grmljavinsko nevrijeme na Sant Jordi 2022. nije omelo održavanje sajmova knjiga. Tradicija je bila jača, a stanovnici Katalonije željno su dočekali ovogodišnji praznik nakon što 2020. i 2021. nije bilo fizičkih manifestacija, već su se sajmovi održavali samo virtualno.

Posljednji, sedmi dan Erasmus + mobilnosti proveden u Barceloni bio je rezerviran za posjet državnoj Središnjici za posudbu i posebne usluge čiji je zadatak prikupljanje i čuvanje građe objavljene u Kataloniji i otpisane građe iz narodnih knjižnica u Kataloniji te posudba svima koji tu građu zatrebaju. U svrhu posudbe grade iz ove depozitne knjižnice, osmišljena je i posebna aplikacija Atena, objedinjeni katalog s podacima o više od 12 milijuna dokumenata, putem kojeg svaki građanin koji posjeduje člansku iskaznicu bilo koje narodne knjižnice u Kataloniji može online naručiti i posudititi te poštom primiti naslov kojeg želi.

Nakon Barcelone, Erasmus + upoznavanje knjižnica i bibliobusa Katalonije nastavljeno je u gradu Lleidi na sjeveru Katalonije. Ravnateljica Centra za podršku knjižnicama, koordinatorica boravka sudionica projekta u Kataloniji Nati Moncasi, sa svojim je suradnicima dočekala sudionice projekta te su na radnom sastanku razmijenjene informacije o knjižničnim sustavima u obje zemlje, kao i o Društvu knjižničara kao koordinatoru projekta. Usljedio je posjet 85 km udaljenom stajalištu Bibliobusa Pere Quart u mjestu Tàlarn podno Pirineja. Posebnost ovog bibliobusa je da, zbog velike udaljenosti stajališta od sjedišta službe, po više dana ostaje na terenu zajedno sa svojom posadom.

U provinciji Lleida obilazak bibliobusa nastavljen je sljedeći dan s posadom Bibliobusa Garrigues-Segrià do stajališta u mjestu Maials. Sudionice projekta upoznale su se s aktivnostima bibliobusa u mjestu Llardecans gdje se održavaju

sastanci čitateljskih klubova i sati pričanja priča. Po povratku s terena uslijedio je razgled i grada Lleide i njegove bogate kulturne i povijesne tradicije.

I S Bibliobusom Garrigues-Segrià i njegovom posadom na stajalištu Maials

Posljednji dan Erasmus + posjeta Kataloniji završio je radnim sastanakom u Odjelu za kulturu Vlade Katalonije (partnerom u projektu), a službeni dio mobilnosti susretom u Lleidi gdje je sudionice projekta primio g. Bernat Solé, delegat Vlade Katalonije za provinciju Lleida.

I Službeni prijem kod delegata Vlade Katalonije u Lleidi

Na sastanku su Ljiljana Vugrinec i Silvija Perić ukratko upoznale g. Soléa s projektom i njegovim ciljevima. Sudionici sastanka izrazili su želju da se suradnja knjižničara iz dviju zemalja nastavi i dalje.

| Sudionice projekta, Silvija i Ljiljana, s koordinatoricom mobilnosti, Nati Moncasi, ravnateljicom Centra za podršku knjižnicama u Lleidi

Nakon provedene mobilnosti, u skladu s aktivnostima zacrtanim u sklopu diseminacije projekta, informacije o organizaciji i načinu rada katalonskih knjižnica i bibliobusa prenesene su knjižničarima na: 21. stručnom savjetovanju i festivalu slovenskih bibliobusa u Murskoj Soboti, na 41. skupštini našeg Društva u Bjelovaru, potom na 47. izbornoj Skupštini HKD-a u Zadru te na 19. međunarodnoj konferenciji Bibliotekarskog društva Srbije u Beogradu.

Pojedini primjeri dobre prakse viđeni tijekom mobilnosti nastojat će se iskoristiti za osmišljavanje novih usluga i aktivnosti za knjižnične korisnike u knjižnicama i bibliobusima na području na kojem djeluje Društvo knjižničara Biologore, Podravine i Kalničkog prigorja. S obzirom na to da u Kataloniji 95 % stanovništva ima mogućnost u svojoj jedinici lokalne uprave koristiti usluge narodne knjižnice, a 50 % stanovništva ima iskaznicu neke od knjižnica i bibliobusa, što u Hrvatskoj još ni blizu nije ostvareno, brojni novi kontakti, uspostavljeni s kolegama u Kataloniji tijekom mobilnosti, mogu poslužiti kao temelj buduće suradnje hrvatskih i katalonskih knjižnica, kako bismo neke od uspješnih modela organizacije knjižnica i knjižničarstva pokušali primijeniti i u našoj sredini.

Detaljnije informacije o projektu i provedenoj mobilnosti dostupne su na mrežnoj stranici projekta (v. QR kod).

ErasmusBibliobus

STRUKTURIRANI TEČAJ U VALENCIJI U OKVIRU ERASMUS + PROJEKTA

Lucija Miškić Barunić i Ana Peranić
Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Knjižničarke Ana Peranić i Lucija Miškić Barunić iz Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar boravile su od 11. do 15. travnja 2022. u španjolskom gradu Valenciji. U okviru Erasmus + KA104 programa „Mobilnost osoblja koje radi u području obrazovanja odraslih“ i projekta „Knjižnica kao središte neformalnog i informalnog učenja za odrasle“, pohađale su strukturirani tečaj na temu inovativnih metoda u podučavanju odraslih. Projekt je odobren i sufinanciran sredstvima Europske unije i uspješno je završen 31. prosinca 2022.

Ovim je projektom obuhvaćena i mobilnost praćenja rada partnerske knjižnice Adomas Mickevičius u Vilniusu koja je prethodila odlasku u Valenciju. Za razliku od mobilnosti koja se odnosila izravno na rad u knjižnici u Vilniusu, aktivnost mobilnosti u Valenciji bila je nešto posve drugačije. Knjižničarke su pohađale strukturirani tečaj vrlo raznolike primjene. Organizirala ga je tvrtka Shipcon Limasoll sa sjedištem na Cipru koja je usmjerenata na organizaciju tečajeva za strukovna i druga obrazovna sposobljavanja po Europi, pa tako i u Hrvatskoj. Tečaj „Train the trainer“ pronađen je na platformi „School Education Gateway“ i temom je posve odgovarao ciljevima Erasmus + projekta naše Knjižnice.

„Train the trainer“ masterclass petodnevni je tečaj za obuku trenera/predavača usmijeren poboljšanju i unaprjeđenju kompetencija sudionika. Namijenjen je onima koji su zaduženi za bilo koji oblik predavanja, facilitacije, mentoriranja, coachinga, poučavanja i obučavanja u području formalnog ili neformalnog obrazovanja. Metodologija treninga sadržavala je tri elementa: teoriju, praksu i recenziju, s naglaskom na praktični rad nakon kojeg bi uvijek uslijedila evaluacija.

I „Train the trainer“

Tijekom dana provedenih u Valenciji naučile smo kako strukturirati obuku, kako odrediti ciljeve i zadatke te koje vrste i stilove učenja primjeniti s pojedinim skupinama korisnika. Pričali smo o razlici između mentoriranja, facilitacije,

I „Train the trainer“

treninga i coachinga te u kojim su situacijama primjenjivi. Želite li biti izvrstan trener, morate znati prepoznati i uvažiti potrebe sudionika te prema njima uskladiti ciljeve treninga na licu mesta, što je naša predavačica izvrsno oprimjerila prilikom prvog susreta – kroz igru upoznavanja. „Who is in the room“ igra je pronalaženja trening-partnera za taj dan prema državnim zastavama sudionika. Sudionici, čije su državne zastave bile projicirane na videozidu u nasumičnim parovima, trebali su se slobodno kretati po prostoru, razgovarati jedni s drugima i postavljati si pitanja tražeći osobu koja se krije iza zastave u paru s njihovom. Nakon što su svi uspješno pronašli svoje partnera, uslijedilo je desetominutno upoznavanje. Zadatak se nastavio vježbom javnog govora u kojoj je svatko morao predstaviti svog novog partnera ostalim sudionicima i objasniti njegova očekivanja od tečaja. Tako smo se svi upoznali, vježbali javni govor, a trenerica je neizravno saznala mnogo o našim željama i očekivanjima od tečaja.

Naučile smo kako održati trening zanimljivim i kako aktivirati sudionike pomoću raznolikih igara poput icebreakera koji pomažu pri upoznavanju, energisera za motivaciju i kratke odmore koji pomažu pri stvaranju pozitivne povezanosti grupe. Između ostalog, bilo je govora o vještinama prezentiranja, javnom govoru, projekciji govoru, emocionalnoj inteligenciji i o tome kako se nositi s kritikom. Kroz igranje uloga vježbali smo rješavanje kriznih i komplikiranih situacija te upravljanje zahtjevnim i problematičnim sudionicima. Grupe od 4 do 5 članova dobole su različite teme koje je valjalo prezentirati. Dvije su osobe iz pojedine grupe bile predavači, ostali su glumili problematične sudionike. Probleme koje su stvarali određeni sudionici pokušavali smo rješavati određujući pravila i upoznajući sudionike pojedinačno, zatim razdvajanjem problematičnih sudionika u grupe te održavanjem treninga dinamičnim pomoću igre, aktivnosti, zadatka i prezentacija.

Ono što smo naučili u velikoj se mjeri može implementirati u rad knjižničara, osobito pri provođenju edukacijskih

programa. Vrijednost tečaja je i u tome što smo upoznale druge kulture i uspostavile kontakte sa stručnim osobama različitih profila koje se bave provođenjem i organizacijom obrazovnih programa u svojim organizacijama diljem Europe.

Zahvaljujući provedenim mobilnostima u bjelovarskoj knjižnici s kolegama smo pokrenule dva nova programa. „Zaključani u knjižnici“ edukativni je escape room s tematskom sobom „Slučaj ukradenog rukopisa“. Zagonetke koje sudionici rješavaju povezali smo s književnim djelovanjem zavičajnog

pisca Petra Preradovića i tako smo nastojali pridonijeti čitalačkoj pismenosti sudionika. U programu je tijekom 2022. sudjelovalo 18 sudionika. U ciklusu edukativnih radionica za unaprjeđenje digitalne pismenosti „Čemu služi ova tipka“ osmišljena je online radionica „Canva za početnike“. Radionica je snimljena, a prijavilo se 47 osoba putem online obrasca. Programi osmišljeni u sklopu ovog Erasmus + projekta nastaviti će se provoditi i u 2023. godini.

I „Train the trainer“

ERASMUS PROJEKT „PRVI KORACI U DIGITALNOJ TRANSFORMACIJI“

Suzana Pušić
Srednja škola Čazma

U posljednjem tjednu listopada 2022. godine u Srednjoj školi Čazma bilo je vrlo živo jer su nas posjetili gosti iz turskog grada Kumrua koji se nalazi u pokrajini Ordu u crnomorskome području. Desetero učenika u pratnji nastavnica Zeynep Tekin i Gülsüm Büker gостovali su u našoj školi kako bi učili o uporabi digitalnih alata, ali i o hrvatskim gradovima, zemljama i kulturi. Naziv Erasmus K122 projekta je „Prvi koraci u digitalnoj transformaciji“, a Srednja škola Čazma bila je partner i domaćin školi Kumru Anadolu İmam Hatip Lisesi.

Sve je počelo još 2016. godine kada je knjižničarka Suzana Pušić, tada zaposlena i u Obrtničkoj školi Bjelovar, sudjelovala uz nastavnika Dejana Ivkovića u Erasmus projektu Obrtničke

škole u latvijskom gradu Rigi, koji je pokrenula školska knjižničarka Katarina Belančić Jurić. Tamo su upoznali nastavnike iz turske škole Kumru Anadolu İmam Hatip Lisesi i počeli su dogовори за будућu suradnju. U međuvremenu dogodila se pandemija pa su pripreme stale, no na sreću, zajednički planovi uspjeli su se ostvariti.

Prvi dan druženja u Srednjoj školi Čazma prošao je u međusobnom upoznavanju i predstavljanju škola, dok je poslijepodne bilo predviđeno za zajedničku nastavu gostiju i učenika 2. c razreda. Ravnateljica Irena Ivanović i profesorica Vedrana Dujnić Petrač pokazale su kakve ljepote skrivaju čazmanske Medjame, a najveća je ljepota bila zajedničko

druženje. Sljedećeg dana, u utorak prijepodne, bila je predviđena nastava tijekom koje su gosti učili raditi prezentacije u Canvi te upoznali Kahoot, Wordwall, Padlet, BookWidgets... Poslijepodne odlučili smo svoje goste upoznati s lokalnom poviješću. Uz izvrsno vodstvo gospoda iz Centra za kulturu Čazma prošetali smo do crkve sv. Marije Magdalene, srednjovjekovne utvrde, poslušali priču o Osmanlijama u Čazmi, a potom obišli Galerije Anton Cetin i Aleksandar Marks.

Srijeda je bila rezervirana za posjet Zagrebu. Gosti su najprije posjetili džamiju u Folnegovićevom naselju, a zatim u pratinji knjižničarke Suzane Pušić i lokalnog vodiča prošetali su Donjim i Gornjim gradom, spustili se uspinjačom, a dan završili večerom s turskim veleposlanikom Yavuzom Selimom Kiranom u njegovoj rezidenciji.

I Večera s turskim veleposlanikom

Cetvrtak prijepodne ponovno je bio posvećen učenju i druženju u školi. Učenici i profesorice imali su „tutorial“ s profesoricom matematike, a oduševio ih je i 3D printer, školska radionica te učionica biologije i kemije. Upoznali su se

I „Milenijska fotografija“

i s programom za crtanje AutoCad. Tijekom poslijepodneva, opet uz pratnju školske knjižničarke, posjetili su Bjelovar. Lokalna ih je vodičica upoznala s poviješću grada, prošetali su od Radićevog trga do panonskih kitova uz nezaobilazni „foto session“ na gradskom paviljonu. Budući da je dan bio hladan, kava i čaj u jednom od kafića na korzu bili su neizostavni.

Svemu što je lijepo, brzo dođe kraj. U petak smo se morali oprostiti od gostiju. U školskoj knjižnici tog su se dana svaki odmor jeli lješnjaci koje su donijeli gosti (regija Ordu poznata je u svijetu po uzgoju lješnjaka), pjevale pjesme, razmjenjivali pozdravi i lijepo riječi... Ispred škole zajednički su posaćena stabla koja simboliziraju prijateljstvo, nadu i buduću suradnju te je snimljena „milenijska fotografija“.

Konačni oproštaj bio je u Gradskoj knjižnici Slavka Kolara Čazma gdje je ravnateljica Vinka Jelić-Balta upoznala goste s knjižnicom, ravnateljica srednje škole podijelila potvrde o sudjelovanju u projektu, a učenik 4. d razreda Dario Kovačić izmamio suze svojom pjesmom i svirkom na tamburici. Nakon toga poželjeli smo gostima sretan put.

I Oproštaj u Gradskoj knjižnici

Srednja škola Čazma u ovom je projektu bila škola partner i to je naš prvi korak na području mobilnosti, ali i „odskočna daska“ za buduće projekte. Školska je knjižničarka projekt prijavila i upisala na kartu aktivnosti Europske godine mladih 2022. Učenici i nastavnici Srednje škole Čazma pokazali su se kao izvrsni domaćini, i ne samo to. Pokazali smo koliko znamo kad je u pitanju uporaba digitalnih alata, a pohvalili smo se malom, ali modernom školom. Gostima se posebno svidjela školska knjižnica, a iznenadila ih je činjenica da u Hrvatskoj postoje školski knjižničari i računalni program za rad u knjižnici, jer u školi Kumru Anadolu İmam Hatip Lisesi, kao i u većini škola u Turskoj, postoji knjižnica, ali nema zaposlenog knjižničara, već učenici sami brinu o zaduživanju i razdruživanju knjiga. Poželjeli su knjižnicu sličnu našoj i nastavku suradnje u obliku eTwinninga, a možda i ponovnog viđenja uživo. Nadamo se da će nam se želje ostvariti.

O RADU DRUŠTVA U PROTEKLOM RAZDOBLJU

Tatjana Petrec
Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Četrdeset prva redovna skupština Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja održana je 3. lipnja 2022. u Narodnoj knjižnici „Petar Preradović“ Bjelovar, koja je u toj godini obilježila tri velike obljetnice: 50 godina Bibliobusne službe, 70 godina Dječjeg odjela i 190 godina postojanja knjižničarstva u Bjelovaru. Kako je to bila izborna skupština, došlo je do promjena predstavnika u upravnim i radnim tijelima Društva. Novom predsjednicom izabrana je Bernarda Ferderber iz Gradske knjižnice Đurđevac, za potpredsjednicu izabrana je Vjeruška Štivić, a za tajnicu Tatjana Petrec, obje iz Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar.

Članovi Glavnog odbora u mandatu 2022. – 2024. su: Bernarda Ferderber, Vjeruška Štivić, Tatjana Petrec, Vinka Jelić-Balta, Lidija Levačić Mesarov, Danijela Petrić, Ljiljana Budja, Anja Krmpotić i Zorka Renić. Članovi Nadzornog odbora su: Tatjana Kovač, Martina Makar i Ivana Blažeković. U uredništvu Sveska došlo je do promjena. Umjesto Ane Škvarić, zamjenica glavne urednice je Biljana Barišić Mudri, koja je zajedno s Tihonom Lončarić lektorica časopisa. Uz Tanju Nađ, kao glavnu urednicu, ostali članovi uredništva su: Ida Gašpar i Maja Krulić Gačan (Tema broja), Bernarda Ferderber i Romana Horvat (Narodne knjižnice), Andrea Katanović Babić i Vesna Zvečić (Školske knjižnice), Martina Majdak i Branka Mikačević (Učimo bez granica - stručni skupovi), Branka Mikačević (Ilij Pejić i nove generacije knjižničara), Slaven Pejić (Nakladništvo), Tatjana Petrec (Iz rada društva), Tihana Lončarić (Nagrade i priznanja). Ostali članovi uredništva i osobe zadužene za marketing su Ljiljana Vugrinec, Silvija Perić i Vinka Jelić-Balta. Urednice online publikacije „Noviteti u zavičajnim zbirkama“ su: Ana Škvarić, Maja Krulić Gačan i Tanja Nađ.

Glavni odbor, Nadzorni odbor i uredništvo Sveska održali su dva sastanka. Prvi je održan 9. rujna 2023. u Gradskoj knjižnici Đurđevac na kojem se govorilo o organizaciji Bibliokona, temi 25. broja Sveska i pozivu za predlaganje programa javnih potreba u kulturi za 2023. godinu. Na drugom sastanku, također održanom u Gradskoj knjižnici Đurđevac 9. veljače 2023., razgovaralo se o 25. broju Sveska, organizaciji 42. skupštine Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja, o završnom izyešću Erasmus+ projekta – „Putujuće knjižnice bez granica“, o mrežnoj stranici Društva te o članstvu Društva.

Prvi sastanak Glavnog odbora, Nadzornog odbora i uredništva Sveska u Gradskoj knjižnici Đurđevac

Dvadeset četvrti broj Sveska „Godina(e) čitanja“ bio je posvećen projektu „Godina čitanja“ - Akcijskom planu Nacionalne strategije poticanja čitanja Vlade Republike Hrvatske. Jubilarni 25. broj Sveska „Nove generacije i knjižnica“ bit će posvećen Europskoj godini mladih, a jednim dijelom i pokojnom kolegi Iliju Pejiću, u znak zahvalje za njegov doprinos knjižničarskoj zajednici te njegovu utjecaju na mlade generacije knjižničara.

Četvrti Bibliokon – stručni skup Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja održan je u Narodnoj knjižnici „Petar Preradović“ u Bjelovaru 2. prosinca 2022. Tema je bila „Rad s mlađima u knjižnicama“. Uz članove našeg Društva, na Bibliokonu izlagali su i članovi drugih regionalnih društava, kolege iz Društva knjižničara Karlovačke županije i iz Knjižničarskog društva Varaždinske županije. Bibliokon je prijavljen na „Poziv za predlaganje javnih potreba u kulturi Republike Hrvatske“ Ministarstva kulture i medija za 2023. godinu, a tražena sredstva su i odobrena.

Poslane su prijave za javne pozive za financiranje časopisa Svezak br. 25 za 2023. godinu Koprivničko-križevačkoj županiji, Bjelovarsko-bilogorskoj županiji i gradu Čazma.

Pojedini članovi Društva sudjelovali su na 47. izbornoj Skupštini Hrvatskoga knjižničarskog društva u Zadru 5. – 8. listopada 2022. čija je tema bila „Knjižnice grade nove svjetove“. U funkciji zastupnika u radnom dijelu skupštine sudjelovali su: Sanja Jozic, Robert Fritz, Vinka Jelić-Balta, Bernarda Ferderber, Neda Adamović, Silvija Perić, Tatjana Petrec, Romana Horvat, Ljiljana Vugrinec i Zorka Renić. Pojedini članovi našeg Društva održali su izlaganja na skupštini. Na forumu pod nazivom „Regionalna knjižničarska društva“, Bernarda Ferderber i Silvija Perić predstavile su aktivnosti našeg Društva te sudjelovale u forumskoj raspravi o budućnosti knjižničara i knjižničarskih udrug. Maja Krulić Gačan i Ana Škvarić iz koprivničke knjižnice predstavile su podcast „Premalo čitam“, a Ana Škvarić predstavila je i projekt „Putovanje s Magdalrenom: izdavački projekt Knjižnice i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica koji je zakoračio izvan hrvatskih granica“. Neda Adamović i Tihana

I Članovi Društva na 47. izbornoj skupštini HKD-a u Zadru

Lončarić iz bjelovarske knjižnice, kroz postersko izlaganje predstavile su program „Knjižnica sjemena za održivi razvoj“. Robert Fritz i Silvija Perić iz virovitičke knjižnice, kroz postersko izlaganje predstavili su projekt „Knjižnična mreža Virovitičko-podravske županije: jučer, danas, sutra“, a Bernarda Ferderber iz đurđevačke knjižnice posterom je prikazala temu „Knjižnica kao mjesto socijalne inkluzije“. Naše kolegice Ljiljana Vugrinec i Silvija Perić predstavile su svoj Erasmus+ projekt „Putujuće knjižnice bez granica“ koji je završio 14. prosinca 2022. Bio je to prvi, a još uvijek i jedini Erasmus+ projekt u Hrvatskoj kojeg je iniciralo i provedlo jedno regionalno knjižničarsko Društvo.

Članovi Društva sudjeluju u mnogobrojnim stručnim skupovima u zemlji i inozemstvu, redovito napreduju u struci i usavršavaju se. Silvija Perić i Ljiljana Vugrinec sudjelovale su na 19. godišnjoj konferenciji Bibliotekarskog društva Srbije 14. – 16. prosinca 2022. gdje su predstavile primjere dobre prakse u radu katalonskih knjižnica i bibliobusa viđene tijekom mobilnosti u Španjolskoj. Pojedini članovi bili su aktivni na 22. okruglom stolu o slobodnom pristupu informacijama koji se održao 9. prosinca 2022. godine u Multimedijalnoj dvorani Knjižnica grada Zagreba, na temu „Knjižnice u sferi ostvarivanja ljudskih prava – pravo na obrazovanje i autorsko pravo“. Josip Strija održao je izlaganje „Školske knjižnice i nastava u mrežnom okruženju ili kako smo gasili požar najmanje 250 puta“. Martina Majdak moderirala je okrugli stol, uz organizaciju predsjednice Komisije za slobodan pristup informacijama, Silvije Perić. Matične knjižnice na području sve tri županije organizirale

su stručne skupove u proteklom razdoblju. U organizaciji Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica od 22. do 24. rujna u prostoru Inkubatora kreativnih industrija ENTER, ali i online, održana je 1. knjižničarska nekonferencija kcConnect. U organizaciji Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar, 30. rujna 2022. u prostoru Studijskog odjela Knjižnice i putem aplikacije Google Meet, održan je stručni skup s međunarodnim sudjelovanjem „Vidljivost narodne knjižnice u lokalnoj zajednici“. Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica 14. listopada 2022. bila je domaćin prvog stručnog skupa s međunarodnim sudjelovanjem „Suradnja, izgradnja, nadogradnja – suradnički i partnerski programi u knjižnicama“.

Društvo i njegovi članovi unapređuju knjižničarsku struku te knjižničnu djelatnost općenito, potiču stručni i znanstveni rad knjižničnih djelatnika te daju javna priznanja zaslužnim članovima. Djeluju u području kulture, obrazovanja i znanosti, cjeloživotno se obrazuju te zalažu za odgovarajući društveni i ekonomski položaj djelatnika s knjižničarskim zvanjima. Osim što potiču širenje zanimanja društva za knjigu i knjižnicu, prikupljaju i štite zavičajnu baštinu. Društvo aktivno surađuje s drugim knjižničarskim društvima.

Društvo broji 155 članova. Nove članice su: Marina Markanović, Elena Vampovac, Viktorija Slatina i Jasna Šolc. Četrdeset druga skupština Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja održat će se 2. lipnja 2023. u Gradskoj knjižnici Slavka Kolara u Čazmi.

41. SKUPŠTINA DRUŠTVA KNJIŽNIČARA BILOGORE, PODRAVINE I KALNIČKOG PRIGORJA

Bernarda Ferderber
Gradska knjižnica Đurđevac

U Narodnoj knjižnici i čitaonici „Petar Preradović“ u Bjelovaru, 3. lipnja 2022. godine održana je 41. izborna skupština Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja. Skup su pozdravili ravnateljica Knjižnice Vjeruška Štivić, zamjenik gradonačelnika Igor Brajdić i predsjednica Društva Silvija Perić. Kulturno-umjetnički program bio je u duhu obljetnica koje je prošle godine obilježila bjelovarska knjižnica – 190 godina od osnutka preteće knjižnice, 70 godina kontinuiranog rada Dječjeg odjela, 50 godina neprekidnog djelovanja bibliobusne službe i 20 godina Igraonice za djecu rane dobi. Izveli su ga članovi HORKUD-a Golub, odnosno Ulični svirači „Tko pjeva zlo ne misli“. Jedna od zanimljivosti bio je i Mini festival bibliobusa pa su tako građani imali priliku razgledati bibliobusna vozila knjižnica iz Križevaca i Bjelovara.

Skupština je imala stručni i radni dio. U stručnom dijelu, Vjeruška Štivić i Robert Fritz predstavili su projekte ostvarene kroz poziv Ministarstva kulture RH „Čitanjem do uključivog društva“ kojima knjižnice Bjelovar i Virovitica nabavljaju nova vozila za bibliobusnu službu. Projekte iz programa Erasmus+ „Knjižnica kao središte neformalnog i informalnog učenja za odrasle“ i „Putujuće knjižnice bez granica“ predstavile su kolegice Lucija Miškić Barunić i Ana

Peranić te Ljiljana Vugrinec i Silvija Perić. Predavanje pod nazivom „Be kind, don't leave them behind“ održala je kolegica Andrea Katanović Babić, a kolegice Mirjana Kotromanović, Sanja Pajnić i Vesna Zvečić predavanje „I naši (korisnici) su vaši (korisnici)!“ Glavna urednica Tanja Nađ predstavila je 24. broj časopisa Svezak s temom Godina(e) čitanja.

I Članovi DKBPKP-a na 41. skupštini u Bjelovaru

U radnom dijelu, uz izvješća o radu Društva u proteklom razdoblju, održan je izbor članova Glavnog odbora, Nadzornog odbora, delegata za Skupštinu HKD-a, razrješenje i predlaganje članova sekcija i komisija HKD-a te izbor predsjednika, potpredsjednika i tajnika društva. Za novu predsjednicu izabrana je Bernarda Ferderber, ravnateljica Gradske knjižnice Đurđevac, za potpredsjednicu Vjeruška Štivić, ravnateljica Narodne knjižnice „Petar Preradović”, a za tajnicu Tatjana Petrec, knjižničarka Djecjeg odjela Narodne knjižnice „Petar Preradović”.

Svaka skupština Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja završava dodjelom nagrada. Za iznimne uspjehe u knjižničarstvu nagradu je primila Lucija Miškić Barunić iz Narodne knjižnice „Petar Preradović”, za iznimne zasluge u promicanju rada Društva Maja Krulić-Gačan iz Knjižnice i čitaonice „Fran Galović” Koprivnica, a Vesna Zvečić iz knjižnice Osnovne škole Ivane Brlić-Mažuranić Virovitica nagrađena je za dugogodišnji uspješan rad u knjižničarstvu.

KNJIŽNIČARI ZA UKRAJINU – HUMANITARNI MINI SAJAM KNJIGA DRUŠTVA KNJIŽNIČARA BILOGORE, PODRAVINE I KALNIČKOG PRIGORJA

Ljiljana Vugrinec

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović” Koprivnica

U Narodnoj knjižnici „Petar Preradović” Bjelovar, tijekom redovne godišnje Skupštine Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja, 3. lipnja 2022. održan je humanitarni mini sajam knjiga pod nazivom „Knjižničari za Ukrajinu”.

Sajam su inicirale sudionice Erasmus+ projekta „Putujuće knjižnice bez granica” Silvija Perić i Ljiljana Vugrinec, po uzoru na sajmove koji se organiziraju na praznik Sant Jordi u

Kataloniji – Dan knjiga i ruža, 23. travnja – kada se u cijeloj Kataloniji tradicionalno slavi knjiga i čitanje. Jedinstveno ozračje i posebna atmosfera knjižnih sajmova gdje se tisuće čitatelja susreću s omiljenim piscima te na štandovima biraju i kupuju knjige, koje potom daruju svojim najdražima, obitelji i prijateljima, bili su inspiracija za sudionice Erasmus+ projekta da nešto slično organiziraju i u svojoj sredini.

Inačica mini sajma knjiga, održanog 3. lipnja 2022. u bjelovarskoj knjižnici imala je humanitarni karakter: prikupljala su se novčana sredstva za pomoć ratom pogodenoj Ukrajini. Za ovu priliku, knjižnice s područja Društva rado su donirale zavičajne i druge naslove iz svojih viškova za humanitarnu prodaju, a knjižničari su kupovali knjige svojim dobrovoljnim prilozima te tako iskazali svoju solidarnost s narodom Ukrajine.

I Knjižničari za Ukrajinu - humanitarni mini sajam knjiga

Prikupljanju dobrovoljnih novčanih priloga za humanitarnu pomoć Ukrajini na ovaj način odazvalo se više desetaka knjižničara – sudionika godišnje skupštine Društva. Donirali su ukupno 400 kn koje su uplaćene Udruzi ukrajinsko-hrvatskog prijateljstva sa sjedištem u Lipiku, kao doprinos za nabavu zaštitne opreme, medicinske i druge pomoći za Ukrajinu. Hvala svima koji su se uključili u ovu humanitarnu akciju!

USPJEŠNO ZAVRŠIO PRVI ERASMUS + PROJEKT NAŠEG DRUŠTVA

*Silvija Perić, Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica
Ljiljana Vugrinec, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica*

Krajem 2022. uspješno je priveden kraju dvogodišnji KA1 Erasmus + projekt našeg Društva, „Putujuće knjižnice bez granica – Mobile libraries without boundaries“. Projekt je proveden u suradnji s domaćinom mobilnosti, Upravom za knjižnice Odjela za kulturu Vlade autonomne pokrajine Katalonije u Španjolskoj. Za provođenje projekta koji je trajao od 15. 12. 2020. do 14. 12. 2022. Društvu je dodijeljena finansijska potpora EU-a u iznosu od 3.842 eura. Glavna aktivnost koju su realizirale sudionice projekta, Silvija Perić iz Virovitice i Ljiljana Vugrinec iz Koprivnice, bila je desetodnevna mobilnost u Kataloniju u Španjolskoj (19. - 28. 4. 2022.).

Sudionice projekta prvog dana mobilnosti u Barceloni, 19. 4. 2022. s predstavnicima partnerske organizacije - Odjela za kulturu Vlade Katalonije

Kroz ovaj projekt mobilnosti i suradnje naše Društvo razvilo je novu, europsku dimenziju djelovanja; razmijenili smo iskustva s kolegama iz drugih zemalja; prikupili informacije o novim knjižničnim uslugama, s naglaskom na programe bibliobusa u kontekstu pružanja tradicionalnih, ali i novih, tehnoloških te informatičkih usluga korisnicima. Tijekom 2022. na razini Društva provedene su već pojedine aktivnosti za javnost, kao i za stručnu zajednicu, inspirirane iskustvima iz provedene mobilnosti. Primjerice, prigodom Skupštine Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja u Bjelovaru održane 3. lipnja 2023., kao jedna od aktivnosti u sklopu samog Erasmus + projekta organiziran je mini festival bibliobusa na kojem su sudjelovali bjelovarski i križevački bibliobusi sa svojim posadama. Mini festival organiziran je s ciljem promoviranja pokretnih knjižničnih usluga među građanima i poticanja čitanja općenito. Bibliobuse iz Bjelovara i Križevaca posjetilo je više desetaka Bjelovarčana koji su sa zanimanjem razgledali unutrašnjost putujućih knjižnica, kao i njihove knjižne fondove, a od članova bibliobusnih posada doznali su detalje o načinu rada putujućih knjižnica.

I Mini festival bibliobusa u Bjelovaru, 3. 6. 2022.

Okupljanje knjižničara iz tri županije na Skupštini iskorišteno je kao prilika za provođenje još jedne projektnе aktivnosti – sajma knjiga pod nazivom „Knjižničari za Ukrajinu“, koji je imao humanitarni karakter, a bio je inspiriran manifestacijama koje se u Kataloniji odvijaju na Dan knjiga i ruža - San Jordi.

Zaključno, iskustvo sudjelovanja u projektu i u mobilnosti za same sudionice bilo je vrlo upečatljivo i poticajno te višestruko korisno za unapređenje vlastitih kompetencija i vještina, kroz stvaranje novih poznanstava i umrežavanje s kolegama iz druge zemlje. Pojedini primjeri dobre prakse iz Katalonije mogu se primjeniti u različitim knjižnicama na području Društva i iskoristiti za osmišljavanje novih knjižničnih usluga za korisnike. Sudionice projekta stekle su nova znanja, ali i nadahnuće za daljnji rad, kao i priliku za prijenos tih znanja knjižničarima na području Društva, u Hrvatskoj i šire, te su putem prezentacija na brojnim stručnim skupovima i kroz objavljene stručne članke tijekom cijelog trajanja projekta uspješno promovirale naše Društvo i Hrvatsko knjižničarsko društvo u zemlji i inozemstvu.

Više o projektu pročitajte na njegovoj mrežnoj stranici.

NAPREDOVANJA U STRUCI¹

*Tihana Lončarić
Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar*

Mira Barberić, profesorica hrvatskoga jezika i književnosti i južnoslavenskih filologija, zaposlena kao knjižničarka u školskoj knjižnici Češke osnovne škole Jana Amosa Komenskog u Daruvaru, promaknuta je Odlukom o napredovanju Agencije za odgoj i obrazovanje od 16. ožujka 2022. u zvanje stručnog suradnika knjižničara savjetnika.

Katarina Belančić Jurić, knjižničarka, zaposlena u školskoj knjižnici Obrtničke škole Bjelovar, položila je razlikovni stručni ispit 7. lipnja 2022. u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu za stručno zvanje knjižničar.

Rajna Gatalica, knjižničarka, zaposlena u školskoj knjižnici II. osnovne škola Bjelovar, položila je razlikovni stručni ispit 7. lipnja 2022. u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu za stručno zvanje knjižničar.

Tatjana Kovač, viša knjižničarska tehničarka, zaposlena u Gradskoj knjižnici i čitaonici Virovitica, promaknuta je 28. prosinca 2022. Rješenjem Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske u stručno zvanje viši knjižničarski tehničar.

Ana Kraljić, magistra bibliotekarstva i rusistike, zaposlena u Narodnoj knjižnici „Petar Preradović“ Bjelovar, položila je stručni ispit 13. prosinca 2022. u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu za stručno zvanje knjižničara.

Tatjana Kreštan, profesorica i stručna suradnica knjižničarka, zaposlena u školskoj knjižnici Komercijalne i trgovačke škole Bjelovar, u postupku provedenom u skladu s odredbama „Pravilnika o napredovanju učitelja, nastavnika, stručnih suradnika i ravnatelja u osnovnim i srednjim školama i učeničkim domovima“ i Stručnog mišljenja napredovala

je u zvanje savjetnik na rok od pet godina, počevši od 7. prosinca 2022. godine.

Lidija Levačić Mesarov, knjižničarka i profesorica hrvatskoga jezika i književnosti, zaposlena u školskoj knjižnici Osnovne škole Ferdinandovac, napredovala je Odlukom Agencije za odgoj i obrazovanje u zvanje stručne suradnice knjižničarke savjetnice.

Dea Mlinarić, magistra bibliotekarstva i magistra primarnog obrazovanja, zaposlena u Pučkoj knjižnici i čitaonici Daruvar, položila je razlikovni stručni ispit 13. prosinca 2022. u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu za stručno zvanje knjižničar.

Sanja Pajnić, profesorica i knjižničarka, zaposlena u OŠ Ivane Brlić-Mažuranić u Virovitici, doktorirala je 4. veljače 2022. godine na Filozofskom fakultetu u Osijeku obranivši disertaciju „Diskurs o migracijama u kolumnama hrvatskih dnevnih novina“.

Nikolina Sabolić, knjižničarka, profesorica hrvatskoga jezika i književnosti i profesorica slavistike, zaposlena u školskoj knjižnici Osnovne škole „Đuro Ester“ Koprivnica, promaknuta je 2. veljače 2023. Odlukom ravnateljice Agencije za odgoj i obrazovanje u stručnog suradnika knjižničara mentora.

Viktoriya Slatina, magistra edukacije hrvatskoga jezika i književnosti te magistra bibliotekarstva, zaposlena u Gradskoj knjižnici „Franjo Marković“ Križevci, položila je stručni ispit 6. lipnja 2022. godine za stručno zvanje knjižničar u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

Josip Strija, profesor, viši knjižničar i stručni suradnik školski knjižničar mentor, zaposlen u školskoj knjižnici Gimnazije Petra Preradovića Virovitica, promaknut je Rješenjem Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske od 28. rujna 2022. godine u višeg knjižničara.

¹ Za knjižničarska stručna zvana je korišteno novo nazivlje iz „Pravilnika o uvjetima i stjecanju stručnih zvana u knjižničarskoj struci“ (2021).

ČLANOVI NAŠEG DRUŠTVA DOBITNICI NAGRADE MINISTARSTVA ZNANOSTI I OBRAZOVANJA

*Tihana Lončarić
Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar*

Ministarstvo znanosti i obrazovanja sustavno nagrađuje istaknute pojedince koji kontinuirano unapređuju odgojno-obrazovni sustav Republike Hrvatske. Na temelju „Pravilnika o nagrađivanju učitelja, nastavnika, stručnih suradnika i ravnatelja u osnovnim i srednjim školama te učeničkim domovima“, Povjerenstvo za nagrađivanje najuspješnijih odgojno-obrazovnih radnika izabralo je 513 najuspješnijih djelatnika u području obrazovanja u školskoj godini 2021./2022. Povodom

Svjetskog dana učitelja 5. listopada 2022. godine održana je svečanost na kojoj je prof. dr. sc. Radovan Fuchs dodijelio priznanja najuspješnijim odgojno-obrazovnim radnicima. Među nagrađenima su i članovi Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja **Tanja Nađ i Josip Strija**.

Kolegica Tanja Nađ nagradena je zbog mentorstva učenicima na državnoj razini, rada u stručnim vijećima, objavljivanja stručnog članka u Republici Hrvatskoj, objavljivanja otvorenih

obrazovnih sadržaja za cijelu školsku godinu, koordiniranja projekta na državnoj razini, koordiniranja međunarodnih projekata u trajanju od najmanje dvije godine, uređivanja školske mrežne stranice te pripremanja i organizacije javnog događaja na županijskoj razini.

Kolega Josip Strija nagrađen je zbog održanih predavanja na županijskoj i državnoj razini, rada u strukovnim udrugama, objavljivanja stručnih članaka, vođenja/koordiniranja projekta na državnoj razini, uređivanja školske mrežne stranice i rada na unaprijeđenju sustava obrazovanja.

Čestitamo kolegama!

Nagrađena kolegica Tanja Nađ na dodjeli nagrada Ministarstva znanosti i obrazovanja

NAJKNJIŽNIČARKE DRUŠTVA KNJIŽNIČARA BILOGORE, PODRAVINE I KALNIČKOG PRIGORJA ZA 2022. GODINU

Branka Mikačević, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Josip Strija, Gimnazija Petra Preradovića Virovitica

Ana Škvarić, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Na 41. izbornoj skupštini Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja održanoj u lipnju 2022. u Bjelovaru, dodijeljena su tri priznanja za osobit doprinos knjižničarstvu za 2022. godinu. Najknjižničarkama Društva proglašene su **Maja Krulić Gačan**, **Lucija Miškić Barunić** i **Vesna Zvečić**. Čestitamo kolegicama!

Najknjižničarke Društva za 2022. godinu s bivšom i aktualnom predsjednicom Društva

Maja Krulić Gačan diplomirala je hrvatski jezik i književnost te informacijske znanosti, smjer bibliotekarstvo na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 2011. godine. Djelatnica je Odjela za odrasle Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica, primila je priznanje za osobit doprinos i zasluge u promicanju rada Društva. Djelatnica je koprivničke knjižnice od 2011. godine, prvo kroz stručno ospozobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa, a potom je zaposlena na neodređeno vrijeme na radnom mjestu informatorice na Odjelu za odrasle. Na Odjelu za odrasle sudjeluje u provedbi, koordinaciji i organizaciji brojnih raznovrsnih programa za široku publiku, a u svom radu osobito je usmjerena na mlade korisnike i nove usluge namijenjene specifičnim potrebama

mladih, na razvoj inkluzivnih usluga za posebne korisničke skupine te na inovativne programe koji imaju za cilj približiti knjižnicu te njene usluge postojećim i potencijalnim budućim članovima knjižnice.

Maja Krulić Gačan pokretačica je čitateljskog kluba osnovanog 2013. godine, danas prepoznatljivog pod nazivom „Između redaka“. Jedna je od pokretačica programa „TEDxKoprivnicaLibrary“ koji se u koprivničkoj knjižnici provodi od 2013. godine. U okviru programa „Zelena knjižnica“ sudjeluje u organizaciji te provedbi predavanja i radionica vezanih uz zelene teme i održivost. Sudjelovala je u provođenju programa „Knjigom do zdravlja“, „Koprivnička AGORA 21“, provodi uslugu za korisnike „Majin jezični kutak“, članica je uredništva službene internetske stranice knjižnice te administratorica i članica uredništva društvenih mreža knjižnice. Pokretačica je projekta poticanja čitanja pomoći QR-kôdova u knjigama, jedna je od pokretačica „Makerspacea“, knjižničnog zajedničkog kreativnog prostora namijenjenog promociji novih tehnologija i kvalitetnog provođenja slobodnog vremena, koordinatorica je programa „Ambasadori čitanja“ i ujedno je idejna začetnica programa „Premalo čitam“ – podcasta Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica. Predavačica je u Centru za stalno stručno usavršavanje knjižničara gdje zajedno s kolegama vodi radionicu „Kako pokrenuti TEDx programe u vlastitoj knjižnici“. Posebno je angažirana u suradnji s koprivničkim udrugama i ustanovama, pri čemu se ističu redovna suradnja s Udrugom za pomoći osobama s intelektualnim teškoćama „Latice“ te program „Volonter penzioner“ koji se provodi u suradnji s koprivničkim Crvenim križem. Od 2022. članica je Programske i Organizacijske odbora knjižničarske nekonferencije „kcConnect“ koja je prvi put održana u Koprivnici u rujnu iste godine. Majin rad obilježava kontinuirano stručno usavršavanje, brojna izlaganja na domaćim i inozemnim skupovima, redovito objavljivanje stručnih radova u domaćim i stranim publikacijama te stručna

putovanja u svrhu povećanja vlastitih vještina i kompetencija.

Maja Krulić Gačan aktivna je članica Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja te Hrvatskoga knjižničarskog društva od 2012. godine. Bila je članica Glavnog odbora Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja u dva mandata i glavna urednica časopisa „Svezak” 2019. - 2021. godine. Aktualna je članica uredništva časopisa „Svezak” te online publikacije „Noviteti u zavičajnim zbirkama”.

Lucija Miškić Barunić je knjižničarka zaposlena u Narodnoj knjižnici „Petar Preradović” u Bjelovaru. Diplomirala je hrvatski jezik i književnost te knjižničarstvo na Filozofskom fakultetu u Osijeku 2009. godine, stekla je zvanje diplomiranog knjižničara te profesora hrvatskog jezika i književnosti. Priznanje Društva dobila je zahvaljujući svojem uzornom radu, doprinisu i izvanrednim postignućima u knjižničarstvu. U Narodnoj knjižnici „Petar Preradović” u Bjelovaru zaposlena je 2009. godine, a od tada je radila na Studijskom odjelu, u Službi nabave i obrade te na Odjelu za odrasle kao diplomirana knjižničarka – informatorica.

U Narodnoj knjižnici „Petar Preradović” Bjelovar, uz redovan svakodnevni rad, sudjeluje u provedbi, koordinaciji i organizaciji književnih susreta, predavanja, radionica, izložbi i drugih programa koji se provode u Knjižnici. U dva mandata bila je tajnica, a u jednom mandatu potpredsjednica Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja gdje se svojim radom i zalaganjem izuzetno isticala od samih početaka. Aktivna je članica Društva te doprinosi svojim volonterskim radom, znanjima i prijedlozima.

Od početka 2021. voditeljica je Odjela za odrasle i Studijskog odjela te knjižničar-informator za Zavičajnu zbirku i Studijski odjel. Članica je Upravnog i Stručnog vijeća Knjižnice i dio razvojnog tima Narodne knjižnice „Petar Preradović” Bjelovar. Neki od rezultata tog tima su: „Strateški plan Narodne knjižnice ‘Petar Preradović’ od 2022. do 2027. godine”, anketno istraživanje provedeno u travnju 2021. Zajedno s kolegicom Anom Peranić vodi projekt Erasmus+ pod nazivom „Knjižnica kao središte neformalnog i informalnog učenja za odrasle” koji je započeo 31. prosinca 2020. Dio je uredništva nove mrežne stranice Narodne knjižnice „Petar Preradović”, a sudjelovala je i kao dio tima pri kreiranju te stranice. Nekoliko godina uređuje rubriku „Učimo bez granica” u časopisu „Svezak”. Dio je tima koji organizira „TEDxNKPPBjelovar” konferenciju u bjelovarskoj knjižnici koju je, zajedno s kolegicom Nedom Adamović, pokrenula 2017. godine. Tijekom godina organizirala je niz izložbi među kojima su neke popraćene katalogom. Izradila je i virtualnu izložbu „Zabranjeno čitanje: kulturom protiv cenzure” u suradnji s kolegicom Anom Peranić. U 2022. godini nastavila je projekt „Zavičajne zbirke” koji je pokrenula Tina Gatalica, a radi se o ciklusu u kojem se predstavljaju zavičajni umjetnici i koja nosi naziv „Grad i njegovi ljudi”. U tom ciklusu lokalni umjetnici predstavljaju svoj rad na različite načine – izložbama, književnim susretima, predavanjima, radionicama, koncertima i sl. Kao voditeljica Odjela za odrasle koordinira različite programe za odrasle i mlade te organizira i moderira različite književne susrete, predavanja i sl. S kolegama na Odjelu za odrasle organizira i provodi razne akcije, npr. „Prvi u knjižnici” (akcija besplatnog upisa za prve razrede srednjih škola), „Tjedan braka” (akcija besplatnog upisa za bračne i izvanbračne parove) i slično. Od 2021. godine pokreće i vodi program „KNJIGOfore” kojim se predstavljaju hrvatski književnici i književnost. Također, za 2022. godinu odobren je pri Ministarstvu kulture i medija

Republike Hrvatske projekt digitalizacije pod nazivom „Pisana ostavština Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar”. U tom će se projektu ostvariti suradnja s Državnim arhivom u Bjelovaru i Gradskim muzejom Bjelovar, a kolegica Lucija je voditeljica tog projekta. Istiće se i u radu s volonterima na Odjelu za odrasle i Studijskom odjelu, mentorskim radom te radom sa studentima i pripravnicima.

Vesna Zvečić rođena je 1982. godine u Našicama. Diplomom Filozofskog fakulteta u Osijeku 2006. godine stekla je zvanje diplomirane knjižničarke te profesorice hrvatskoga jezika i književnosti. Radila je najprije u Industrijsko-obrtničkoj školi Virovitica, zatim u Gradskoj knjižnici i čitaonici Virovitica te u Osnovnoj školi Ivane Brlić-Mažuranić, u kojoj je i sada zaposlena na mjestu stručne suradnice školske knjižničarke.

Nastoeći unaprijediti svoja znanja i kompetencije, redovito sudjeluje u mnogim oblicima stručnog usavršavanja knjižničara – predavanjima, seminarima, radionicama, stručnim skupovima, okruglim stolovima i sl. – gdje je uključena kao polaznik ili aktivni sudionik te kao organizator. Stalnim stručnim usavršavanjem osobno je napredovala, a time i omogućila napredak članova Županijskog stručnog vijeća školskih knjižničara Virovitičko-podravske županije (ŽSV) kroz suradnju i zajedničke aktivnosti članova ŽSV-a, ali i ostalih ŽSV-a kroz međužupanijske stručne skupove i suradnju. Članica je Hrvatske udruge školskih knjižničara, Hrvatske mreže školskih knjižničara, Hrvatskog knjižničarskog društva, Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja te članica uredništva i redovita suradnica časopisa „Svezak” od 2018. godine, a sudjeluje i u svim drugim programima Društva. Surađuje s djelatnicima Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica, posebno s Dječjim odjelom te s kolegicama Mirjanom Kotromanović i Sanjom Pajnić piše publikaciju „I naši (korisnici) su vaši (korisnici)”, o suradnji narodne i školske knjižnice koju 2022. godine izdaju Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica i Osnovna škola Ivane Brlić-Mažuranić Virovitica.

U svojoj školi sudjeluje u organizaciji i provedbi različitih školskih projekata („Hrvatski narodni preporod”, „Renesansa”, „Barok”, „Samo je jedna Zemlja”, „Bilo kuda, knjige svuda” itd.), priredbi i događanja te obilježavanja značajnih datuma tijekom godine te organizira mnogobrojne radionice i pričaonice za učenike, a tijekom godina bila je i koordinator u projektima koji su međunarodnog („Bookmark projekt”, „Naša mala knjižnica”) i nacionalnog karaktera („Riječ dana”).

U svom svakodnevnom, praktičnom radu u knjižnici Vesna Zvečić ističe se u mnogim aspektima unapređivanja te promicanja knjižnice i knjižničarske struke. Zahvaljujući izraženim sposobnostima timskog rada i suradnje s drugima, ona je dragocjen suradnik u svakom knjižničnom projektu. U svojem dosadašnjem radu, kolegica Zvečić se oslanjala na inovativne metode, napredak školskoga knjižničarstva pokrenut vlastitim snagama i na stalnu edukaciju u procesu napredovanja i otvaranja novih mogućnosti kolegama kroz mentorski rad. Posebno se istaknula u radu Županijskog vijeća školskih knjižničara, donoseći novine i stvarajući poticajnu klimu u radu i usavršavanju kolega te vođenjem istog ostvarila je zavidne rezultate tijekom punih četrnaest godina. Brojnim je aktivnostima svoju školsku knjižnicu učinila središtem, suvremenim susretištem ideja i znanja te je višestruko afirmirala kao informacijsko, kulturno i odgojno središte.

LJILJANA VUGRINEC NAGRAĐENA KUKULJEVIĆEVOM POVELJOM

Ana Škvarić

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Knjižničarska savjetnica Ljiljana Vugrinec, voditeljica Županijske matične službe Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica i dugogodišnja članica Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja te HKD-a, na 47. Skupštini Hrvatskoga knjižničarskog društva i međunarodnoj konferenciji „Knjižnice grade nove svjetove“ održanoj 5. - 8. listopada 2022. u Zadru primila je Kukuljevićevu povelju, nagradu HKD-a za dugogodišnji rad i značajne rezultate na unapređenju knjižničarske djelatnosti.

I Kolegica Ljiljana Vugrinec na dodjeli nagrade Kukuljevićeva povelja

Ljiljana Vugrinec diplomirala je pedagogiju i knjižničarstvo na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, godine 2008. stekla je zvanje više knjižničarke, a 2013. zvanje knjižničarske savjetnice. Bilježi više od 30 godina rada u knjižničarstvu, a kao voditeljica Županijske matične razvojne službe Koprivničko-križevačke županije u koprivničkoj knjižnici radi od 1996. godine. U okviru svog radnog mjeseta obavlja poslove vezane uz osnivanje, izgradnju, opremanje te unapređivanje rada školskih i narodnih knjižnica u Koprivničko-križevačkoj županiji, u kojima provodi i stručni nadzor knjižničnog poslovanja te im pruža stručnu pomoć u radu. Kao mentorica, uvodi u rad mlade knjižničare, objavljuje i recenzira rade u stručnim publikacijama te trajno zagovara knjižnice, knjige i čitanje.

U svojoj matičnoj knjižnici sudjeluje u provođenju različitih programa, projekata i manifestacija za poticanje čitanja, pismenosti i korištenja knjižnice, od kojih pojedine i sama inicira, koordinira i provodi. Koordinirala je program „Mladi za mlade“ u kojem učenici koprivničkih osnovnih i srednjih škola u knjižnici javnosti predstavljaju europske projekte u kojima sudjeluju. Redovito sudjeluje u organiziranju programa „Koprivnica čita“ u Mjesecu hrvatske knjige, koordiniranjem

sudjelovanja osnovnih i srednjih škola u javnom čitanju na otvorenom. Od 2021. godine vodi program poticanja čitanja za mlade „Godišnja doba s Harryjem Potterom“, koji se pokazao jednim od najuspješnijih i najposjećenijih knjižničnih programa za mlade. Uključena je u niz programa i projekata unapređenja rada knjižnica i njihovih usluga za korisnike na županijskoj i nacionalnoj razini, a posebno je angažirana u promoviranju bibliobusnih službi. Jedna je od osnivačica i dugogodišnja članica Komisije za pokretne knjižnice HKD-a te redovito sudjeluje u organizaciji stručnih skupova i festivala bibliobusa. Predavačica je u nacionalnom Centru za stalno stručno usavršavanje knjižničara, tečaju na temu pokretnog knjižničarstva. U razdoblju 1999. – 2004. sudjelovala je u planiranju i provedbi projekta nabave novog bibliobusa umjesto starog i dotrajalog vozila Bibliobusne službe koprivničke knjižnice. Kao članica tima sudjelovala je u osmišljavanju i razvoju nove županijske mreže bibliobusnih stajališta te u ustupstavi novog modela sufinanciranja pokretne knjižnice kroz sklapanje ugovora s općinama-korisnicima. U razdoblju 2021. – 2022. sudjelovala je u planiranju i nabavi podvozja za novo bibliobusno vozilo koje je u koprivničku knjižnicu stiglo krajem 2022. godine, a od početka 2023. članica je tima za opremanje vozila koje bi na županijske ceste trebalo krenuti do kraja 2023. godine. Dragocjena je članica raznovrsnih knjižničnih timova za unapređenje te razvoj programa i usluga, kao i županijskih razvojnih inicijativa, poput projekta nabave bibliokombija za Gradsku knjižnicu „Franjo Marković“ Križevci, otvaranja novih samostalnih općinskih knjižnica u Koprivničko-križevačkoj županiji (Narodne knjižnice Virje te Općinske knjižnice Sidonije Rubido Erdödy Gornja Rijeka), projekta uređenja nove zgrade Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci. Od 2010. godine do danas aktivno sudjeluje u planiranju novog prostora Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica, gdje je kao članica tima sudjelovala u izradi Programske osnove nove zgrade koprivničke knjižnice, kao i u brojnim drugim aktivnostima vezanim uz zagovaranje novog prostora za gradsku knjižnicu.

Na nacionalnoj razini bila je članica Povjerenstva za izradu novog Standarda za narodne i pokretne knjižnice u Hrvatskoj (2013. - 2017.), Radne skupine NSK-a i HKD-a za izradu Programske podloge za planiranje razvoja i unapređenja djelatnosti pokretnih knjižnica u RH (2015.), Projektnog tima NSK-a za online statistiku (2018.), a od 2021. godine aktualna je članica Programske odbora CSSU-a. Aktivna je članica HKD-a i Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja od 1989. godine. Dobitnica je priznanja Najknjižničar Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja za 2007. godinu. Bila je članica Komisije za zaštitu grade (1993. - 1997.), Sekcije za školske knjižnice (1997. - 1999.) i Sekcije za narodne knjižnice (1997. - 2005.) te je jedna od pokretačica Komisije za pokretne knjižnice HKD-a (2001.), u kojoj je kao formalna članica djelovala od 2001. do 2014., a u razdoblju 2010. - 2014. i kao predsjednica Komisije, da bi nakon

toga nastavila sudjelovati u radu Komisije kao pridružena članica do danas.

Neki od posljednjih značajnih projekata u kojima je sudjelovala su članstvo u Programskom i Organizacijskom odboru knjižničarske nekonferencije „kcConnect” koja je prvi put održana u rujnu 2022. u Koprivnici te Erasmus+ Projekt „Putujuće knjižnice bez granica”, u sklopu kojega je zajedno s kolegicom Silvijom Perić boravila u studijskom posjetu katalonskim knjižnicama i bibliobusima (Španjolska) u proljeće 2022. godine.

Sve je ovo samo djelić radne biografije Ljiljane Vugrinec, o čijim bi se brojnim preostalim stručnim i profesionalnim kompetencijama te doprinosu radu i razvoju Knjižnice i čitaonice „Fran Galović” Koprivnica, i knjižničarstva općenito, mogao napisati opsežan rad te je stoga sasvim jasno da je „Kukuljevićeva povelja” došla u prave ruke.

Nagrađene kolegice Ljiljana Vugrinec i Ida Gašpar s ostalim članicama Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja koje su prisustvovalle 47. Skupštini Hrvatskoga knjižničarskog društva u Zadru

IDA GAŠPAR DOBITNICA NAGRADA „EVA VERONA”

Ana Škvarić

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović” Koprivnica

Viša knjižničarka Ida Gašpar, djelatnica Dječjeg odjela Knjižnice i čitaonice „Fran Galović” Koprivnica, dobitnica je ugledne nacionalne nagrade „Eva Verona” dodijeljene na 47. Skupštini Hrvatskoga knjižničarskog društva i međunarodnoj konferenciji „Knjižnice grade nove svjetove”, održanoj 5. - 8. listopada 2022. u Zadru. Nagrada „Eva Verona” dodjeljuje se mlađim knjižničarima, članovima Hrvatskoga knjižničarskog društva, za posebno zalaganje u radu, inovacije i promicanje knjižničarske struke.

Ida Gašpar zaposlena je u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović” Koprivnica od 2014. godine. Iste godine položila je stručni ispit za zvanje diplomiranog knjižničara pri Ministarstvu kulture i medija Republike Hrvatske, a 2021. ispunila je uvjete propisane Pravilnikom o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci i stekla zvanje više knjižničarke.

Kolegica Ida Gašpar na dodjeli nagrade Eva Verona

Djetalnica je Dječjeg odjela, a osim rada s korisnicima, sudjeluje u uvođenju novih usluga za djecu i roditelje te u provedbi i koordinaciji brojnih postojećih programa dječjeg i ostalih odjela knjižnice, kao i u promidžbenim aktivnostima ustanove. Od važnih programa Dječjeg odjela koprivničke knjižnice, koje Ida Gašpar kao dio tima razvija i provodi, posebno se ističu „Olimpijada čitanja”, „Knjižnica u vrtiću”, čitateljski klub „Čituljko”, digitalna slikovnica „Mitska bića – digitalna priča”, inicijativa „Subota za obitelj”, kampanja „Čitaj mi!”. Pokretačica

je prvog pop-up programa knjižnice pod nazivom „Čitamo u ritmu grada”, čiji je cilj promovirati knjižnicu i njene usluge na atraktivnim lokacijama u gradu na kojima se okupljaju obitelji.

Zajedno s kolegama pokrenula je program „Medijska abeceda”, nastavak dugogodišnjeg programa informacijskog opismenjavanja učenika koji se provodi u obliku zabavnih radionica prilagođenih učenicima nižih razreda osnovne škole. Jedna je od pokretačica Makerspacea, zajedničkog kreativnog prostora knjižnice u kojem se organiziraju i provode edukacije za korisnike o korištenju novih tehnologija i medijskoj pismenosti, koje redovito i sama provodi.

Sudjeluje u radu brojnih timova Knjižnice i čitaonice „Fran Galović” Koprivnica, pri čemu posebno treba spomenuti tim za razvoj nove web stranice, tim volontera koji organizira program „TEDxKoprivnicaLibrary”, tim za kreiranje i primjenu novog vizualnog identiteta knjižnice. U Centru za stalno stručno usavršavanje knjižničara s kolegama provodi tečaj „Kako pokrenuti TEDx programe u vlastitoj knjižnici”. Urednica je službene internetske stranice Knjižnice i čitaonice „Fran Galović” Koprivnica te administratorica mrežnih servisa. U okviru knjižnične web stranice pokrenula je blog „FRANorama” te sudjeluje u kreiranju bloga izdavačke kuće Tvorница snova - „Čitaj svojoj bebi”. Idejna je začetnica i voditeljica projekta „kcConnect” – međunarodne knjižničarske nekonferencije koja je prvi put uspješno održana u Koprivnici u rujnu 2022. godine.

Ida Gašpar dugogodišnja je aktivna članica Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja, aktualna je predsjednica Komisije za knjižnične usluge za djecu i mladež HKD-a, članica je Hrvatskog čitateljskog društva i članica uredništva Sveske te aktualna urednica rubrike „Tema broja”. Autorica je brojnih stručnih radova u recenziranim, kao i nerecenziranim stručnim i znanstvenim publikacijama.

NAGRADA „LUCINA ZVIJEZDA” DODIJELJENA ŠKOLSKOJ KNJIŽNIČARKI ANDREI KATANOVIĆ BABIĆ

Adrijana Hatadi
Osnovna škola „Braća Radić“ Koprivnica

„Lucina zvijezda”, nagrada pokrenuta u spomen na prerano preminulu knjižničarsku savjetnicu, profesoricu Lucu Matić, dodijeljena je prvi put u lipnju 2022. godine. Specifičnost ove nagrade je u tome što kolege kandidiraju jedni druge predstavljajući njihov rad, konkretnije projekt ili program proveden u prethodnom razdoblju koji zbog svoje inovativnosti, uspješnosti ili drugih kvalitetnih karakteristika zasluguje veću pažnju. Profesorici Luci Matić njeni kolege pamte kao osobu koja je posebno poticala i pružala podršku svojim kolegama u struci, stoga je i nagrada osmišljena kao takva u kojoj kolege jedni drugima iskazuju podršku, pohvalu i promoviraju rad jedni drugih. Na taj način zadržava se duh kolegijalnosti i podrške unutar samog Vijeća i ono najbitnije, čuva se uspomena na dragu kolegicu.

Nagrada će se dodjeljivati svake druge godine, i to na razini Županijskog stručnog vijeća školskih knjižničara Koprivničko-križevačke županije. Ovogodišnja dobitnica Lucine zvijezde **Andrea Katanović Babić** nagrađena je ilustracijom umjetnice Ane Salopek - autorice vizualnog identiteta ovogodišnjeg Mjeseca hrvatske knjige za projekt „Tragom Bijelog jelena

I Kolegica Katanović Babić na dodjeli nagrade Lucina zvijezda

I Knjižničarka Andrea Katanović Babić

Josipa Generalića”. U sklopu projekta osmišljen je novi vizualni identitet škole temeljen na Generalićevoj ilustraciji Nazorovog Bijelog jelena, a kroz izložbu te brojne popratne radionice i aktivnosti povezano je Nazorovo literarno i Generalićeve likovno stvaralaštvo. Uz izložbu Generalićevih ilustracija slikovnica „Bijeli jelen”, „Zeko u autobusu” te „Maja i maslačak” održano je tridesetak radionica u periodu od tri tjedna. Tematski bile su to sljedeće likovne i literarne radionice: pisanje priče temeljene na ilustracijama slikovnice „Maja i maslačak”, čiji je literarni predložak izgubljen, izrada diorame bajke „Bijeli jelen”, čitaonica „Zeko u autobusu”, crtanje po opisu temeljeno na slikovnici „Maja i maslačak”, kamishibai kazalište „Bijeli jelen” i izrada lutaka prema bajci „Bijeli jelen”. Školska knjižničarka osmisila je i provela radionice u školskoj knjižnici, a sama izložba okupila je sve učenike škole koji su je posjetili uz stručno vodstvo. Svečanom otvorenju izložbe prisustvovao je i Ivan Generalić koji je publici približio stvaralaštvo svog djeda.

KNJIŽNICA I ČITAONICA „FRAN GALOVIĆ” KOPRIVNICA DOBITNICA MEĐUNARODNOG PRIZNANJA „THE LIBRARY OF THE YEAR AWARD”

Danijela Petrić

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović” Koprivnica

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović” Koprivnica u ožujku 2022. primila je međunarodno priznanje „The Library of the Year Award” koju već devetu godinu dodjeljuje London Book Fair. Nagrada se dodjeljuje jednom godišnje knjižnicama izvan Ujedinjenog Kraljevstva. To je jedna od međunarodnih nagrada za izvrsnost koje Londonski sajam knjiga dodjeljuje za izvrsnost u radu organizacija i pojedinaca, za entuzijazam, kreativnost i inovativnost u radu. Koprivnička knjižnica je za ovu nagradu bila u užem izboru zajedno s kulturnim središtem The House of Wisdom, Sharjah, Ujedinjeni Arapski Emirati i s Knjižnicama grada Johannesburga u Južnoafričkoj Republici. Priznanje u 2022. godini dodijeljeno joj je za dva inovativna programa: „BookTalk za odgajatelje: inspirirajte se novom literaturom za rad u vrtiću” i za aplikaciju namijenjenu djeci „Mitska bića – digitalna priča”. Posebno osmišljena inovacija za djecu – aplikacija „Mitska bića – digitalna priča” uključuje korištenje digitalnih tehnologija i izučavanje zavičajne kulturne baštine, legenda i mitologije. Projektom se podupire digitalna inkluzija, ali i njegovanje kulturne baštine u digitalnom okruženju. Poticaj je drugima da kreiraju ovakve kvalitetne interaktivne digitalne sadržaje namijenjene djeci jer je ponuda u Republici Hrvatskoj još uvijek zanemariva. Vrijednost ovog projekta je i uključivanje većeg broja članova zajednice u kreiranje cijelog sadržaja. Slikovnice su napisala i ilustrirala djeca pod vodstvom književnice Ivane Kranželić, a u cijelom projektu sudjelovale su knjižničarke, programer, povjesničar te lokalni mladi glumci koji djeluju u amaterskom kazalištu. Drugi projekt, „BookTalk za odgajatelje”, počeo se provoditi krajem 2020. za vrijeme pandemije i od tada se u potpunosti provodi online putem aplikacije Zoom svaka tri mjeseca. Podrška je odgajateljima u njihovom profesionalnom radu jer se tijekom programa pružaju informacije o novoprstigloj literaturi koja im može koristiti u radu (slikovnicama za djecu, priručnicima za odgajatelje i roditelje, aplikacijama za djecu, web stranicama gdje mogu pronaći više kvalitetnih informacija potrebnih za profesionalni rad). Online koncept omogućuje uključivanje odgajatelja širom Hrvatske tako da program nije usmjeren samo na lokalne odgajatelje. Do sada je sudjelovalo preko 160 odgajatelja iz cijele Hrvatske koji su iskazali veliko zadovoljstvo programom.

Koprivnički knjižničari ponosni su na nagradu i sretni što je rad ove knjižnice i knjižničara ponovo prepoznat u međunarodnim okvirima. Budući da je ovo druga nominacija za ovu prestižnu nagradu te još jedna u nizu međunarodnih priznanja za inovativne programe kojima se potiče inkluzija, poticanje čitanja te uključivanje zajednice, dokaz je kvalitete, sustavnog i kvalitetnog rada knjižničara te im je veliki poticaj da nastave razvijati nove programe za sve korisnike.

| International Excellence Award

| Knjižničari s plaketom pristiglom iz Londona

LJERKA MEDVED (1954. - 2022.)

Josip Strija
Gimnazija Petra Preradovića Virovitica

I Ljerka Medved

Ljerka Medved rođena je 20. lipnja 1954. godine u Bjelovaru, a umrla u 68. godini, 21. rujna 2022. godine u Slatini. Učiteljica, ravnateljica, dugogodišnja knjižničarka i savjetnica, voditeljica brojnih izvannastavnih aktivnosti u Osnovnoj školi Voćin. Među brojnim aktivnostima i priznanjima koja je za svoj rad dobila Ljerka Medved, ističe se nagrada strukovne Hrvatske udruge školskih knjižničara za životno djelo „Višnja Šeta”, koju je primila na 28. Proljetnoj školi školskih knjižničara Republike Hrvatske 2016. u Zadru, „za dugogodišnji predani rad u školskom knjižničarstvu i doprinos knjižničarskoj profesiji”.

U svojem radu, kolegica Medved oslanjala se na inovativne metode, napredak školskoga knjižničarstva pokrenut vlastitim snagama i stalnu edukaciju u procesu napredovanja te otvaranja novih mogućnosti mlađim kolegama kroz mentorski rad.

Posebno se istaknula u radu Županijskog vijeća školskih

knjižničara, donoseći novine i stvarajući poticajnu klimu u radu i usavršavanju kolega te vođenjem istog ostvarila zavidne rezultate tijekom punih četrnaest godina. Naučene menadžerske sposobnosti koje je stekla ravnajući školom i ovdje su bile primijenjene i prepoznate.

Brojnim je aktivnostima svoju školsku knjižnicu učinila središtem, suvremenim susretištem ideja i znanja te ju višestruko afirmirala kao informacijsko, kulturno i odgojno središte ne samo škole, već i mesta u kojem je živjela.

Svoj višegodišnji rad na zagovaranju i razvijanju školskoga knjižničarstva popunila je brojnim izlaganjima na svim razinama – školskoj, županijskoj, međužupanijskoj i državnoj, a provođenjem brojnih projekata, u praksi pokazala je primjenu mnogih, otvorenih mogućnosti te ostvarila ciljeve modernih metodičkih pogleda. Stalnim stručnim usavršavanjem osobno je napredovala, a time i omogućila napredak članova svojega Županijskog stručnog vijeća.

Osim stručnim, bavila se i humanitarnim radom po kojemu je prepoznata u svojoj sredini. Pamtit će je generacije učenika i brojni kolege nastavnici te, prije svega, školski knjižničari Virovitičko-podravske županije, a zatim i svi oni diljem Republike Hrvatske s kojima je godinama uspješno surađivala.

IN MEMORIAM: STJEPAN KOLARIĆ I IGNAC HORVAT

Dijana Sabolović-Krajina
Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Ako neka knjižnica ima svoje dobre duhove, onda su to za Knjižnicu i čitaonicu „Fran Galović“ Koprivnica godinama bili Stjepan Kolarić i Ignac Horvat. Bili su vanjski suradnici Knjižnice, no svojom privrženošću bili su puno više od toga, bili su dio knjižničnog kolektiva. Obojica su nas napustili u 2022. godini.

I Stjepan Kolarić

Stjepan Kolarić (5. 12. 1926. – 26. 4. 2022.) održavao je sustav grijanja u koprivničkoj knjižnici tijekom 1980-ih i 1990-ih godina. Međutim, niti nakon prestanka ovog ugovernog suradničkog odnosa nije prošlo ni jedno knjižničarsko okupljanje na koje se Majstor Kolarić, kako smo ga zvali, ne bi odazvao. Sa svojim oldtimer bendom sudjelovao je i u nekim

knjižničnim programima, poput večeri sjećanja na staru Koprivnicu 1930-ih godina kada su knjižnicu preplavili zvukovi havajske gitare, kojom nas je znao zabavljati i na knjižničnim feštama. S odlaskom Stjepana Kolarića nestala je bitna poveznica s koprivničkom knjižnicom kakva je bila prije četrdeset i više godina.

Ignac Horvat s Damom koja čita

Ignac Horvat (14. 1. 1936. – 12. 8. 2022.) bio je dugo godina omiljeni nastavnik likovnog odgoja u OŠ Antuna Nemčića Gostovinskog u Koprivnici. Kao izrazito empatičan likovni pedagog bio je poznat po mnogobrojnim uzbudljivim likovnim radionicama, ne samo u gradskim dječjim ustanovama, nego i u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica. Tako je u knjižnici održana dvodnevna radionica obnove skulpture „Nova haljina za damu koja čita“ na kojoj su sudjelovali članovi Kluba za osobe s intelektualnim teškoćama „Latika“, štićenici Doma za djecu „Svitanje“, studenti te djeca korisnici Djecjeg odjela. Skulptura od kaširanog papira „Dama koja čita“ dugo je godina bila zaštitni znak koprivničke knjižnice, a zajedno s drugim prepoznatljivim simbolima Koprivnice i Podravine svoje mjesto našla je i na koprivničkom bibliobusu 2004. godine, čije grafičko rješenje potpisuje upravo Ignac Horvat. Pamtit ćemo ga po blagosti i izuzetnoj kreativnoj energiji koju je prenosio drugima, naročito djeci i mladima.

Smib i Modra lasta – najbolji časopisi za djecu i mlade!

smib
NAJZABAVNIJI ČASOPIS
ZA DJECU

modra lasta
PRVI INTERAKTIVNI
ČASOPIS ZA MLADE

školska knjiga

NAKLADNIŠTVO • TRGOVINA • PROMOCIJA • TISAK • DIZAJN

JEZIČNICA J.D.O.O. USLUGE PRIPREME ZA TISAK I OBJAVLJIVANJE

◆ GRAFIČKI DIZAJN

GRAFIČKO OBLIKOVANJE, BROŠURE, LETCI, ČESTITKE,
KALENDARI, KATALOZI, POZIVNICE

◆ VIZUALNI IDENTITET

LOGOTIPI, POSJETNICE

◆ WEB DIZAJN

DIZAJN I IZRADA WEB STRANICE, UI/UX DIZAJN

◆ DIGITALNI TISAK

TISAK NA ŠALICE

✉ jezichnica@gmail.com

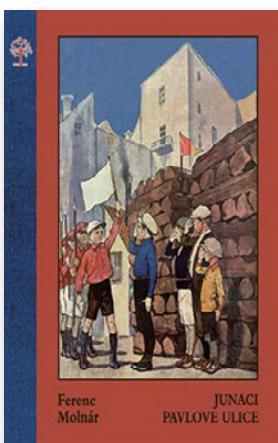
📞 099 213 5664

📠 @jezichnica

Ivana Generalića 3, 48000 Koprivnica
www.sareni-ducan.hr • e-mail: uprava@sareni-ducan.hr
tel. 048/222-828, 048/625-387

5 LEKTIRA za 5 iz ŠARENOG DUĆANA

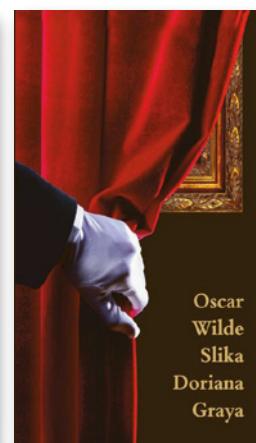
F. MOLNÁR: Junaci Pavlove ulice

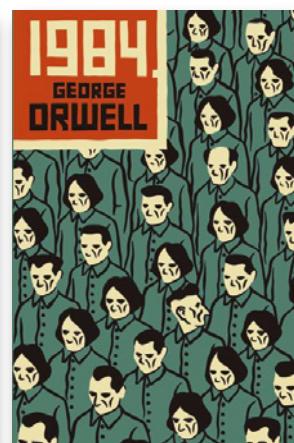
RANKO MARINKOVIĆ: Kiklop

DANTE: Pakao

O. WILDE: Slika Doriana Graya

GEORGE ORWELL: 1984.

VELIKI IZBOR FILMOVA, LP PLOČA I GLAZBENIH CD-ova

**Ljiljana Vugrinec, Knjižnica i čitaonica "Fran Galović" Koprivnica
Silvija Perić, Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica**

Knjižnice i bibliobusi u Kataloniji

Mobilnost 19.-28.4.2022.
u okviru Erasmus+ projekta "Putujuće knjižnice bez granica"
Gradovi: Barcelona, Vic, Lleida

[www](https://erasmusbibliobus.wixsite.com/home) <https://erasmusbibliobus.wixsite.com/home>

MOBILNOST:
1000 km
2 regije, 7 okruga
3 grada, 12 općina
5 knjižnica
5 bibliobusa

KA1 ("job shadowing")

KOORDINATOR:

PARTNER U ŠPANJOLSKOJ: Vlada Katalonije - Odjel za kulturu
Uprava za knjižnice, Barcelona

POTPORA: 3842 €
BROJ ČLNOVA TIMA: 2
TRAJANJE: 15. 12. 2020. – 14. 12. 2022.

Katalonija je regija s jednom od najgušćih mreža narodnih knjižnica u Europi.
Na području od 32.000 m² živi 7,5 mil. stanovnika i djeluju 423 knjižnice.

U Kataloniji ukupno djeluje 12 bibliobusa, od toga 10 u okrugu Barcelona i 2 u okrugu Lleida. Ukupno u Španjolskoj ima 80 bibliobusa.

Svaki bibliobus ima dvočlanu posadu, sa zamjenama iz Centra za podršku (Barcelona ima i rezervni bibliobus!).

Većina vozila ima izvlačni dio od 3,5 m dio koji širi prostor na cca 27m².
Bibliobusi su prilagođeni ulasku osoba s invaliditetom.

Svi katalonski bibliobusi imaju garaže u kojima su smješteni i radni prostori knjižničara i priručna spremišta knjiga i druge grade te opreme.

Najveći broj korisnika su djeca i stariji građani.
Za njih se organiziraju sati pričanja priča i čitateljski klubovi.

Ciljevi projekta

- uspostaviti suradnju s knjižnicama i knjižničarima u Španjolskoj (Kataloniji);
- razmijeniti stručna iskustva o pokretnim knjižnicama, primjeniti primjere dobre prakse
- razgledati i proučiti najnovija bibliobusna vozila svih tipova i veličina, upoznati njihov redovan rad - broj i vrste osoblja putujućih knjižnica, mreže i vrste stajališta
- upoznati usluge i programe bibliobusa, osobito u ruralnim područjima
- prenijeti stečena iskustva i znanja u stručnoj zajednici u Hrvatskoj i u široj regiji

Knjižnice

Sant Jordi (23.4.)

Finansiranje projektom Erasmus+